MODERN KLASİKLER DİZİSİ - 201

LOUISA MAY ALCOTT

İYİ EŞLER

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
NİLGÜN MİLER

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

LOUISA MAY ALCOTT
İYİ EŞLER

ÖZGÜN ADI
GOOD WIVES

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2021
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
DAMLA GÖL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
EDA OKUYUCU

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM TEMMUZ 2022, İSTANBUL

ISBN 978-625-429-155-5

BASKI: DÖRTEL MATBAACILIK SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
Zafer Mah. 147. Sokak 9-13A Esenyurt İstanbul
Tel. (0212) 565 11 66 Sertifika No: 40970

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

ÇEVİREN: NİLGÜN MİLER

1958 yılında İstanbul'da doğdu. Üsküdar Amerikan Kız Lisesi'ni ve Boğaziçi Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü'nü bitirdi. *İşinizi Yeniden Yaratın* (Tom Peters), *Türbülans Çağı* (Alan Greenspan) ve *Serbest Düşüş* (William Golding) eserlerini Türkçeye kazandırdı. Çevirmenliğin yanı sıra görsel sanatlarla da ilgilenmektedir.

Modern
Klasikler
Dizisi - 201

Louisa May Alcott

İyi Eşler

İngilizce aslından
çeviren: Nilgün Miler

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

I. Bölüm: Dedikodu 1
II. Bölüm: İlk Düğün 17
III. Bölüm: Sanatsal Girişimler 27
IV. Bölüm: Edebiyat Dersleri 41
V. Bölüm: Evlilik Deneyimleri 51
VI. Bölüm: Ziyaretler 71
VII. Bölüm: Neticeler 89
VIII. Bölüm: Yabancı Muhabirimiz 105
IX. Bölüm: Hassas Sorunlar 119
X. Bölüm: Jo'nun Günlüğü 135
XI. Bölüm: Bir Arkadaş 153
XII. Bölüm: Kalp Ağrısı 173
XIII. Bölüm: Beth'in Sırrı 187
XIV. Bölüm: Yeni İzlenimler 195
XV. Bölüm: Rafın Üzerinde 211
XVI. Bölüm: Tembel Laurence 227
XVII. Bölüm: Gölgeler Vadisi 247
XVIII. Bölüm: Unutmayı Öğrenmek 255
XIX. Bölüm: Tek Başına 271
XX. Bölüm: Sürprizler 283
XXI. Bölüm: Lordum ve Leydim 305
XXII. Bölüm: Daisy ve Demi 313
XXIII. Bölüm: Şemsiyenin Altında 321
XXIV. Bölüm: Hasat Zamanı 341

I. Bölüm

Dedikodu

Hikâyemize taze bir başlangıç yapıp Meg'in düğününe aklımızda soru işareti kalmadan gidebilmek için biz en iyisi önce March ailesi hakkında biraz dedikodu yapalım. Ve baştan şunu da belirteyim, eğer yaşça büyük kişiler hikâyedeki "aşk" temasının aşırıya kaçtığını düşünürlerse –ki korkarım düşünecekler ama gençlerin buna bir itirazı olacağını sanmıyorum– "Evde dört neşeli kız, sokağın karşısında da genç ve yakışıklı bir komşu varsa, başka ne beklenebilir ki?" diyen Bayan March'a katılacağım.

Aradan geçen üç yıl, huzur içinde yaşayıp giden bu aileye büyük bir değişiklik getirmedi. Savaş bitti, Bay March sağ salim evine döndükten sonra kitaplarının arasına gömüldü ve hem doğası gereği hem de Tanrı'nın yardımıyla içinde yaşattığı rahibi ortaya çıkaran küçük kiliseyle ilgilenmeye koyuldu. Bu sessiz ve çalışkan adam tüm öğretilerden daha üstün bir bilgeliğe, tüm insanları "kardeş" sayan bir sevgiye ve karakterinde yeşertip yücelterek güzelleştirdiği bir inanca sahipti.

Bu nitelikleri sayesinde, her ne kadar yoksulluğu ve mutlak dürüstlüğü onu dünyevi başarılardan uzak tutmuş olsa da, güzel kokulu bitkilerin arıları üzerine çektiği gibi birçok

iyi insanı kendisine doğal bir biçimde çekiyor ve aynı doğallıkla onlara, elli yıllık zorlu deneyiminin tek bir acı damla bile karıştırmadığı baldan sunuyordu. Çalışkan ve azimli gençler bu gri saçlı bilge adamı kendileri gibi genç fikirli buluyorlar, kadınlar ise kendisinden en doğru tavsiyeyi en kibar şekilde alacaklarından emin oldukları için dertlerini ve düşüncelerini ona açıyorlardı. Günahkârlar bu saf yürekli ihtiyarın karşısında suçlarını itiraf ediyor, böylece hem paylanıyor hem de arınıyorlardı. Yetenekli insanlar onunla dostluk kurmak istiyor, başarı hırsına kapılmış kişiler onda kendilerine kıyasla çok daha yüce tutkuların var olduğunu görüyor, dünyevi işlere dalmış kişiler bile onun inançlarını, "para etmeseler de" güzel ve doğru bulduklarını itiraf ediyorlardı.

Dışarıdan bakınca bu evin beş gayretli kadın tarafından yönetildiği düşünülebilirdi ve birçok açıdan da bu doğruydu ama kitaplarının arasında oturan o sessiz bilge hâlâ bu evin reisi, ev halkının vicdanı, dayanağı ve teselli kaynağıydı, zira o faal ve telaşlı kadınlar sıkıntılı zamanlarında hep kendisine danışıyor, eş ve baba gibi kutsal sözcüklerin gerçek anlamını onda buluyorlardı.

Kızlar yüreklerini annelerinin, ruhlarını ise babalarının himayesine teslim etmişlerdi; onlar için yaşayan, onlar için çalışıp didinen bu insanlara duydukları sevgi kendileriyle birlikte büyüyüp, hayatı kutsayan ve ölüme meydan okuyan tatlı bir bağ ile onları nazikçe birbirlerine bağlamıştı.

Bayan March son gördüğümüzdeki gibi çalışkan ve neşeliydi, sadece saçları biraz ağarmıştı ve bu aralar Meg'in işleriyle o kadar meşguldü ki yaralı gençlerle ve askerlerin dul eşleriyle hâlâ dolup taşmakta olan hastane ve sığınma evleri, anaç misyonerin ziyaretlerinden tamamen mahrum kalmıştı.

John Brooke vatani görevini bir yıl boyunca cesaretle yerine getirdikten sonra bir çatışmada yaralandı, eve gönderildi ve bir daha orduya dönmesine izin verilmedi. Hiç ödül ya

da nişan almadı. Aslında bunları hak etmişti çünkü elinde değerli olan ne varsa hepsini bu savaşta seve seve tehlikeye atmıştı ki yaşam ve aşk doruk noktasına geldiğinde her ikisi de çok değerli oluyordu. Görevden azledilmiş olduğunu iyice kabullendikten sonra sağlığına kavuşup çalışmaya başladı ve Meg için bir yuva kurmaya odaklandı. Bay Laurence'tan gelen cömert teklifi karakterini tanımlayan sağduyusu ve bağımsız ruhuyla reddedip bir muhasebecinin yanında işe girdi ve borç para alarak riske girmek yerine dürüst yoldan para kazanmayı seçtiği için kendini daha mutlu hissetti.

Meg vaktini çalışarak ve bekleyerek geçirmiş, giderek daha kadınsı bir mizaca bürünmüş, ev hanımlığı sanatını ilerletmiş ve hiç olmadığı kadar güzelleşmişti; zira aşk insanı güzelleştirir. Onun da kendince bazı genç kızlık hevesleri ve umutları olduğundan, yeni hayatına mütevazı bir biçimde başlayacağı için biraz hayal kırıklığı yaşıyordu. Ned Moffat kısa süre önce Sallie Gardiner ile evlenmişti; Meg ister istemez onların güzel evlerini, arabalarını, aldıkları hediyeleri ve muhteşem giysilerini kendi elindekilerle kıyaslıyor, içten içe aynılarının kendisinde de olmasını diliyordu. Fakat John'un o küçük yuvaları için gösterdiği sabır, sevgi ve çabayı düşününce içindeki kıskançlık ve tatminsizlik kısa sürede yok oldu. Bir akşam alacakaranlıkta yan yana oturup küçük planları hakkında konuşurlarken gelecek günler öylesine parlak, öylesine güzel göründü ki Sallie'nin ihtişamlı yaşamını tamamen unuttu ve kendisini Hıristiyan âleminin en zengin, en mutlu kızı gibi hissetti.

Jo bir daha March Hala'nın yanına dönmedi; zira yaşlı kadın Amy'yi çok beğenmiş ve onu kandırmak için en iyi resim hocalarından birinden ders aldırmayı teklif etmişti. Amy bu güzel fırsatın hatırına artık eskisinden daha da sert bir ev sahibesine hizmet ediyor olacaktı. Böylece genç kız her gün öğleye kadar olan vaktini vazifelerine, öğleden sonrasını da kendi zevklerine ayırdı ve giderek daha iyi bir yaşam sür-

meye başladı. Jo ise bu süre zarfında kendini edebiyata ve hastalığı çoktan geçmiş olmasına rağmen bünyesi zayıf kalan kardeşi Beth'e adadı. Beth yatalak bir hasta değildi ama bir daha asla eskisi gibi pembe yanaklı ve sağlıklı olmadı. Yine de hep umut dolu, neşeli ve huzurluydu; yapmaktan çok hoşlandığı sakin vazifelerle meşgul oluyordu, onu en çok sevenler bile bu gerçeği fark etmeden çok önce herkesin dostu ve evin meleğiydi.

The Spread Eagle dergisi kendisinin "safsata" dediği yazılarının sütununa bir dolar ödediği sürece Jo zengin bir kadın gibi hissediyor ve o küçük aşk hikâyelerinin üzerinde özenle çalışıyordu. Öte yandan sürekli çalışan beyninde ve hırslı zihninde daha muhteşem planlar gelişiyor, ileride March ismini ünlüler listesine yazdıracak olan mürekkep lekeli müsvedde kâğıtları tavan arasındaki eski teneke kuzinenin içinde giderek yükselen bir yığın oluşturuyordu.

Büyükbabasını memnun etmek için görev bilinciyle üniversiteye yazılan Laurie, şimdi de kendini memnun etmek için mümkün olan en kolay şekilde okulu bitirmeye çalışıyordu. Parası, terbiyesi, yeteneği ve başkalarının başı belaya girmesin diye kendi başını belaya sokacak kadar iyi kalpli olması sayesinde herkes tarafından seviliyordu ama tabii ki gelecek vaat eden tüm gençler gibi onun da şımarma tehlikesi vardı, muhtemelen de şımarırdı; eğer başarısıyla yakından ilgilenen o nazik ihtiyarın hayalinin kötülükleri uzak tutan tılsımına, ona kendi oğlu gibi bakan ve ana şefkati gösteren bir dosta ve pek tabii ki o dört masum kızın onu çok sevdikleri, ona hayran oldukları ve yürekten güvendikleri inancına sahip olmasaydı...

Laurie harikulade bir gençti ama sonuçta o da bir insandı ve elbette o da serserilik yapıyor, flört ediyor, üniversite modasının gerektirdiği şekilde züppeleşiyor, durgunlaşıyor, duygusallaşıyor ya da canlanıp hareketleniyordu; bazen arkadaşlarıyla birbirlerine sataştıkları oluyor, bazen de argo

konuşuyordu; hatta birkaç kez ciddi şekilde okuldan uzaklaştırılmanın, hatta kovulmanın eşiğine geldi. Ama bu pervasız ve muzip davranışlarının sebebi sadece neşesi ve eğlence düşkünlüğü olduğundan, samimi itirafları, onurlu bir biçimde uzlaşma becerisi ve karşı konulmaz ikna kabiliyeti sayesinde her seferinde kendini kurtarmayı başardı. Üstelik paçayı kurtardığı bu durumlarla övünmekten de geri kalmıyordu. Hiddetli hocalara, ağırbaşlı profesörlere ve hezimete uğramış düşmanlara karşı elde ettiği zaferleri tüm ayrıntılarıyla evdeki kızlara anlatıp onları heyecanlandırmak hoşuna gidiyordu. "Benim sınıftan adamlar" dediği erkek arkadaşlarının başından geçen maceraları anlatırken onu hiç bıkmadan dinleyen kızlar artık hepsini birer kahraman gibi görmeye başlamışlardı ve Laurie onları eve getirdiğinde bu muhteşem yaratıkların gülümseyişlerinin bol bol keyfini çıkarıyorlardı.

Erkeklerin hepsi Amy'ye hayrandı ve beğenilmenin tadına en çok varan da o oluyordu çünkü içindeki hanımefendilik erkenden ortaya çıkmış, ona bahşedilen cazibeden faydalanmayı öğrenmişti. Meg'in gözü kendi biricik John'undan başka hiçbir erkeği görmüyordu; Beth deseniz, etrafındakilere göz ucuyla bakmaktan başka bir şey yapamayacak kadar utangaçtı ve Amy'nin onlara emirler yağdırmaya nasıl cüret ettiğini hiç anlamıyordu. Jo ise kendini gayet rahat hissediyor, taklit etmekten bir türlü vazgeçemediği erkeksi tavırları, sözleri ve becerileri, genç hanımefendilere tavsiye edilen nezaket kurallarından çok daha doğal buluyordu. Hepsi Jo'yu çok seviyor ama asla ona âşık olmuyorlardı; halbuki içlerinden çok azı Amy'nin varlığı karşısında bir iki kez duygusalca iç geçirmeden sırtını dönüp gidebiliyordu. Duygusallık deyince konu haliyle "Güvercinlik"e geliyor.

Güvercinlik, Bay Brooke'un Meg için hazırladığı yuva olan kahverengi boyalı küçük evin adıydı. Bu adı Laurie vermiş ve "birlikte bir çift kumru gibi öpüşüp koklaşarak ya-

şayan" bu tatlı âşıklar için çok uygun olduğunu söylemişti. Ev minicikti, arka tarafta küçük bir bahçesi, önde ise mendil büyüklüğünde bir çimenlik alan vardı. Meg burada bir çeşme, bir fundalık ve bir sürü de güzel çiçek olsun istiyordu fakat şimdilik çeşme niyetine kırık dökük, yıllanmış seramik bir kâse vardı, fundalık ise topraktan yeni çıkmış ama yaşamakla ölmek arasında kararsız kalmış birkaç karaçamdan oluşuyordu. Burada çiçek yetişeceğine dair yegâne işaret, tohumların ekildiği yerleri gösteren çıtalardan ibaretti. Ama içerisi tamamen büyüleyiciydi, mutlu gelin çatı katından bodruma kadar hiçbir kusur görmüyordu. Açık söylemek gerekirse, koridor o kadar dardı ki bir piyanoları olmadığı için şanslı sayılırlardı çünkü tek parça halinde içeri girmesi mümkün değildi. Yemek odası öyle küçüktü ki altı kişi ancak sığıyordu; mutfak merdivenleriyse servis yapan kişinin elindeki tabak çanakla birlikte kömür kovasının içine paldır küldür düşmesi için tasarlanmış gibiydi. Fakat bu küçük kusurlara bir kez alıştıktan sonra ev tamamen eksiksiz görünüyordu; ayrıca iyi duygularla ve ince bir zevkle döşendiği için, ortaya çıkan sonuç fazlasıyla tatmin ediciydi. Salonda mermer satıhlı masalar, boy aynaları ya da dantel perdeler yoktu. Bunların yerine sade mobilyalar, bir yığın kitap, bir iki tane güzel resim, cumbalı pencerenin içine yerleştirilmiş çiçekler, ayrıca dostlardan gelen ve her yere yayılmış halde duran hediyeler vardı ki beraberlerinde getirdikleri sevgi dolu mesajlarla daha da güzelleşiyorlardı.

Laurie'nin armağanı olan beyaz mermerden Psykhe heykelciğinin John tarafından kaidesine oturtulduğunda güzelliğinden bir şey kaybetmiş olduğunu sanmıyorum. Amy'nin sanata yatkın elleriyle pencerelere taktığı sade muslin perdelerin herhangi bir döşemeci tarafından daha iyi takılabileceğini, hiçbir ardiye odasının Jo ve annesinin Meg'e ait kutuları, fıçıları ve paketleri yerleştirdiği gibi güzel dileklerle, neşeli sözlerle ve iyi umutlarla düzenlenebileceğini de düşünmüyo-

rum. Ve eğer Hannah bütün tencere ve tavaları tekrar tekrar düzenleyip kömürleri "Bayan Brooke" eve gelir gelmez yanacak şekilde yerleştirmeseydi, büyük ihtimalle bu yepyeni mutfak da bu kadar rahat ve düzenli görünmeyecekti. Ayrıca evlilik hayatına yeni başlayan başka bir genç hanımın bu kadar çok sayıda toz bezi, fırın eldiveni ve bez torbaya sahip olabileceğinden de şüpheliyim çünkü Beth bunlardan çiftin yirmi beşinci evlilik yıldönümüne kadar yetecek miktarda yapmış ve çeyizindeki porselen takımla hızlı servis yapılabilmesi için üç farklı model bulaşık bezi icat etmişti.

Bu tür şeyleri parayla satın alanlar ne kaybettiklerini bilmiyorlar çünkü basit ve gösterişsiz işler onları sevgiyle yapan kişilerin elinden çıkarsa güzelleşirler. Meg de bunun doğruluğuna sayısız kez şahit oldu, zira mutfaktaki oklavadan yemek masasının üzerindeki gümüş vazoya kadar evdeki her şeyin yuva sevgisiyle ve hassas bir öngörüyle yerleştirildiği aşikârdı.

Birlikte planlar yaparken ne çok eğlenmişler, alışveriş turlarında ne kadar temkinli davranmışlar, ne komik yanlışlar yapmışlar ve Laurie'nin getirdiği gülünç eşyalara nasıl da kahkahayla gülmüşlerdi. Şaka yapmaya bayılan bu genç adam her ne kadar üniversiteyi bitirmek üzere olsa da içinde her zaman küçük bir oğlan çocuğu yatıyordu. Son zamanlarda yaptığı haftalık ziyaretlerinde genç ev hanımına kullanışlı ve pratik eşyalar getirmeye merak salmıştı. Bir gün değişik çamaşır mandalları, ertesi sefer daha ilk denemede kırılan harika bir hindistancevizi rendesi, daha sonra bütün bıçakları mahveden bir bıçak temizleyicisi ya da halının tüylerini yolup tozunu yerde bırakan bir süpürge, kullanımı kolay fakat ellerin derisini soyan bir sabun, kandırılmış müşterinin parmaklarından başka hiçbir şeyi birbirine yapıştırmayan güvenilir yapıştırıcılar ve bozuklukları biriktirmek için aldığı oyuncak kumbaradan tutun, çamaşırları kendi buharıyla yıkayan ve her an patlamaya hazır

harika bir sıcak su kazanına kadar her tür teneke eşyayı taşıyıp getiriyordu.

Meg ona durması için boşuna yalvarıyordu. John onunla alay etmeye, Jo ise onu "Bay Toodles"* diye çağırmaya başlamıştı. Yankilerin pratik zekâlarını gösteren ürünler satın alıp arkadaşlarının evinin eksiksiz döşenmesini sağlama tutkusu bütün benliğini sarmıştı ve her hafta ortaya yeni bir acayiplikle çıkıyordu.

Sonunda evin bütün eksikleri tamamlandı. Hatta Amy odaların her birine duvarların rengine uygun sabunlar yerleştirmiş, Beth de bu evde yenilecek ilk yemek için masayı kurmuştu.

"Memnun kaldın mı canım? Burası gözüne kendi evin gibi görünüyor mu? Mutlu olabileceğini hissediyor musun?" diye sordu Bayan March, kızıyla bu yepyeni krallıkta kol kola dolaşırken. O an birbirlerine şimdiye kadar olduğundan daha büyük bir şefkatle kenetlenmiş gibiydiler.

"Evet, anne, çok memnunum, hepinize teşekkür ederim. Öylesine mutluyum ki söyleyecek söz bulamıyorum," dedi Meg, kelimelerden çok daha anlamlı bir bakışla.

Bronz Mercurius heykelciğinin şömine rafında mı yoksa etajerin üzerinde mi daha güzel görüneceğine karar vermeye çalışan Amy, "Bir iki tane de hizmetçisi olsaydı iyi olacaktı," dedi oturma odasından çıkarken.

"Annemle bu konuyu konuştuk ve ben önce onun önerisini denemeye karar verdim. Zaten Lotty alışverişlerde ve ev işlerinde bana yardımcı olacak, geriye sadece beni tembellikten ya da evi özlemekten kurtaracak işler kalıyor," diye cevap verdi Meg sakince.

"Sallie Moffat'ın dört hizmetçisi var," dedi Amy.

"Meg'in dört tane hizmetçisi olsa eve sığmazlardı ve evin beyi ile hanımı bahçede kamp kurmak zorunda kalırlardı,"

---

* William E. Burton'ın *The Toodles* (1848) adlı oyununda, Bayan Toodle karakterinin gereksiz nesneleri satın alıp durma huyu vardır. (e.n.)

diye lafa karışan Jo, o sırada kocaman mavi bir önlüğe sarılmış, kapı kollarını son bir kez parlatıyordu.

"Sallie fakir bir adamla evlenmiyor ve güzel evinin işlerini gördürecek çok sayıda hizmetçisi var. Meg ve John evlilik hayatına daha mütevazı başlıyorlar ama bana sorarsanız, bu küçük evin içinde de o kocaman evdeki kadar büyük bir mutluluk yaşanacak. Meg gibi genç kızların giyinmek, emir vermek ve dedikodu yapmaktan başka işleri olmaması büyük bir hatadır. Ben ilk evlendiğimde yeni elbiselerim bir an önce eskiyip yıpransa da onları onarmanın keyfini çıkarsam diye sabırsızlanırdım; zira elişi yapmaktan ve cebimdeki mendili katlayıp düzeltmekten usanmıştım."

"Sen neden mutfağa girip ortalığı batırmadın? Sallie'nin dediğine göre o eğlenmek istediğinde böyle yapıyormuş ama yaptığı yemeklerin hiçbiri güzel olmadığı için hizmetçiler ona gülüyorlarmış," dedi Meg.

"Tabii ki bir süre sonra ben de girdim mutfağa fakat asıl amacım Hannah'dan ev işlerini öğrenmek ve hizmetçilerimin bana gülmemelerini sağlamaktı, 'ortalığı batırmak' değil. O zamanlar bu sadece bir oyundu fakat daha sonra bu yaptıklarıma şükrettim; çünkü basit bir isteğimi gerçekleştirmenin dışında, gün gelip maddi durumumuz yardımcı tutmaya elvermeyince yemekleri kendim pişirerek küçük kızlarımın karnını doyurmayı başardım. Sen ise hayata diğer uçtan başlıyorsun canım Meg'im ama şimdi öğrendiklerin John zengin bir adam olduğu zaman işine yarayacak, çünkü bir ev sahibesi ne kadar zengin olursa olsun işlerin nasıl yapıldığını bilmelidir ki kendisine iyi ve dürüstçe hizmet edilsin."

Bu küçük söylevi can kulağıyla dinleyen Meg, "Evet, anne. Bundan eminim," dedi, ev idaresi çok önemli bir konuydu ve iyi ev hanımlarının arasında uzun uzadıya konuşulmaktaydı. Daha sonra annesiyle birlikte üst kata çıkarlarken güzelce düzenlenmiş çamaşır dolabına bakarak, "Biliyor

musun, küçük evimin en çok bu odasını seviyorum," diye ekledi.

Beth dolabın içine girmiş kar gibi beyaz yığınları raflara diziyor, bir taraftan da tertipli duruşlarına bakarak yaptığı işle övünüyordu. Meg böyle deyince üçü birden gülmeye başladılar çünkü çamaşır dolabı aralarında bir alay konusuydu. Şöyle ki, Meg "o Brooke denilen adamla" evlenirse mirasından ona tek kuruş dahi bırakmayacağını söyleyen March Hala, öfkesi yatıştıktan sonra bu sözü söylediğine pişman olup ikileme düşmüştü. Sözünden dönmeyi asla kabul etmezdi fakat zihnini bu gibi durumlara çare bulmak konusunda çokça çalıştırmış olduğu için sonunda kendisini tatmin edecek bir plan kurmuştu. Florence'in annesi Bayan Carrol bir sürü yatak örtüsü ve masa örtüsü alıp üzerlerini işledikten sonra –ki hepsi çok güzel olmuştu– sanki *kendi* hediyesiymiş gibi Meg'e gönderecekti. Ancak sonradan açığa çıkan bu sır bütün aileyi çok eğlendirdi çünkü March Hala bu konuda bir şey bilmiyormuş gibi davranıyor, aileden çıkacak ilk geline söz verdiği eski moda inci küpelerden başka bir şey veremeyeceğini ısrarla söylüyordu.

"Bunu görmek çok hoşuma gitti, tam da bir ev hanımına yakışır bir zevkle yerleştirilmiş. Gençken bir arkadaşım vardı, evinde altı tane çarşafı vardı ama yanında çok sevdiği el yıkama tasları da olunca ona yetiyordu," dedi Bayan March işlemeli ipek masa örtülerinin güzelliğini tam bir hanımefendiye yaraşır biçimde okşarken.

"Benim bir tane bile el yıkama tasım yok ama Hannah'nın dediğine göre bu başlangıç bana hayat boyu yetecek," diyen Meg, halinden gayet memnun görünüyordu.

Jo aşağıdan "Toodles geliyor," diye bağırdı ve hepsi, haftalık ziyaretleri sakin yaşamlarında önemli bir olay olan Laurie'yi karşılamak için aşağı indi.

Saçı kısacık kesilmiş, başına kâseye benzeyen fötr bir şapka takmış, paltosu rüzgârda uçuşan, uzun boylu, geniş

omuzlu genç bir adam hızla çıkageldi ve çitin kapısını açmaya bile yeltenmeyip üzerinden atladıktan sonra kollarını açarak doğru Bayan March'ın yanına gitti. "İşte geldim anne!" dedi içten bir tavırla. "Evet, her şey yolunda."

Son söylediği kelimeler, kadının ona soru sorar gibi bakan gözlerinin çok kısa bir süreyle delikanlının güzel gözleriyle buluşmasının üzerine söylenmişti ve anne şefkatiyle verilen bir öpücük bu küçük merasimi sonlandırmış oldu.

"Bu paket Bayan John Brooke için, yapan kişinin tebrik ve selamlarıyla. Tanrı seni korusun, Beth! Bugün ne kadar iyi görünüyorsun Jo... Amy, sen de artık bekâr bir hanıma göre fazla güzelleşmeye başladın."

Laurie konuşurken, Meg'e kahverengi kâğıda sarılı bir paket uzattı, Beth'in saçındaki kurdeleyi çekti, Jo'nun koca önlüğüne gözlerini dikip baktı ve Amy'nin önünde şakadan bayılır gibi yaptı, sonra hepsinin ellerini sıktı ve herkes birden konuşmaya başladı.

"John nerede?" diye sordu Meg merakla.

"Yarın için gerekli izinleri almaya gitti hanımefendi."

On dokuz yaşına gelmiş olmasına rağmen erkeksi sporlara hâlâ meraklı olan Jo, "Son maçı kim kazandı Teddy?" diye sordu.

"Bizim takım tabii. Keşke sen de orada olsaydın da görseydin."

Amy manalı manalı güldü. "Güzel Bayan Randal nasıllar?"

"Her zamankinden daha acımasız. Nasıl eriyip gittiğimi görmüyor musun?" diyen Laurie, geniş göğsünün üzerine eliyle vurup abartılı bir duygusallık sergileyerek iç geçirdi.

"Bu defaki nasıl bir şaka acaba? Aç da görelim şunu Meg," dedi Beth, bir taraftan merakla eğri büğrü pakete bakıyordu.

Paketten çıkan kaynana zırıltısını, "Yangına ya da hırsıza karşı her evde bulunması gereken bir şey," diye açıkladı Laurie, kızların kahkahaları arasında.

"Bayan Meg, eğer John evde yokken korkacak olursanız, bunu ön camdan dışarıya uzatıp sallayın, bütün mahalleyi çarçabuk ayağa kaldırırsınız. Güzel ama değil mi?" Sonra oyuncağın nasıl kullanıldığını onlara gösterdi ve herkes kulaklarını tıkamak zorunda kaldı.

"Böyle mi teşekkür edilir! Bu arada teşekkür demişken aklıma Hannah geldi. Bence ona bir teşekkür borçlusunuz çünkü düğün pastasını mahvolmaktan kurtardı. Ben gelirken pastanın eve girdiğini gördüm ve eğer Hannah pastayı cansiperane korumamış olsaydı biraz tadına bakacaktım çünkü nefis görünüyordu."

"Merak ediyorum, hiç mi büyümeyeceksin Laurie," dedi Meg ağırbaşlı bir havayla.

"Elimden geleni yapıyorum hanımefendi ama korkarım daha fazla uzayamam çünkü maalesef bu dejenere çağın erkekleri en fazla bir seksen olabiliyorlar," diye cevap verdi, başı neredeyse avizeye değen genç adam.

"Herhalde bu gıcır gıcır kulübede herhangi bir şey yemek saygısızlık olur; eh, ben de kurt gibi aç olduğum için başka bir yere gitmeyi teklif ediyorum," diye ekledi ardından.

"Annemle ben John'u bekleyeceğiz. Bazı son dakika işlerimiz var," dedi Meg aceleyle uzaklaşarak.

O sırada güzel buklelerinin üzerine güzel bir şapka bağlarken yarattığı etkiden diğerleri gibi kendi de hoşnut kalan Amy, "Beth'le ben de Kitty Bryant'lara gidip yarın için çiçek alacağız," diye ekledi.

"Gel Jo, bari sen yalnız bırakma şu adamı. Öyle halsizim ki eve bile yardımsız ulaşamam. Önlüğünü de çıkarma çünkü her ne yaptıysan, çok güzel durmuş üzerinde," dedi Laurie. Böylece Jo onun az önce kocaman cebine kınayarak bakmış olmasını bağışladı ve güçsüz adımlarına destek olmak üzere ona kolunu uzattı.

Yolda yürürlerken, "Bak Teddy, sana yarınla ilgili ciddi bir şey söyleyeceğim," diye başladı Jo konuşmaya. "Düzgün

davranacağına dair söz vermelisin bana. Kötü şakalar yapıp planlarımızı bozmayacaksın. Söz mü?"

"Tek bir şaka dahi yapmayacağım."

"Ağırbaşlı olmamız gereken yerde komik şeyler de söyleme."

"Sen yaparsın öyle şeyleri, ben değil."

"Ve merasim esnasında bana bakmaktan seni men ediyorum. Bakarsan kesinlikle gülerim çünkü."

"Sen beni görmeyeceksin ki zaten. Öyle çok ağlayacaksın ki etrafındaki yoğun sis tabakası yüzünden etrafını göremeyeceksin."

"Ben büyük bir felaket olmadıkça asla ağlamam."

"Arkadaşının üniversiteye gitmesi gibi felaketler, değil mi?" diye lafını kesti Laurie, imalı bir gülüşle.

"Hemen kibirlenme o kadar. Ben sadece kızlara eşlik etmek için biraz üzülür gibi yapmıştım."

"Tabii tabii... Baksana Jo, büyükbabam nasıl bu hafta? Keyfi yerinde mi?"

"Evet, hem de çok. Niye sordun? Yoksa kavgaya filan karıştın da bunu nasıl karşılayacağını mı merak ediyorsun?" diye sordu Jo sertçe.

"Aman Jo, eğer öyle bir şey olsaydı annenin gözünün içine bakıp da 'Her şey yolunda' der miydim?" Laurie incinmiş gibi bir havayla durakladı.

"Sanmıyorum."

"O zaman benden şüphelenip durma. Tek istediğim biraz para," dedi Laurie ve Jo'nun samimi cevabı üzerine sakinleşip tekrar yürümeye başladı.

"Çok para harcıyorsun, Teddy."

"Hiç de bile, *ben* harcamıyorum. Bir şekilde kendi kendine harcanıyor ve ben daha ne olduğunu anlamadan uçup gidiyor."

"Çok cömertsin, çok iyi kalplisin, insanlara borç para veriyorsun ve hiç kimseye 'Hayır' diyemiyorsun. Henshaw

için yaptıklarını hepimiz duyduk. Paranı hep böyle şeylere harcasan, kimse seni suçlamazdı," dedi Jo, sevgi dolu bir ses tonuyla.

"Aslında Henshaw pireyi deve yaptı. Bizim gibi tembellerin bir düzinesine bedel bir adam canını dişine takmış çalışırken azıcık yardıma ihtiyacı olduğunda onu görmezden gelmemi istemezdin, öyle değil mi?"

"Tabii ki hayır ama eve her seferinde on yedi yelek, sayısız kravat ve yeni bir şapkayla gelmeni hiç anlamıyorum. Züppelik dönemini atlattığını sanıyordum ama hâlâ ara sıra kendini gösteriyor. Bu aralar moda çirkin görünmek, saçını bir banyo fırçası gibi tıraş etmek, dar ceketler ve turuncu eldivenler giymek, kare burunlu botlarla pat pat yürümek. Eğer bunlar ucuz çirkinlikler olsaydı sesimi çıkarmazdım ama fiyatları da diğerlerinden az değil ve ben de pek beğenmiyorum doğrusu."

Laurie bu saldırı karşısında başını geriye atıp öyle iştahla güldü ki kafasındaki fötr şapka yere düştü ve Jo üzerine bastı; bu hasar yüzünden pratik kıyafetlerin avantajları konusunda uzun uzadıya nasihat dinlemek zorunda kalan Laurie, kötü muamele görmüş şapkayı katlayıp cebine tıkıştırdı.

"Tamam yeter, beni azarlamaktan vazgeç! Zaten bütün haftam çalışmakla geçiyor, bari eve geldiğimde iyi vakit geçireyim. Yarın sabahtan itibaren harcama yapmayı keseceğim ve arkadaşlarımı sevindireceğim."

"Ancak saçlarını uzatırsan seni rahat bırakırım. Her ne kadar aristokrat olmasam da genç ödül dövüşçülerini andıran biriyle görülmek istemem," dedi Jo ciddi bir tonda.

"Bu gösterişsiz saç modeli bizleri daha fazla çalışmaya teşvik ediyor, o yüzden tercih ediyoruz," diye cevap verdi Laurie. Gerçekten de, onu yakışıklı gösteren kıvırcık saçını feda edip yarım santim uzunluğunda bir saç stiline gönüllü olarak geçiş yaptığından gösteriş yapmakla itham edilemezdi.

Kısa bir suskunluktan sonra Laurie, "Bu arada, sana söylemek istediğim bir şey var, Jo. Hani şu küçük Parker var ya, galiba Amy'ye körkütük âşık oluyor. Sürekli ondan bahsediyor, şiirler yazıyor ve ortalarda dalgın dalgın dolanıp duruyor. Daha ileri gitmeden bu tutkusuna son vermesi lazım, sence de öyle değil mi?" diyerek güven verici bir ağabey tonunda konuşmasına devam etti.

"Kesinlikle öyle. Önümüzdeki senelerde bu aileden başka birinin daha evlenip gitmesini istemiyoruz. Yüce Tanrım, bu çocukların aklından ne geçiyor?" diyen Jo, Amy ve Parker'ı küçük birer çocuk gibi görmüş ve onların adına utanmıştı.

"Hızlı bir çağda yaşıyoruz ve ileride bizi neyin beklediğini bilmiyorum küçükhanım. Sen de çocuk sayılırsın ama ikinci sırada sen varsın ve biz senin arkandan da üzüleceğiz, Jo," derken başını iki yana sallayan Laurie, içinde bulundukları bu yoz zamanları onaylamadığını ifade ediyordu.

"Korkma. Ben beğenilecek bir tip değilim. Kimse beni istemez ve bu aslında iyi bir şey, çünkü her ailenin evde kalmış bir kızı olmalı."

Güneşten yanmış yüzü daha da renklenen Laurie, "Sen zaten kimseye şans vermezsin ki," dedi yan yan bakarak. "Karakterinin yumuşak yanını göstermezsin; fakat ezkaza biri bu yanını görür ve seni beğendiğini gizleyemezse, muhtemelen sen de adamın üzerine Bayan Gummidge'in* sevgilisine yaptığı gibi soğuk su atarsın; hatta öylesine huysuz bir insan haline gelirsin ki kimse sana dokunmaya ya da bakmaya cesaret edemez."

"Ben böyle şeylerden hoşlanmıyorum. Lüzumsuz şeylerle kafamı yoramayacak kadar meşgulüm ve bence aileleri böyle bölmek korkunç bir şey. Artık bu konuda bir şey söyleme bana. Meg'in düğünü başımızı döndürdü, âşıklardan ya da bu tür saçmalıklardan başka bir şey konuşamaz ol-

---

* Charles Dickens'ın *David Copperfield* adlı eserinden bir karakter. Kendisine evlenme teklif eden adamın kafasına kovayla vurur. (e.n.)

duk. Öfkelenmek istemiyorum, o yüzden biz en iyisi konuyu değiştirelim," dedi Jo, en ufak bir kışkırtmada genç adamın üzerine soğuk su atmaya hazır görünüyordu.

Laurie içinde biriken duyguları pes sesli uzun bir ıslıkla serbest bıraktı ve kapıda ayrılırlarken o korkunç öngörüsünü dile getirdi: "Söylediklerimi unutma Jo, bir sonraki evlenen sen olacaksın."

II. Bölüm

İlk Düğün

Verandayı saran haziran gülleri o sabah erkenden ışıl ışıl uyanmışlardı. Bulutsuz gün ışığının altında dost canlısı küçük komşular gibi tüm kalpleriyle neşelenip coşuyor, rüzgârda savrulurken heyecandan al al olan sağlıklı yüzleriyle birbirlerine neler gördüklerini fısıldıyorlardı. Bazısı ziyafet sofrasının kurulduğu yemek odasının pencerelerinden içeriyi gözetlemekteydi, bazısı gelini giydiren kızlara gülümseyip selam vermek için yukarı tırmanmıştı; diğerleriyse çeşitli işleri halletmek için bahçeye, verandaya ya da salona girip çıkan insanları salınarak karşılıyorlardı. Tamamen açmış kıpkırmızı bir gülden tutun da en solgun tomurcuğa kadar hepsi, kendilerine bunca zamandır sevgiyle bakan hanımlarına şükranlarını güzellikleri ve kokularıyla sunuyorlardı.

O gün Meg'in kendisi de bir gülden farksızdı; kalbinin ve ruhunun en iyi, en tatlı yanları yüzünde çiçek açmış, daha da beyaz ve yumuşak görünen cildi ona güzellikten de öte bir albeni vermişti. Üzerinde ipekli kumaşlar, danteller ya da turuncu çiçekler olmayacaktı. "Bugün diğer günlerden çok farklı gözükmek ya da özellikle süslenmiş gibi olmak istemiyorum," diyordu. "Şık bir düğün de istemiyorum, yanımda sadece sevdiğim insanlar olsun ve onlar

da beni karşılarında her zaman tanıdıkları gibi bulsunlar istiyorum."

Nitekim Meg kendi gelinliğini kendisi dikmiş, içine de bir genç kız kalbinin taze umutlarıyla masum romantizmini işlemişti. Kız kardeşlerinin ördüğü güzel saçlarına da aksesuar olarak sadece "John'unun" en sevdiği çiçek olan inci çiçekleri yerleştirildi.

Her şey tamamlandıktan sonra onu hayranlıkla seyretmeye koyulan Amy, "Gerçekten hâlâ bizim sevgili Meg'imize *benziyorsun* ama öylesine tatlı ve güzelsin ki gelinliğini kırıştıracak olmasam seni kucaklardım," diye haykırdı.

"Çok memnun olurum. Lütfen hepiniz beni üzerimdekilere aldırmadan öpüp kucaklayın; ben bugün bu elbisede böyle kırışıklıklardan bol bol olsun istiyorum," diyen Meg, bu yeni aşkın onlara duyduğu sevgiyi değiştirmediğini görünce aydınlık yüzlerle çevresine toplanan kız kardeşlerine kollarını açtı.

"Şimdi gidip John'un kravatını bağlayacağım, sonra çalışma odasında babamla sakin sakin biraz oturacağım," diyen Meg bu küçük merasimleri yerine getirmek üzere aşağıya koştu; sonra da annesi nereye giderse peşinden gitti, çünkü yüzü gülüyor olsa bile onun yuvadan uçan ilk kuşun ardından gizlice kederlendiğini biliyordu.

Gelinin küçük kardeşleri bir araya toplanmış sade makyajlarına son rötuşlarını yaparlarken hepsi de çok güzel görünüyordu; bu yüzden bence size onların son üç yılda nasıl bir değişim geçirdiklerinden bahsetmemin tam sırası.

Jo'nun tavırları eskisine nazaran çok yumuşamıştı; hâlâ pek zarif olmasa da artık çok daha rahat hareket ediyordu. Kıvırcık saçlarını uzatmış, uzun bedeninin üzerindeki küçük başına daha yakışan kalın bir topuz yapmaya başlamıştı. Güneşten yanmış yanaklarına taze bir renk, gözlerine yumuşak bir parlaklık gelmiş, keskin dilinden sadece kibar kelimeler dökülür olmuştu.

Beth büyüdükçe incelmişti, solgundu ve hiç olmadığı kadar sessizdi; nazik bakan güzel gözleri daha büyük görünüyordu ve bu gözlerde aslında üzgün olmasa bile görenlere hüzün veren bir ifade vardı. Sabretmeyi üzücü biçimde öğrenmiş genç bir yüze yansıyan acının gölgesiydi bu; fakat Beth halinden nadiren şikâyet ediyor, umudunu kaybetmiyor ve hep "yakında daha iyi olacağını" söylüyordu.

Amy "ailenin güzel çiçeği" olarak kabul ediliyor ve bu tabiri gerçekten hak ediyordu, zira on altı yaşına geldiğinde, tamamen olgunlaşmış bir kadının havasını ve tavırlarını yansıtmaya başlamıştı; çok güzel sayılmazdı ama zarafet diye adlandırılan o tarifi imkânsız çekiciliğe sahipti. İnsan bu zarafeti onun bedeninin kıvrımlarında, ellerinin biçiminde ve hareketlerinde, elbisesinin duruşunda, saçının aşağı dökülüşünde görebiliyordu. Bilinçsizce fakat uyum içinde oluşan bu görüntüler, birçok insanın gözünde güzelliğin kendisi kadar çekiciydi. Amy'nin burnu hâlâ onu üzüyordu çünkü asla Yunan heykellerindeki gibi güzel bir burnu *olamayacağı* belliydi; ayrıca, çok geniş bir ağzı ve çıkık bir çenesi olduğu için de rahatsızlık duyuyordu. Hoşuna gitmeyen bu özellikler aslında onun yüzüne kendine has bir hava veriyor ama o bunu göremiyor, yine de kendisini o muhteşem cildiyle, keskin bakışlı mavi gözleriyle ve eskisinden daha da gür görünen altın sarısı bukleleriyle avutuyordu.

Üç kız en iyi yazlık kıyafetleri olan gümüş grisi ince elbiselerini giymiş, saçlarına ve göğüslerine pembe güller takmışlardı; hepsi de oldukları gibi görünen taze yüzlü, mutlu yürekli kızlar hareketli hayatlarına kısa bir ara vermişler, kadınlık yolculuğundaki bu aşk hikâyesinin en tatlı bölümünü hüzünlü gözlerle okumaktaydılar.

Büyük bir düğün merasimi yapılmayacaktı; davet evde düzenlenmiş ve her şeyin mümkün olduğunca sade olması amaçlanmıştı. Nitekim March Hala kendisini koşa koşa kapıda karşılayıp içeri buyur eden gelini, yere düşen çelengi

yerine yerleştirmeye uğraşan damadı, kollarının altında birer şarap şişesi ve yüzünde ciddi bir ifadeyle merdivenlerden çıkan rahip babayı görünce şaşkına döndü.

"Aman Tanrım, olacak iş değil!" diye haykırdı yaşlı hala, kendisi için özel olarak hazırlanan şeref koltuğuna otururken. Lavanta rengi hareli elbisesinin katlarını büyük bir hışırtı çıkararak düzeltti ve Meg'e dönerek "Senin son dakikaya kadar ortalarda görülmemen lazımdı kızım," dedi.

"Ben bir gösteri değilim ki halacığım, kimse bana gözünü dikip bakmayacak, kıyafetimi eleştirmeyecek ya da yemek davetimin kaça mal olduğunu hesaplamayacak. Şu an o kadar mutluyum ki kimin ne dediği ya da ne düşündüğü umurumda değil. Ben küçük düğünümü tam da istediğim gibi yaşayacağım. John, hayatım, sana çekiç getirdim," dedikten sonra uzaklaşıp hiç yakışık almayan bir işle uğraşmakta olan "o adama" yardım etmeye gitti.

Bay Brooke, Meg'e bir teşekkür dahi etmedi ama romantizmle hiç alakası olmayan aleti almak için öne eğildiğinde gelinini katlanır kapının ardında öyle bir bakışla öptü ki March Hala'nın keskin gözleri aniden yaşardı ve mendilini cebinden çarçabuk çıkarmak zorunda kaldı.

O esnada bir gürültü koptu, bir çığlık duyuldu, ardından Laurie'nin kahkahası çınladı ve oğlanın "Amon'un boynuzları adına! Jo yine pastayı devirdi!" diye bağırışı, bir grup kuzen içeri girip Beth'in çocukken dediği gibi "eve eğlence dolana" kadar süren bir telaşa neden oldu.

Odalar dolup taşıyor, Laurie'nin siyah saçlı kafası diğer herkesinkinden daha yüksekte duruyordu. "O genç devi yanıma yaklaştırmayın; beni sivrisineklerden daha çok tedirgin ediyor," diye fısıldadı yaşlı hala, Amy'nin kulağına.

"Laurie bugün düzgün davranmaya söz verdi. Aslında istediği zaman son derece kibar olabiliyor," diyen Amy sırtını dönüp kayar gibi yürüyerek bizim Herakles'i ejderhaya karşı uyarmaya gitti fakat bu uyarı delikanlının yaşlı kadına

iyice dadanıp neredeyse dikkatini dağıtacak kadar aşırı ilgi göstermesine sebep oldu.

Gelin, geleneksel yürüyüşünü yapmadı ama Bay March ile genç çift yeşil kemerin altındaki yerlerini aldıklarında aniden odaya bir sessizlik çöktü. Anneyle kız kardeşler Meg'den ayrılmak istemezmiş gibi iyice yanlarına sokulmuşlardı; konuşmaya başlayan babacan ses ise birkaç kez çatladı ki bu durum töreni daha da güzel ve kutsal kıldı; damadın eli görünür şekilde titriyordu ve verdiği cevapları kimse duymadı; dimdik durarak kocasının gözlerinin içine bakan Meg ise yüzüne ve sesine yansıyan o şefkatli güven ifadesiyle öyle bir "Evet!" dedi ki annesinin yüreğine su serpildi ve March Hala etraftan işitilecek şekilde burnunu çekti.

Jo bir kez ağlar gibi oldu ama ağlamadı. Laurie'nin kapkara hain gözlerinde neşe ve coşku karışımı komik bir ifadeyle kendisine dik dik baktığını bildiği için kendini tuttu ve ona malzeme vermedi. Beth yüzünü annesinin omzuna gömdü, Amy ise beyaz alnının ve saçındaki çiçeğin üzerine çok güzel bir biçimde düşen güneş ışığının altında, zarif bir heykel gibi dimdik ayakta duruyordu.

Korkarım âdet pek böyle değildi ama daha tören biter bitmez "İlk öpücüğüm Marmee'ye!" diye haykıran Meg gidip annesinin yanağına yürekten bir öpücük kondurdu. Bundan sonraki on beş dakika boyunca Meg tam anlamıyla bir gülü andırdı, zira Bay Laurence'tan tutun da, korka korka yaptığı ama harika görünen süslü başlığıyla kâh ağlayarak kâh gülerek koridorda gelinin üzerine kapaklanan ve "Tanrı seni korusun canım, yüz kere korusun! Pastayı merak etme, bir şeycikler olmadı, her şey çok güzel görünüyor," diyen yaşlı Hannah'ya kadar herkes, kendilerine sunulan ayrıcalıktan yararlanıp geline sarılmak için sıraya girmişlerdi.

Daha sonra hepsi bir araya toplandı ve anlamlı bir şeyler söyledi ya da söylemeye çalıştı ki bu da aynı işi gördü, çünkü yürekler hafifleyince kahkahalar hazırda bekler. Hediyeler

küçük eve girmişti bile, o yüzden ayrıca sergilenmeleri gerekmedi; masada mükellef bir yemek de yoktu, onun yerine çiçeklerle süslenmiş bolca kek ve meyve bulunuyordu. Üç Hebe'nin* nektar olarak sadece su, limonata ve kahve dağıttığını gören Bay Laurence ile March Hala birbirlerine bakıp omuzlarını silkerek gülümsediler. Önce kimse bir şey söylemedi ama daha sonra, ısrarla geline servis yapmak isteyen Laurie elinde dolu bir tepsi ve yüzünde şaşkın bir ifadeyle Meg'in karşısında belirdi.

"Jo kazayla bütün şişeleri kırdı mı?" diye fısıldadı. "Yoksa ben bu sabah ortalarda birkaç şişe şarap gördüğümü sanıp kendimi mi kandırdım?"

"Hayır, büyükbaban sağ olsun, bize en iyilerinden hediye etti; March Hala da birkaç tane gönderdi ama babam onlardan bazılarını Beth için ayırıp geri kalanını Asker Evi'ne gönderdi. Biliyorsun işte, babam şarabın sadece hastalıkta içilmesi gerektiğini düşünüyor, annem de kendi çatısı altında kendisinin ya da kızlarının genç adamlara asla içki sunmayacağını söyledi."

Meg konuşurken ciddi bir tavır takınmış ve Laurie'nin kaşlarını çatmasını ya da gülmesini beklemişti fakat o bunların ikisini de yapmadı; onun yerine kıza bir bakış atıp kendine has o tez canlı haliyle "Bu çok hoşuma gitti!" dedi. "Hatta diğer kadınların da sizin gibi düşünebilmelerini isterdim, çünkü bu sebepten yeterince zarar gördüklerine şahit oldum."

"Umarım seni böyle olgunlaştıran şey tecrübelerin değildir," diyen Meg'in sesi endişeli çıkmıştı.

"Hayır, bana inanabilirsin. Öte yandan benim çok masum olduğumu da sanma; bu beni ayartan şeylerden biri değil demek istedim sadece. Şarabın su kadar yaygın içilip zararsız görüldüğü bir ortamda yetiştiğim için şahsen buna pek aldırış etmiyorum ama güzel bir kız şarap ikram ettiği zaman insan reddetmek istemez doğrusu."

---

* Yunan mitolojisinde Zeus ile Hera'nın kızı Hebe, tanrılara içki sunar. (e.n.)

"Ama sen yine de kendin için olmasa bile başkalarının hayrına reddedeceksin, öyle değil mi? Gel Laurie, bana söz ver ki bugünün hayatımın en güzel günü olması için bir sebebim daha olsun."

Böylesine ani ve ciddi bir talep karşısında genç adam bir an duraksadı, ne de olsa dalga geçmek özveride bulunmaktan daha zordu. Meg ise onun söz verdiği takdirde her ne pahasına olursa olsun sözünden dönmeyeceğini biliyordu; bir kadın olarak farkında olduğu gücünü arkadaşının iyiliği için kullanmıştı. Bunun üzerine tek kelime daha etmedi, sadece başını kaldırıp genç adama mutlu bir ifadeyle, "Bugün kimse isteklerime karşı koyamaz," der gibi bir gülümsemeyle baktı. Doğal olarak Laurie de ona karşı koyamadı, aynı şekilde gülümseyerek Meg'in elini tuttu ve onu içten bir sesle yanıtladı: "Söz veriyorum Bayan Brooke!"

"Çok ama çok teşekkür ederim sana."

Jo bunu onayladığını gösterir şekilde parlayan gözleriyle genç adama baktı, elindeki bardağı salladı ve bir fiske limonata ile onu vaftiz ederken "Ben de 'bu kararının uzun ömürlü olmasına' içiyorum Teddy," diye haykırdı.

Böylece şerefe kadeh kaldırıldı, sözler verildi ve baştan çıkarıcı görünen her şeye rağmen, verilen söz dürüstçe tutuldu. Kızlar içgüdüsel bir bilgelik göstermiş ve mutlu bir anı arkadaşlarına iyilik yapmak için kullanmışlardı; bu sebeple genç adam hayatı boyunca onlara müteşekkir kaldı.

Yemekten sonra insanlar ikili üçlü gruplar halinde kâh evde kâh bahçede dolaşarak hem içlerinde hem de dışarıda parlayan güneş ışığının keyfini çıkardılar. Meg ve John'un çimenlik alanın ortasında yan yana durduklarını gören Laurie, aniden gelen bir ilhamla bu eski usul düğüne son bir dokunuş gerçekleştirdi.

"Hadi, biz de Almanların yaptığı gibi yapalım. Evli olanlar el ele tutuşup gelinle damadın etrafında çember olarak dans etsin, biz bekârlar ve evde kalmışlar da eşleşerek çem-

berin dışında hoplayıp zıplayalım!" diye bağıran Laurie, Amy'yi de yanına alıp patikadan aşağı öylesine bulaşıcı bir canlılık ve beceriyle yürüdü ki kimse buna itiraz edemedi ve herkes peşine takıldı. Dansı başlatanlar Bay ve Bayan March ile Carrol çifti oldu, diğerleri de hemen ardından onlara katıldılar; Sallie Moffat bile bir an tereddüt ettikten sonra öğrendiği tüm kuralları bir kenara bıraktı ve Ned'i de yanına alarak çembere girdi. Fakat günün en komik olayı, yaşlı Bay Laurence'ın etkileyici görünümü ve ağırbaşlı adımlarıyla kendisine zarafetle yaklaştığını fark eden March Hala'nın bastonunu koltuğunun altına sıkıştırarak aceleyle diğerlerinin arasına katılması ve o yaz günü bahçeyi kelebekler gibi istila etmiş gençlerin arasına girip yeni evli çiftin etrafında dans etmesi oldu.

Doğaçlama yapılan balo, herkes nefes nefese kalıncaya kadar devam etti ve ardından davetliler yavaş yavaş evlerine dönmeye başladılar.

Meg'e "Mutluluklar diliyorum canım, gönülden mutluluklar diliyorum sana fakat bence bu yaptığına pişman olacaksın," diyen March Hala, daha sonra John ona arabasına kadar eşlik ederken damada dönüp "Bir hazineye sahipsin genç adam, değerini bil," diye ekledi.

"Bu benim yıllardır gördüğüm en güzel düğündü Ned ama neden böyle olduğunu hiç anlamadım çünkü en ufak bir şıklığı bile yoktu," dedi Bayan Moffat kocasına, arabalarına binmiş uzaklaşırlarken.

Sabahın heyecanlı saatlerinden sonra dinlenmek üzere koltuğuna oturan Bay Laurence, "Laurie, oğlum," dedi, "bir gün sen de böyle bir işe kalkışacak olursan o küçük kızlardan birinden yardım iste, o zaman beni de çok mutlu etmiş olursun."

Bir taraftan Jo'nun yaka deliğine iliştirdiği küçük çiçek demetini dikkatlice çıkarmaya çalışan Laurie, "Sizi memnun etmek için elimden geleni yapacağım efendim," diye cevap verdi, kendisinden pek beklenmeyen bir itaatkârlıkla.

Küçük ev pek uzak sayılmazdı, Meg'in çıktığı yegâne gelin alayı eski evinden yenisine yürümek oldu. Kumru rengindeki elbisesi ve beyaz bir kurdeleyle bağlanmış hasır şapkasıyla güzel bir Kuveykır kızını andıran Meg merdivenlerden aşağı inince herkes etrafına toplandı ve onu sanki uzun bir Avrupa seyahatine çıkıyormuş gibi sevgi dolu şekilde uğurladılar.

"Senden ayrılıyormuşum gibi hissetme canım Marmee, John'u bu kadar çok sevdiğim için sana olan sevgimin azaldığını da sanma sakın," dedi gözlerinde yaşlarla annesine sıkı sıkı sarılarak. "Babacığım, her gün ziyaretine geleceğim ve evlenmiş olsam da hepinizin yüreğindeki yerimi korumayı umuyorum. Beth zaten çoğu zaman benimle birlikte olur, diğer kızlar da ev işleriyle nasıl mücadele ettiğimi görüp gülmek için arada sırada uğrarlar. Hepinize bu neşeli düğün için teşekkür ederim. Hoşça kalın, hoşça kalın!"

Eli kolu çiçeklerle dolu olan, mutlu yüzü haziran güneşiyle aydınlanmış Meg kocasının koluna yaslanarak yürüyüp uzaklaşırken, geride kalanlar ona sevgi, umut ve gurur dolu yüzlerle bakıyorlardı – ve böylece Meg'in evlilik hayatı başlamış oldu.

III. Bölüm

Sanatsal Girişimler

Tutkulu ve hırslı gençler başta olmak üzere bazı insanların yetenek ve deha arasındaki farkı anlamaları uzun zaman alır. Amy de bu farkı büyük sıkıntılar çekerek öğreniyordu çünkü duyduğu coşkuyu ilham zannetmiş, gençliğinin de verdiği cesaretle sanatın her dalına el atmaya kalkışmıştı. Hannah'nın "çamur turta" adını verdiği kilden modeller yapma işinde uzun süredir durgunluk vardı. Bu yüzden genç kız kendini mürekkepli kalemle çizimler yapmaya adadı ve öyle başarılı oldu ki yaptığı zarif işler hem beğenildi hem de ona kazanç sağladı. Ancak bir süre sonra gözleri çok yoruldu ve kalemiyle mürekkebini bir kenara bırakıp ahşap yakma sanatını öğrenmeye heveslendi.

Amy'nin bu hevesi sürerken aile devamlı yangın korkusuyla yaşadı. Eve hep bir yanık tahta kokusu hâkimdi; tavan arasından endişe verici sıklıkta duman çıkıyor, akkor halindeki ocak maşaları karmakarışık bir şekilde etrafa yayılmış duruyor ve Hannah, bir kova su ile yemek zilini yanına almadan yatağına giremiyordu. Hamur tezgâhının arka yüzüne Raffaello'nun suratı, bira fıçısının üstüne Bakkhos işlenmişti. Şarkı söyleyen bir meleğin yüzü şeker kovasının kapağını süslüyordu. Romeo ve Juliet'in portre çalışmaları ise daha sonra çıra niyetine kullanıldı.

Yanık parmakları yüzünden ateşle uğraşmayı bırakınca doğal olarak yağlıboyaya geçiş yapan Amy, hiç eksilmeyen bir şevkle işe girişti. Bir ressam arkadaşının eski paletlerini, fırçalarını ve boyalarını ona vermesi üzerine gerçekle asla ilgisi olmayan kır ve deniz manzaraları çizmeye başladı. Hayvan olarak çizdiği ucubeler bir hayvancılık fuarında ödül alabilirdi; denizle haşır neşir olmuş bir insan devrilecek gibi duran tekneleri görse mide bulantısı hissedebilirdi, tabii gemi yapımı ve donanımıyla ilgili tüm kuralların hiçe sayılmış olmasını ilk bakışta fark edip gülmekten kırılmadıysa. Atölyenin bir köşesinden dik dik size bakan esmer tenli oğlanlar ve koyu renk gözlü Meryem'ler Murillo'yu çağrıştırıyordu; yüzlerde fazla yağlı kahverengi gölgeler ve yanlış yere yerleştirilmiş parlak renkli bir çizgi varsa Rembrandt, balıketli hanımlar ve tombul bebekler ise Rubens demekti; Turner kendini mavi fırtınaların çalkantıları arasında, turuncu şimşeklerde, kahverengi yağmurda ve mor bulutlarda gösteriyor, tüm bunların ortasına vurulmuş domates rengi bir fırça darbesi seyreden kişinin arzusuna göre bir güneş yansıması, bir şamandıra, bir denizci gömleği ya da bir kral giysisi şekline girebiliyordu.

Ardından sıra karakalem portrelere geldi ve tüm aile fertlerinin kömür kazanından yeni doğrulmuş birer vahşi gibi görünen çizimleri tek sıra halinde duvara asıldı. Mum boyalara geçildiğinde herkes daha iyi görünüyordu çünkü asıllarına daha çok benzemişlerdi; Amy'nin saçı, Jo'nun burnu, Meg'in ağzı ve Laurie'nin gözleri "mükemmel" bulundu. Daha sonra Amy kil ve alçı çalışmalarına geri dönünce, tanıdığı kişilerin hayalet gibi görünen alçı kalıpları evin her köşesinden çıkmaya, hatta dolap raflarından devrilip insanların kafalarına düşmeye başladı. Başta küçük çocukları modellik yapmaları için kandırıyordu ama sonra onun esrarengiz faaliyetlerine dair tutarsız hikâyeler Bayan Amy'nin genç bir gulyabani olarak görülmesine neden oldu. Genç kızın bu

alandaki girişimleri bir gün onun hevesini kıran nahoş bir kaza sonucu aniden sona erdi. Modellerin onu yüzüstü bırakması üzerine kendi ayağının kalıbını almaya kalkışmış, çığlıklarını ve tepinme seslerini duyan tüm aile fertleri fırlayıp yardıma koşmuş ve genç girişimciyi kulübede, ayağı beklenmedik bir hızla sertleşen alçı dolu bir kabın içinde sıkışmış halde deli gibi etrafta zıplarken bulmuşlardı. Genç kız oldukça zor ve tehlikeli bir çabanın sonunda kurtarıldı; zira Jo alçıyı kazıyıp onu kurtarmaya çalışırken kahkahalarına engel olamadığı için elindeki bıçak fazla ileri gitmiş ve zavallı ayağını yaralamıştı; böylece en azından bir sanatsal girişimin anısı uzun süre kalıcı oldu.

O günden sonra Amy biraz sakinleşti ama bu hali, doğaya çıkıp çizim yapma tutkusuyla nehirlere, tarlalara, ormanlara dadanmasına ve resmini yapabileceği harabelerin peşine düşmesine kadar sürdü. Bir taş, bir ağaç kökü, bir mantar ve boynu bükülmüş bir sığırkuyruğu sapından oluşan "sevimli bir kareyi" ya da bittiğinde teşhirde dizili kuştüyü yataklara benzeyecek "cennetten çıkma bulut kümesini" defterine çizmek için oturduğu nemli çimenler yüzünden çok kez soğuk algınlığına yakalandı. Işık ve gölgeleri incelemek için yaz ortası sıcağında nehrin üzerinde gezinerek güzelim ten rengini feda etti ve perspektif yakalamaya çalışırken gözlerini kısa kısa burnunun üzerinde bir kırışık peyda oldu.

Eğer Michelangelo'nun "Deha ebedi sabırdır," sözü doğruysa, Amy de bu ilahi özelliğe sahip sayılırdı çünkü karşısına çıkan tüm engellere, başarısızlıklara ve zaman zaman cesaretinin kırılmasına rağmen günün birinde "yüksek sanat" diye tanımlanabilecek kadar değerli bir eser yaratacağına yürekten inanıyordu.

Öğreniyor, çalışıyor ve bu arada başka şeylerin de tadını çıkarıyordu çünkü büyük bir ressam olamasa da çekici ve hünerli bir kadın olmayı kafasına koymuştu. İkinci konuda ilkinden daha başarılı oldu; zira kendisi başkalarını kolay-

lıkla mutlu edebilen, her yerde arkadaş edinebilen, hayatı zarif ve rahat karşılayan, ondan daha az şanslı olan insanların "hayata 1-0 önde başlamış" diye tabir ettikleri neşeli insanlardan biriydi. Herkes onu seviyordu çünkü güzel yanlarından biri de nezaketiydi. İçgüdüsel olarak neyin hoş, neyin uygun olduğunu bilir, her zaman doğru insana doğru sözleri söyler, zamana ve mekâna uygun hareket ederdi; üstelik öylesine serinkanlı biriydi ki, "Amy önceden prova yapmadan saraya gidecek olsa, nasıl davranacağını bilir," derdi kardeşleri.

Amy'nin zayıf yanlarından biri "yüksek sosyeteye" girebilme arzusuydu ama "yüksek" ne demekti, işte ondan pek emin değildi. Para, mevki, modaya uygun uğraşlar ve kibar davranışlar onun gözünde makbul özelliklerdi ve bunlara sahip olan insanlarla birlikte olmaktan keyif alıyordu, ancak çoğunlukla doğruyu yanlıştan ayırt edemiyor, aslında değersiz olan şeylere hayranlık duyuyordu. Doğuştan bir hanımefendi olduğunu asla aklından çıkarmıyor, aristokrat zevklerini ve duygularını geliştiriyor, fakirlik yüzünden dışlandığı ortamlarda yerini almak için önüne fırsat çıktığında hazırlıklı olmak istiyordu.

Arkadaşları onu "Leydim" diye çağırıyor, kendi de gerçek bir leydi olmayı gönülden istiyordu, fakat doğal zarafetin parayla satın alınamayacağını, mevkinin her zaman asalet anlamına gelmediğini ve alınan iyi bir terbiyenin dış engellere rağmen kendini her zaman belli ettiğini henüz öğrenememişti.

Bir gün Amy eve geldiğinde "Senden bir iyilik isteyeceğim anne," dedi ciddi bir ifadeyle.

"Söyle bakalım küçüğüm, ne istiyorsun?" diye yanıtladı genç hanımefendiyi hâlâ "bebeği" olarak gören annesi.

"Çizim derslerimiz gelecek hafta bitiyor ve kızlar yaz tatiline çıkmadan önce onları bir gün buraya davet etmek istiyorum. Nehri görmek, yıkık köprünün çizimini yapmak

ve benim defterimdeki bazı eskizleri kopyalamak için can atıyorlar. Bana çok iyilikleri dokundu, ben de onlara minnettarım; çünkü malum, ben fakirim onlar zengin, bunu biliyorlar fakat bu farkı bana hiç hissettirmediler."

"Niye bir fark olsun ki?" diye sordu Bayan March, kızların "Maria Theresa havası"* diye tabir ettikleri tavrıyla.

"Bunun herkes için önemli olduğunu *sen de biliyorsun*, o yüzden lütfen küçük civcivlerin daha zeki kuşlar tarafından gagalanırken anaç bir tavuk gibi tüylerini kabartmaktan vazgeç. Çirkin ördek yavrusunun artık bir kuğu olduğunu görüyorsun," dedi Amy gülümseyerek ama bu gülümsemede bir hoşnutsuzluk yoktu çünkü genç kız neşeli bir mizaca ve umut dolu bir ruha sahipti.

Bayan March güldü ve anaç gururunun üstesinden gelerek sordu:

"Pekâlâ, sevgili kuğum, nedir planın?"

"Gelecek hafta kızları öğle yemeğine davet etmek istiyorum, arabayla onları alıp görmek istedikleri yerleri gezdireceğim, kayıkla nehirde de gezdiririm belki, böylece onlara küçük bir sanat şöleni tertip etmiş olurum."

"Bu mümkün gibi görünüyor. Öğle yemeği olarak ne ikram etmek istersin? Pasta, sandviç, meyve ve kahve yeterli olur herhalde, değil mi?"

"Yok, hayır! Soğuk dil ve tavuk eti ikram etmeliyiz, yanında Fransız çikolatası ve dondurma da gerekiyor. Kızlar böyle şeylere alışıklar ve ben hayatımı kazanmak için çalışmak zorunda olsam da davetimin zarif ve düzgün olmasını istiyorum."

"Kaç tane genç hanımdan bahsediyoruz?" diye sordu, ciddileşmeye başlayan annesi.

"On iki ya da on dört kişi var sınıfta ama hepsinin gelmeyeceğini söyleyebilirim."

---

* 1717-1780 yılları arasında yaşamış Avusturya arşidüşesi, Macaristan ve Bohemya kraliçesi. (e.n.)

"İnsaf et kızım, onların hepsini etrafta gezdirmek için otobüs kiralaman gerekir."

"Yok anne, hiç öyle şey olur mu? Muhtemelen altı yedi kişi gelir ancak, o yüzden bir fayton kiralayacağım ve Bay Laurence'ın geniş gezinti arabasını ödünç alacağım."

"Tüm bunlar masraflı olur, Amy."

"Ben hesapladım, çok olmayacak. Hem zaten kendi paramdan ödeyeceğim."

"Tatlım, bu kızlar bu tür şeylere zaten alışık olduklarına göre onlara yeni bir şey sunmak daha iyi değil mi? Mesela daha sade bir plan yapsak onlar için de değişiklik olur. Biz de ihtiyacımız olmayan şeyleri satın ya da ödünç almak zorunda kalmayız ve alışık olduğumuz tarzın dışına çıkmaya kalkışmamış oluruz."

"Eğer istediğim gibi olmayacaksa hiç yapmam daha iyi. Eğer sen ve kızlar biraz yardım ederseniz bu işi kusursuzca başaracağıma inanıyorum; hem masrafları ben karşılayacağıma göre neden her şey istediğim gibi olmasın ki," dedi Amy, itiraz edilmesi halinde inatlaşmaya başlayacağını gösteren bir kararlılıkla.

Bayan March tecrübenin mükemmel bir öğretmen olduğunu biliyordu, fakat çocuklar müshil niyetine verdiği sinamekiye itiraz ettikleri gibi nasihat dinlemeye de itiraz ettikleri için, aslında seve seve kolaylaştırabileceği dersleri mümkün olduğunca kendi kendilerine öğrenmelerine fırsat tanıyordu.

"İyi o zaman, Amy, eğer bu kadar arzu ediyorsan ve bu işin altından fazla para ve zaman harcamadan, asabını da bozmadan kalkabileceğini düşünüyorsan başka bir şey demeyeceğim. Konuyu kızlarla görüşüp ne yapacağınızı kararlaştırın, ben de size yardım etmek için elimden geleni yaparım."

"Teşekkürler anne, çok iyisin," diyen Amy ablalarına planını açıklamak üzere annesinin yanından ayrıldı.

Meg hemen razı oldu, onları küçük evinde misafir etmekten en iyi kaşıklarını ödünç vermeye kadar sahip olduğu her şeyi içtenlikle ortaya koydu ve hazırlıklara yardımcı olacağına söz verdi. Jo ise başta tüm plana itiraz etti ve bu konuyla ilgilenmediğini belirtti.

"Anlamıyorum, neden sana zerrece değer vermeyen birkaç kız için para harcayıp aileni telaşlandıracak, üstüne de evi darmaduman edeceksin ki? Ben senin sıradan bir kadına sadece Fransız botları giyiyor ve *coupé* arabalardan kullanıyor diye yaltaklanmayacak kadar gururlu ve duyarlı olduğunu sanıyordum," diyen Jo, romanının en trajik bölümüne gelmişken çağrıldığı için böyle sosyal girişimlere uygun bir ruh halinde değildi.

"Ben kimseye yaltaklanmıyorum ve küçük görülmekten de en az senin kadar nefret ediyorum!" diye terslendi Amy. Bu tür sorunlar gündeme geldiği zaman hâlâ aralarında tartışma çıkıyordu. "O kızlar beni gerçekten seviyor ve ben de onları seviyorum. Onlarda bolca kibarlık, hassasiyet ve yetenek var, her ne kadar sen bu özellikleri yeni moda saçmalık olarak nitelendirsen de. Senin insanlara kendini sevdirmek, görgü ve zevklerini geliştirmek ya da sosyeteye girmek gibi bir derdin yok ama ben öyle değilim ve karşıma çıkan her fırsatı en iyi şekilde değerlendirmek istiyorum. Sen eski püskü elbiselerle dilediğin kadar burnun havada gezebilir, adına da özgürlük diyebilirsin. Ama bu benim tarzım değil."

Amy tartışmalarda sert bir dille konuşup aklındakileri olduğu gibi söyleyince genellikle galip geliyordu çünkü sağduyuyla hareket etmeyi her koşulda başarıyordu; öte yandan Jo'nun özgürlük aşkı ve kalıplaşmış davranışlara karşı duyduğu nefret aşırı boyutlarda olduğu için tartışmaları hep kaybediyordu. Amy'nin Jo'nun özgürlük anlayışını tanımlama şekli öyle isabetliydi ki ikisi de kahkahayı patlatmış ve sonunda tartışma ılımlı bir hal almıştı. Jo kız kardeşinin kalkıştığı işi her ne kadar "abuk sabuk" bulsa da,

sonunda bir gününü feda edip kardeşine yardımcı olmaya karar verdi.

Davetiyeler gönderildi, hemen hepsi kabul edildi ve bu büyük davetin bir sonraki pazartesi yapılmasına karar verildi. Haftalık iş düzeni bozulan Hannah'nın neşesi kaçmıştı çünkü evdeki çamaşır ve ütü işleri düzenli olarak yapılmazsa diğer hiçbir işin yolunda gitmeyeceğine inanıyordu. Evin düzenindeki bu çarkın aksaması tüm süreci olumsuz etkiledi; fakat Amy, "*Nil desperandum*" yani "Asla umutsuzluğa kapılma" düsturu ve ne yapılması gerektiği konusundaki kararlılığı sayesinde tüm engelleri aşarak çalışmasına devam etti. Engeller demişken, öncelikle Hannah'nın yemekleri güzel pişmemişti: Tavuk sertti, dil fazla tuzluydu ve sıcak kakao da bir türlü istenen şekilde köpürmedi. Pasta ve dondurma Amy'nin beklediğinden daha pahalıya geldi; fayton da öyle. Başta fazla tutmayacağını sandığı diğer masraflar da gittikçe kabardı. Beth soğuk algınlığına yakalandı ve yatakta kalması gerekti, Meg'in o kadar çok gelen gideni oldu ki evinden çıkamadı, kafası çok dağınık olan Jo ise hepsi ciddi ve üzücü olan çok sayıda sakarlık, kaza ve hata yaptı.

Amy daha sonra "Annem olmasaydı asla üstesinden gelemezdim," dedi ve "sezonun en iyi şakasının" herkes tarafından tamamen unutulduğu zamanı minnetle hatırladı.

Eğer pazartesi günü hava kötü olursa genç hanımlar salı günü geleceklerdi; bu düzenleme Jo ile Hannah'yı iyice çileden çıkarmıştı. Pazartesi sabahı, hava insanı sağanak yağıştan daha fazla kızdıran kararsız tutumunu sürdürdü. Biraz yağmur serpiştirdi, ardından biraz güneş açtı, biraz rüzgâr esti ve hava bir türlü ne yapmak istediğine karar veremeyince diğerleri de karar vermekte gecikti. Amy şafak sökerken uyandı, evin bir an önce derlenip toparlanabilmesi için herkesi sarsarak yataklarından kaldırıp kahvaltı etmeye zorladı. Oturma odasının çok eski püskü göründüğünü düşündü, fakat sahip olamadıklarına hayıflanmak yerine elindeki

imkânları büyük bir ustalıkla kullanarak yapabileceğinin en iyisini yaptı; koltukları halının aşınmış yerlerini örtecek şekilde yerleştirdi, duvardaki lekelerin üzerine sarmaşıktan çerçeve yaptığı resimler astı, ayrıca boş olan köşeleri doldurmak için kullandığı ev yapımı heykeller ve Jo'nun etrafa yerleştirdiği harika çiçeklerle dolu vazolar odaya sanatsal bir hava getirdi.

Sofra çok cezbedici görünüyor, Amy ise içten içe yemeklerin güzel olmasını ve ödünç aldığı bardakların, porselenlerin, gümüşlerin sağ salim yerlerine dönebilmelerini ümit ediyordu. Arabalar ayarlandı, Meg ve annesi karşılama için hazırlandılar, Beth ise Hannah'ya yardımcı olabilecek kadar iyileşti. Jo dağınık kafasının, ağrıyan başının, herkese ve her şeye kafa tutma saplantısının izin verdiği kadarıyla canlı ve samimi görünmeye çalışıyor, yorgun argın giyinmekte olan Amy ise yemek faslı herhangi bir aksaklık çıkmadan bittikten sonra arkadaşlarıyla birlikte sanat dolu bir akşamüstü yaşamak üzere yola çıkacakları o mutlu anın beklentisiyle moralini yüksek tutuyordu, zira elindeki en güçlü kozlar o gezinti arabası ile yıkık köprüydü.

Daha sonra gelen iki saatlik heyecanlı bekleyiş süresince genç kız salon ve veranda arasında mekik dokurken, evdeki düşünceler bir rüzgârgülü gibi yön değiştiriyordu. Saat on birde yağan sağanak yağmur on ikide gelmesi gereken genç hanımefendilerin fikrini değiştirmiş olacak ki kimse gelmedi; saat ikiyi gösterdiğinde bütün aile fertleri bitkin bir halde sofraya oturup bozulabilecek olan yiyecekleri ziyan olmasın diye tükettiler.

"Bugün havanın iyi olacağından şüphe yok; bugün mutlaka gelirler, o yüzden şimdi uçarak etrafı toplayıp hazırlanalım," dedi ertesi sabah güneş ışığıyla uyanan Amy. Hızlı hızlı konuşuyor ama gizlice içinden salı günü için hiç söz vermemiş olmayı diliyordu çünkü bu davete duyduğu ilgi azalmaya, pasta ise bozulmaya başlamıştı.

Yarım saat sonra alışverişten dönen Bay March, "Istakoz bulamadım, bugün salatasız idare etmek zorundasınız," dedi sakin fakat umutsuz bir sesle.

"Tavuğu kullanın o zaman; salatanın içinde sert olduğu anlaşılmaz," diye öneride bulundu karısı.

"Hannah tavuğu sadece bir dakikalığına mutfak masasının üzerinde bırakmış, kediler de onu kapıp götürmüşler. Çok üzgünüm, Amy," dedi, hâlâ kedilerin koruyucu azizesi olan Beth.

"O zaman bir ıstakoz bulmak *zorundayım* çünkü dil tek başına yetmez," dedi Amy kararlı bir şekilde.

"Bir koşu kasabaya gidip alayım mı?" dedi Jo, yüce gönüllülükle kendini feda edermiş gibi.

"Sen sırf sabrımı zorlamak için onu kâğıda bile sarmadan kolunun altına sıkıştırıp getirirsin. İstemem, ben kendim giderim," diye cevap verdi sinirleri bozulmaya başlayan Amy.

Allak bullak olan ruhunu sakinleştirip günün gerektirdiği işleri yapacak hale gelebilmek için sakin bir otobüs yolculuğunun işine yarayacağını düşünen Amy yüzünü kalın bir eşarbın ardına gizledi, koluna da şık bir sepet takarak evden çıktı. Biraz gecikmeli de olsa aradığı şeyi buldu, evde daha fazla zaman kaybetmemek için bir şişe de sos aldı ve bu öngörüsünden duyduğu memnuniyetle tekrar otobüse binip eve doğru yola koyuldu.

Otobüste kendisinden başka seyahat eden tek yolcu, uyuklamakta olan yaşlı bir kadındı; bu yüzden Amy, eşarbını katlayıp cebine yerleştirdikten sonra tüm parasının nereye gitmiş olabileceğini düşünmeye koyuldu ve böylece yolculuğun nasıl geçtiğini anlamadı. Elindeki kâğıda karaladığı yüksek rakamlarla kafası o kadar meşguldü ki yeni birinin otobüse bindiğini ve bunu da otobüsün durmasına gerek kalmadan yapmış olduğunu kulağına bir erkek sesi gelene kadar fark etmedi. "Günaydın Bayan March," diyen sese

doğru başını çevirince karşısında Laurie'nin en kibar üniversite arkadaşlarından birini buldu. Bir yandan delikanlının otobüsten kendisinden önce inmesini dileyen Amy, ayağının altındaki sepeti tamamen yok saydı ve yolculuğa çıkarken yeni elbisesini giymekle ne kadar isabetli bir iş yaptığını düşünerek her zamanki sevimliliği ve canlılığıyla aldığı selama karşılık verdi.

İkisi yolda güzel zaman geçirdiler, çünkü Amy genç adamın daha erken ineceğini kısa sürede öğrenip asıl merak ettiği konuyu açıklığa kavuşturunca mağrur bir havada çene çalmaya başlamıştı. O sırada yaşlı kadın otobüsten inmek üzere yerinden doğrulup yalpalayarak kapıya doğru ilerlerken sepete takıldı ve –ah, işte burası korkunç!– ıstakoz tüm parlaklığı ve kaba saba haliyle bir Tudor'un asil gözleri önüne serildi.

Durumun farkında olmayan genç, "Tüh, kadın yemeğini unuttu!" diye haykırdı ve yaşlı kadına geri verebilmek için kırmızı canavarı bastonun ucuyla sepetin içine itmeye çalıştı.

"Lütfen yapmayın... o... o benim," diye mırıldandı Amy, neredeyse ıstakozu kadar kızarmış olan yüzüyle.

O anda büyük bir incelik gösteren Tudor, "Ah, sahi mi? Özür dilerim, olağanüstü ender bir ürün sanırım, öyle değil mi?" diye sordu, iyi yetiştirilmiş olduğunu gösteren ölçülü bir alakayla.*

Çabucak toparlanan Amy sepetini cesurca kaldırıp koltuğa koyduktan sonra gülerek, "Kendisinin yer alacağı salatadan siz de tatmak ister miydiniz?" diye sordu. "Ayrıca bunu yiyecek olan genç ve çekici hanımlarla da tanışmış olurdunuz."

---

* 1880'lerden önce ıstakoz tüketimi düşük sosyal sınıftan insanlarla ilişkilendirilirdi; New England kıyı şeridindeki kabukluların bolluğu ıstakozları ucuz hale getirmişti. March ailesinin ıstakoz yemesi, pahalı etleri karşılayamadıklarını gösteriyor ve onları alt sınıf olarak etiketliyor. (e.n.)

İşte bu çok akıllıca bir hamleydi, çünkü erkek aklının en zayıf iki noktasına dokunmuş oluyordu: Istakozun etrafını aniden tatlı hatıralar sarmış, "çekici genç hanımların" uyandırdığı merak da genç adamın dikkatini başka yöne çekerek bu komik talihsizlikten uzaklaştırmıştı.

Tudor eğilerek selam verip yanından ayrılırken, "Sanırım Laurie ile birlikte bu olanlara gülecekler ama ben nasılsa o sırada yanlarında olmayacağım, o yüzden canımı sıkmama gerek yok," diye düşündü Amy.

Sepet devrildiğinde eteğinden aşağı dere gibi akan sos yeni elbisesini mahvetmişti; yine de evde kimseye otobüsteki bu karşılaşmadan söz etmedi ve gözüne eskisinden daha can sıkıcı görünen hazırlıkları tamamlamak üzere kolları sıvadı; saat on ikiye geldiğinde her şey yeniden hazır durumdaydı. Komşularının kendisini dikkatle izlediğini bilen Amy, dünün başarısızlığını bugün kazanacağı büyük başarıyla unutturmayı ümit ederek çağırdığı gezinti arabasına binip misafirlerini karşılamak ve yemek davetine gelirlerken onlara eşlik etmek üzere evden ayrıldı.

"Arabanın gürültüsünü duydum, geliyorlar! Ben verandaya çıkıp onları karşılayacağım; böyle daha konuksever görünürüz, ayrıca şu zavallı kız bu kadar zahmete girdikten sonra iyi vakit geçirsin istiyorum," dedi Bayan March, söylediğini yaparken. Ancak daha manzarayı görür görmez yüzünde tarif edilemez bir ifadeyle geri döndü çünkü kocaman arabada kaybolmuş gibi duran Amy'nin yanında sadece tek bir genç hanım oturuyordu.

Fırlayıp alt kata inerken heyecandan gülmeye bile fırsat bulamayan Jo, "Beth, koş Hannah'ya yardım et de masada duran şeylerin yarısını ortadan kaldırın; tek bir kızın önüne on iki kişilik yemek koymak çok saçma olacak çünkü," diye bağırdı.

Amy içeri girdiğinde oldukça sakindi ve sözünü tutan tek konuğuna karşı gayet nazik ve sıcak davranıyordu. Ailenin

geri kalanı da facianın kıyısından dönmüş olarak üzerlerine düşen rolü oldukça iyi oynadılar ve sonunda Bayan Elliot onların çok eğlenceli bir topluluk olduklarına karar verdi, zira aileyi saran neşeli ruhu dizginlemek imkânsız gibi görünüyordu. Yeniden düzenlenen yemek neşeyle yendi, atölye ve bahçe gezildi, büyük bir hevesle sanat tartışmaları yapıldı ve tüm bu "parti" bittikten sonra Amy, hayalindeki gezinti arabası yerine bir fayton çağırarak arkadaşını günbatımına dek çevrede sessizce dolaştırdı.

Çok yorgun ama yine de her zamanki kadar soğukkanlı görünen Amy yürüyerek eve döndüğünde Jo'nun dudaklarının şüpheli bir biçimde büküldüğünü, fakat talihsiz ziyafetten kalan diğer tüm izlerin silinip yok olduğunu gördü.

"Gezintin çok güzel bir akşamüstüne denk geldi canım," dedi annesi, sanki on iki davetlinin hepsi gelmiş gibi saygılı bir tonda.

"Bayan Elliot çok tatlı bir kız ve bence burada iyi vakit geçirdi," dedi Beth, alışılmışın dışında bir sıcaklıkla.

"Pastanın birazını bana ayırabilir misin? Gerçekten ihtiyacım var çünkü çok gelen giden oluyor ve ben senin kadar güzel şeyler yapamıyorum," dedi Meg ciddiyetle.

Böyle bir son için zaten fazlasıyla eli açık davranmış olduğunu düşünen Amy, "Hepsini al," diye cevap verdi. "Burada tatlı şeylerden hoşlanan bir tek ben varım ve ben de onu bitirene kadar küflenir zaten."

Son iki günde ikinci defa salata ve dondurma yemeye oturdukları zaman, "Keşke Laurie de burada olsaydı da bize yardım etseydi," diye konuşmaya başladı Jo.

Annesinin kendisini uyaran bakışı daha fazla yorum yapmasını engelleyince hep beraber destansı bir sessizlik içinde yemek yemeye devam ettiler; en sonunda Bay March sakince, "Salata eskiden insanların en sevdiği yemeklerden biriydi ve Evelyn..." dediği anda kopan büyük kahkaha "salatanın

tarihçesini" yarıda kesti* ve masadaki bilge adamı şaşkına çevirdi.

"Hepsini toplayıp bir sepete koyun ve Hummel'lara gönderin. Almanlar sever böyle şeyleri. Şu görüntüden midem bulandı artık. Sırf ben aptallık ettim diye hepinizin mide fesadından gitmesine gerek yok," diye bağırdı Amy, bir yandan gözyaşlarını silerek.

"Annem kalabalığı karşılamak için dışarı çıkmış beklerken, ikinizin fındık kabuğuna benzer bir şeyin içinde iki küçük çekirdek gibi oturmuş tangır tungur yaklaştığınızı görünce öleceğim sandım," dedi Jo, kahkahadan yorgun düşmüş bir halde içini çekerek.

"Hayal kırıklığına uğramana çok üzüldüm Amy ama hepimiz seni memnun etmek için elimizden geleni yaptık," dedi kızı için üzülen Bayan March.

"Ben memnunum; bir işe giriştim ve tamamladım. Başarısızlıkla sonuçlanması benim kabahatim değil, kendimi böyle avutuyorum," dedi Amy, hafifçe titreyen bir sesle. "Bana yardımcı olduğunuz için hepinize çok teşekkür ederim ve en az bir ay boyunca bana bu konuyla ilgili herhangi bir imada bulunmazsanız daha da müteşekkir kalacağım."

Gerçekten de bu konu birkaç ay hiç açılmadı fakat ne zaman "ziyafet" lafı geçse herkesin yüzüne bir gülümseme yayılıyordu ve Laurie, doğum gününde Amy'ye saatinin zincirine takması için mercandan yapılma minik bir ıstakoz hediye etti.

---

* Biliminsanı John Evelyn'in *Acetaria, A Discourse of Sallets* (1699) adlı çalışmasına gönderme. (e.n.)

IV. Bölüm

Edebiyat Dersleri

Şans aniden Jo'nun yüzüne güldü ve yolunun üzerine bir uğur parası bıraktı. Bu tam olarak altın bir para değildi belki, fakat o anda yarım milyonluk bir servet dahi bu yolla eline geçen ufak meblağın ona verdiği gerçek mutluluktan daha fazlasını verebilir miydi, emin değilim.

Jo birkaç haftada bir odasına kapanıyor, karalama kostümünü giyiyor ve kendi tabiriyle "anafora kapılarak" tüm ruhu ve yüreğiyle yazmaya girişiyordu çünkü romanını bitirmeden huzur bulamayacaktı. "Karalama kostümü", canı istediğinde kalemini üzerine silebildiği siyah yünlü kumaştan bir önlük ve aynı kumaştan yapılma, işe koyulmak üzere hazırlanırken saçlarını içine topladığı, sevimli bir kırmızı kurdeleyle süslenmiş başlıktan ibaretti. Bu başlık böyle zamanlarda Jo ile mesafelerini koruyan ve sadece arada sırada kafalarını içeri uzatıp kendisine ilgiyle "Yaratıcılık ateşi yanıyor mu, Jo?" diye soran aile fertlerinin meraklı gözleri için yol gösterici bir işaretti. Çoğu zaman bu soruyu bile sormaya kalkışmazlar, başlığın duruş şeklinden yazarın ne durumda olduğunu anlarlardı. Bu anlamlı giysi parçası alnının üzerine inmişse, yoğun bir çalışma sürdürüyor demekti; heyecanlandığı zaman başlığı gösterişli bir şekilde eğrilir, ya-

zar ümitsizliğe kapıldığındaysa fırlatılıp yere atılmış olurdu. Bu durumda içeri girmeye çalışan kişi sessizce geri çekilir, sonunda kırmızı kurdele o yetenekli alnının üzerinde neşeyle dikilene kadar kimse kendisiyle konuşmaya cesaret edemezdi.

Jo kendini asla bir deha olarak görmüyordu; fakat yazı yazma krizine girdiğinde tamamen yalnızlığa gömülüp işine odaklanıyor, isteklerinin, endişelerinin ya da kötü havanın farkına dahi varmadan güvenli ve mutlu hayal dünyasında oturuyor, neredeyse etten kemikten dostları kadar gerçek görüp sevdiği karakterlerinin arasında keyifli bir yaşam sürüyordu. Sadece böyle zamanlarda duyduğu ve sonunda istediğini başaramasa dahi yazarken geçirdiği saatleri yaşamaya değer kılan o mutluluğun tadına varmak için geceler de gündüzler de kısa geliyor, gözüne uyku girmiyor, yemekler el sürülmeden bırakılıyordu. Bu yüce ilham genellikle bir ya da iki hafta sürer, genç kız daha sonra aç, uykusuz, öfkeli ya da ümitsizliğe kapılmış halde doğrularak "anaforundan" çıkardı.

Bir gün yine böyle bir krizi atlatıp toparlanmak üzereyken kendisinden, bir konferansa gidecek olan Bayan Crocker'a eşlik etmesi istendi, bu iyiliğinin ardından da yepyeni bir fikirle ödüllendirilmiş oldu. Konferans halka açıktı ve konu piramitlerdi. Jo böyle bir izleyici kitlesi için neden bu konunun seçildiğini anlamamıştı fakat büyük bir toplumsal kötülüğün bu sayede düzeltileceğini ya da kafaları kömür ve un fiyatlarıyla meşgul olan, hayatlarını Sfenks'in sorduklarından daha zor bilmeceler çözerek sürdüren bir kesime Firavunların ihtişamını yansıtarak büyük bir talebin karşılanabileceğini varsaydı.

Konferans yerine erken varmışlardı; Bayan Crocker çorabının topuğunu düzeltirken, Jo da aynı oturma bölümünü paylaştıkları insanların yüzlerini inceleyerek oyalandı. Sol tarafında bir yandan mekik oyası yapıp bir yandan kadın

haklarını tartışan çok geniş alınlı ve o alınlara uygun boneler takmış iki yaşlıca kadın oturuyordu. Daha ötede iki mütevazı âşık bütün doğallıklarıyla el ele tutuşmuş oturuyor, evde kalmış olduğu anlaşılan hüzünlü bir kadın elindeki kesekâğıdından nane şekeri yiyor, yaşlı bir beyefendi sarı bir mendilin altına saklanmış gözlerini dinlendiriyordu. Jo'nun sağ tarafındaki tek komşusuysa tüm dikkatini elindeki gazeteye vermiş, öğrenmeye hevesli görünen bir gençti.

Gazete resimliydi, Jo da ona yakın olan sayfada gördüğü sanat eserini incelemeye koyuldu; tam donanımlı savaş kıyafetiyle bir Kızılderili, gırtlağına yapışmış bir kurtla birlikte uçurumdan aşağı yuvarlanırken onların hemen yanında, ufacık ayakları ve kocaman gözleri olan iki öfkeli genç adam birbirlerini bıçaklıyor, arka planda ise saçı başı darmadağın olmuş bir kadın bir karış açık ağzıyla koşarak kaçıyordu. Jo bu melodramatik çizimin hangi olaylar silsilesinden esinlenilerek yapılmış olabileceğini merak etti. Çocuk sayfayı tam çevirecekken Jo'nun baktığını görüp duraksadı ve sevecen bir tavırla gazetesinin yarısını ona uzatıp hiç lafı dolandırmadan "Okumak ister misiniz? Mükemmel bir hikâye bu," dedi.

Oğlan çocuklarına duyduğu sempatiyi bir türlü yenemeyen Jo bu teklifi gülümseyerek kabul edip gazeteyi alınca kendini alelade bir aşk, gizem ve cinayet labirentinin içinde buldu. Hikâye, tüm tutkuların izne çıktığı, yazarın yaratıcılığının yetersiz kaldığı anda çıkan büyük felakette karakterlerin yarısının ortadan yok olduğu, diğer yarısının ise onların çöküşünden büyük keyif aldığı "hafif edebiyat" diye tabir edilen türe giriyordu.

"Çok iyi ama değil mi?" diye sordu çocuk, Jo'nun gözleri kendi gazete parçasındaki son paragrafa doğru inerken.

"Denemeye kalkışsak ikimiz de bu kadarını yapabiliriz sanırım," diye yanıtladı Jo, çocuğun bu saçmalığa karşı beslediği hayranlığa gülerek.

"Yapabilseydim çok şanslı bir adam olurdum. Bu kadın bu tür hikâyeler yazarak zengin oldu diyorlar," dedi ve parmağıyla hikâyenin altındaki S.L.A.N.G. Northbury ismine işaret etti.

"Tanıyor musun sen onu?" diye sordu Jo, ani bir ilgiyle.

"Hayır ama bütün hikâyelerini okuyorum ve bu gazetenin basıldığı yerde bir arkadaşım çalışıyor."

"Onun bu tür hikâyelerle iyi para kazandığını mı söylüyorsun yani?" diye soran Jo, hikâyedeki telaşlı gruba ve sayfayı süsleyen kalın ünlem işaretlerine daha saygılı gözlerle bakmaya başladı.

"Elbette öyle! O kadın insanların nelerden hoşlandığını biliyor ve ona göre yazıyor, bu yüzden de iyi para kazanıyor."

Tam o sırada konferans başladı fakat gazetedeki ilanda en sansasyonel hikâyeyi yazana yüz dolar ödül verileceğini okuyan ve büyük bir cesaretle denemeye karar veren Jo gizlice gazetenin adresini not ederken, Profesör Sands'in Giovanni Battista Belzoni, Keops Piramidi, Mısır'ın kutsal bokböcekleri ve hiyeroglif yazıları hakkındaki monoton konuşmasının çok azını dinleyebildi. Konferans bitip izleyiciler uyandığında Jo kendisine müthiş bir servet yaratmıştı, üstelik kâğıt üzerinde inşa ettiği ilk servet de değildi bu; çoktan hikâyesinin gidişatına dalmıştı ama düellonun evli kadının âşığıyla kaçışından önce mi, yoksa cinayet işlendikten sonra mı yapılması gerektiğine karar veremiyordu.

Eve döndüğünde hiç kimseye planından söz etmedi ama ertesi gün hemen işe koyuldu ve bu da "yaratıcılık ateşi" her yandığında tedirgin olan annesinin iyice huzurunu kaçırdı. Jo bu üslupta yazmayı daha önce hiç denememiş, *Spread Eagle* için hazırladığı hikâyelerde romantizme pek yer vermemişti. Tiyatro deneyiminin ve çok kitap okuyor olmasının faydalarını görüyordu; çünkü bu sayede metne heyecan katmayı az çok çözmüş, olay örgüsü, dil kullanımı ve

kostümler konusunda fikir sahibi olmuştu. Yazdığı hikâye, tatsız duygularla olan sınırlı tanışıklığının izin verdiği ölçüde çaresizlik ve ümitsizlikle doluydu; olayların geçtiği yer olarak Lizbon'u seçmiş, çarpıcı ve uygun bir son olarak da deprem felaketinde karar kılmıştı. Taslak metin, yazarın alacağını ummaya bile cesaret edemediği ödüle layık görülmemesi halinde hikâyenin değeri kadar ödeme yapılmasından memnuniyet duyacağını belirten bir notla birlikte, gizlice gönderildi.

Altı hafta beklemek için çok uzun bir süre, genç bir kızın sır saklayabilmesi içinse daha da uzun bir süre, ama Jo bunların ikisini de başardı ve elyazması eserini tekrar görmekten umudunu kesmeye başladığı anda gelen mektubun içinden kucağına yüz dolarlık bir çek düşünce nefesinin kesildiğini hissetti. Kucağındaki sanki bir yılanmış gibi öylece bakakaldı, sonra açıp okuyunca da ağlamaya başladı. Bu nazik mektubu yazan sevimli beyefendi, meslektaşına ne büyük bir mutluluk vermiş olduğunu bilseydi sanırım boş zamanını –tabii varsa– bu keyifli sahneyi seyretmeye ayırırdı çünkü Jo cesaret verici mektubu paradan daha değerli bulmuş, her ne kadar sürükleyici bir hikâye yazmaktan öte gitmemiş de olsa, bunca senedir gösterdiği çabanın karşılığında bir iş başarmaktan çok mutlu olmuştu.

Kendini biraz toparladıktan sonra, bir elinde mektup bir elinde çekle ailesinin karşısına çıkıp ödül kazandığını açıklayınca herkes müthiş bir heyecana kapıldı. O an dünyada Jo'dan daha gururlu bir kadın az bulunurdu. Tabii ki büyük bir kutlama yapıldı ve hikâye eve geldiğinde herkes okuyup övgüler yağdırdı; babası ise hikâyesindeki dil kullanımının iyi, romantizmin saf ve içten, trajedinin ise oldukça heyecan verici olduğunu söyledikten sonra başını sallayıp kendine özgü o manevi tavrıyla, "Aslında sen bundan çok daha iyisini yapabilirsin, Jo," dedi. "Zirveyi hedeflemelisin, para kazanmayı değil."

Amy, "*Bence* bu işin en iyi kısmı para. Bu servetle ne yapmak istiyorsun Jo?" diye sordu, büyülü kâğıt parçasına saygıyla bakarak.

"Beth ile annemizi bir iki aylığına deniz kıyısına tatile göndermek," diye cevap verdi Jo hiç düşünmeden.

Beth zayıf ellerini çırptı, okyanus rüzgârlarını içine çeker gibi derin bir nefes aldı, "Ah, ne harika! Ama hayır, bunu kabul edemem canım, bu çok bencilce olur," diyerek kendini dizginledi ve kız kardeşinin havada salladığı çeki eliyle uzaklaştırdı.

"Elbette gideceksin, bunu gerçekten çok istiyorum, ben bunun için uğraştım ve bu sayede başardım. Sadece kendimi düşündüğüm zaman asla başarılı olamıyorum. Senin iyiliğin için çalışmamın bana da faydası dokunuyor, anlıyorsun beni değil mi? Ayrıca Marmee'nin de bir değişikliğe ihtiyacı var ve o seni yalnız bırakamayacağına göre birlikte gitmek zorundasınız. Döndüğünde tombul ve kırmızı yanaklı bir Beth görmek hoş olmaz mı? Yaşasın hastalarını her zaman iyileştiren Doktor Jo!"

Bu konu uzun uzadıya tartışıldı ve sonunda deniz kıyısına gidildi. Dönüşte Beth istenen şekilde tombul ve kırmızı yanaklı olmasa da eskisinden çok daha iyi görünüyordu; Bayan March ise kendisini on yaş gençleşmiş gibi hissettiğini söyledi. Ödül parasıyla yaptığı bu yatırımdan çok memnun kalan Jo, bu güzel çeklerden daha fazla kazanmaya karar vererek çalışmalarını neşe içinde sürdürdü. Gerçekten de o yıl eline birkaç çek geçti ve kendisini evde güçlü bir konumda hissetmeye başladı çünkü kaleminin büyüsüyle yazdığı "safsata" evdeki herkesin rahatına hizmet ediyordu. "Dük'ün Kızı" kasap borcunu ödedi, "Hayaletin Eli" yere yeni bir halı serdi, "Dışlananların Laneti" ise March ailesinin yiyecek ve giyecek ihtiyaçlarının karşılanmasına destek oldu.

Zenginlik tabii ki çok arzu edilen bir şeydir ama yoksulluğun da olumlu bir yanı vardır. Sıkıntılı süreçlerin en büyük

faydası, beynin ya da ellerin yürekten çalışmasıyla hissedilen gerçek doyumdur. Dolayısıyla bizler dünyadaki zekâ ürünü, güzel ve faydalı nimetlerin yarısını, çeşitli ihtiyaçlardan doğan yaratıcılığa borçluyuz. Jo da kendi ihtiyaçlarını karşılayabileceğini ve kimseden tek kuruş istemesine gerek kalmadığını anlayınca bu doyumu tatmış ve zengin kızları kıskanmaktan vazgeçmişti.

Yazdığı hikâyeler çok ilgi görmemiş olsalar bile yine de piyasada kendilerine yer bulmuşlardı. Jo bundan güç alarak şöhret ve servet sahibi olabilmek için cesur bir adım atmaya karar verdi. Dördüncü kez temize çekip tüm güvendiği arkadaşlarına okuduğu romanını korkudan titreyerek üç ayrı yayıncıya teslim etti; yazdıklarının üçte birinin kesilmesi ve en beğendiği kısımların atılması talep edildiğinde romanı fırlatıp bir kenara attı.

"Şimdi ya bunu paketleyip teneke kuzinenin içinde küflenmeye bırakmalıyım, ya baskı masraflarını kendim üstlenmeliyim ya da kesip biçip alıcıların istediği şekle sokarak ne kadar para verirlerse almalıyım. Evde şöhretli bir yazarın olması güzel bir şey ama nakit daha çok işimize yarar, o yüzden bu önemli konuda bir toplantı yapıp fikirlerinizi öğrenmek istiyorum," diyerek aile meclisinin toplanmasını talep etti.

"Kitabını bozma kızım, içinde senin sandığından çok daha fazlası var ve konu da gayet güzel işlenmiş. Bırak beklesin ve olgunlaşsın," diye nasihatte bulunan ve kendi meyvelerinin olgunlaşmasını otuz yıldır sabırla bekleyen baba, artık iyice tatlanıp olgunlaşmış olmalarına rağmen toplamak için acele etmiyor, verdiği nasihati kendi de uyguluyordu.

"Bana sorarsanız oturup beklemek yerine kendini denemesi Jo için daha kazançlı olabilir," dedi Bayan March. "Bu tür çalışmaları en iyi sınama yolu eleştiridir; kendisinin fark etmediği doğruları ve yanlışları gösterir ve bir sonraki sefere daha iyisini yapmasını sağlar. Biz fazla yanlı davranıyoruz,

o yüzden az para kazansa bile dışarıdan bakanların övgü ve yergileri daha faydalı olacaktır."

"Evet," dedi Jo, kaşlarını çatarak, "doğru olan bu; ben bu romanın üzerinde o kadar çok vakit harcadım ki artık iyi mi, kötü mü, vasat mı olduğunu gerçekten anlayamıyorum. Tarafsız ve berrak düşünebilen insanların romanımı okuyup ne düşündüklerini söylemeleri benim için çok yararlı olacak."

Bu kitabın şimdiye kadar yazılmış en dikkat çekici roman olduğunu düşünen Meg, "Ben olsam tek kelimesini bile silmezdim," dedi. "Silersen bozarsın; çünkü hikâyenin dikkat çeken yanı insanların davranışlarından çok zihinlerinde görülüyor ve eğer sen detayları anlatmadan geçersen, ortaya anlaşılmaz bir karmaşa çıkacak."

"Ama burada, 'Açıklamaları çıkar, kısa ve dramatik olsun, bırak karakterler anlatsın hikâyeyi,' yazmış Bay Allen," diye araya girdi Jo, yayıncının notunu işaret ederek.

"Sen onun dediğini dinle. Neyin satacağını o bilir, biz bilemeyiz. İyi ve popüler bir kitap yaz ve olabildiğince çok para kazan. İleride tanınmış bir yazar olunca o zaman söylenenleri kulak ardı edip felsefi ve doğaüstü karakterler kullanabilirsin romanlarında," dedi Amy, konuyu gayet gerçekçi bir yönden ele alarak.

"Eh, karakterlerimin 'felsefi ve doğaüstü' olmaları benim suçum değil çünkü bu konularda babamın söylediklerinin dışında pek bir şey bilmiyorum," diyerek güldü Jo. "Eğer onun bilge düşüncelerinin bir kısmı benim yazdıklarıma karışmışsa bu benim için daha iyi. Peki sen ne dersin, Beth?"

"Ben kitabın basılmasını istiyorum, hem de *bir an önce*," dedi Beth sadece; bunu söylerken gülümsüyordu fakat son kelimelerine farkında olmadan yüklediği vurgu ve çocuksu içtenliğinden hiçbir şey kaybetmemiş olan gözlerindeki o hüzünlü bakış, Jo'nun içine korku salıp yüreğini buz gibi soğutarak küçük girişimini "*bir an önce*" gerçekleştirmek için cesaret bulmasını sağladı.

Böylece genç yazar, bir Spartalı kararlılığıyla ilk bebeğini masaya yatırdı ve bir canavar gibi insafsızca kesip biçti. Herkesi memnun edebilmek için herkesin tavsiyesini aldı, fakat sonunda "Değirmenci, Oğlu ve Eşek" fablında olduğu gibi hiç kimseyi memnun edemedi.

Babası Jo'nun farkında olmadan romana kattığı doğaüstü dokunuştan hoşlanmıştı; dolayısıyla Jo'nun şüpheleri olsa da o kısım yerinde kalabilirdi. Annesi tasvirlere biraz fazla yer verdiğini söylemişti, o yüzden bu kısımların hepsi, hikâyedeki diğer gerekli bağlantılarla birlikte silindi. Meg romandaki trajediyi beğenmişti, Jo onu memnun etmek için ıstırap temasını iyice abarttı; Amy romanın eğlenceli yanlarına itiraz edince bütün iyi niyetini ortaya koyan Jo, romanın hüzünlü karakterini biraz olsun rahatlatan tüm neşeli sahneleri bastırdı. Sonunda elinde kalan enkazın üçte birini yok ederek işini tamamladı ve kuşa dönmüş olan zavallı küçük aşk hikâyesini kaderini tayin etmek üzere dışarıdaki o kocaman dünyaya postaladı.

Nihayetinde kitap basıldı ve Jo üç yüz dolar kazandı; paranın yanı sıra aldığı övgü ve yergiler beklediğinden çok daha fazla olduğu için kafası iyice karıştı ve kendine gelmesi vakit aldı.

"Sen eleştirilerin bana yardımcı olacağını söylemiştin anne, fakat bu durumda nasıl olacak? Hepsi birbiriyle o kadar çelişiyor ki umut verici bir kitap mı yazdım, yoksa On Emir'in onunu birden mi bozdum, anlayamadım," diye yakınan zavallı Jo, dikkatle okunduklarında bazısı gurur ve neşe, bazısı ise öfke ve dehşet veren mesaj yığınını altüst etti. "Bu adam 'gerçeklerle, güzelliklerle ve samimiyetle dolu seçkin bir kitap; bütünüyle tatlı, saf ve makul,' demiş," diye konuşmasına devam etti kafası karışık yazar. "Başka birisi, 'romanın sunduğu teoriler kötü; marazi fanteziler, ruhani fikirler ve doğal olmayan karakterlerle dolu,' demiş. Herhangi bir teorim olmadığına, ruhaniliğe inanmadığıma ve

tüm karakterlerimi gerçek hayattan aldığıma göre bu eleştirmenin haklı olabileceğine inanmıyorum. Bir başkası diyor ki, 'yıllardır piyasaya çıkan en iyi Amerikan romanlarından biri'; bir diğeri ise kitabın, 'büyük bir kudret ve duyguyla yazılmış özgün bir kitap olmasına rağmen tehlikeli bir eser' olduğunu iddia ediyor ama değil ki! Bazıları alay ediyor, bazıları aşırı övüyor ve hemen hepsi benim açıklamam gereken daha derin bir teorim olduğunu iddia ediyor, halbuki ben sadece keyif almak ve para kazanmak için yazdım. Keşke hiç kesmeden, olduğu gibi bastırsaydım ya da hiç bu işe bulaşmasaydım; zira yanlış anlaşılmaktan nefret ediyorum."

Genç kızın ailesi ve arkadaşları ona rahatlatıcı sözler söylüyor, cömertçe övgüler yağdırıyorlardı; Jo ise son derece iyi niyetle hareket etmiş olmasına rağmen bu kadar kötü bir sonuç aldığını gördükten sonra duyarlı ve hevesli bir kız olarak zor bir dönemden geçiyordu. Ancak bu onun yararına oldu; çünkü bir yazarın alabileceği en iyi eğitim eleştiriydi ve bu eğitimi ona görüşleri gerçekten değer taşıyan kişiler vermişti. İlk hissettiği sızı geçtiğinde zavallı kitabına gülebilecek hale gelmişti fakat hâlâ yaptığı işe inanıyor ve bu zor deneyimi yaşamış olduğu için kendini eskisinden daha da akıllı ve güçlü hissediyordu.

"Keats gibi bir deha olmamak beni öldürmez," dedi cesurca. "Ve işin komik tarafı, doğrudan gerçek hayattan aldığım bölümler imkânsız ve garip bulundu ama kendi şapşal kafamda yarattığım sahnelerin 'büyüleyici derecede doğal, dokunaklı ve gerçekçi oldukları' söylendi. Ben de bununla avunacağım ve kendimi hazır hissettiğimde yeni bir kitap yazacağım."

V. Bölüm

Evlilik Deneyimleri

Genç kadınların çoğu gibi Meg de evlilik hayatına ideal bir ev hanımı olma kararlılığıyla başlamıştı. John evde kendini cennette gibi hissetmeliydi; her zaman karşısında gülen bir yüz bulmalı, her gün nefis yemekler yemeli ve tek bir düğmesi dahi kopuk olmamalıydı. Meg, ev işlerine o kadar çok sevgi, enerji ve neşe katıyordu ki ara sıra karşılaştığı engellere rağmen başarısız olması imkânsızdı. Kendi cenneti pek sakin bir yer değildi; küçük kadın fazla endişeli ve fazla telaşlı olduğu için yapılan işlerden kolayca tatmin olmuyor, gerçek bir Marta* gibi onca yüküyle, hiç durup düşünmeden oradan oraya koşuşturup duruyordu. Bazen o kadar yorgun düşüyordu ki gülümseyecek hali dahi kalmıyordu; aksi gibi John bazen yediği lezzetli bir yemeğin ardından hazımsızlık çekiyor ve nankörce kendisinden hafif yemekler yapmasını istiyordu. Düğmelere gelince, genç kadın zamanla onların nereye gittiğini sorgulamayı, erkeklerin dikkatsizliğine kaş kaldırmayı ve kocası eğer yaptığı dikişin hırslı çekiştirmelere ve beceriksiz parmaklara daha dayanıklı olması gerektiğini

* Hz. İsa'yı evinde misafir eden Marta ile Meryem kardeşlerden Meryem oturup İsa'nın konuşmasını dinlerken Marta işlerinin çokluğundan dolayı sürekli telaş içinde koşturur. Bkz. *Luka İncili* 10: 38-42. (e.n.)

düşünüyorsa, bundan böyle düğmelerini kendisinin dikebileceğini söyleyerek onu tehdit etmeyi öğrendi.

Sevginin karın doyurmayacağını keşfettikten sonra dahi çok mutlu bir çift olmaya devam ettiler. Karısı kendisine kahve demliğinin arkasından gülümsüyor olsa bile John'un gözünde güzelliğinden hiçbir şey kaybetmemişti; Meg ise kocasının sabahları evden ayrılırken onu öpüp, "Akşam yemeği için eve ne göndereyim hayatım, dana mı istersin yoksa koyun mu?" diye nazikçe sormasındaki romantizmi görmezden gelmiyordu. Küçük ev gözlerinde yücelttikleri bir kulübe olmaktan çıkmış ve bir yuva haline gelmişti; genç çift de kısa sürede bu değişimin iyiye işaret olduğunu anladı. Başlangıçta evcilik oynayıp eğlenen çocuklar gibiydiler; daha sonra John bir aile reisi olarak omuzlarındaki sorumluluğu hissedip işine dört elle sarıldı; Meg ise üzerindeki ince pamuklu giysilerini çıkardı, battal boy bir önlük giydi ve kibarlığı bir kenara bırakıp büyük bir özveriyle işe koyuldu.

Genç kadın yemek pişirme çılgınlığını sürdürürken "Bayan Cornelius'un Yemek Tarifleri" kitabına başvuruyor, anlatılanları bir matematik dersi gibi görüp problemleri sabırla ve dikkatlice çözüyordu. Bazen bütün aile başarıyla hazırlanmış mükellef bir ziyafete davet ediliyor; bazen de bir dizi başarısız girişim, yardımcısı Lotty aracılığıyla küçük Hummel'lara gönderilip onların müsait midelerinde tüm gözlerden saklanmış oluyordu. John'la birlikte hesapların üzerinden geçtikleri akşamların ardından Meg genellikle aşçılık hevesine ara verip sadece ekmek tatlısı, kıymalı patates ve tekrar tekrar ısıtılmış kahveyle yetinecekleri bir idarecilik takıntısına kapılıyor, bu süreçte sabrı zorlanan zavallı adam yine de takdire şayan bir dayanıklılık gösteriyordu. Bu konuda bir orta yol bulunmadan önce Meg evdeki eşyaların arasına, genç çiftlerin eksikliğine uzun süre dayanamadığı bir "aile kavanozu" ekledi.

Bir ev hanımı içgüdüsüyle kilerini ev yapımı konservelerle doldurmak isteyen Meg, bir gün kuşüzümü marmeladı yapmaya kalkıştı. John'dan eve on-on iki tane küçük kavanoz ile fazladan şeker göndermesini istedi çünkü bahçedeki kuşüzümleri artık olgunlaşmıştı ve bir an önce toplanmayı bekliyorlardı. Karısıyla gurur duyan ve her işin altından kalkacağından emin olan John, onu memnun etmesi ve bahçedeki tek mahsullerinin de kış için uygun biçime bürünmesi gerektiğine karar verdi. O gün eve dört düzine sevimli küçük kavanoz, yarım fıçı şeker ve kuşüzümlerini toplamak için de küçük bir çocuk geldi. Genç ev hanımı da güzel saçlarını bir başlığın içine topladı, kollarını dirseklerine kadar sıvadı, süslü ekose önlüğünü giydi ve başarılı olacağından en ufak bir şüphe duymadan işe koyuldu; sonuçta Hannah'yı marmelat yaparken yüzlerce kez görmemiş miydi? Bir sürü kavanozu karşısında görünce başta biraz şaşırdı ama John marmeladı o kadar çok seviyordu ve küçük kavanozlar raflarda o kadar şık duracaklardı ki Meg onların hepsini birden doldurmaya karar verdi ve bütün gününü bin bir güçlükle üzüm toplayıp kaynatarak geçirdi. Bayan Cornelius'un tavsiyelerini almış, Hannah'nın yapıp da kendisinin ihmal ettiği ne olabilir diye hafızasını zorlamış, tekrar kaynatmış, tekrar şeker atmış, elinden gelen her şeyi yapmıştı ama o korkunç şey bir türlü katılaşıp *marmelatlaşmadı.*

Önlüğünü dahi çıkarmadan dışarı fırlayıp annesinin yanına koşarak ondan yardım almak için can atıyordu ama John'la konuşup anlaşmışlar ve kimseyi özel meseleleri, uğraşları ya da münakaşalarıyla ilgili rahatsız etmeme kararı almışlardı. Münakaşa lafı kendilerine hiç olmayacak bir şey gibi geldiği için çok gülmüşler, her şeye rağmen o güne kadar kararlarına sadık kalmışlardı; kimseden yardım almadan ne yapabiliyorlarsa onu yapmışlar, kimseyi de işlerine karıştırmamışlardı ki zaten bu tutumu da bizzat Bayan March tavsiye etmişti. Böylece Meg o sıcak yaz gününü inatçı bir

tatlıyla boğuşarak geçirmiş, saat beş olunca karman çorman mutfağında oturup kirli ellerini birbirine kenetleyerek yüksek sesle ağlamıştı.

Meg yeni hayatının ilk günlerinde duyduğu coşkuyla, "Benim kocam ne zaman isterse eve arkadaş getirebilir. Ben her zaman hazırlıklı olacağım; evde telaş, kavga, huzursuzluk gibi şeyler hiç olmayacak ve geldiğinde derli toplu bir ev, neşeli bir eş ve lezzetli bir akşam yemeği bulacak. John, canım, benden izin istemene gerek yok, kimi davet etmek istiyorsan et ve bil ki konuklarını her zaman hoş karşılayacağım," diyordu sık sık.

Ne kadar zarif bir davranıştı, gerçekten! Karısının söylediklerinden duyduğu gurur John'un yüzüne yansıyor ve olağanüstü bir eşe sahip olduğu için kendini çok şanslı hissediyordu. Zaman zaman eve arkadaşlarını çağırsa da bunu o güne kadar bir kez bile habersiz yapmamış, Meg de kendini göstermeye fırsat bulamamıştı. Fakat her zaman olduğu gibi şu ölümlü dünyada gün gelir, bizi hayrete düşüren, üzen ve dayanma gücümüzü zorlayan olaylarla karşılaşmaktan kaçamayız.

John eğer marmelat işini tamamen unutmuş olmasaydı, Meg'e haber vermeden akşam yemeğine bir arkadaş getirmek için özellikle o günü seçmesinin affedilir bir yanı kalmayacaktı. Sabah eve bolca yemeklik malzeme göndermekle iyi bir iş yaptığını düşünen ve akşam sofrasının hazırda beklediğinden emin olan John, güzel eşinin koşup onu karşılamasının hoş bir etki yaratacağını umarak yanına bir arkadaşını almış, genç bir davet sahibi ve bir koca olmanın önlenemez memnuniyetiyle malikânesine getirmişti.

Ancak bu dünya hayal kırıklıkları dünyasıydı ve John bu gerçeği o akşam Güvercinliğe vardığında keşfetmiş oldu. Ön kapı her zaman misafirperver bir biçimde açık dururken bu defa sadece kapalı olmakla kalmamış, üstüne bir de kilitlenmişti ve önceki günün çamuru hâlâ merdivenleri süslüyordu.

Salonun pencereleri kapanmış, perdeleri çekilmişti, verandada beyaz giysiler içinde, saçında dikkat çekici bir fiyonkla dikiş dikmekte olan güzel bir evli hanımdan ya da gözleri mutluluktan pırıl pırıl parlayan, mahcup bir gülümsemeyle misafirini buyur eden bir ev sahibesinden eser yoktu. Bu ve benzeri hiçbir şey olmadığı gibi, kuşüzümü çalılarının altında uyuyakalmış, elleri kana bulanmış gibi görünen bir çocuktan başka hiç kimse ortalarda görünmüyordu.

Etrafın sessizliğinden telaşa kapılan John, "Korkarım bir şey olmuş Scott, sen bahçeye geç, ben Bayan Brooke'a bir bakayım," dedi ve yanık şekerin keskin kokusunu takip ederek evin arka tarafına koştu. Bay Scott ise yüzünde garip bir ifadeyle peşinden gitmiş, John gözden kaybolunca ihtiyaten belli bir mesafede durmuştu; yine de bulunduğu yerden her şeyi görüp duyduğu için, bekâr bir adam olarak bu manzarayı çok eğlenceli buldu.

Mutfakta büyük bir keder ve karmaşa hüküm sürmekteydi. Bir miktar marmelat bir kavanozdan diğerine akıyor, bir kısmı yerde duruyor, birazı da ocağın üzerinde yanıyor ve pis bir görüntü oluşturuyordu. Bayan Brooke oturduğu yerde önlüğünü başına çekmiş hıçkıra hıçkıra ağlarken, Lotty Almanlara özgü bir kayıtsızlıkla ekmek yiyip kuşüzümü şarabı içiyordu; zira marmelat ümitsiz bir şekilde hâlâ sıvıydı.

Aklından su toplamış yanık ellerin korkunç görüntüsü ve felaket haberleri geçen, bir yandan da bahçedeki misafiri düşündükçe dehşete kapılan John, aceleyle içeri daldı ve "Canım benim, ne oldu?" diye haykırdı. "Ah John, o kadar yorgun, öfkeli ve üzgünüm ki! Bütün gün bu işle uğraşıp durdum, sonunda halsiz düştüm. Gel de yardım et bana yoksa düşüp bayılacağım!" diyen bitap eşi, başını John'un göğsüne yaslayıp ona kelimenin tam anlamıyla tatlı bir hoş geldin demiş oldu çünkü yer döşemesiyle birlikte önlüğü de marmelattan payını almıştı.

John telaşla, "Seni üzen nedir hayatım? Kötü bir şey mi oldu?" diye sordu, eşinin iyice yana yatmış olan küçük bonesine nazik bir öpücük kondururken.

"Evet," diye hıçkırarak cevap verdi Meg.

"Hadi anlat hemen... Ama ağlama çünkü buna dayanamam. Dök içini aşkım."

"Mar... marmeladın kıvamı tutmadı ve ne yapacağımı bilmiyorum!"

O anda John Brooke ilerideki günlerde asla cüret edemeyeceği kadar büyük bir kahkaha attı; alaycı Scott ise zavallı Meg'in kederine son darbeyi indiren samimi gülüşü duyunca ister istemez gülümsedi.

"Hepsi bu mu? Hepsini camdan fırlat gitsin, sıkma artık canını. İstersen kilolarca marmelat alırım sana ama Tanrı aşkına artık sinir krizi geçirmeyi bırak çünkü akşam yemeğine Jack Scott'u getirdim ve..."

John cümlesini bitiremedi çünkü Meg onu kendinden uzaklaştırdı ve elleriyle garip bir hareket yaparak kendini koltuğa bırakırken bir taraftan da öfke, teessüf ve kaygıyla karışık bir tonda bağırmaya başladı.

"Akşam yemeğine birini mi getirdin? Etraf rezil gibi! John Brooke, *nasıl* böyle bir şey yapabildin?"

"Sesini yükseltme, adam bahçede! Ben o kahrolası marmeladı tamamen unutmuştum ama olan oldu işte," dedi John, karşısındaki manzarayı endişeyle incelerken.

"Bana haber göndermeliydin ya da sabah çıkarken söylemeliydin, bugün ne kadar meşgul olacağımı da hatırlamalıydın," diyen Meg hırçın tavrını sürdürdü; zira kumrular bile rahatsız edildiklerinde gagalamaktan çekinmezler.

"Sabah ben de bilmiyordum, ayrıca onunla iş çıkışında karşılaştığım için sana haber gönderecek vaktim olmadı. Sen eve istediğim zaman misafir getirebileceğimi söylediğin için iznini almak da gelmedi aklıma. Daha önce bunu hiç yapmamıştım ve bir daha ölürüm de yapmam!" diye ekledi John, kırgın bir tonda.

"Umarım yapmazsın! Onu bir an önce götür buradan; şu anda yüz yüz gelemeyiz, hem akşam yemeği de hazırlamadım zaten."

"İşte bu çok iyi! Eve gönderdiğim et ve sebzeler nerede? Hani bana söz verdiğin muhallebi?" diye bağıran John hızla kilere yöneldi.

"Hiçbir şey pişirmeye vaktim olmadı; annemde yeriz diye düşünmüştüm. Özür dilerim, çok meşguldüm," dedi Meg ve yeniden gözyaşlarına boğuldu.

John ılımlı bir adamdı ama sonuçta o da bir insandı; uzun bir işgününün ardından eve yorgun, aç ve beklentiyle gelip de karşısında darmadağın bir ev, boş bir masa ve öfkeli bir eş bulmak ne zihnini ne de tavrını yatıştırmaya yaramıştı. Fakat her şeye rağmen kendini dizginledi çünkü tek bir talihsiz sözcük dahi edilmediği takdirde bu küçük kasırga dinebilirdi.

"Bu güç bir durum, anlıyorum ama eğer biraz yardımcı olursan ikimiz birlikte bunun altından kalkarız ve güzel vakit geçirebiliriz. Ağlama hayatım, biraz kendine hâkim ol ve bize yiyecek bir şeyler hazırla. İkimiz de kurtlar gibi açız, o yüzden ne yediğimizin pek önemi yok. Eti soğuk da servis edebilirsin, yanına ekmek ve peynir koyarsan, marmelat filan istemeyiz."

İyi niyetle, şaka olsun diye söylediği bu söz John'un kaderini tayin etti. Üzücü başarısızlığına acımasızca bir gönderme yapıldığını düşünen Meg'in sabrını taşıran son damlaydı bu.

"İyisi mi sen bu *güç* durumdan olabildiğince çabuk kurtul, zira öylesine bitkin bir haldeyim ki kimse için kendimi daha fazla yıpratmayı düşünmüyorum. Bunun birisine kuru ekmek ve kemik teklif edip karşılığında arkadaşlık beklemekten bir farkı yok. Benim evimde de bu tür şeyler olmaz. Şimdi al o Scott'u annemin evine götür, benim de evde olmadığımı ya da hastalanıp öldüğümü filan söyle. Misafirin-

le karşılaşmak istemiyorum, ayrıca siz ikiniz benimle ya da marmeladımla dilediğiniz kadar alay edebilirsiniz ama burada yiyebileceğiniz başka bir şey yok," diyerek tüm öfkesini tek nefeste ortaya döken Meg önlüğünü fırlatıp attıktan sonra aceleyle savaş alanını terk etti ve kederiyle baş başa kalmak için odasına kapandı.

Yokluğunda o ikisinin neler yaptığını bilmiyordu ama Bay Scott'un "annesine götürülmediği" ortadaydı; onlar evden ayrıldıktan sonra aşağıya inip de masada gelişigüzel yenmiş bir yemeğin kalıntılarını bulan Meg dehşete kapıldı. Lotty onların çok yediklerini, çok güldüklerini ve Bay Brooke'un kendisine bütün tatlıları çöpe atmasını ve kavanozları saklamasını tembihlediğini söyledi.

Meg olanı biteni gidip annesine anlatmak için sabırsızlanıyordu ama kendi beceriksizliklerinin verdiği utanç ve "acımasız bir adam olsa dahi bunu kimsenin bilmemesi gereken" John'a olan sadakat duygusu onu gitmekten alıkoydu; ortalığı üstünkörü toparladıktan sonra güzelce giyindi, koltuğa yerleşti ve John geldiğinde onu bağışlamaya hazır beklemeye başladı.

Ancak, olaya aynı açıdan bakmayan John maalesef eve dönmedi. Scott'la işi şakaya vurarak geçiştirmiş, sevgili eşini elinden geldiğince bağışlamış ve ev sahipliği görevini öyle misafirperver bir biçimde yerine getirmişti ki arkadaşı bu hazırlıksız akşam yemeğinden çok keyif aldığını ve tekrar geleceğini söylemişti. Fakat John, her ne kadar belli etmemiş de olsa bir hayli kızgındı; Meg onu zor bir duruma sokmuş ve tam ihtiyacı olduğu anda yarı yolda bırakmıştı. Yemek boyunca içten içe öfkelenen John, "Bir erkeğe ne zaman isterse eve arkadaşlarını çağırabileceğini ve bu konuda tamamen özgür olduğunu söyleyip de ardından böyle bir durumla karşılaşınca sinirlenip adamı suçlamak, onu tek başına bırakmak, alay edilmesine ya da zavallı konumuna düşmesine sebep olmak hiç adil değil. Asla değil! Ve Meg'in

bunu bilmesi gerekiyor," diye düşündü. Fakat akşamın sonunda Scott'u geçirip eve doğru yürümeye başlayınca daha ılımlı bir havaya büründü. "Zavallı küçüğüm! Beni mutlu etmek için bu kadar canla başla çalışması onun için yeterince zor olmuştur. Tabii ki hata ondaydı ama daha çok genç. Sabırlı olup onu eğitmem gerekir." İçinden Meg'in annesinin evine gitmemiş olmasını diledi çünkü işine karışılmasından ve arkasından konuşulmasından nefret ederdi. Bir an bu düşünceyle içini yeniden huzursuzluk kapladı fakat Meg'in bitap düşene kadar ağlayacak olmasından korkunca yüreği yumuşadı; sakin ve nazik olmaya, aynı zamanda bir eş olarak nerede yanlış yaptığını ona göstermeye karar vererek adımlarını sıklaştırdı.

Meg de benzer şekilde "sakin ve nazik ama kararlı" olup, kocasına görevlerini hatırlatmayı planlıyordu. Ama aslında tek istediği onu koşarak karşılamak, özür dilemek ve ardından öpücüklere boğulup avutulmaktı ama tabii böyle şeyler yapmadı. John'un geldiğini görünce, sanki en güzel odasında dinlenmeye çekilmiş bir hanımefendi gibi iskemlesinde sallanarak dikiş dikmeye ve hiçbir şey olmamış gibi şarkı mırıldanmaya başladı.

John eve döndüğünde kendisini bekleyen kibar bir Niobe* bulamayınca biraz hayal kırıklığına uğramıştı ama haysiyetinin ilk özrü hak ettiğini düşündüğü için o da af dilemedi, sakince içeri girip kanepeye uzandı ve konuşmaya bahane olsun diye, "Yeniay çıkıyor sevgilim," dedi.

Meg de aynı yatıştırıcı tonda, "Benim bir itirazım yok," diye cevap verdi.

Bay Brooke ortaya birkaç genel konu daha attı ama Bayan Brooke soğuk cevaplar verince sohbet canlılığını yitirdi. Bunun üzerine pencerenin yanına yerleşen adam, tabiri caizse gazetesine gömüldü. Meg ise diğer pencerenin yanına

* Yunan mitolojisinde, Niobe çocuklarının ölümünün ardından kederinden taşa döner. (e.n.)

gitti ve sanki hayati önem taşıyormuş gibi terliklerine yeni işlemeler yapmaya başladı. Kimse konuşmadı; ikisi de "sakin ve kararlı" fakat son derece huzursuzdular.

"Aman Tanrım," diye geçirdi içinden Meg, "evlilik hayatı ne zormuş; annemin de dediği gibi, sonsuz bir sevgi ve sabır gerekiyor." Arada geçen "anne" kelimesi ona uzun süre önce verilen ve şüphe dolu itirazlarla karşılanan diğer anne nasihatlerini de hatırlatmıştı.

"John iyi bir adam ama onun da kusurları var ve bunları gördükçe kendininkileri hatırlayıp ona hoşgörülü davranman gerekiyor. O çok kararlı biri ama eğer tartışırken kibar davranırsan ve sabırsızca ona karşı gelmezsen asla inatçılık etmeyecektir. Yanlış yapmamaya özen gösteren, her zaman doğruyu söyleyen biri o; sen her ne kadar müşkülpesentlik olarak nitelendirsen de bu aslında iyi bir özellik. Asla onu görünüşünle ya da sözlerinle kandırmaya kalkışma Meg, o zaman sana hak ettiğin güveni ve ihtiyacın olan desteği verecektir. Onun sinirlenmesi bizimkine benzemiyor –saman alevi gibi yanıp ardından sönüveriyor– ama nadiren kapıldığı o akkor gibi durgun öfkesi bir kez alevlendi mi söndürmesi zor oluyor. Dikkatli ol kızım, çok dikkatli ol; bu öfkeyi uyandırma çünkü huzur ve mutluluk, onun sana olan saygısını korumana bağlı. Kendine hâkim ol ve eğer ikinizde de hata varsa ilk özrü sen dile. Büyük üzüntülere ve pişmanlıklara yol açacak küçük dargınlıklardan, yanlış anlaşılmalardan ve düşüncesizce edilmiş sözlerden sakın."

Meg günbatımında oturmuş dikiş dikerken aklına annesinin bu sözleri, özellikle de söylediği o son cümle geldi. Bu onun kocasıyla arasındaki ilk ciddi tartışma olmuştu; düşüncesizce ettiği sözleri hatırladı ve bu sefer kulağına hem aptalca hem de kaba geldi, öfkesi gözüne çocukça göründü ve zavallı John'un eve gelip de böyle bir sahneyle karşılaşmış olmasına çok üzüldü. Meg yaşlı gözlerle kocasına baktı ama o bunu fark etmedi; elindeki işi bırakıp kalktı ve "İlk

özür dileyen ben olacağım," diye düşündü ama o bunu da duymadı; gururunu yenmek zor geldiği için son derece ağır adımlarla John'a doğru yürüdü ve yanında durdu ama John kafasını çevirmedi. Bir an başaramayacağını sanan Meg, "Bu sadece bir başlangıç, ben elimden geleni yapacağım çünkü daha sonra pişmanlık duymak istemiyorum," diye düşündü ve eğilip kocasının alnına bir öpücük kondurdu. Tabii ki araları hemen düzeldi; pişmanlık dolu bir öpücük dünya kadar kelimeye bedeldi ve John onu dizine oturtup nazikçe şöyle dedi: "Senin o zavallı küçük marmelat kavanozlarınla alay etmem çok ayıp oldu. Beni affet canım, bir daha asla böyle bir şey yapmayacağım!"

Ama yaptı ve Tanrı biliyor ya ikisi de aynı şeyi yüzlerce defa yaptı; fakat her seferinde birbirlerine yeni marmeladın o güne kadar yaptıklarının en tatlısı olduğunu söylüyorlardı çünkü ailenin huzuru o küçük aile kavanozunun içinde korunuyordu.

Daha sonra Meg, Bay Scott'u özel olarak akşam yemeğine davet etti ve ona mükellef bir ziyafet sundu. Bu sefer başlangıç tabağında bitip tükenmiş bir ev hanımı yoktu; ayrıca Meg o derece neşeli ve nazik davrandı, her şeyi o kadar güzelce halletti ki sonunda Bay Scott John'a şanslı bir adam olduğunu söyledi ve evine dönerken yol boyunca bekârlığın zorluklarını düşünerek kafasını salladı.

Sonbahar, Meg için yeni güçlükleri ve tecrübeleri de beraberinde getirdi. Sallie Moffat onunla dostluğunu yeniden sürdürmeye başlamıştı. Her fırsatta biraz dedikodu yapmak için küçük eve geliyor ya da vakit geçirmek üzere "o zavallı kızcağızı" kendi büyük evine davet ediyordu. Meg de bu durumdan memnundu çünkü kötü havalarda kendini yalnız hissediyordu; evdeki herkes kendi işiyle meşguldü, John ise geç vakitlere kadar çalışıyordu. Bu durumda kendisine dikiş dikmek, okumak ya da ufak tefek işlerle oyalanmaktan başka yapacak iş kalmıyordu. Dolayısıyla o da arkadaşıyla

birlikte dedikodu yapıp keyifli zaman geçirmeye başladı. Fakat Sallie'nin güzel eşyalarını görünce imreniyor, böyle şeylere sahip olamadığı için üzülüyordu. Sallie kendisine karşı çok nazikti. Hatta onun beğendiği bazı ufak tefek eşyalarını vermeye kalkıştı ama Meg, John'un bundan hoşlanmayacağını bildiği için bu teklifleri kabul etmedi; ne yazık ki daha sonra bu küçük aptal kadın gidip John'un en nefret ettiği şeyi yaptı.

Meg kocasının kaç para kazandığını biliyordu ve kocasının sadece mutluluk değil, bazı erkeklerin daha çok değer verdiği para konusunda da kendisine güvendiğini hissetmeyi seviyordu. Meg kocasının parasının nerede olduğunu, istediği zaman istediği kadar alabileceğini biliyordu; John'un Meg'den istediği tek şey, her kuruşunun hesabını bilmesi, her ay faturaları ödemesi, yoksul bir adamın karısı olduğunu da unutmamasıydı. Meg o zamana kadar John'un sözünü dinlemiş, tutumlu davranmış, küçük hesap defterlerini itinayla tutmuş ve her ay bu defterleri ona hiç çekinmeden göstermişti. Fakat sonbahar geldiğinde Meg'in cennetine bir yılan sızdı ve bu defa onu elmalarla değil, modern bir Havva gibi yeni elbiselerle baştan çıkardı. Meg insanların ona acımasından ve kendisini yoksul gibi hissettirmelerinden hoşlanmıyordu; bundan rahatsız oluyor fakat bu hissi itiraf etmeye de utanıyordu. Sallie'nin tasarruf etmek zorunda olduğunu düşünmesini istemiyordu, o yüzden arada sırada güzel bir şeyler satın alarak kendini avutmaya çalışıyordu. Bunu her yapışında kendini kötü hissediyordu çünkü güzel şeyler genellikle gerekli ihtiyaç sınıfına girmiyorlardı; öte yandan, bunlar öyle ucuzdu ki aslında o kadar endişe etmeye de gerek yoktu. Zaman geçtikçe şuursuzca satın aldığı bu ıvır zıvırların miktarı çoğaldı ve Meg alışveriş turlarında sadece vitrin seyretmekle yetinmemeye başladı.

Nihayetinde ay sonu geldi ve yaptığı harcamaların toplam tutarını hesaplayınca epey korktu çünkü ucuz diye aldı-

ğı ıvır zıvırlar tahmin ettiğinden çok daha yüksek bir meblağ tutmuştu. John o ay çok meşguldü ve faturalarla uğraşma işini Meg'e bırakmıştı; bir sonraki ay da faturalar halledilirken evde yoktu ama üçüncü ay gelip de çeyrek yılın genel toplamını aldığı gece, Meg'in hayatı boyunca unutmayacağı bir an oldu. Birkaç gün önce yaptığı korkunç şey yüzünden vicdanı çok rahatsızdı. Sallie'nin ipek kumaş aldığını görmüş ve kendisine de almak istemişti; sadece partilerde giymek için çok ağır olmayan bir elbise arzu etmişti çünkü onun siyah ipekli elbisesi artık çok alelade kalmıştı, akşamları ince elbiseler giymek de sadece genç kızlara yakışıyordu. March Hala genellikle kız kardeşlere her yılbaşında hediye olarak yirmi beşer dolar verirdi; buna sadece bir ay kalmıştı, karşısında da eflatun renginde, güzel mi güzel bir ipekli kumaş duruyordu. Üstelik onu almaya kalkışacak olsa, cebinde buna yetecek parası da vardı. John her zaman neyi var neyi yoksa ona ait olduğunu söylüyordu fakat gelecek olan yirmi beş doların dışında evin parasından bir yirmi beş daha çıktığını görünce ne yapardı? İşte asıl soru buydu. Sallie o kumaşı alması için onu teşvik etmiş, hatta borç para vermeyi bile önermiş ve gayet iyi niyetle de olsa Meg'in direncini kırmıştı. Tam o zor anda dükkân sahibi kumaşın o pırıltılı katlarını açarak, "Kelepir olduğundan emin olabilirsiniz hanımefendi," demişti. Meg de "Alıyorum," deyince kumaş kesilip parası ödendi. Sallie buna çok sevinmiş, Meg de bunun önemsiz bir şey olduğunu ifade eder şekilde gülmüştü fakat uzaklaşırken kendisini sanki dükkândan bir şey çalmış ve polisler peşindeymiş gibi hissediyordu.

Eve döndüğünde, aldığı o güzel mi güzel ipekli kumaşı önüne serip pişmanlık duygularını bastırmaya çalıştı fakat kumaş sanki parıltısını yitirmiş gibiydi; üzerine de hiç yakışmadı ve "elli dolar" yazısı gözüne sanki kumaşın üzerine boydan boya işlenmiş bir desen gibi göründü. Kumaşı katlayıp kaldırdı ama bir türlü aklından çıkaramıyordu; yeni bir

elbisenin vermesi gereken mutluluktan dolayı değil, belalı bir hayalet gibi kendisine musallat olduğu için. O akşam John hesap defterlerini ortaya çıkardığında Meg'in yüreği ezildi ve evlendiği günden beri ilk kez kocasından ürktü. O kibar bakan kahverengi gözlerdeki ifade sertleşecek gibi görünüyordu ama tam tersine hiç olmadığı kadar neşeliydi. Bunun üzerine Meg yaptığı hatayı kocasının fark ettiğini ama belli etmemeye çalıştığını sandı. Aslında evin faturalarının hepsi ödenmiş, hesaplar da gayet muntazam tutulmuştu. John onu övdükten sonra "banka" adını verdikleri eski cüzdanı açmaya kalkıştı fakat Meg cüzdanın içinin boş olduğunu bildiği için elini tutup durdurdu ve gergin bir tavırla "Henüz benim özel harcamalarıma bakmadın," dedi.

John o güne kadar hiç böyle bir şey talep etmemişti ama Meg hep bakması için ısrar ederdi ve deftere göz gezdiren kocasının kadınlara özgü garip ihtiyaçları görüp erkeksi bir hayrete düşmesini seyrederek eğlenir, "sutaşı" veya "jile" gibi masraf kalemlerinin ne olduğunu tahmin etmesini ister ya da üç gül goncası, biraz kadife ve bir çift ipten oluşan küçücük bir şeyin bir saç bonesi şekline girmesine ve bunun nasıl olup da beş altı dolar ettiğine şaşırmasını izlerdi. Tutumlu karısıyla gurur duyan John, sık sık yaptığı gibi o akşam da onun özel masraflarını kontrol edip müsrifliği karşısında hayrete düşmüş gibi davranarak eğlenmeye niyetliydi.

Küçük hesap defteri usulca ortaya çıkarılıp John'un önüne bırakıldı. Meg onun yorgun alnındaki kırışıklıkları gidermek için masaj yapmak bahanesiyle koltuğunun arkasına geçti ve söylediği her kelimeyle paniği daha da artarak, "John, sevgilim, sana defteri göstermeye utanıyorum çünkü son zamanlarda korkunç bir müsriflik yaptım. Biliyorsun, çok gezdiğim için kıyafete ihtiyacım var ve Sallie de almam için teşvik edince aldım. Yeni yıl harçlığım bu masrafın bir kısmını kapatacak ama benim hakkımda yanlış bir fikre kapılacağını düşündüğüm için sonradan bu yaptığıma çok pişman oldum," dedi.

John gülerek onu tutup kendine çekti ve neşeyle, "Arkama saklanma... Kendine ayakkabı satın aldın diye sana kızacak değilim; eşimin ayaklarıyla gurur duyuyorum ve eğer iyi bir çift ayakkabıya sekiz dokuz dolar ödediyse, buna aldırış etmem."

Ayakkabılar, Meg'in son "cüzi" harcamalarından biriydi ve John konuşurken deftere baktığında ilk olarak ayakkabı fiyatını görmüştü. Meg, "Kim bilir o korkunç elli doları görünce ne diyecek!" diye düşünüp ürperdi.

Çaresizliğin verdiği sakinlikle, "Yok, bu seferki ayakkabıdan daha kötü. İpekli bir elbise aldım," dedi Meg, işin en kötü kısmının bir an önce bitmesini isteyerek.

"Pekâlâ, hayatım, Bay Mantalini'nin* tabiriyle soruyorum, nedir bu *lanet toplam?*"

Meg, John'un daha önce böyle konuştuğunu hiç duymamıştı ve o ana kadar aynı içtenlikle karşılık vermiş olduğu o hilesiz bakışlarını üzerine çevirdiğinin farkındaydı. Sayfayı çevirirken yüzünü de kocasına döndü ve içinden elli dolar çıkarılsa bile yeterince kötü olan, elli eklenince daha da kötü görünen toplamı işaret etti. Bir süre çıt çıkmadı; sonra John ağır ağır konuşarak, "Pekâlâ, elli dolar bir elbise için fazla mı değil mi bilmiyorum, malum son zamanlarda bir elbiseyi dikip tamamlamak için gereken o fırfırlar ve diğer tuhafiye de giriyor işin içine," dedi, fakat Meg onun hoşnutsuzluğunu saklamak için büyük bir gayret sarf ettiğini hissedebiliyordu.

"Henüz dikilmedi, hatta biçilmedi bile," dedi Meg. Sesi çok zayıf çıkmıştı çünkü aniden aklına gelen ek masraflar kendini iyice mahcup hissetmesine yol açmıştı.

"Yirmi metre ipekli kumaş ufak tefek bir kadını örtmeye yeter de artar bile ama eminim benim karım bunu giydiğinde Ned Moffat'ın karısı kadar güzel görünecek," dedi John soğuk bir sesle.

---

* Charles Dickens'ın *Nicholas Nickleby* adlı eserindeki tembel, bencil karakter. (e.n.)

"Kızgın olduğunu biliyorum, John ama kendimi tutamadım. Niyetim paranı çarçur etmek değildi. Sadece bu küçük şeylerin bu kadar büyük bir meblağ tutacağını düşünemedim. Sallie'nin istediği her şeyi aldığını ve ben alamadığım için bana acıdığını görünce kendime engel olamıyorum. Olanla yetinmeye çalışıyorum ama zor geliyor, yoksulluktan bıktım artık."

Son kelimeler o kadar alçak sesle söylenmişti ki Meg kocasının bunları duymadığını düşündü; ama duymuş ve derinden yaralanmıştı çünkü o Meg uğruna kendi zevklerinden defalarca vazgeçmişti. Keşke dili kopsaydı da bunları söylemeseydi çünkü John defterleri iterek kalktı ve hafifçe titreyen bir sesle, "Ben de bundan korkuyordum, Meg," dedi, "oysa elimden geleni yapıyorum." John onu azarlasaydı hatta tutup sarssaydı bile bu birkaç kelimeden daha çok yakamazdı canını. Kocasına doğru koştu ve pişmanlık gözyaşlarıyla ona sarıldı, "John, hayatım, benim nazik, çalışkan sevgilim, öyle söylemek istemedim! Çok kötü, çok yanlış ve nankörce bir laftı. Ben bunu nasıl söyleyebildim! Nasıl!"

John son derece kibar davranarak onu hemen affetti ve tek kelime sitem etmedi. Meg ise, kocası ileride bu konuyu hiç açmayacak olsa dahi kolay kolay unutulmayacak bir şey yaptığının ve söylediğinin farkındaydı. İyi günde kötü günde onu seveceğine söz vermiş, sonra da parasını düşüncesizce harcamış, bununla da kalmayıp yoksulluğunu yüzüne vurmuştu. Bu yaptıkları tek kelimeyle korkunçtu ama daha da kötüsü, John'un bundan sonra hiçbir şey olmamış gibi sessizce yaşamına devam etmesi oldu; sadece artık geceleri geç vakte kadar şehirde kalıp çalışıyor, Meg ise gözyaşları dökerek uykuya dalıyordu. Pişmanlıkla geçen bir haftadan sonra Meg hastalandı; John'un da kendisi için ısmarladığı kalın paltoyu aldığı yere iade ettiğini öğrenince üzüntüsünden kahrolmuştu. John'a fikrini neden değiştirdiğini sorduğunda sadece "Onu alacak gücüm yok canım," yanıtını aldı.

Meg bunun üzerine başka bir şey söylemedi ama birkaç dakika sonra John onu koridorda eski paltoya sarılmış hüngür hüngür ağlarken buldu.

O gece uzun bir konuşma yaptılar ve Meg kocasını yoksulluğundan ötürü daha da çok sevmeye başladı çünkü bu yoksulluk John'un kendi inançları doğrultusunda savaşabilmek için güç ve cesaret kazanmasını sağlamış, ona sevdiklerinin doğal heveslerini gidermek ve kusurlarına katlanabilmek için sabırlı olmayı öğretmişti.

Ertesi gün Meg bu konuyu gurur meselesi yapmaktan vazgeçip Sallie'nin kapısını çaldı, ona işin doğrusunu anlattı ve elindeki ipekli kumaşı satın almasını rica etti. İyi kalpli Bayan Moffat bunu seve seve kabul etti ve hemen ardından hediye olarak geri vermeye kalkışmayarak nezaket gösterdi. Meg eve dönerken kocasının ısmarladığı paltoyu aldı ve John eve döndüğünde üzerine giyip yeni ipekli elbisesini nasıl bulduğunu sordu. Bundan sonra John'un ne cevap verdiğini, hediyesini nasıl karşıladığını ve peşi sıra nasıl mutlu anlar yaşandığını tahmin edebilirsiniz. Artık John akşamları eve erken geliyordu, Meg de eğlence peşinde koşmaktan vazgeçmişti ve o yeni palto sabahları çok mutlu bir koca tarafından giyiliyor, akşamları da kocasının üzerine titreyen küçük bir ev hanımı tarafından çıkarılıyordu. Bütün yıl bu şekilde geçti gitti ama yaz geldiğinde Meg, bir kadının hayatında yaşayacağı en derin, en sevecen duygularla dolu yepyeni bir tecrübe edindi.

Bir cumartesi günü Laurie heyecanlı bir suratla Güvercinliğin mutfağına gizlice girdi ve bir gümbürtüyle karşılandı; Hannah bir elinde tencere bir elinde kapak, birbirine vuruyordu.

"Küçük anne nasıl? Herkes nerede? Neden daha önce haber vermediniz bana?" diye sorular sormaya başladı Laurie, yüksek tonda bir fısıltıyla.

"O bir kraliçe kadar mutlu, canım! Herkes de yukarıda; etrafı velveleye vermek istemedik. Sen geç salona, ben onları aşağı yollarım," diyen Hannah neşe içinde kıkırdayarak ortadan kayboldu.

Az sonra Jo göründü, büyük bir yastığın üzerine yatırılmış pazen bohçayı gururla taşıyordu. Yüzü çok ciddi görünse de gözleri pırıltılar saçıyor ve sanki bastırmaya çalıştığı bir duygu yüzünden sesi her zamankinden farklı çıkıyordu.

"Gözlerini kapat ve kollarını aç," dedi Laurie'ye.

Genç adam bir köşeye çekilip ellerini arkasında kenetledi ve yalvaran bir sesle, "Hayır, teşekkür ederim, kucağıma almasam daha iyi. Kesin düşürürüm ya da bir yerini incitirim," dedi.

Bunun üzerine Jo dönüp gider gibi yaptı ve "Sen de yeğenciğini göremezsin o zaman," dedi kararlı bir şekilde.

"Tamam, tamam! Ama bir zarar verirsem sorumlusu sensin;" diyen Laurie, verilen emre uyup kahramanca gözlerini kapatınca kollarına bir şey bırakıldı. Ardından Jo, Amy, Bayan March, Hannah ve John'un attığı kahkahalarla gözlerini açtı ve kucağında bir değil, iki bebek olduğunu gördü.

Boşuna gülmüyorlardı; dikilip kalan Laurie bir masum bebeklere bir de neşeli seyircilere dehşet içinde bakarken öyle komik görünüyordu ki Jo dayanamayıp yere çöktü ve bir çığlık attı.

Laurie önce sadece, "İkiz bunlar! Jüpiter adına!" diyebildi. Sonra suratında acınası bir ifadeyle kadınlara dönüp yalvarırcasına ekledi, "Hemen alın bunları! Gülersem yere düşerler!"

John bebeklerini kurtardı ve her iki koluna birer bebek alıp bebek bakımının inceliklerine şimdiden alışmış bir havada ileri geri yürümeye başladı, Laurie de gözlerinden yaşlar gelene kadar güldü.

"Bu yılın en iyi şakası bu oldu, değil mi? Sana sürpriz yapmayı kafama koymuştum, o yüzden söylemedim, doğ-

rusu çok da iyi yapmışım, aferin bana," dedi Jo, tekrar nefes almayı başarınca.

"Hayatımda hiç bu kadar şaşırmamıştım. Nasıl? Eğlendiniz mi? Erkek mi ikisi de? Ne isim koyacaksınız? Dur bir daha bakayım. Tut beni, Jo, bu kadarı bana çok fazla," diye tekrar konuşmaya başlayan Laurie, bir çift kedi yavrusuna bakan kocaman müşfik bir Newfoundland köpeği ifadesiyle bebekleri seyretmeye koyuldu.

"Biri erkek biri kız. Çok güzeller, değil mi?" dedi, kıpırdanıp duran kızarık yüzlü bebeklerine minik birer meleklermiş gibi bakan gururlu baba.

"Gördüğüm en harika çocuklar bunlar. Hangisi kız, hangisi erkek?" diye sordu Laurie, bir çıkrık gibi eğilip bu mucizeleri incelerken.

"Amy erkek olana mavi, kız olana da pembe kurdele taktı. Fransız usulü. Böylece karıştırmıyoruz. Ayrıca birinin gözleri mavi, diğerininki kahverengi. Öp onları Teddy Amca," dedi muzır Jo.

"Korkarım bu onların hoşuna gitmez," dedi, bu konularda çok çekingen olan Laurie.

"Tabii ki gider; zaten alıştılar bile. Öp hadi!" diye emretti Jo, Laurie'nin kendi yerine başkasını teklif etmesine fırsat vermeden.

Laurie yüzünü buruşturarak emre itaat etti; küçük yanakların her birine nazik birer öpücük kondururken bir kahkaha daha koptu ve bebekler cıyaklamaya başladı.

"İşte! Biliyordum hoşlanmayacaklarını! Erkek olan bu, gördünüz mü nasıl tekme atıyor; çok da sıkı yumrukları var. Pekâlâ, genç Brooke, kendi dengin bir adamla dövüş, tamam mı?" diye bağırdı Laurie, havada gelişigüzel savrulan minik yumruğu suratına yiyince.

"Onun ismi John Laurence olacak, kızın ismi de annesi ve anneannesi gibi Margaret olacak ama evde iki Meg olmasın diye ona Daisy diyeceğiz. Sanırım küçük adamı da Jack

diye çağıracağız, eğer daha iyisini bulamazsak," dedi Amy, bir teyze ilgisiyle.

"Demijohn olsun ismi, kısaca 'Demi' de diyebilirsiniz," dedi Laurie.

"Daisy ve Demi – işte bu! Teddy çözer demiştim bu meseleyi!" diye bağırdı Jo, ellerini çırparak.

Gerçekten de sorunu çözen Teddy olmuştu çünkü bebekler bundan böyle hep "Daisy" ve "Demi" diye çağrıldılar.

VI. Bölüm

Ziyaretler

"Hadi Jo, vakit geldi."

"Ne için?"

"Bugün benimle birlikte altı eve misafirliğe gitmek için söz vermiştin, unuttun mu?"

"Hayatımda bir sürü düşüncesizce ve aptalca iş yaptım ama tek bir ziyaret bile bana bir hafta boyunca sıkıntı verirken, günde altı ziyaret sözü verecek kadar delirdiğimi sanmıyorum."

"Evet, verdin, aramızda bir anlaşma yapmıştık. Beth'in mum boya resmini senin yerine ben tamamlayacaktım, sen de benimle birlikte kibar insanlar gibi komşularımıza iadeiziyarete gelecektin."

"Ben hâlâ anlaşmamıza sadığım Shylock,* ama hava güzel olursa geleceğimi söylemiştim. Doğu yönünde bulut kümeleri görülüyor ve bu da hava iyi değil demek, yani seninle gelmiyorum."

"Ama bu yaptığın düpedüz mızıkçılık. Hava çok güzel, yağmur yağacak gibi görünmüyor ve sözüne sadık olmakla övünüyorsan biraz dürüst ol, gel ve görevini yap, sonra altı ay rahat edersin."

---

* Shakespeare'in *Venedik Taciri* adlı eserindeki acımasız tefeci. (e.n.)

O esnada Jo kendini dikişe vermişti; eli kalem tuttuğu kadar iğne de tutabildiği için ailenin terzisi oydu ve bununla çok övünüyordu. Tam da elbisesinin ilk provasını yapacakken esir alınıp bu güzel temmuz gününde komşulara götürülmek çok can sıkıcıydı. Bu tür geleneksel ziyaretlerden nefret ediyordu; Amy onu çeşitli anlaşmalarla, rüşvetlerle ya da verdiği sözlerle zorlamaya başlayana kadar da hiçbir yere misafirliğe gitmemişti. Ama artık bundan kaçış yoktu; elindeki makası isyankârca şaklatıp fırtına kokusu aldığını söylese de sonunda gitmeye razı oldu, yaptığı işi bıraktı, şapkasıyla eldivenlerini aldı ve Amy'ye dönüp teslim olmuş gibi bir tavırla kurbanın hazır olduğunu söyledi.

"Jo March, sen bir azizi bile çileden çıkaracak kadar huysuzsun! Umarım ziyaretlerde de bu tavrını sürdürmezsin," diye bağırdı Amy, onu şaşkınlıkla izlerken.

"Neden? Temizim, sakinim, rahatım, kıyafetim de ılık bir günde yapılacak tozlu bir gezinti için gayet uygun. Benden çok kıyafetime değer veren insanlarla görüşmek istemiyorum. Sen ikimiz için de süslen ve istediğin kadar şık ol. İyi görünmenin karşılığını alıyorsun zaten. Ama aynı şey benim için söz konusu değil. Fırfırlar beni rahatsız etmekten başka işe yaramıyor."

"Of!" diye iç geçirdi Amy. "Şimdi de aksiliği tuttu, onu doğru düzgün hazırlamama fırsat vermeden beni delirtecek. Bak Jo, bugün bu işi yapmak benim de hoşuma gitmiyor ama bu bizim çevremize borçlu olduğumuz bir şey ve bu borcu ikimizden başka ödeyecek kimse yok. Şimdi üzerine güzel bir kıyafet giyip benimle gelirsen ve bu görevi yerine getirmeme yardımcı olursan, senin için her şeyi yaparım. Biraz çaba gösterince çok güzel konuşuyorsun, aristokrat görünüyorsun ve terbiyeli davranabiliyorsun; o zaman seninle gurur duyuyorum. Bense yalnız gitmeye çekiniyorum, o yüzden lütfen yanımda ol ve bana yardım et."

"Kızgın ablasını pohpohlayarak ikna etmeye çalışan kurnaz bir kızsın sen. Benim aristokrat ve iyi yetişmiş olduğumu düşünmen ve senin bir yere yalnız gitmeye çekiniyor olman! Hangisinin daha tuhaf olduğunu bilemedim şimdi. Pekâlâ, madem buna mecburum, tamam, geleceğim ve elimden gelenin en iyisini yapacağım. Bu yolculukta komutan sen ol, ben de sana körü körüne itaat edeyim, bu seni mutlu eder mi?" dedi Jo, aksilik etmeyi aniden bırakıp kuzu gibi uysal bir havaya bürünerek.

"Sen bir meleksin! Git şimdi en güzel kıyafetini giy. İyi bir intiba bırakabilmen için nerede nasıl davranman gerektiğini söyleyeceğim ben sana. İnsanlar seni beğensin istiyorum, biraz daha uyumlu olmaya çalışsan yeterli olacak zaten. Saçlarını güzelce tara ve bonene pembe gülünü tak. Çok yakışıyor sana. O dümdüz elbisenin içinde fazla ciddi görünüyorsun. İnce eldivenlerini ve işlemeli mendilini de al yanına. Önce Meg'e uğrarız, ondan beyaz güneş şemsiyesini ödünç alırız, sonra da sen benim gri şemsiyemi alırsın."

Amy bir taraftan giyiniyor, bir taraftan da emirler yağdırıyordu. Jo bu emirleri itiraz etmeden uyguladı ama yine de şikâyetçi olduğunu göstermekten geri kalmadı; yeni organze elbisesinin içine hışırtıyla girerken iç çekti, bonesinin bağcıklarına kusursuz bir fiyonk atarken kaşları çatıldı, yakalığını tuttururken hırslanıp iğnelerle boğuştu, tıpkı bu görevin duygularını kaşındırdığı gibi işlemeleri burnunu kaşındıran mendilini silkelerken yüzünü buruşturdu ve şıklığının son dokunuşu olarak ellerini üç düğmesiyle bir de püskülü olan daracık eldivenlerinin içine sığdırmaya çalışırken yüzünde ebleh bir ifadeyle Amy'ye döndü ve "İçler acısı haldeyim ama sen benim düzgün göründüğümü düşünüyorsan mutlu öleceğim," dedi uysalca.

"Mükemmel görünüyorsun. Yavaşça dön de dikkatli bakayım," dedi Amy. Jo dönerken Amy onun sağını solunu düzeltti, sonra geri çekilip başını yana eğerek kibar bir biçimde

kardeşini inceledi ve "Evet, güzel oldun," dedi. "Baş kısmını özellikle beğendim çünkü o beyaz bonenin üzerindeki gül enfes duruyor. Omuzlarını geri at ve eldivenlerin tenine batsa bile el hareketlerin rahat görünsün. Yalnız bir şeyi çok iyi yapıyorsun, Jo, o da şal taşımak. Ben şal takmayı beceremiyorum ama senin üzerinde çok güzel duruyor. March Hala iyi ki sana bu güzel şalı vermiş. Sade ama güzel. Kollarının üzerine dökülen o kıvrımlar da çok estetik duruyor. Peki, benim paltom üzerime iyi oturmuş mu? Elbisemi düzgün iliklemiş miyim? Benim burnum pek güzel değil ama ayaklarım güzel olduğu için pabuçlarımı göstermek istiyorum."

"Sen sonsuza dek bir güzellik timsali ve neşe kaynağı olacaksın," dedi Jo, mavi tüyün altın sarısı saçlar üzerindeki duruşuna usta bir sanatçı gibi ellerinin arasından bakarak. "Toprak yolda yürürken eteklerimi yerde sürümeli miyim, yoksa yukarı mı çekmeliyim, ne dersiniz madam?"

"Yürürken yukarı çek, evde bırakırsın. Eteğini sürükleyerek yürüme şekli sende daha iyi duruyor ama bunu biraz daha kibar bir biçimde yapmalısın. Manşetlerden birini tam düğmeleyememişsin, düzelt onu hemen. Bir kıyafeti bütünüyle güzel gösteren bu küçük detaylara dikkat etmezsen asla mükemmel olamazsın."

Jo önce bir iç geçirdi ve sonra manşetini iliklemek için eldiveninin düğmelerini hoyratça açtı. En sonunda ikisi de hazırlanıp yola koyuldular ve onlara bakmak için üst katın penceresinden sarkan Hannah'nın da dediği gibi, "tablo gibi güzel" görünüyorlardı.

Meg'den beyaz güneş şemsiyesini ödünç almaya gittiklerinde, genç kadın iki kolunda birer bebekle durup onları tepeden tırnağa gözden geçirdi. İlk ziyaret edecekleri yere yaklaşırlarken Amy Jo'ya dönerek, "Jo, bak canım, Chester'lar kendilerini çok kibar bulurlar, o yüzden onların yanında mümkün olduğu kadar düzgün davranmanı istiyorum," dedi. "O garip yorumlarından hiçbirini yapma, tuhaf dav-

ranışlarda da bulunma, tamam mı? Sadece sakin, serinkanlı ve sessiz ol; bu daha güvenli olur ve bir hanımefendi gibi görünmeni sağlar. On beş dakikalığına bunu başarabilirsin sanırım."

"Bir düşüneyim bakalım. 'Sakin, serinkanlı ve sessiz...' Evet, bunu yapabilirim. Bir keresinde sahnede aşırı kuralcı genç bir hanımefendi rolü oynamıştım, aynısını burada da yaparım. Bu konuda iyiyim, göreceksin, o yüzden için rahat olsun yavrucuğum."

Amy rahatlamış görünüyordu, oysa muzip Jo onun söylediklerini yaparken aşırıya kaçtı. İlk gittikleri yerde kol ve bacaklarını zarif bir biçimde toparlayıp elbisesinin bütün katmanlarını düzelterek oturdu, fakat bir yaz denizi kadar sakin, bir kar tepesi kadar soğuk, bir Sfenks kadar sessizdi. Bayan Chester ona "büyüleyici" romanı hakkında imalarda bulundu, kızları da partiler, piknikler, opera ve moda hakkında konuştular fakat Jo bunların hepsini hafif bir gülümsemeyle, bir baş hareketiyle, bazen de kısaca "Evet" ya da "Hayır" diyerek mesafeli bir tavırla yanıtladı. Çaresiz kalan Amy, Jo'ya gizlice "konuş" mesajı gönderdi, onu uyarmaya çalıştı, ayağıyla dürttü, ama o bunları anlamamış görünüyordu. Olup bitenlerden habersizmiş gibi şuursuzca etrafına bakarak, Maud'un yüzündeki gibi "ürpertici bir intizam ve görkemli bir ifadesizlikle"* oturdu.

Ziyaretin sonunda ev sahibelerinden birinin kapıyı arkalarından kapatırken "Şu büyük olan Bayan March ne kadar kibirli ve yavan biri!" dediği maalesef dışarıdan duyulmuştu. Jo koridor boyunca sessizce güldü, Amy ise verdiği talimatlar başarısızlığa uğradığı için müthiş sıkıntılı görünüyordu ve haliyle Jo'yu suçladı.

"Nasıl bu kadar yanlış anlayabildin beni? Senden sadece düzgün ve edepli davranmanı istedim, sen ise put gibi kıpırdamadan durdun. Lamb'lerde biraz daha sosyal görünmeye

---

* Alfred Lord Tennyson'ın "Maud" (1855) adlı şiirinden bir dize. (e.n.)

çalış. Diğer kızlar gibi dedikodu yap, elbiselerden ya da flört gibi saçmalıklardan bahis açılırsa sen de ilgilen. Bu aile yüksek sosyeteye mensup ve böyle değerli insanlarla tanışıyor olmak bizim için çok önemli, o yüzden ben senin yerinde olsam iyi bir etki bırakmak için ne gerekiyorsa yapardım."

"Söz veriyorum, nazik olacağım. Dedikodu yapacağım, kıkır kıkır güleceğim ve ne saçmalık olursa olsun coşup kendimden geçeceğim. Aslında bundan hoşlanmaya bile başladım ve şimdi de 'çekici kız' dedikleri tipi taklit edeceğim. Bunu yapabilirim çünkü önümde model olarak May Chester var ve ben onu daha da geliştirebilirim. Bak bakalım o zaman Lamb'ler 'Ne kadar hayat dolu, ne tatlı bir yaratık şu Jo March!' diyecekler mi, demeyecekler mi..."

Amy endişelenmişti, haklıydı da, çünkü Jo çılgın gibi davranmaya başlayınca ne zaman duracağını kimse bilemezdi. Kardeşinin bir sonraki misafir odasına girip oradaki bütün genç hanımefendilere coşkuyla sarıldığını, genç beyefendilere zarifçe gülümsediğini ve etrafındakileri hayrete düşüren bir coşkuyla sohbete katıldığını görünce Amy'nin suratı asıldı. Amy'yi çok seven Bayan Lamb onu hemen yanına çağırdı ve Roma tarihinde Lucretia'ya yapılan son saldırı hakkında uzun uzun konuşmaya başladı. Amy'yi kurtarmak için fırsat kollayan üç genç beyefendi etrafta bekleşiyorlardı. Bir haylazlık ruhuna kapılmış olan Jo, neredeyse Bayan Lamb kadar yüksek sesle konuşmasını sürdürmekteydi, Amy ise bulunduğu konumdan dolayı onu kontrol edemiyordu. Jo'nun çevresi insanlarla dolmuştu. Amy kulaklarını dört açıp ne konuşulduğunu duymaya çalıştı. Yarım yamalak duyduğu cümleler onu endişelendiriyor, kocaman açılmış gözler ve havaya kaldırılan eller merak içinde bırakıyor, sık sık çınlayan kahkahalar da eğlenceye katılamadığı için onu deli ediyordu. Şöyle kesitler duyan Amy'nin o sırada nasıl bir sıkıntı çektiğini tahmin edebilirsiniz:

"Çok iyi ata biniyor. Kimden ders aldı?"

"Hiç kimseden. Bir ağaç dalının üzerindeki eski eyerde alıştırma yaparak atın üzerine çıkmayı, dizginleri tutmayı ve dik durmayı öğrendi. Artık herhangi bir ata binebiliyor çünkü korku nedir bilmez o. Ayrıca atları hanımların rahatça binebileceği şekilde eğitmeyi de çok iyi bilir, o yüzden ahırın sahibi ona atları ucuza kiralıyor. Çok düşkündür atlara. Ben ona eğer bir gün işler yolunda gitmezse at terbiyecisi olup hayatını kazanabileceğini söylerim hep."

Amy bu dehşet verici sohbeti duyunca kendini zor tuttu çünkü söylenilenler kendisini hafifmeşrep bir kız gibi gösteriyordu, oysa o bundan nefret ederdi. Ama ne yapabilirdi ki? Yaşlı hanım hikâyesinin henüz ortalarındaydı ve konuşmasını sürdürürken Jo yakışıksız davranışlarına yenilerini ekliyor, gülünç açıklamalar yapıyor ve korkunç potlar kırıyordu.

"Evet, Amy o gün çok üzüldü çünkü iyi olan hayvanların hepsi gitmiş, geriye sadece üç tane kalmıştı; biri topal, biri kör, diğeri de o kadar inatçıydı ki yürütebilmek için ağzına toprak vermek gerekiyordu. Bir davete gitmek için ne iyi seçenekler ama, değil mi?"

"Peki, o hangisini seçti?" diye sordu sohbeti eğlenceli bularak gülmekte olan beyefendilerden biri.

"Hiçbirini. Nehrin öbür tarafındaki çiftlik evinde genç bir at olduğunu duymuştu. Ata henüz hiçbir hanımefendi binememişti ama o denemeye karar verdi çünkü at çok güzel ve canlıydı. Görecektiniz, öylesine uğraştı ki hali içler acısıydı. Atı eyerin yanına getirebilecek kimse yoktu, o da eyeri ata getirdi. Canım benim, eyeri kayığa yükleyip nehrin karşısına geçirdi, başının üzerine kaldırdı ve yaşlı adamın şaşkın bakışları altında taşıyıp ahıra kadar götürdü."

"Bindi mi ata?"

"Tabii ki bindi ve uzun süre de üzerinde kaldı. Ben onun eve paramparça olmuş bir halde geleceğini sanmıştım ama o atı mükemmel sürdü ve partinin yıldızı oldu."

"İşte azim diye buna derim ben!" diyen genç Bay Lamb takdir dolu gözlerle dönüp Amy'ye baktı ve o sırada annesinin genç kıza ne söyleyip de yüzünü kızartacak kadar rahatsızlık verdiğini merak etti.

Sonra sohbetin konusu değişip elbiselere gelince Amy daha da kızardı ve iyice rahatsız görünmeye başladı. Genç hanımlardan biri Jo'ya piknikte taktığı haki renkli güzel şapkayı nereden aldığını sormuş, aptal Jo da onu iki yıl önce aldığı yerin adını söyleyeceği yerde, "Ah o mu, onu Amy boyadı," demişti, lüzumsuz bir dürüstlük göstererek. "Böyle pastel renklerde şapka bulunmuyor, o yüzden biz de istediğimiz renge boyuyoruz. Sanatkâr bir kız kardeşe sahip olmak büyük bir avantaj."

Jo'yu çok eğlenceli bulan genç Bayan Lamb, "Bu çok orijinal bir fikir, değil mi?" dedi heyecanlı bir sesle.

"Onun diğer becerilerinin yanında bu bir şey sayılmaz. Yapamayacağı iş yoktur. Mesela, bir keresinde Sallie'nin partisine giderken giymek için bir çift mavi pabuç istemişti, eski bir beyaz pabucu alıp görebileceğiniz en güzel gök mavisine boyadı, bittiğinde aynı saten gibi oldu," diye ekledi Jo, kız kardeşinin yeteneklerinden gurur duyduğunu gösteren bir tavırla. Ancak bu hali Amy'yi o kadar sinirlendirdi ki yanında duran kartvizit kutusunu Jo'nun kafasına atsa ancak rahat edecekti.

Yaşlı Bayan Lamb Jo'ya dönerek, "Geçen gün sizin bir hikâyenizi okuduk, çok hoşumuza gitti," dedi. Esasında o an pek de edebiyatçıya benzemeyen bu genç hanıma iltifat etmek niyetindeydi.

Fakat Jo, yazıları hakkında yapılan yorumlardan kötü etkilenirdi; ya put gibi hareketsiz kalır ve hakarete uğramış gibi görünür ya da konuyu kabaca değiştirirdi ki bu sefer de aynı şeyi yaptı. "Okumak için daha iyi bir şey bulamadığınıza üzüldüm. Ben bu saçmalıkları sırf satılıyor diye ya-

zıyorum; sıradan insanların hoşuna gidiyor. Siz bu kış New York'a gidecek misiniz?"

Hikâye Bayan Lamb'in "hoşuna gitmiş" olduğu için, Jo'nun sözleri tam olarak minnet ya da övgü dolu sayılmazdı. Hatasını hemen anlayan ve işleri daha da berbat etmekten korkan Jo oradan ayrılmak için ilk hamlenin kendisinden gelmesi gerektiğini hatırladı ve bunu öyle ani bir şekilde yaptı ki insanların laflarını ağızlarına tıktı.

"Amy, artık kalkmamız lazım. Hoşça kalın, siz de gelin bir gün bize. Ziyaretinizi dört gözle bekliyoruz. Sizi çağırmaya cesaret edemiyorum Bay Lamb ama eğer gelirseniz, sizi göndermeye gönlüm razı olmaz."

Jo bunu yaparken May Chester'ın coşkulu tavrını öyle gülünç bir biçimde taklit etmişti ki Amy ağlamakla gülmek arasında kaldı ve odayı mümkün olduğunca hızlı terk etti.

Evden uzaklaşırlarken kendinden memnun görünen Jo, "Çok iyi değil miydim?" diye sordu.

Amy onun hevesini kırarak, "Bundan daha kötü olamazdı," diye cevap verdi. "İçine nasıl bir şeytan kaçtı da eyerim, şapkam, pabuçlarım ve tüm diğer şeylerle ilgili hikâyeleri gidip orada anlattın?"

"Nasıl yani? Komik ve eğlenceli oldukları için tabii. Onlar bizim fakir olduğumuzu zaten biliyor, o yüzden onlar kadar iyi giyiniyormuş gibi davranıp her sezon üç dört tane şapka alıyormuş havasına girmek, işlerimizi onlar gibi kolayca hallettiğimizi göstermeye çalışmak faydasız."

"Gidip de onlara bizim küçük numaralarımızdan bahsetmene ve fakirliğimizi son derece abes bir şekilde ortaya koymana gerek yoktu. Gerçekten bir damla bile gurur yok sende. Ne zaman dilini tutup ne zaman konuşman gerektiğini asla öğrenemeyeceksin," dedi Amy çaresizce.

Zavallı Jo utanmış görünüyordu, günahlarının kefaretini ödermiş gibi sert mendiliyle burnunun ucunu ovuşturdu sessizce.

"Burada nasıl davranayım?" diye sordu, üçüncü malikâneye yaklaşırlarken.

"Nasıl istersen öyle davran. Artık sana karışmıyorum," diye cevap verdi Amy kısaca.

"O zaman keyfime bakacağım. Oğlanlar da evdedir herhalde. Birlikte iyi vakit geçiririz. Biraz değişikliğe ihtiyacım var, çünkü bu şıklık ve zarafet bünyeme zarar veriyor," diye cevap verdi Jo kısık bir sesle. Belli ki ortama uygun davranmayı başaramadığı için rahatsız olmuştu.

Üç büyük oğlan ve bir sürü sevimli çocuk tarafından coşkuyla karşılanınca karışık duyguları hızla yatışan Jo, ev sahibesi ile Bay Tudor'u oyalama işini Amy'ye bırakıp gençlerin konuşmalarına odaklandı ve bu değişikliği oldukça ferahlatıcı buldu. Anlatılan kolej hikâyelerini büyük bir ilgiyle dinledi, av köpeklerini ve finoları hiç çekinmeden okşayıp sevdi, Tom Brown'ın* "sağlam biri" olduğuna, bu övgünün biçimsizliğini dikkate almaksızın yürekten katıldı. Oğlanlardan biri kaplumbağa havuzunu göstermeyi teklif ettiğindeyse öyle büyük bir hevesle yerinden fırladı ki anaç bir hanımefendi olan anneleri, çocukların saldırır gibi ama sevecenlik dolu kucaklamalarından şekli bozulan ve bu haliyle yaratıcı bir Fransız kadının elinden çıkma kusursuz bir tasarımdan daha değerli bulduğu başlığını düzeltirken ona gülümsedi.

Kız kardeşini kendi haline bırakan Amy de dilediğince eğlenerek vakit geçirmeye başlamıştı. Bay Tudor'un amcası, halen hayatta olan bir lordun üçüncü dereceden kuzeni olan İngiliz bir leydiyle evliydi ve Amy bu aileye büyük itibar gösteriyordu. Genç kız Amerika'da doğup büyümüş olmasına rağmen, hepimizi ürküten şu soyluluk unvanlarına, diğer bir deyişle, insanların eskiden krallara karşı beslediği, tıpkı o kraliyet mensubu sarı saçlı delikanlının birkaç yıl önceki

* Thomas Hughes'un İngiltere'deki yatılı okul hikâyelerini anlattığı *Tom Brown's School Days* (1857) adlı kitabın başkarakteri. (e.n.)

ziyaretinde olduğu gibi* en demokratik ülkeyi bile güneşin altında bekletip heyecanlandıran, otoriter bir annenin mümkün olduğunca kucağında tutup başkaldırdığında kovduğu büyük oğlu tarafından hâlâ sevilmesi gibi, bu genç ülkenin de yaşlı ülkeye beslediği sevgiden kaynaklanan o nedensiz sadakate içten içe saygı duyuyordu. Fakat İngiliz soylularıyla uzaktan akraba kişilerle konuşuyor olmanın hazzı dahi Amy'ye zamanı unutturamamıştı; uygun süre dolar dolmaz bu aristokrat topluluktan istemeden de olsa ayrıldı ve March ailesinin adına leke sürmemiş olmasını dilediği uslanmaz kardeşini aramaya çıktı.

Karşılaştığı manzara daha kötü de olabilirdi ama Amy için yeterince kötüydü. Jo, etrafına toplanmış bir sürü oğlanla birlikte çimenlerin üzerinde oturuyordu, ayakları çamurlu bir köpek de onun resmi davetlere ve şenliklere giydiği elbisesinin eteğine uzanmıştı. Kendisini hayranlıkla dinleyen gruba Laurie'nin yaptığı muzipliklerden birini anlatıyordu. Küçük bir çocuk Amy'nin güzelim şemsiyesiyle kaplumbağaları dürtüklüyor, bir başkası Jo'nun en güzel bonesinin üzerinde zencefilli kurabiye yiyor, üçüncüsü de kızın eldivenleriyle top oynuyordu ama herkesin keyfi yerindeydi. Jo gitmek üzere kalkıp hasar görmüş eşyalarını etraftan toplarken ona eşlik eden çocuklar, "Laurie'nin şakalarını dinlemek çok eğlenceliydi," dediler ve yakında yine gelmesi için yalvardılar.

Yola koyulduklarında, "Harika çocuklar, değil mi? Onlarla vakit geçirince kendimi yeniden genç ve enerjik hissettim," diyen Jo, biraz alışkanlıktan, biraz da çamurlanmış şemsiyeyi gizlemek için ellerini arkasında kavuşturmuş halde yürüyordu.

Akıllılık edip Jo'nun harap görüntüsüne herhangi bir yorum yapmayan Amy, "Neden Bay Tudor'la konuşmaktan kaçınıyorsun hep?" diye sordu.

---

* Galler Prensi Edward'ın 1860 yılında Birleşik Devletler'e yaptığı ziyaret kastediliyor. (e.n.)

"Sevmiyorum onu. Çok gösterişçi, kız kardeşlerini tersliyor, babasını üzüyor ve annesi hakkında saygısızca konuşuyor. Laurie onun çapkın biri olduğunu söyledi ve ben de tanışmaya değer bulmuyorum, dolayısıyla uzak duruyorum."

"En azından medeni bir biçimde davranabilirdin. Ona soğuk bir selam verirken bakkalın oğlu Tommy Chamberlain'e kibar bir reverans yaparak gülümsedin. Sadece baş selamı ile reveransın yerini değiştirseydin, daha doğru olurdu," dedi Amy, azarlayıcı bir tonda.

"Hayır, olmazdı," diye yanıtladı inatçı Jo. "Büyükbabasının amcasının erkek yeğeninin kız yeğeni bir lordun üçüncü dereceden kuzeni olmasına rağmen ben yine de o Tudor'dan hoşlanmıyorum, ona saygı duymuyorum, hayranı da değilim. Tommy yoksul, çekingen, iyi ve çok akıllı biri. Onun hakkında iyi şeyler düşünüyorum ve bunu belli etmekten de çekinmiyorum çünkü taşıdığı o kesekâğıtlarına rağmen Tommy tam bir beyefendi."

"Seninle tartışmaya çalışmanın bir yararı yok," diye konuşmaya başladı Amy.

"Hem de hiç yok, canım," diye lafını kesti Jo. "Bu yüzden sanki birbirimizi anlamışız gibi davranalım ve buraya bir kartvizitimizi bırakalım. Belli ki King'ler evde değiller, çok şükür."

Ailenin kartvizit kutusu görevini yaptıktan sonra kızlar yürümeye devam ettiler; beşinci eve varıp da evin genç hanımlarının meşgul olduklarını öğrenince Jo bir kez daha şükran duygularını dile getirdi.

"Artık eve gidelim, bugün March Hala'yı boşver. Ona her zaman gidebiliriz. Şimdi o tozun toprağın içinden bu güzel kıyafetlerimizle geçersek yazık olur. Hem zaten yorgunuz ve tadımız kaçık."

"Sen kendi adına konuş istersen. March Hala onu güzel kıyafetlerimizin içinde resmi şekilde ziyaret etmemizden hoşlanıyor. Aslında çok ufak bir şey bu, ama onu mutlu edi-

yor. Ayrıca o tozlu yol senin giysilerine kirli köpeklerden ve etrafına üşüşen oğlanlardan daha fazla zarar veremez. Şimdi başını öne eğ de bonendeki kurabiye kırıntılarını temizleyeyim."

"Sen ne kadar iyi bir kızsın, Amy!" dedi Jo, pişmanlık dolu bakışlarını kendi üstündeki harap kıyafetten kız kardeşinin tertemiz, lekesiz giysisine çevirirken. "Keşke insanları mutlu eden bu küçük şeyleri ben de senin kadar kolay yapabilseydim. Aslında yapmayı düşünüyorum ama böyle şeyler çok vakit alıyor, o yüzden ben de insanları küçük iyilikler yerine büyük bir ödülle onurlandırmak için fırsat bekliyorum ama sanırım senin yaptığın daha iyi."

Bunun üzerine hemen sakinleşip gülümsemeye başlayan Amy, "Kadınların, özellikle de yoksul olan kadınların uysal ve uzlaşmacı olmayı öğrenmeleri gerekir çünkü kendilerine yapılan iyiliklerin karşılığını başka türlü ödeyemezler. Eğer bunu hatırlar ve uygulayabilirsen benden bile daha çok beğenilirsin çünkü sende daha fazlası var," dedi anaç bir tavırla.

"Ben huysuzun tekiyim ve hep de öyle kalacağım ama haklı olduğunu düşünmek hoşuma gidiyor. Yine de birisi için hayatımı tehlikeye atmak, içimden gelmediği halde ona iyi davranmaktan daha kolay benim için. Sevgi ve nefreti aşırı uçlarda yaşıyor olmam ne büyük bir talihsizlik, değil mi?"

"Onları gizleyememek daha büyük bir talihsizlik. Ben de tıpkı senin gibi Tudor'u beğenmiyorum ama gidip bunu ona söylemem gerekmiyor. Keza senin de öyle. O sevimsiz bir adam olduğu için senin de öyle olmanın bir anlamı yok."

"Ama genç erkeklerin davranışlarını onaylamayan genç kızların bunu onlara göstermeleri gerektiğini düşünüyorum. Hem zaten bunu davranışlarıyla yapmazlarsa başka türlü nasıl yapabilirler ki? Öğüt vermek işe yaramıyor, ne yazık ki bunu Teddy'yi idare etmeye çalışırken öğrendim. Ama ona

tek kelime etmeden istediğimi yaptırmak için bir sürü küçük yöntem geliştirdim. Bence bunları başkalarına da uygulamamız *lazım*."

"Teddy olağanüstü bir çocuk. Diğerlerini temsil ettiği söylenemez," dedi Amy. Bunu öylesine ciddi ve inançlı bir tonda söylemişti ki "olağanüstü çocuk" bunu duysaydı katıla katıla gülerdi. "Çok güzel, zengin ve mevki sahibi kadınlar olsaydık eğer, o zaman bir şeyler yapabilirdik belki. Ama bu genç beyefendilerin arasından davranışlarını onaylamadıklarımıza surat asıp beğendiklerimize gülümsersek hiçbir sonuç alamayız; bu sadece garip ve tutucu görünmemize neden olur."

"Yani güzel ve milyoner olmadığımız için sevmediğimiz insanlara yüz vermemiz gerekiyor, öyle mi? Gerçekten çok ahlaklı bir davranış biçimiymiş."

"Ben bu konuyu tartışamam. Tek bildiğim, dünyada bu işlerin böyle yürüdüğü ve karşı duranlarla da alay edildiği. Ben reformculardan hoşlanmıyorum ve umarım sen de böyle biri olmaya çalışmazsın."

"Ben hoşlanıyorum ve eğer başarabilirsem ben de onlardan biri olacağım çünkü alay konusu olsalar dahi onlar olmadan dünya dönmez. Bu konuda anlaşamıyoruz, çünkü sen eski kafalısın, bense yenilikçiyim. Sen en iyi şartlarda yaşayacaksın, bense çok eğleneceğim. Galiba artık sataşmalara ve yuhalamalara alışsam iyi olacak."

"Her neyse, toparla kendini ve şu yeni fikirlerinle March Hala'nın canını sıkma."

"Elimden geleni yaparım ama nedense onun karşısına çıkınca hep içimden patavatsızlık etmek ya da devrimci ruhumu dışarı vurmak geliyor. Bu benim lanetim, kendime engel olamıyorum."

Yaşlı kadını evinde Carrol Hala ile koyu bir sohbete dalmışken buldular. Onları görünce aniden konuşmayı kesen iki kadının yüzlerindeki huzursuz ifade az önce yeğenlerini

çekiştirdiklerini ele veriyordu. Jo zaten pek neşeli değildi, bunu görünce iyice aksiliği tuttu. Bu sırada görevini kibarca yerine getiren, soğukkanlılığını koruyan ve herkesin huyuna giden Amy ise bir melek gibiydi ve cana yakın tavırları hemen fark ediliyordu. Her iki hala da ona "canım benim" diyerek samimiyet gösteriyor, daha sonra üzerine basa basa söyleyecekleri gibi, "Bu çocuk her gün kendini geliştiriyor," dercesine bakıyorlardı.

Bayan Carrol, yanında büyüklerin çok sevdiği o güven veren havayla oturan Amy'ye dönerek "Kermese yardımcı olacak mısın canım?" diye sordu.

"Evet, halacığım. Bayan Chester benden yardımcı olmamı istedi, benim de zamandan başka verecek bir şeyim olmadığı için masalardan birinin başında durabileceğimi söyledim."

"Ben yardımcı olmayacağım," diye kararlı bir çıkışla araya girdi Jo. "Bana emir verilmesinden nefret ediyorum ve Chester'lar onların kermesine yardımcı olmamız için bize izin vererek büyük bir iyilik yaptıklarını düşünüyorlar. Fark ettin mi bilmem ama onlar sadece seni çalıştırmak istiyorlar, Amy."

"Bu kermes sadece Chester'lar için değil azat edilen köleler için de yapılıyor, o yüzden ben yardım etmeye gönüllüyüm. Bence bu görevi ve eğlenceyi paylaşmama izin vermeleri çok nazik bir davranış. İyi bir amaç uğruna verilen emirlere uymak zoruma gitmez benim."

"Bu gayet doğru ve yerinde bir bakış açısı. Senin değerbilir mizacını çok beğeniyorum canım. Çabalarımızı takdir eden insanlara yardımcı olmak bir zevktir. Bazıları ise bunu yapmaz ki bu çok üzücüdür," diye görüşünü dile getiren March Hala, bir yandan da gözlüklerinin üzerinden, uzaktaki bir sandalyeye oturmuş asık suratla sallanmakta olan Jo'yu süzüyordu.

Eğer Jo, ikisinden birini ne kadar büyük bir mutluluğun beklediğini bilseydi, hemen o an değişip kuzu gibi olurdu ama maalesef biz insanlar ne geleceği görebiliyoruz, ne de başkalarının zihinlerinden geçenleri okuyabiliyoruz. Belki bizim için böylesi daha iyidir ama arada sırada bunu yapabilseydik, büyük bir zaman kaybı ve öfkeden kurtulmuş olurduk. Nitekim daha sonra sarf ettiği sözler Jo'nun kendisini yıllar boyu sürecek bir keyiften yoksun bırakmasına ve çenesini tutmak konusunda büyük bir ders almasına sebep oldu.

"Ben böyle lütuflardan hoşlanmıyorum. Bana baskı yapıyor ve kendimi köle gibi hissettiriyor. Yaptığım her şeyi kendim için yapmayı ve tamamen özgür olmayı tercih ederim."

Carrol Hala, March Hala'ya bir bakış atarak hafifçe öksürdü.

"Söylemiştim sana," dedi March Hala, kararlı bir biçimde başını sallayarak.

Ne yaptığından haberi olmayan Jo, burnunu havaya dikmiş, çekicilikten pek uzak görünen devrimci çehresiyle oturuyordu.

"Fransızca biliyor musun, canım?" diye sordu Bayan Carrol, elini Amy'nin elinin üzerine koyarak.

"March Hala sayesinde oldukça iyi biliyorum çünkü yardımcısı Esther'le istediğim sıklıkta konuşmama izin veriyor," diye cevapladı Amy, yaşlı kadını şefkatle gülümseten minnettar bir ifadeyle.

Daha sonra Jo'ya dönerek, "Senin yabancı lisanlarla aran nasıl?" diye sordu Bayan Carrol.

"Tek kelime bilmem. Bir şey öğrenmek konusunda iyi değilim, Fransızcaya tahammül edemiyorum, çok zor, aptal bir lisan," dedi Jo, kaba bir biçimde.

Kadınlar bir kez daha bakıştılar ve March Hala Amy'ye dönerek, "Sen oldukça güçlü ve sağlıklı bir kızsın canım, gözlerin de artık sorun çıkarmıyor, öyle değil mi?"

"Hayır, hiç çıkarmıyor efendim, teşekkür ederim. Ben gayet iyiyim ve gelecek kış çok güzel işler yapmayı planlıyorum ki o mutlu gün geldiğinde Roma'ya gitmeye hazır olayım."

"Aferin sana kızım! Sen bunu hak ediyorsun ve bir gün gideceğinden de eminim," dedi March Hala, yere düşen yumağını alıp getiren Amy'nin başını okşayarak.

O sırada Jo'nun koltuğunun arkasına tünemiş olan Polly, Jo'nun yüzüne doğru eğilerek,

"Aksi kadın, sürgüle kapını
Otur ateşin başında, ör yününü,"

deyince öylesine münasabetsiz bir teklif yapmış gibi göründü ki kendilerini tutamayıp kahkahayla güldüler.

"Bu kuş çok iyi bir gözlemci," dedi yaşlı kadın.

"Hadi sen bir yürüyüşe çık, canım!" diye bağırdı Polly, porselen takımların olduğu dolaba doğru sıçrayarak.

"Teşekkür ederim, çıkıyorum. Hadi, Amy," diyerek ziyareti sonlandıran Jo, o anda bu tür ziyaretlerin bünyesini kötü etkilediğinden iyice emin olmuştu. Erkeksi bir tavırla el sıkıştı, Amy de halalarını öptükten sonra birlikte oradan ayrıldılar. Halalarında bıraktıkları gölge ile güneş izlenimi, onlar gözden kaybolurken March Hala'nın "Bu işi yap, Mary. Parasını ben vereceğim," demesine, Carrol Hala'nın da kararlı bir şekilde, "Eğer annesi babası izin verirlerse kesinlikle yapacağım," diye yanıtlamasına neden oldu.

VII. Bölüm

Neticeler

Bayan Chester'ın kermesi o kadar şık ve zevkliydi ki masalardan birinde görev almak yörenin genç hanımları için onur sayılıyor, herkes bu etkinliğe fazlasıyla ilgi gösteriyordu. Amy'ye görev verilmiş, fakat Jo çağrılmamıştı. Aslında böylesi herkes için daha isabetli olmuştu. Kendi yolunda ilerlemeyi öğrenirken bir sürü zorluğun üstesinden gelen Jo, hayatının bu döneminde herkese kafa tutmaya kararlı görünüyordu; dolayısıyla bu "kibirli ve yavan yaratık" tümüyle yalnız bırakıldı. Amy'ye ise sanat masasını düzenleme işi verildi, böylece genç kızın yetenekleri ve zevki gereğince takdir edilmiş oldu. Amy, masaya yakışır düzenlemeler yapmak ve değerli katkılar sağlamak için canını dişine takıp çalıştı.

Kermesin açılışından bir gün öncesine kadar her şey yolunda gidiyordu; fakat sonra genci yaşlısı tam yirmi beş kadının kendi kırgınlıklarını ve önyargılarını ortaya koyduğu bir ortamda birlikte çalışmaya uğraşmalarının önlenemez bir sonucu olan şu küçük anlaşmazlıklardan biri yaşandı.

May Chester kendisinden daha çok beğeni toplamaya başlayan Amy'yi kıskanıyordu ve tam da bu sırada bu hissi körükleyecek bir sürü ufak tefek hadise meydana geldi. İlk olarak, Amy'nin mürekkepli kalemle çizdiği güzel resim-

ler May'in boyalı vazolarını gölgede bıraktı; ikinci olarak o gece tüm rakiplerini silip geçen Tudor, kendisiyle sadece bir kez, Amy'yle ise dört kez dans etti. Ancak tüm ruhunu kaplayan ve düşmanca davranmasına gerekçe kabul ettiği asıl sıkıntısı, işgüzar bir dedikoducunun kulağına fısıldadığı haberdi; duyduğuna göre March kızları Lamb'lerin evinde May'in taklidini yapmış ve arkasından alay etmişlerdi. Bu meselede bütün suç Jo'nundu çünkü muzipçe yaptığı taklit öyle gerçek gibiydi ki dikkatlerden kaçmamış, eğlenmeyi seven Lamb'ler de bu şakanın dışarı sızmasına göz yummuşlardı. Kermesten bir gece önceydi ve bu durum olaydan sorumlu olan kişilerin kulağına henüz gitmemişti; Amy güzel masasının son detaylarıyla uğraşırken, kızıyla alay edilmesine içerlemiş olan Bayan Chester soğuk bir ifadeyle yanına geldi ve ona, "Bu masayı kendi kızlarımdan başkasına vermiş olmam genç hanımlar arasında bazı kırgınlıklara neden olmuş. Buradaki en dikkat çekici ve bazılarının dediği gibi en cazip masa bu olduğu için, onu kermesin asıl kurucuları olan kızlarımın alması daha doğru olacak. Kusura bakma, ama zaten seni asıl ilgilendiren şeyin kermesin amacı olduğunu bildiğim için böyle küçük bir hayal kırıklığını önemsemezsin diye düşünüyorum; şimdi istersen başka bir masaya geçebilirsin," dedi tatsız bir tonda. O anda Amy'nin nasıl perişan olduğunu tahmin edebilirsiniz.

Önce bu kısa konuşmayı kolaylıkla yapabileceğini düşünen Bayan Chester, vakti geldiğinde Amy'nin şaşkınlık ve keder dolu saf bakışlarıyla karşılaşınca bunu ona doğal bir biçimde söylemenin ne kadar zor olduğunu anlamıştı.

Amy bu işin içinde başka bir iş olduğunu fark etmişti ama ne olduğunu çıkaramıyordu; durumu anladığını belli eder şekilde kırgın ama sakin bir tonda, "Belki de hiçbir masaya geçmesem sizin için daha uygun olacak," dedi.

"Bak tatlım, lütfen alınganlık etme, rica ediyorum senden; bu yalnızca bir öncelik meselesi, kermesin liderliği do-

ğal olarak benim kızlarımda ve bu masa da onlar için en uygun olanı. Bence sana da çok yakışmıştı ve onu bu kadar güzelleştirmek için gösterdiğin çabaya minnettarım; fakat tabii ki bu durumda kişisel arzularımızdan vazgeçmemiz gerekiyor. Ben sana başka bir yerde güzel bir masa bulacağım. Çiçek masasına ne dersin? O masanın sorumluluğunu küçük kızlar üstlenmişlerdi ama beceremediler. Sense orayı cazip bir hale getirebilirsin, ayrıca çiçek masası her zaman çekicidir, bilirsin."

"Özellikle de beyler için," diye lafa karıştı May; Amy onun yüzündeki ifadeyi görünce bu ani değişikliğin sebebini anladı. Öfkeden yüzü kızardı ama çocukça yapılmış olan bu alaycılığı hiç dikkate almadı ve beklenmedik bir alçakgönüllülükle Bayan Chester'ı yanıtladı:

"Sizin dediğiniz gibi olsun Bayan Chester. Ben hemen bu masayı bırakıp çiçeklerle ilgileneyim o zaman."

"Eşyalarını kendi masana koyabilirsin, istersen," dedi May, zira Amy'nin özenle yaptığı ve zarifçe dizdiği güzel çerçeveleri, boyalı deniz kabuklarını ve ilginç süslemeleri görünce az da olsa vicdan azabı çekmişti. Amy ise iyi niyetle söylenmiş olan bu lafı ters anladı ve hiç vakit kaybetmeden, "Ah tabii, eğer seni rahatsız ettilerse alayım," diyerek özür kabul etmeyecek derecede hakir görülen eserlerini önlüğünün içine toplayıp aceleyle oradan uzaklaştı.

"Ah, çok kızdı... Keşke onunla konuşmanı istemeseydim anneciğim," dedi May, masasının boş yerlerine acıklı bir ifadeyle bakarken.

"Kızların arasındaki çekişmeler çabuk unutulur," diye cevap verdi annesi; bu defakine kendisi de dahil olduğu için biraz utanç duyuyordu ki duymalıydı zaten.

Çiçek masasının başında duran küçük kızlar Amy'nin güzel eşyalarıyla birlikte geldiğini görünce sevinç çığlıkları attılar. Bu içten karşılama Amy'nin tedirginliğini biraz olsun azalttı ve sanat masasında yapamadığını çiçeklerle yapma-

ya karar verip canla başla çalışmaya girişti. Lakin her şey aleyhine gibiydi; vakit geç olmuştu, çok yorgundu ve herkes çok meşgul olduğu için yardım isteyebileceği kimse yoktu. Küçük kızlar ise ona sadece ayak bağı oluyorlardı, zira çenesi düşük saksağanlar gibi gevezelik edip ortalığı velveleye veriyor, sanattan anlamadıkları halde mükemmel bir düzen kurmaya çabalıyor fakat büyük bir karmaşa yaratmaktan öteye gidemiyorlardı. Çam dallarından kemer bir türlü dik durmuyordu ve üzerine asılı sepetler doldurulunca sallanmaya başlıyor, kafasına düşecek gibi oluyordu. En güzel desenin üzerine su sıçramış, Cupid'in yanağında kapkara bir gözyaşı izi bırakmıştı; çekiç kullanmaktan elleri yara bere içindeydi; son olarak da cereyanda kalıp soğuk almıştı ki ertesi gün için asıl bu yüzden kaygılanıyordu. Kız okurlarım arasında bu tür sıkıntıları bizzat yaşamış olanlar varsa, zavallı Amy'nin duygularını anlayacak ve bu görevi başarıyla tamamlamasını dileyeceklerdir.

O akşam başından geçenleri anlattığında evde büyük bir öfke yaşandı. Annesi yapılanın ayıp olduğunu ama kendisinin doğru olanı yaptığını söyledi. Beth onun yerinde olsa bir daha kermese gitmeyeceğini belirtti. Jo ise neden o güzel eşyalarını alıp çıkmadığını, neden o acımasız insanları onsuz devam etmeye mecbur bırakmadığını sordu.

"Çünkü onların acımasız olması benim de öyle olmamı gerektirmiyor. Ben böyle şeylerden nefret ediyorum ve üzülmekte haklı da olsam bunu göstermek istemiyorum. Böyle davranırsam öfkeli konuşmalardan ve hırçın davranışlardan daha etkili olacağını düşünüyorum, sence yanılıyor muyum Marmee?"

"Bu çok doğru bir tutum canım; sana kötü muamele edildiğinde dahi kibarlığından vazgeçmemelisin, her ne kadar kolay olmasa da..." diyen annesi, öğüt vermekle uygulamak arasındaki farkı iyice öğrenmiş biri gibi konuşmuştu.

Aslında içinden kızıp gücenmek ve misilleme yapmak gelse de Amy ertesi gün boyunca düşmanını iyilikle yenme kararına sadık kaldı. Beklemediği bir anda ve tam zamanında gelen sessiz bir hatırlatma sayesinde de güne güzel başladı. O sabah masasını düzenlerken küçük kızlar giriş salonunda sepetleri doldurmakla meşguldüler. Amy çocukken süslediği küçük bir kitabı çıkarıp masaya koydu; babası bu kitabın antika kapağını kıymetli eşyalarının arasında bulmuş, Amy de parşömen sayfalarında yazılı özlü sözleri zarif desenlerle süslemişti. Haklı bir gururla süslü püslü sayfaları çevirirken durup düşünmesine sebep olan bir ayet ilişti gözüne. Dikenlerin ve çiçeklerin arasından birbirlerine yardım ederek inip çıkan küçük perilerin yer aldığı kırmızı, mavi ve altın renkli harikulade sarmal süslerle çerçevelenmiş olan bir köşede, "Komşunu kendin gibi seveceksin," yazıyordu.

"Sevmeliyim ama sevmiyorum," diye düşündü Amy; başını yukarı kaldırınca, daha önce kendi güzelim eserlerinin doldurduğu boşlukları gizlemeyi başaramayan o kocaman vazoların ardında May'in mutsuz yüzünü gördü. Elinde tuttuğu kitabın sayfalarını çevirmeye devam etti, her birinde haset ve merhametsizlik duygularını baskılamak için yazılmış güzel sözlerle karşılaştı. Aslında bizler her gün sokakta, okulda, işyerinde ya da evde, farkında olmadan ders aldığımız birçok doğru ve mantıklı vaazlarla eğitiliyoruz; eğer bize modası geçmeyen güzel ve faydalı sözleri hatırlatabiliyorsa, bazen bir kermes masası bile bir vaiz kürsüsünün yerini alabiliyor. Okuduğu sözden vicdani bir ders çıkaran Amy, çoğumuzun genelde yapmadığı şeyi yaptı ve bu küçük öğüdü yürekten özümseyerek doğrudan uygulamaya koydu.

Bir grup kız May'in masasının yanında durmuş güzel eşyalara hayranlıklarını dile getiriyor, bir taraftan da tezgâhtar kızın neden değişmiş olduğunu konuşuyorlardı. Seslerini alçaltmalarına rağmen Amy kendisinden söz ettiklerini, hikâ-

yeyi tek taraflı dinleyip ona göre fikir yürüttüklerini anlamıştı. Bu hiç hoş değildi fakat Amy bunu yeni ve daha iyi ruh halini ispat etme şansı olarak gördü. O sırada May'in üzgün bir sesle, "Bu çok kötü oldu, başka şeyler yapmaya vaktim kalmadı, masayı ıvır zıvırla doldurmak da istemiyorum. Bu masa daha önce gayet güzel görünüyordu, şimdi mahvoldu," dediğini duydu.

"O zaman belki ondan eşyalarını geri getirmesini isteyebilirsin," dedi birisi.

"Bütün bu kargaşadan sonra nasıl isteyebilirim ki?" diye devam etti May konuşmaya, ama lafını bitirmesine fırsat kalmadan salonun diğer ucundan Amy'nin tatlı sesi duyuldu.

"İstersen alabilirsin onları, sormana dahi gerek yok. Ben zaten bunu kendim teklif edecektim çünkü senin masana daha çok yakışıyorlar. Al hepsini lütfen, onları dün akşam alelacele alıp götürdüğüm için de affet beni."

Konuşurken bir yandan da eşyaları getirip bir baş selamı ve gülümsemeyle May'in masasına bırakan Amy orada oyalanmadan masasına geri döndü çünkü dostça bir harekette bulunmuş olmak, orada durup teşekkür beklemekten daha kolay gelmişti.

"Ne harika bir davranış, değil mi?" diye bağırdı kızlardan biri.

May'in cevabı duyulmadı ama limonata yapmaktan sinirleri biraz bozulmuş görünen başka bir genç hanım buna katılmadığını belli edercesine gülerek, "Çok harika; fakat zaten bunları kendi masasında satamayacağını bildiği için getirdi," dedi.

İşte bu hiç güzel olmamıştı, böyle küçük özverilerde bulunduğumuzda en azından takdir edilmek isteriz; iyiliğin her zaman ödüllendirilmediğini düşünen Amy bir an için yaptığına pişman oldu. Ama sonra yanıldığını fark etti ve neşesi yerine geldi, çiçek masası onun becerikli elleriyle yeni-

den canlandı ve kızlar da kendisine çok kibar davranmaya başladılar. Yaptığı küçük bir iyilik sayesinde ortam şaşılacak derecede ferahlamış görünüyordu.

Amy için yine de çok uzun ve yorucu bir gün oldu. Küçük kızlar kısa bir süre sonra sıkılıp gitmişler, o da masanın arkasında tek başına oturup kalmıştı; mevsim yaz olduğu için çiçek almaya gelen çok az insan vardı ve buketler akşam olmadan boyunlarını büktüler.

Kermesin en güzel masası sanat masasıydı; gün boyunca etrafı kalabalıktı. Ciddi suratlar ve şıngırdayan kumbaralar arasında paralar sürekli el değiştiriyordu. Amy arada sırada üzgün gözlerle salonun karşı tarafına bakıyor, kendini evinde gibi mutlu hissettiği o masada olabilmek için can atıyor, yine de hiçbir şey yapmadan bir köşede oturuyordu. Bu belki bazılarımız için pek zor bir durum olmayabilir ama neşeli ve güzel bir genç kıza hem can sıkıcı hem de yorucu gelir. Üstelik akşam olduğunda ailesi, arkadaşları ve Laurie tarafından bu halde görülme düşüncesi daha da büyük bir eziyetti.

Amy gece yarısına kadar eve gitmedi; gittiğindeyse durumundan hiç şikâyet etmedi ve gün boyu neler yaptığını kimseye anlatmadı, fakat o kadar solgun ve sessiz görünüyordu ki herkes onun zor bir gün geçirmiş olduğunu anladı. Annesi ona rahatlaması için bir fincan çay yaptı, Beth elbisesini çıkarmasına yardımcı oldu ve saçına kendi yaptığı küçük tacı taktı, Jo ise beklenmedik bir itinayla yerinden kalktı ve herkesi hayrete düşüren esrarengiz bir tonda işlerin yakında değişeceğini ima etti.

Ertesi sabah zavallı küçük masasını canlandırmak için yeni çiçekler bulma umuduyla evden erken ayrılan Amy, gitmeden Jo'ya "Lütfen Jo, bugün kermeste kabaca bir şey yapmaya kalkışma. Ben sıkıntı istemiyorum, o yüzden terbiyeli davran ve bırakalım her şey gelip geçsin," diye yalvardı.

"Ben sadece tanıdığım herkese olağanüstü derecede cana yakın davranıp senin köşende olabildiğince uzun kalmala-

rını sağlamak istiyorum. Teddy ve arkadaşları da yardımcı olacaklar ve çok iyi vakit geçireceğiz," diyen Jo bahçe kapısına yaslanmış, Laurie'nin gelmesini bekliyordu. Kısa süre sonra alacakaranlığın içinden tanıdık ayak sesleri geldi ve Jo koşup karşılamaya gitti.

"Bu gelen bizim oğlan mı?"

"Elbette! Ve işte bu da bizim kız!" diyen Laurie, her dileği yerine gelmiş bir adam edasıyla genç kızın elini alıp kolunun altına sıkıştırdı.

"Ah Teddy, bilsen neler oldu!" diye konuşmaya başlayan Jo, Amy'nin başına gelenleri bir kardeşe yakışan hararetle anlattı.

"Bizim arkadaşlardan kalabalık bir grup bugün kermese gelecekler ve onlara Amy'nin her bir çiçeğini aldırıp sonra da masasının yanında kamp kurdurmazsam ne olayım," dedi, Jo'ya içtenlikle destek çıkan Laurie.

"Amy çiçeklerin hiç güzel olmadığını söylüyor, taze olanlar da vaktinde gelmeyebilir. Haksızlık etmek ya da şüpheci davranmak istemem ama taze çiçekler hiç gelmezse şaşırmayacağım. İnsanlar kötü bir şey yaptıklarında başka bir kötülük daha yapmaları muhtemel," diyen Jo'nun sesinde bezgin bir hava vardı.

"Ben Hayes'e bizim bahçedeki en güzel çiçekleri size vermesini söylemiştim, vermedi mi yoksa?"

"Haberim yoktu; unuttu herhalde. Aslında ben de gidip biraz çiçek isteyecektim ama baktım ki büyükbaban kendini pek iyi hissetmiyor, rahatını daha fazla kaçırmak istemedim."

"Hadi ama Jo, istemeye ne gerek var ki! Onlar benim olduğu kadar senin de çiçeklerin. Biz her şeyi yarı yarıya paylaşmıyor muyuz zaten?" diyen Laurie, Jo'yu sinirlendiren bir ses tonuyla konuşmuştu.

"Tanrım, umarım paylaşmayız! Senin eşyalarından bazıları bana hiç mi hiç uymaz. Ama şimdi oturup sohbet ede-

ceğimize gidip Amy'ye yardım etmemiz lazım, o yüzden sen hemen git, üstüne bir çekidüzen ver. Ayrıca Hayes'in kermese güzel çiçekler getirmesini sağlarsan sana ömür boyu minnettar kalacağım."

"Minnetini şimdi gösteremez misin?" diye soran Laurie bunu öyle imalı bir biçimde söylemişti ki Jo bahçe kapısını hiç de nazik olmayan bir hızla suratına çarptı ve çitlerin arasından "Hadi Teddy, çok işim var," diye seslendi.

Bu suç ortakları sayesinde o gece işler gerçekten de değişti. Hayes, masanın tam ortasına yerleştirilmek üzere, harika kır çiçekleriyle dolu bir sepet göndermişti; sonra March ailesi hep birlikte çıkageldi ve Jo da öylesine sevimli davrandı ki insanlar onun anlattığı saçmalıkları dinleyip gülmek için sadece masaya yanaşmakla kalmayıp orada uzun süre vakit geçirerek Amy'nin zevkli işlerini hayranlıkla seyrettiler. Herkesin keyfi yerindeydi. Laurie ve arkadaşları da bu işe kahramanca dahil olup tüm buketleri satın aldılar ve masanın önüne kamp kurarak o köşeyi kermesin en canlı noktası haline getirdiler. Amy artık tam havasındaydı; başka bir sebepten olmasa da sırf minnettarlığından ötürü olabildiğince neşeli ve güler yüzlüydü. Ayrıca yapılan iyiliklerin başlı başına birer ödül olduğuna karar vermişti.

Jo örnek alınacak derecede düzgün davranıyordu; şeref kıtası Amy'nin çevresini sarınca, o da salonda dolaşıp Chester masasındaki değişiklik hakkında kendisini aydınlatan dedikodulara kulak kabartmaya başladı. Bu kötü olaydaki payını kendine hiç yakıştıramıyordu, dolayısıyla Amy'yi en kısa zamanda aklamaya karar verdi; Amy'nin o sabah yaptıklarını da duyunca, kız kardeşinin gerçekten yüce gönüllü bir insan olduğunu düşündü. Sanat masasının yanından geçerken Amy'nin eşyalarını görmeye çalıştı ama hiçbiri ortada yoktu. "Herhalde göz önünde durmasınlar diye kaldırılıp bir yere tıkıştırıldılar," diye geçirdi aklından. Jo kendine ya-

pılan hataları kolay affederdi, fakat ailesine yapılan en ufak bir hakarete müthiş içerliyordu.

"İyi akşamlar, Bayan Jo. Amy'nin işleri nasıl gidiyor?" diye sordu May yatıştırıcı bir havayla, kendisinin de yüce gönüllü olabileceğini gösterme niyetindeydi.

"Satılabilecek her şeyi sattı, şimdi de keyfine bakıyor. Çiçek masası her zaman çekicidir bilirsin, 'özellikle de beyler için'."

Jo bu küçük tokadı atmadan duramamıştı ama May bunu o kadar uysalca karşıladı ki Jo yaptığına pişman oldu ve hâlâ satılmayı bekleyen kocaman vazoları övmeye başladı.

"Amy'nin resmi nerede acaba? Onu babam için almak istiyordum," dedi, kız kardeşinin çalışmalarının başına ne geldiğini öğrenmeye çalışan Jo.

"Amy'nin eşyaları çoktan satıldı; doğru insanlara göstermek için özellikle dikkat ettim ve sonuçta bize iyi bir para bıraktılar," diye yanıtladı May. Görünüşe bakılırsa o gün o da tıpkı Amy gibi bazı basit heveslerden arınmıştı.

Duyduklarına çok sevinen Jo, bu güzel haberi yetiştirmek için aceleyle geri döndü; Amy, May'in söylediklerini ve yaptıklarını duyunca hem etkilenmiş hem de şaşırmıştı.

"Beyler, şimdi sizden gidip görevinizi diğer masalarda da, benimkinde olduğu kadar cömertçe yerine getirmenizi istiyorum – özellikle de sanat masasında," diyen Amy, Laurie'nin kolejli arkadaşlarını, yani kızların tabiriyle "Teddy'ninkileri" yanından uzaklaştırdı.

Takım sahaya çıkmaya hazırlanırken, "O masanın sloganı 'Saldır Chester, saldır!'; görevinizi layıkıyla yaparsanız paranızın karşılığında kelimenin tam anlamıyla sanat satın almış olacaksınız," dedi çılgın Jo.

"Emri duyunca uymak gerekir ama March May'den daha iyidir,"* diyen küçük Parker, belli ki hem zeki hem de

* *March*-Mart ve *May*-Mayıs kelimeleriyle çift anlamlılık kuruluyor. (e.n.)

sevecen görünmek için aşırı çaba gösteriyordu. Babacan bir tavırla oğlanın başını okşayan Laurie, "Aferin oğlum, küçük bir çocuk için büyük başarı!" diyerek onu yanlarından uzaklaştırdı.

O sırada Amy, Laurie'nin kulağına, "Vazoları satın alın," diye fısıldadı, düşmanının kötülüğüne son bir iyilikle karşılık vermek için.

Vazoları almakla yetinmeyen Bay Laurence onları iki koluna sıkıştırıp salonda gezince May çok ama çok sevindi. Diğer beyler de masadaki narin süs eşyalarını aynı süratle satın aldılar ve ellerinde balmumundan çiçekler, boyalı yelpazeler, üzeri tel işli resim çantaları ve başkaca kullanışlı eşyayla etrafta çaresizce dolaşmaya başladılar.

Carrol Hala da oradaydı ve olanları duyunca çok mutlu oldu; bir köşede Bayan March'la konuşup onu gülümseten şeyler söyledi. Bunun üzerine Bayan March, Amy'yi gurur ve endişe karışımı bir ifadeyle izledi, fakat günlerce ona bu memnuniyetinin sebebini açıklamadı.

Kermes başlı başına bir başarı olmuştu; May, Amy'ye veda ederken her zamanki gibi yapmacık bir coşku sergilemedi, onun yerine sevgi dolu bir bakışla "bağışla ve unut" anlamına gelen bir öpücük verdi. Amy için bu kadarı yeterliydi. Eve geldiğinde, salondaki şöminenin rafına dizilmiş ve içlerine büyük birer buket yerleştirilmiş olan vazoları gördü. "Yüce gönüllü bir March için liyakat ödülü," diye açıklama yaptı Laurie, abartılı jestlerle.

Jo ve Amy o gece birlikte saçlarını tararlarken, "Sen benim zannettiğimden çok daha prensip sahibi, çok daha cömert ve çok daha asil bir karaktere sahipsin, Amy. Bugünkü tavrın çok güzeldi, o yüzden sana bütün yüreğimle saygı duyuyorum," dedi Jo, sevgiyle.

"Evet, her an herkesi bağışlamaya hazır olduğu için hepimiz onu çok seviyoruz. Uzun süre çalışıp yaptığın o güzel eşyaları satmaya bu kadar hevesliyken, tüm bunlar zoruna

gitmiş olmalı. Ben böyle kibar olamaz, senin yaptığını yapamazdım," diye ekledi Beth, başını yastığından kaldırmadan.

"Kızlar, beni bu kadar pohpohlamanıza gerek yok; bana nasıl davranılmasını istiyorsam ben de karşımdakine öyle davrandım o kadar. Bir hanımefendi olmak istediğimi söylediğimde benimle alay ediyorsunuz ama ben hem zihnimle hem de davranışlarımla gerçek bir hanımefendi olmaktan söz ediyorum ve öğrendiğim kadarını uygulamaya çalışıyorum. Tam olarak izah edemem ama birçok kadına yakışmayan o küçük kötülüklerden, aptallıklardan ve yanlışlıklardan kaçınmaya çalışıyorum. Henüz tam olarak başarabilmiş değilim ama elimden geleni yapıyorum ve ileride annem gibi olmak istiyorum."

Amy çok samimi konuşmuştu. Bunun üzerine Jo onu içtenlikle kucakladı:

"Şimdi anlıyorum ne demek istediğini. Bir daha asla seninle alay etmeyeceğim. Düşündüğünden daha hızlı aşama kaydediyorsun ve gerçek nezaket konusunda senden öğrenecek çok şeyim var çünkü sen bu işin sırrını çözdün galiba. Denemeye devam et canım; ödülünü bir gün alacaksın ve o gün geldiğinde buna en çok sevinen ben olacağım."

Bundan bir hafta sonra Amy gerçekten de ödülünü aldı fakat zavallı Jo pek sevinemedi. Carrol Hala'dan bir mektup geldi ve mektubu okuyan Bayan March'ın yüzü öyle aydınlandı ki o sırada yanında bulunan Jo ve Beth güzel haberin ne olduğunu hemen öğrenmek istediler.

"Carrol Hala gelecek ay yurtdışına gidiyor ve yanında da..."

"Yanında da beni götürmek istiyor!" diye bağırdı Jo, oturduğu yerden kontrol edemediği bir coşkuyla fırlayarak.

"Hayır canım, seni değil; Amy'yi götürmek istiyor."

"Ama anne! O daha çok küçük; sıra bendeydi. Bunca zaman bekledim... bu benim için çok iyi olacaktı. Oraya *benim* gitmem lazım."

"Maalesef bu imkânsız, Jo. Halan Amy'yi götürmek istediğini açıkça belirtmiş ve böyle bir lütuf karşısında bize söz söylemek düşmez."

"Hep böyle oluyor. Hayatın tadını çıkaran hep Amy oluyor, bense hep çalışıyorum. Bu adil değil, hiç değil!" diye hırsla bağırdı Jo.

"Korkarım bu senin suçun, canım. Halan benimle geçen gün konuşurken, senin kaba davranışlarından ve fazla özgür ruhundan hoşlanmadığını açıkça belirtti. Bak, burada senin söylediğin şeyleri tırnak içine alarak yazmış. Diyor ki, 'Önce Jo'yu davet edecektim ama "lütuflardan hoşlanmadığını" ve "Fransızcaya tahammül edemediğini" bildiğim için onu çağırmayı göze alamadım. Amy daha uysal, Flo'ya iyi bir arkadaş olur ve bu seyahatin ona sağlayabileceği her türlü fırsata minnettar kalacaktır.'"

"Ah şu dilimi tutmayı bir öğrenebilsem! Neden susmayı beceremiyorum?" diye sızlandı Jo, felaketine sebep olan sözlerini hatırlarken. Bayan March alıntılanan sözlerin açıklamasını dinledikten sonra, "Keşke sen gidebilseydin ama bu defa hiç ümit yok; o yüzden bu haberi neşeyle karşılamaya çalış ve sitem edip de Amy'nin neşesini kaçırma sakın," dedi üzgün bir tonda.

"Deneyeceğim," diyen Jo, devirdiği sepeti kaldırmak için gözlerini kırpıştırarak yere eğildi. "Onun kitabındaki sayfalardan birini örnek alacağım, sadece mutlu görünmekle kalmayıp gerçekten öyle olacağım ve onun mutluluğunun bir dakikasını bile bozmayacağım; fakat bu hiç kolay olmayacak çünkü şu an korkunç bir hayal kırıklığı yaşıyorum." Zavallı Jo bunları söyledikten sonra elindeki küçük şişman iğne yastığını gözyaşlarıyla ıslattı.

"Jo, biliyorum çok bencilim ama ben senden uzak kalamam ve gitmediğin için seviniyorum doğrusu," diye fısıldayan Beth, elindeki sepete falan aldırış etmeden onu öyle büyük bir sevgiyle kucakladı ki Jo bir anda içinin huzurla

dolduğunu hissetti; oysa az önce duyduğu büyük pişmanlıkla kendini tokatlamak istemiş, hatta Carrol Hala'ya gidip bu lütfun yükünü kendisine bahşetmesi için yalvarmayı ve buna nasıl büyük bir minnetle katlanacağını söylemeyi düşünmüştü.

Amy eve geldiğinde, Jo aile kutlamasında yer almaya hazırdı; belki bunu her zaman olduğu kadar içtenlikle yapamayabilirdi ama Amy'nin şansı yaver gittiği için söylenip durmayacak, halinden şikâyetçi olmayacaktı. Genç hanımefendi o akşam güzel haberi alınca sevinçten havalara uçtu, vakur bir neşeyle etrafta dolaştı, sonra gidip boyalarını ve kalemlerini toparlamaya başladı; elbise, para ve pasaport gibi diğer ufak tefek şeyleri ise sanatla kendisi kadar ilgilenmeyen kişilerin eline bıraktı.

"Bu benim için sadece bir eğlence gezisi değil, kızlar," dedi etkileyici bir tonda, en iyi paletinin üzerindeki boyaları sıyırırken. "Bu gezi benim mesleğimi tayin edecek; sanat konusunda yeteneğim olup olmadığını Roma'ya gidince anlayacağım ve bunu kanıtlamak için bir şeyler yapacağım."

"Peki ya böyle bir yeteneğin yoksa?" diye sordu Jo, Amy'ye verilecek yeni yakaları kızarmış gözlerle dikerken.

"O zaman eve dönerim ve hayatımı resim dersleri vererek kazanırım," diyerek filozofça bir sakinlik içinde cevap verdi şöhret adayı; fakat bu olasılığa dudak büktü ve umutlarını kaybetmeden önce büyük bir çaba harcayacağını gösterircesine paletini sertçe kazıdı.

"Hiç sanmıyorum; sen çalışmaktan nefret edersin. Muhtemelen zengin bir adam bulup evlenirsin ve eve döndüğünde de lüks içinde yaşar gidersin," dedi Jo.

"Senin tahminlerin bazen doğru çıkıyor ama bu sefer yanılacağını düşünüyorum. Keşke dediğin gibi olsa; eğer ressam olamayacaksam olmak isteyenlere yardımcı olabilmek isterim," diyen Amy, kendisi için hayırsever bir kadın olmanın yoksul bir resim hocası olmaktan daha uygun olacağını ima ederek gülümsedi.

"Hmm!" dedi Jo, içini çekerek. "Eğer istiyorsan başarırsın çünkü senin dileklerin hep gerçekleşiyor... benimkilerse asla."

"Sen gitmek ister miydin?" diye sordu Amy, düşünceli bir şekilde spatulasıyla burnuna pat pat vurarak.

"Elbette!"

"Tamam o zaman, bir iki seneye kadar seni yanıma çağırırım; antik Roma meydanında kazı yapıp eski eserler ararız ve defalarca yaptığımız planları gerçekleştiririz."

"Teşekkür ederim; o mutlu gün geldiğinde, tabii eğer gelirse, bu sözünü sana hatırlatırım," diye yanıtladı Jo, yapılan belirsiz ama muhteşem teklifi elinden geldiğince minnetle karşılayarak.

Hazırlanmak için fazla vakit yoktu; evdeki telaş Amy yola çıkana dek sürdü. Jo onun mavi kurdelesinin çırpınan ucu gözden kaybolunca kadar kendini tuttu ama hemen ardından, sığınağı olarak gördüğü çatı katına çekilip gözyaşları tükenene kadar ağladı. Amy de benzer şekilde gemi hareket edene kadar dayandı ama tam iskele köprüsü çekilecekken, onu en çok seven insanlarla arasına koskoca bir okyanus gireceğini fark edip limanda beklemekte olan Laurie'ye hıçkırarak sarıldı.

"Lütfen onlara iyi bak ve eğer bir şey olursa..."

"Bakarım canım, eğer bir şey olursa da yanına gelirim ve seni teselli ederim," diye fısıldadı ama bu sözünü tutması için çağrılmayı pek beklemiyordu.

Böylece Amy, genç gözlere her zaman yeni ve güzel görünen Eski Dünya'yı keşfetmek üzere yola çıktı. Babasıyla arkadaşı ise onu kıyıdan seyrettiler ve denizin üzerinde sadece gün ışığının göz kamaştırıcı yansıması kalana dek onlara el sallayan bu neşe dolu kızın karşısına iyi talihten başka bir şey çıkmamasını dilediler.

VIII. Bölüm

Yabancı Muhabirimiz

LONDRA

Canlarım,

Şu an gerçekten de Piccadilly'de, Bath Hotel'in caddeye bakan pencerelerinden birinin önünde oturuyorum. Burası pek modern bir yer değil ama eniştem yıllar önce geldiğinde bu otelde kalmış, o yüzden başka yere gitmek istemedi. Pek de önemli değil çünkü fazla kalmayacağız burada. Ah, her şeyden nasıl büyük bir keyif aldığımı anlatamam! Tarif etmem imkânsız, o yüzden defterimden birkaç sayfa göndereceğim; yolculuğun başından beri eskiz çizmekten başka bir şey yapmadım zaten.

Halifax'tan size bir telgraf göndermiştim. O sırada oldukça acınası haldeydim ama sonra yeniden neşeme kavuştum, önceki günlere göre daha iyiydim ve bütün günü bir sürü eğlenceli insanla birlikte güvertede geçirdim. Herkes bana çok nazik davrandı, özellikle de subaylar. Gülme Jo, gemide beyefendilere gerçekten ihtiyaç oluyor; bazen tutunmak için, bazen de sana refakat etmeleri için. Ayrıca onları faydalı hale getirmek şart, çünkü yapacak işleri olmazsa korkarım kendilerini öldürene kadar puro içerler.

Halam ve Flo yolculuk boyunca rahatsızdılar ve yalnız kalmak istediler, ben de onlar için elimden geleni yaptıktan sonra çıkıp keyfime baktım. Güvertede yaptığımız yürüyüşler, günbatımları, muhteşem bir hava ve dalgalar! Denizin üzerinde görkemli bir şekilde yol almak, süratli bir ata binmek kadar heyecan vericiydi. Keşke Beth de gelebilmiş olsaydı, eminim ona çok iyi gelirdi. Jo'ya gelince, o burada olsaydı öylesine kendinden geçerdi ki muhtemelen ana direğe ya da artık adı her neyse o yüksek yerin üzerine çıkıp oturur, çarkçılarla arkadaşlık eder, kaptanın kumanda borusunu çalardı.

Yolculuk boyunca her şey olağanüstüydü ama İrlanda sahillerine bayıldım doğrusu. Etraf yemyeşil ve güneşliydi, orada burada kahverengi kulübeler, bazı tepelerde harabeler ve vadilerde asil beyefendilere ait kır evleri gördüm; parklarda da geyik besliyorlardı. Oraya vardığımızda sabahın erken saatleriydi ama uyandığıma hiç pişman olmadım; körfez küçük teknelerle doluydu, sahil tablo gibiydi ve gökyüzü pespembeydi. O manzarayı hiç unutmayacağım.

Yeni tanıştığım insanlardan biri olan Bay Lennox, Queenstown'da bizden ayrıldı. Gemiden inmeden önce kendisine Killarney Gölleri hakkında bir şey söyledim, o da içini çekip bana baktı ve bir şarkı mırıldandı:

"Kate Kearney'yi duydun mu hiç?
Killarney kıyısında yaşar
Bir bakışıyla tehlike saçar
Sen kaç kurtar kendini
Kearney'nin bakışı öldürür seni"

Ne saçma, değil mi?

Liverpool'da sadece birkaç saat kaldık. Gürültülü ve pis bir yerdi; oradan ayrıldığımıza sevindim doğrusu. Enişte ilk iş olarak kendine bir çift köpek derisi eldiven, birkaç ka-

lın ve çirkin ayakkabı, bir de şemsiye satın aldı, sonra da favorileri uzun kalacak şekilde tıraş oldu ve tam bir İngiliz beyefendisine benzediğini söyleyip kendisiyle övündü; ancak bir yerde durup ayakkabılarındaki çamuru temizletmeye kalkışınca küçük ayakkabı boyacısı onun bir Amerikalı olduğunu hemen anladı ve sırıtarak "Gördün mü beyfendi, onlara son moda Yanki ışıltısı verdim," dedi. Enişte bunu duyunca şaşkına döndü. Ah, unutmadan, size o tuhaf Lennox'un ne yaptığını anlatmalıyım! Lennox'un gemide Ward diye bir arkadaşı vardı. Sonradan anladım ki ondan benim için bir çiçek sipariş etmesini istemiş. Odamda çok güzel bir çiçek buketi buldum, kartta da "Saygılarımla, Robert Lennox" yazıyordu. Ne hoş, değil mi kızlar? Seviyorum seyahat etmeyi.

Kısa kesmezsem Londra bahsine geçemeyeceğim. Yolculuğum muhteşem manzara resimleriyle dolu upuzun bir sanat galerisini gezmek gibiydi. En hoşuma giden şey, çatıları kamıştan yapılmış, saçaklarına kadar sarmaşıkla kaplı, pencerelerinde kafesler olan çiftlik evleri oldu; kapı önlerinde iriyarı şişman kadınlarla kırmızı yanaklı çocuklar vardı. Buralardaki büyükbaş hayvanlar diz boyu yoncaların arasında bizimkilerden çok daha sakin görünüyorlardı; tavukların hayatlarından memnun oldukları da gıdaklayışlarından belli; sanki Yanki tavuklarının hezeyanını hiç yaşamamışlar gibi. Ya o renklerin güzelliği! Ben daha önce hiç bu kadar mükemmel renkler görmemiştim, çimenlerin yeşili, gökyüzünün mavisi, ekinlerin sarısı, ormanların koyuluğu o kadar canlıydı ki yol boyunca seyredip mest oldum. Flo da öyle. Saatte doksan kilometre hızla yol alırken, etraftaki her şeyi görebilmek için ikimiz de trende bir o yana bir bu yana geçip durduk. Halam yorgundu ve erken uyudu. Enişte ise seyahat rehberini baştan sona okumuş olduğu için gördüğü hiçbir manzaraya şaşırmıyordu. Yolculuk boyunca aynen şu vaziyetteydik: Amy ayağa fırlıyor, "Şurası Kenilworth

Şatosu olmalı, ağaçların arasındaki şu gri yer!" Flo pencereme atılıyor, "Ne güzel! Bir ara oraya da gitmeliyiz, değil mi baba?" Yeni aldığı botları hayran hayran seyreden Enişte, "Hayır, tatlım, orası bira fabrikası, tabii canın bira istiyorsa o başka."

Bir süre sessizlik... Sonra birden Flo bağırıyor, "Aman Tanrım, orada bir idam sehpası var, bir adam da yukarıya çıkıyor." "Nerede, nerede?" diye ciyaklayan Amy, dışarı bakınca birbirine çapraz kirişle bağlı iki direk ve şangırdayan birkaç zincir görüyor. "O bir kömür madeni," diyor Enişte, muzip bir gülümsemeyle. "Şuraya bakın," diyor Amy, "bir kuzu sürüsü. Hepsi de yerde yatıyorlar." "Bak baba, ne güzeller değil mi?" diye ekliyor Flo, duygulu bir şekilde. "Onlar kaz, hanımlar," diye yanıtlayan Enişte, bunu öyle bir ses tonunda söylüyor ki hepimiz uzun süre ses çıkarmadan oturuyoruz. Daha sonra Flo *Kaptan Thomas Cavendish'in Maceraları*'nı okumaya dalınca manzaranın keyfini çıkarmak da bana kalıyor.

Londra'ya vardığımızda hava tabii ki yağmurluydu, sis bastırmıştı ve şemsiyelerden başka bir şey görülmüyordu. Otele gidip dinlendik, bavullarımızı açtık ve sağanaklardan fırsat buldukça alışverişe çıktık. Mary Hala bana yeni şeyler aldı çünkü evden aceleyle ayrıldığım için doğru dürüst hazırlanamamıştım. Beyaz bir şapkayla mavi bir tüy, buna uygun muslin bir elbise ve görüp görebileceğiniz en güzel palto benim oldu. Regent Caddesi'nde alışveriş etmek harika bir şey. Fiyatlar ucuz görünüyor, güzelim kurdelelerin metresi sadece altı peni. Mevsimlik alışverişimi yapmış oldum ama eldivenlerimi Paris'ten alacağım. Kulağa zarafet ve zenginlik dolu geliyor, değil mi?

Enişte mle halam dışarı çıkınca, Flo'yla birlikte eğlence olsun diye atlı araba kiralayıp gezintiye çıktık fakat daha sonra öğrendik ki genç hanımlar bu tür arabalarda yalnız gezmezlermiş. Halimiz çok komikti! Tahta rüzgârlık üzeri-

mize kapandıktan sonra sürücü arabayı o kadar hızlı sürmeye başladı ki Flo korkuya kapıldı ve adamı durdurmamı istedi ama adam yukarıda bir yerde oturduğu için bir türlü ona ulaşamadım. Sesimi duymuyordu, şemsiyemi ön taraftan salladığımı da görmedi ve biz de çaresizce bir süre böyle tangır tungur ilerledik ve köşelerden öyle süratli döndük ki neredeyse boynumuz kırılacaktı. Sonunda, tam umudumu kestiğim anda tavanda küçük bir pencere gördüm. Pencereyi iterek açtım ve karşıma kırmızı bir göz çıktı, ardından bira kokulu bir ses, "Ne vardı bayan?" dedi.

Olabildiğince sakin bir şekilde talimatımı verdim ve adam da "Tamam, tamam bayan," diyerek pencereyi vurup kapattı fakat bu defa da atları cenazeye gider gibi sürmeye başladı. Ben tekrar pencereyi ittim ve "Biraz daha hızlı!" dedim; bu sefer yine eskisi gibi süratle, paldır küldür ilerlemeye başlayınca da artık kaderimize razı olduk.

Bugün hava güzeldi, biz de Hyde Park'a gitmeye karar verdik. Böyle bir yerin yakınında kaldığımız için olduğumuzdan daha aristokrat görünüyoruz. Devonshire Dükü de o civarda oturuyor. Arka kapının oralarda vakit geçiren uşaklarını görüyorum sık sık. Wellington Dükü'nün evi de pek uzak sayılmaz. Neler gördüm burada, bir bilseniz! Önde oturan pudralı araba sürücüleri ve arkadaki yüksek kısımda oturan ipek çoraplı, kadife ceketli yakışıklı uşaklarıyla sarı-kırmızı arabalarının içinde gezintiye çıkmış şişman dul kadınlar mizah dergisinden fırlamış gibiydiler. Şık görünümlü çocuk bakıcıları ve yanlarında bugüne kadar gördüğüm en kırmızı yanaklı çocuklar, baygın bakışlı güzel kızlar, İngiliz tipi garip şapkalar giymiş züppe delikanlılar, etrafta gezinip lavanta satan çocuklar ve yana yatık duran kabarık bereler takmış kırmızı kısa ceketli, uzun boylu askerler, hep birlikte öyle komik görünüyorlardı ki durup resimlerini çizmek geldi içimden.

"Rotten Row" dedikleri bulvar aslında "*Route de Roi*", yani "Kral Yolu" anlamına geliyor ama artık burası daha ziyade binicilik okulunu andırıyor. Buradaki atlar çok güzel. Erkekler, özellikle de seyisler çok iyi at biniyorlar; ama kadınlar atın üzerinde kaskatı durup zıplıyorlar ki bu kurallarımıza aykırı. Onlara Amerikan tarzı dörtnala at koşturmak nasıl olurmuş göstermek isterdim, zira o uzun şapkalarıyla ve daracık binici kıyafetleriyle tırısa kalkıp bir aşağı bir yukarı giderlerken tıpkı Nuh'un Gemisi maketindeki doldurulmuş kadınlara benziyorlar. Herkes ata biniyor burada – yaşlı adamlar, şişman kadınlar, küçük çocuklar. Bir de, buradaki gençler flörte pek düşkün. Birbirine gül goncası veren bir çift gördüm; düğme deliklerine gül takmak âdet burada. Bence de hoş bir fikir.

Akşamüstü Westminster Abbey kilisesindeydim ama orayı tarif etmemi beklemeyin çünkü bu mümkün değil, sadece olağanüstü heybetliydi diyebilirim! Bu akşam Charles Fechter'ı seyretmeye gideceğiz ve bu da hayatımın en mutlu günü için uygun bir son olacak.

Gece yarısı

Yarın sabah mektubumu göndereceğim. Vakit çok geç oldu ama akşam olanları anlatmazsam olmaz. Bilin bakalım biz çay içerken yanımıza kimler geldi? Laurie'nin İngiliz arkadaşları, Fred ve Frank Vaughn! Çok şaşırdım, yolladıkları kartlar olmasa onları tanıyamazdım. İkisi de bıyık bırakmış ve uzun boylu birer delikanlı olmuşlar. Fred, İngiliz tarzı bir yakışıklı; Frank de eskisine nazaran çok daha iyi görünüyor, sadece yürürken biraz aksıyor ama koltuk değneği kullanmıyor. Burada kaldığımızı Laurie'den öğrenip gelmişler. Bizi evlerine davet ettiler ama enişte gitmek istemiyor, o yüzden teklifi geri çevireceğiz ve başka yerlerde görüşeceğiz. Akşam

bizimle birlikte tiyatroya geldiler ve birlikte çok güzel vakit geçirdik. Frank kendini Flo'ya adadı, Fred'le ben de sanki uzun zamandır birbirimizi tanıyormuşuz gibi geçmişten, günümüzden ve gelecekten söz ettik. Beth'e söyleyin, Frank onu sordu ve hasta olduğunu öğrenince çok üzüldü. Jo'dan bahsettiğimde Fred çok güldü ve "koca şapkaya" saygılarını gönderdi. İkisi de "Laurence Kampı'nı" ve orada nasıl eğlendiğimizi unutmamışlar. Sanki üzerinden asırlar geçmiş gibi, öyle değil mi?

Halam üçüncü kez duvara vuruyor, artık yazmaya son vermem lazım. Gecenin bu geç saatinde, güzel eşyalarla dolu odamda, kafamın içi parklar, tiyatrolar, yepyeni elbiseler ve gerçek bir İngiliz azametiyle sarı bıyıklarını büken gösterişli yaratıklarla karmakarışık olmuş vaziyette mektup yazıyor olduğum için kendimi gerçekten Londra'nın hovarda hanımlarından biri gibi hissediyorum. Hepinizi çok özledim ve tüm bu saçmalıklarına rağmen sizleri her zamanki gibi çok seviyorum.

Amy

***

PARİS

Sevgili kızlar,

Son mektubumda Londra ziyaretimizden söz ederken, Vaughn'ların ne kadar kibar olduklarını ve bizim için çok güzel partiler verdiklerini anlatmıştım. Gezdiğim yerler arasında en beğendiklerim Hampton Court ve Kensington Müzesi oldu çünkü Hampton'da Raffaello'nun resim taslaklarını, müzede de Turner, Lawrence, Reynolds, Hogarth ve diğer büyük ressamların resimleriyle dolu salonları gördüm. Richmond Park'ta geçirdiğim gün ise büyüleyiciydi; İngiliz tarzı bir piknik yaptık ve etrafta çizemeyeceğim kadar çok

sayıda, muhteşem meşe ağaçları ve geyik sürüleri vardı; bir de bülbül sesi işittim ve tarla kuşlarının havalandıklarını gördüm. Fred ile Frank sayesinde tüm Londra'yı gönlümüzce gezdik ve ayrılırken hepimiz üzüldük. Sanıyorum ki İngilizler sizi aralarına kabul etmeden önce bir süre tereddüt ediyorlar ama buna karar verdikleri andan itibaren son derece konuksever oluyorlar. Vaughn'lar gelecek kış Roma'da bizimle buluşmak istiyorlar; eğer gelemezlerse korkunç bir hayal kırıklığı yaşayacağım, zira Grace'le çok iyi arkadaş olduk ve oğlanlar da çok iyi çocuklar, özellikle Fred.

Buraya henüz yerleşmeye başlamıştık ki Fred tekrar ortaya çıktı. Söylediğine göre tatile gelmiş, buradan da İsviçre'ye geçecekmiş. Halam önce bunu hoş karşılamadı ama sonra onun çok abartısız ve samimi bir insan olduğunu görünce bir şey diyemedi. Artık aramız çok iyi ve geldiğine çok memnunuz çünkü Fransızcayı ana lisanı gibi konuşuyor; hatta onsuz ne yapardık bilemiyoruz. Eniştem on kelime Fransızca bilmiyor ve çok yüksek sesle İngilizce konuşmakta ısrarlı, sanki o zaman insanlar onu anlayacaklarmış gibi. Halamın telaffuzu çok demode kaldı; Flo ve ben ise bu lisanı iyi bildiğimizi söyleyip övünmemize rağmen buraya gelince hiçbir şey bilmediğimizi anladık. Eniştemin tabiriyle "*parlevulaşma*" işini üstlendiği için Fred'e minnettarız.

Öyle güzel vakit geçiriyoruz ki anlatamam! Sabahtan akşama kadar şehri geziyoruz, eğlenceli kafelerde oturup güzel yemekler yiyoruz ve çok komik maceralar yaşıyoruz. Yağmurlu günleri Louvre'da, resimlerin keyfini çıkararak geçiriyorum. Jo olsaydı bunların en güzellerine bile burun kıvırırdı çünkü onda hiç sanat zevki yok ama bende var; elimden geldiğince hızla bakış açımı ve sanat zevkimi geliştiriyorum. Jo, büyük insanlardan kalma antika eşyaları daha çok beğenirdi. Napoléon'un kalkık kenarlı şapkasını, gri paltosunu, bebeğinin beşiğini ve eski diş fırçasını gördüm; ayrıca Marie Antoinette'in küçüklük ayakkabısı, Aziz Denis'in yüzüğü,

Şarlman'ın kılıcı ve başka birçok ilginç şey vardı. Geldiğimde bunları size uzun uzun anlatacağım ama şimdi yazmaya vaktim yok.

Palais Royale cennet gibi bir yer, içeride o kadar çok bijuteri ve güzel eşya var ki alamadığım için deliye döndüm. Fred bana bir şeyler almak istedi ama kabul etmedim tabii. Bois parkı ve Champs Elysees Caddesi gerçekten *trés magnifique*, çok çok güzel. Kraliyet ailesini de gördüm birkaç kez. Kral çirkin ve sert görünüşlü bir adam, kraliçe ise solgun ve güzel ama kötü bir giyim tarzı var diye düşünüyorum – mor elbise ile yeşil şapka ve sarı eldivenler takıyor. Oğulları küçük Nap tatlı bir çocuk; önde ve arkada birer atlı muhafızın eşlik ettiği, kırmızı saten ceketli sürücüleri olan dört atlı faytonuyla yoldan geçerken bir taraftan öğretmeniyle konuşuyor, bir taraftan da insanlara eliyle öpücükler gönderiyor.

Sık sık Tuileries Bahçeleri'nde gezinti yapıyoruz, gerçekten çok güzel ama ben eski Lüksemburg Bahçeleri'ni kendime daha uygun buluyorum. Bugün Père Lachaise mezarlığına da gittik. Orası çok ilginç bir yer çünkü mezarların çoğu küçük birer oda şeklinde yapılmış ve içeriye bakınca, ölen kişinin resimlerinin bulunduğu bir masa ve yas tutanların geldiklerinde oturabilmeleri için iskemleler görüyorsunuz. Oldukça "Fransız" bir yaklaşım.

Odalarımız Rue de Rivoli'ye bakıyor, balkonda oturunca o upuzun ve ışıl ışıl sokağı boydan boya görüyoruz. Gündüzleri gezmekten çok yorulduğumuz için akşamları burada dinlenip sohbet etmek çok hoş oluyor. Fred çok eğlenceli biri, ayrıca şimdiye kadar tanıdığım delikanlıların içinde en kafa dengi olanı, Laurie hariç tabii. Laurie'nin tavırları daha cana yakın. Keşke Fred esmer olsaydı çünkü ben sarışın erkeklerden pek hoşlanmıyorum ama Vaughn'lar çok zengin; mükemmel bir aileden geldiklerini de hesaba katarsak sarı saçlarını sorun etmeyebilirim. Hem benimkiler daha sarı.

Gelecek hafta önce Almanya'ya gideceğiz, oradan da İsviçre'ye geçeceğiz. Süratli bir yolculuk yapacağımız için mektuplarımı alelacele yazmam gerekecek. Olan bitenin hepsini hatıra defterime not ediyorum, babamın dediği gibi görüp beğendiğim her şeyi doğru hatırlayıp tüm ayrıntılarıyla anlatmaya çalışıyorum. Bu da benim için iyi bir pratik oluyor. Yanında bir de eskiz defterim olunca bu mektuplardan daha aydınlatıcı olacak sizler için.

Adieu,* hepinizi sevgiyle kucaklıyorum.

*Votre Amie***

***

HEIDELBERG

Sevgili Anneciğim,

Bir saat sonra Bern'e doğru yola çıkacağımız için dinlenmeye çekildik. Fırsattan istifade sana bir şey anlatmak istiyorum, çünkü çok önemli.

Ren Nehri üzerindeki gezimiz harikaydı. Ben de oturup doya doya manzaranın keyfini çıkardım. Babamın eski seyahat rehberlerine bakarsanız buraya dair bilgi edinebilirsiniz. Ne kadar güzel olduğunu anlatmaya kelimeler yetmiyor. Coblentz'de çok güzel vakit geçirdik; Fred'in gemide tanıştığı bir grup Bonn Üniversitesi öğrencisi bize serenat yaptılar. O gece mehtap vardı, saat bir civarında Flo ve ben pencerelerimizin altından gelen tatlı bir müzikle uyandık ve yataklarımızdan fırlayıp perdenin arkasına gizlenerek dışarı baktık. Fred ve öğrenciler aşağıda şarkı söylüyorlardı. Hayatımda gördüğüm en romantik şeydi – nehir, yüzer köprü, karşıdaki muhteşem kale, her yerde ay ışığı ve taştan bir yüreği dahi eritebilecek bir müzik.

---

* Fr. Hoşça kalın. (e.n.)

** Fr. Dostunuz. (e.n.)

Şarkı bittiğinde aşağıya birkaç çiçek attık ve onları nasıl kapıştıklarını seyrettik. Yüzleri görünmeyen hanımlara elleriyle öpücükler yolladıktan sonra gülerek uzaklaştılar; sanırım bira ve sigara içmeye gittiler. Ertesi sabah Fred bana yeleğinin cebindeki buruşuk çiçekleri gösterdi ve o esnada çok duygusal görünüyordu. Güldüm ve onları benim değil Flo'nun attığını söyledim; bu hiç hoşuna gitmemiş olacak ki çiçekleri tutup pencereden dışarı fırlattı ve yine eskisi gibi aklı başında davranmaya başladı. Korkarım bu çocuk başıma dert olacak, gidişat onu gösteriyor.

Nassau'daki kaplıcalar çok keyifliydi, Baden-Baden da öyle. Fred burada biraz para kaybetti, bunun üzerine ben de onu azarladım. Yanında Frank olmayınca birinin ona göz kulak olması gerekiyor. Kate bir keresinde onun bir an önce evlenmesini umduğunu söylemişti, ben de ona katılıyorum. Fred için en iyisi bu. Frankfurt çok eğlenceliydi. Goethe'nin evini, Schiller'in heykelini ve Dannecker'in meşhur *Ariadne*'sini gördüm. *Ariadne* çok güzeldi ama heykelin hikâyesini daha iyi öğrenebilmiş olsaydım daha çok etkilenirdim. Soramadım da; zira herkes biliyordu ya da biliyormuş gibi davranıyordu. Jo yanımda olsaydı anlatırdı bana. Demek ki daha fazla kitap okumam lazımmış çünkü hiçbir şey bilmediğimi fark edip yerin dibine geçiyorum.

Şimdi işin ciddi kısmına geldik, zira ne olduysa burada oldu ve Fred az önce gitti. Öyle nazik ve eğlenceli biri ki hepimiz onu çok seviyoruz. Ben o serenat gecesine kadar kendisini sadece bir seyahat arkadaşı olarak görmüştüm. Fakat o zamandan beri ay ışığındaki yürüyüşlerin, balkon sohbetlerinin ve günlük maceralarımızın onun için salt eğlenceden daha fazlasını ifade ettiğini hissediyorum. Onunla flört etmedim anne, bundan emin olabilirsin. Bana söylediklerinin hepsi aklımda ve bu konuda elimden geleni yapıyorum. İnsanların beni beğenmesine engel olamam. Onlar beni beğensin diye çaba göstermiyorum ve Jo her ne kadar benim

kalpsiz biri olduğumu söylese de, insanlara aynı şekilde karşılık verememek beni üzüyor. Şu anda biliyorum ki annem başını sallayacak, kızlar da benim ne berbat bir paragöz olduğumu söyleyecekler ama ben kararımı verdim, eğer Fred bana bir teklifte bulunursa, ona çılgınca âşık olmadığım halde bu teklifi kabul edeceğim. Ondan hoşlanıyorum ve birlikte iyi vakit geçiriyoruz. O yakışıklı, genç, zeki, üstelik de çok zengin; Laurence'lardan bile daha zengin. Ailesinin de buna bir itirazı olacağını sanmam çünkü hepsi çok nazik, iyi yetişmiş, cömert insanlar ve beni seviyorlar, bu da benim için sevindirici bir şey. Fred, ikizlerin büyük olanı. O yüzden sanırım o muhteşem malikâne kendisine kalacak. Şehrin şık bir sokağında, bizdeki büyük evler gibi gösterişli olmayan ama iki kat daha konforlu ve baştan aşağı İngiliz tarzı lüks eşyalarla donatılmış bir ev. Ben gittiğimde çok beğendim çünkü kendine özgü bir havası var. Oradaki tabak takımlarını, aile mücevherlerini ve yaşlı uşakları gördüm; şehir dışındaki mülklerini, oradaki kocaman kır evini, enfes araziyi ve nefis atları ise evdeki resimlerden biliyorum. Ah, tam istediğim gibi! Kızların peşinden koşup sonra içinin boş olduğunu fark ettikleri o soyluluk unvanlarından birini almak yerine bunlara sahip olmayı tercih ederim. Ben bir paragöz olabilirim fakat nefret ettiğim şu yoksulluğa artık daha fazla katlanmayı düşünmüyorum. Birimizden birinin doğru dürüst bir evlilik yapması *lazım*. Meg yapamadı, Jo yapmayacak, Beth de henüz yapamaz, dolayısıyla ben yapmalı ve her şeyi güzelleştirmeliyim. Hoşlanmadığım ya da nefret ettiğim bir adamla asla evlenmem, bundan emin olabilirsin. Fred benim hayalimdeki beyaz atlı prens olmasa da her şey gayet güzel gidiyor ve eğer beni çok sever, dilediğim gibi hareket etmeme izin verirse, ben de zamanla onu sevebilirim. Bütün hafta bu meseleyi düşünüp durdum çünkü Fred'in benden hoşlandığını anlamamak imkânsız. Henüz bir şey söylemedi ama yaptığı küçük şeylerden anlaşılıyor. Mesela arabada gi-

derken ya da bir masada veya gezinti esnasında asla Flo'nun yanında durmuyor, hep benim yanımda oturuyor, ikimiz yalnız kaldığımızda duygusal bir havaya bürünüyor ve benimle konuşmaya kalkışan herkese surat asıyor. Dün akşam yemeğinde Avusturyalı bir subay bize uzun uzun baktı ve arkadaşı olan çapkın görünümlü barona dönüp *ein wunderschönes Blöndchen** ile ilgili bir şeyler söyledi; bunu duyan Fred vahşi bir aslan kesildi ve bifteğini öyle bir hırsla kesti ki et tabağından uçuyordu neredeyse. O bizim bildiğimiz soğukkanlı İngiliz erkekleri gibi değil. Daha çabuk kızıyor çünkü İskoç kanı taşıyor ve bu da o güzel mavi gözlerinden anlaşılıyor zaten.

Geçen akşam hep birlikte gün batımında Heidelberg Kalesi'ne çıktık; yani Fred hariç herkes vardı. O önce postaneye uğrayacak, aramıza daha sonra katılacaktı. Harabelerin arasında, dev bira fıçısının bulunduğu mahzende ve yıllar önce seçmen prensin İngiliz eşi için yaptırdığı güzel bahçelerde dolaşarak hoşça vakit geçirdik. Kalenin en hoşuma giden yeri büyük terası oldu zira manzarası muhteşemdi, diğerleri kalenin içindeki odaları gezerken ben oturup duvardaki gri mermerden yapılmış aslan kafasını, etrafından sarkan kırmızı frenk asmasıyla birlikte çizmeye çalıştım. Orada oturmuş Neckar nehrinin vadide kıvrılarak ilerlemesini seyredip aşağıdaki Avusturyalı bandonun çaldığı müziği dinlerken, sevgilisini bekleyen gerçek bir roman kahramanıymışım gibi hissettim kendimi. İçimden bir his, bir şeyler olacağını söyledi ve ben hazır olduğumu fark ettim. Herhangi bir utangaçlık ya da çekingenlik duymadım, oldukça sakindim, sadece biraz heyecanlandım, hepsi o kadar.

Çok geçmeden Fred'in sesini duydum; sonra büyük kemerin altından geçip aceleyle yanıma geldi. Öyle sıkıntılı görünüyordu ki kendimi unuttum ve ona ne derdi olduğunu sordum. Postanede onu bir mektup bekliyormuş; Frank çok

---

* Alm. Güzel bir sarışın. (e.n.)

hastaymış ve Fred'in eve dönmesini istiyorlarmış. Hemen o gece trenle gidecekmiş, sadece veda edecek kadar vakti varmış. Onun adına üzüldüm, kendi adıma da hayal kırıklığına uğradım ama bu sadece bir an sürdü çünkü el sıkışırken bana "Yakında döneceğim, beni unutmayacaksın, değil mi, Amy?" dedi ve bunu öyle bir söyledi ki onu yanlış anlamadığımdan eminim.

Kendisine herhangi bir söz vermedim ama gözlerinin içine baktım ve sanırım bu onun için yeterli oldu. İyi temenniler ve veda sözcüklerinden başka bir şeye vakit yoktu çünkü bir saat içinde yola çıktı, şimdiyse hepimiz onu çok özlüyoruz. Onun benimle konuşmak istediğini biliyorum ama üstü kapalı söylediği bir sözden çıkardığım kadarıyla, babasına bu tür bir işe kalkışmadan önce en azından bir süre daha bekleyeceğine dair bir söz vermiş olduğunu düşünüyorum, zira babası onun aceleci bir çocuk olduğunu biliyor ve yabancı bir gelin getireceğinden çok korkuyor. Yakında Roma'da buluşacağız ve "Benimle evlenir misin?" dediğinde eğer hâlâ fikrimi değiştirmediysem ona "Evet" diyeceğim.

Tabii ki bütün bu anlattıklarımın aramızda kalması gerekiyor ama olup biteni senin bilmeni istedim. Sakın endişelenme, unutma ki ben sağduyulu kızınım; hiçbir şeyi aceleye getirmeyeceğimden de emin olabilirsin. Mektuplarında bana dilediğin kadar öğüt ver, elimden geldiğince uymaya çalışırım. Keşke şu an yüz yüze oturup sohbet edebilseydik seninle Marmee. Beni sev ve bana güven.

Sevgilerimle,

Amy

IX. Bölüm

Hassas Sorunlar

"Beth için endişeleniyorum, Jo."

"Neden anneciğim? Bence bebekler doğduğundan beri fevkalade iyi görünüyor."

"Şu an beni üzen şey onun sağlığı değil, ruh hali. Kafasına bir şey takıyor, eminim. Sen ne olduğunu bir öğren bakalım."

"Nereden kapıldın bu düşünceye, anne?"

"Saatlerce yalnız başına oturuyor ve babasıyla eskisi kadar konuşmuyor. Bebeklerin yanında oturmuş ağlarken gördüm geçen gün. Hep kederli şarkılar söylüyor ve arada sırada yüzünde anlam veremediğim bir ifade beliriyor. Bu benim bildiğim Beth değil, o yüzden endişeleniyorum."

"Kendisine sordun mu?"

"Bir iki kez denedim fakat cevap vermekten kaçındı ya da o kadar gerildi ki susmak zorunda kaldım. Ben çocuklarımı bana açılmaları için zorlamam ama bu kadar uzun süre beklemek zorunda kaldığım da çok enderdir."

Bayan March konuşurken göz ucuyla Jo'ya baktı; karşısındaki yüz, Beth'inki hariç tüm gizli kaygılardan bihaber görünüyordu. Bir süre düşünceli bir ifadeyle dikiş dikmeye devam ettikten sonra, "Sanırım büyüyor," dedi Jo. "Neden-

siz yere hayaller kurmaya, umutlar beslemeye ve kendisine açıklayamadığı birtakım korkular ve huzursuzluklar duymaya başladı. Beth on sekiz yaşına geldi anne ama biz bunu kabul etmiyoruz ve ona hâlâ çocuk muamelesi yapıyoruz."

"Doğru... Aman Tanrım, ne kadar hızlı büyüyorsunuz," diye yanıtladı annesi, iç geçirip gülümseyerek.

"Buna engel olmak imkânsız, Marmee. Artık endişelerinden arınman gerek. Bırak, kuşların birer birer yuvadan uçup gitsin. Ben çok uzaklara uçmayacağıma söz veriyorum; bu belki içini biraz olsun rahatlatır."

"Hem de çok rahatlatır, Jo; sen evde olunca kendimi hep daha güçlü hissediyorum. Meg gitti, Beth çok halsiz, Amy ise fazla genç olduğundan ona bel bağlamak imkânsız; ama sen, mücadele etmek gerektiğinde her zaman hazırsın."

"Zor işler beni pek yıldırmaz, bilirsin. Ayrıca her ailenin yedekte bekleyen bir oyuncusu olmalı. Amy ince işlere yatkın, bense değilim. Ama evdeki tüm halıların toplanması gerektiğinde ya da bütün aile hasta olduğunda kendimi tam havamda hissediyorum. Amy yurtdışında özellikleriyle öne çıkıyor olabilir ama bu evde ters giden bir şey olduğunda, ben her zaman emrine amadeyim."

"O zaman Beth'i senin ellerine teslim ediyorum çünkü o hassas küçük yüreğini bizden önce sana açacaktır. Çok nazik ol ve arkasından konuşuluyormuş gibi hissetmesine izin verme sakın. Onun biraz güçlenip yeniden neşesine kavuşması şu hayattaki tek dileğim."

"Ne mutlu sana! Bende o dileklerden çok var."

"Sahi mi? Neymiş onlar peki?"

"Önce Bethy'nin sorunlarını halledeyim, sonra gelip sana benimkileri anlatırım; fazla can sıkıcı değiller, o yüzden bekleyebilirler," derken bilge bir tavırla başını sallayıp dikiş dikmeye devam eden Jo, annesinin kendisi için de endişelenmesini engellemişti, en azından şimdilik.

Sonraki günlerde genç kız kendi işlerine odaklanmış gibi görünse de Beth'i yakından izledi; ondaki değişikliğin sebebini anlamaya çalıştı, bazı çelişkili tahminlerde bulundu ve nihayet birinde karar kıldı. Bu esrarengiz durumu aydınlatan ipucunu ufak bir olay sayesinde keşfetmiş, geri kalanını ise sevgi dolu yüreğiyle çözmüştü. Bir cumartesi günü öğleden sonra Beth'le evde yalnız kalmışlardı. Jo kendini işine kaptırmış, yoğun bir şekilde yazı yazıyordu ama yine de gözü kız kardeşinin üzerindeydi çünkü genç kız her zamankinden daha sessizdi; pencerenin kenarında oturmuş iş işliyor, elindeki iş sık sık kucağına düşüyor, başını kederle eline dayıyor ve gözlerini dışarıdaki renksiz sonbahar manzarasına dikiyordu. O esnada birisi aşağıdan karatavuk gibi ıslık çalarak geçti ve ardından bir ses duyuldu:

"Her şey yolunda! Bu akşam geliyorum."

Beth yerinden doğruldu, öne doğru eğildi, gülümsedi ve başını salladı. Yoldan geçen adamın hızlı adımlarının sesi iyice kesilene kadar arkasından baktı ve sanki kendi kendine konuşuyormuş gibi yumuşak bir sesle mırıldandı.

"Ne kadar güçlü, sağlıklı ve neşeli görünüyor bu çocuk."

"Hımm!" diyen Jo kız kardeşinin yüzünü dikkatle izlemeye devam etti, zira o yüzde gördüğü ışıltı geldiği gibi gidivermiş, gülümsemesiyse yok olmuştu; şimdi pencere pervazında bir damla gözyaşı parlıyordu. Beth onu bir çırpıda sildikten sonra endişeyle dönüp Jo'ya baktı ama Jo yazı yazmaya aralıksız devam ediyor ve bütün dikkatini "Olympia'nın Yemini"ne vermiş gibi görünüyordu. Beth arkasını döner dönmez onu yeniden izlemeye başlayan Jo, birkaç kez daha elini gözlerine götürdüğünü fark etmiş ve yana dönük duran yüzünde kendi gözlerini de yaşartan o hüzünlü ifadeyi yakalamıştı. Beth'in bunu anlamasından korktuğu için, biraz daha kâğıt gerektiği hakkında bir şeyler mırıldanarak odadan çıktı.

Az önce yaptığı keşfin şokuyla rengi sararan Jo kendi odasına geçti ve içinden "Aman Tanrım! Beth, Laurie'ye âşık!" diyerek koltuğa çöktü. "Hiç böyle bir şey beklemiyordum. Ne diyeceğim şimdi anneme? Acaba Laurie..." derken birden sustu ve aniden aklına gelen düşünceyle kan beynine sıçradı. "O çocuk bu defa da bu aşka karşılık vermezse çok korkunç olur. Vermeli; verdireceğim!" dedikten sonra güler yüzlü, yaramaz görünüşlü gencin duvardaki resmine bakıp tehditkâr bir biçimde kafasını salladı. "Ah, ne çabuk büyüyoruz. Meg evlendi ve anne oldu, Amy Paris'te serpilip gelişiyor ve Beth âşık. Bu tür sorunlardan uzak durabilecek kadar akıllı bir tek ben varım." Gözlerini resimden ayırmadan bir süre enine boyuna düşündü, sonra kırışan alnını düzeltip kararlı bir şekilde başını sallayarak karşısında duran suratla konuştu. "Hayır, beyefendi, teşekkür ederim. Çok çekicisiniz ama ancak bir rüzgârgülü kadar istikrarlısınız. Dolayısıyla böyle dokunaklı notlar yazmaktan ve anlamlı anlamlı gülümsemekten vazgeçmelisiniz, zira hiçbir faydası olmayacak. Ben bunlara asla kanmayacağım."

Sonra içini çekerek hayallere daldı ve ancak akşam olmak üzereyken kendine gelebildi. Durumu yeniden gözden geçirmek üzere aşağı indi fakat yaptığı gözlemler şüphelerini haklı çıkarmaktan başka bir işe yaramadı. Laurie, Amy ile flört edip Jo ile şakalaşmasına rağmen Beth'e karşı her zaman garip bir şekilde kibar ve nazik davranıyordu, gerçi herkes Beth'e böyle davranırdı; dolayısıyla Beth'le daha yakından ilgilendiği kimsenin aklından geçmiyordu. Aslında ailede son zamanlarda oluşan genel kanı, "bizim oğlanın" Jo'dan giderek daha çok hoşlandığı yönündeydi. Jo ise bu konuda tek bir kelime duymak istemiyor ve birisi bunu ima dahi edecek olsa fena halde azarlıyordu. Eğer önceki sene aralarında geçen duygulu konuşmalardan ya da daha en başından engellenen teşebbüslerden haberleri olsaydı, "Ben sana demiştim," demenin sonsuz tatminini yaşayacaklardı.

Fakat Jo "kur yapılmasından" hoşlanmıyor, yaklaşan en ufak bir tehlike belirtisinde kullanmak üzere bir fıkra ya da espriyi hazırda bulundurarak bu tür davranışlara engel oluyordu.

Laurie üniversiteye ilk başladığında her ay bir kez âşık olurdu fakat bunlar saman alevi gibiydi, kimseye zarar vermezdi, Jo'yu ise çok eğlendirirdi; aralarında yapılan haftalık sohbetler esnasında kendisine sır olarak açıklanan umutlardaki, kederlerdeki ve vazgeçişlerdeki ani değişimleri çok ilgi çekici bulurdu. Ama bir gün geldi, Laurie her limanda bir sevgili bulundurmaktan vazgeçti; onu saran tek bir tutku olduğunu gizemli bir şekilde ima etmeye, zaman zaman da şiirsel bir romantizme kapılıp hüzün nöbetleri geçirmeye başladı. Daha sonra bu hassas konuyu olduğu gibi kenara bıraktı, Jo'ya felsefi notlar yazmaya başladı, kendini derslerine verdi ve başarıyla mezun olmaya niyetlendiği için çok sıkı çalışacağını açıkladı. Bu da genç kızı, alacakaranlıkta yapılan samimi sohbetlerden, hassas dokunuşlardan ve anlamlı bakışlardan daha çok memnun etmişti. Ayrıca Jo'nun beyni yüreğinden daha erken gelişmiş olduğu için hayal kahramanlarını gerçek olanlara tercih ediyordu zira gün gelip onlardan sıkılırsa, birincisini teneke kuzineye kapatıp tekrar ihtiyaç duyana kadar orada bırakmak mümkündü; ikincisini yönetmek ise o kadar kolay değildi.

Büyük keşif yapıldığında durum böyleydi ve Jo o akşam Laurie'yi eskisinden çok daha büyük bir dikkatle izledi. Eğer bu fikir aklına gelmemiş olsaydı, Beth'in çok sessiz durmasını, Laurie'nin de ona çok nazik davranmasını tuhaf karşılamayacaktı. Fakat kafasında kurduğu hayallerin dizginlerini salıverince, onlar da kendisiyle birlikte şahlanıp dörtnala koşmaya başladılar; uzun süre aşk hikâyeleri yazdığı için zayıflayan mantığı da kendisine pek yardımcı olmadı. Her zamanki gibi Beth yine kanepeye uzanmıştı, Laurie de onun yakınındaki bir koltuğa oturmuş, çeşitli dedikodularla onu

eğlendiriyordu; delikanlı bu "turların" beklentisiyle yaşayan Beth'i hiç hayal kırıklığına uğratmamıştı. Fakat o akşam Jo'nun gözünde Beth, yanındaki canlı, esmer yüze garip bir keyifle, gözlerini hiç ayırmadan bakıyor ve heyecanlı bir kriket maçını kendisine ancak Sanskritçe kadar anlamlı gelen kriket terimlerine rağmen büyük bir ilgiyle dinliyordu. Durumu iyice anlamaya niyetlenen Jo, bu defa da Laurie'nin davranışlarındaki nezaketin bir miktar arttığını, ses tonunu zaman zaman alçalttığını, eskisinden daha az gülüp daha dalgın göründüğünü ve tığ işi battaniyeyi Beth'in ayaklarına örterken neredeyse hassas denebilecek bir özen gösterdiğini sezinledi.

"Kim bilir?" diye düşündü Jo, odanın içinde dört dönerken. "Belki de Beth onu uysallaştırabilir, o da Beth'in hayatını kolaylaştırıp mutlu olmasını sağlar, eğer birbirlerini seviyorlarsa tabii. Nasıl olur bilemem ama bizler yolundan çekilirsek Laurie bunu başarabilir."

Jo çarçabuk ortadan yok olması gerektiğini düşündü çünkü bu yolda kendisinden başka engel görünmüyordu. Kardeşi uğruna her türlü fedakârlığı yapmaya hazırdı ama nereye gidebilirdi ki? Bir çözüm bulmak için kanepeye oturup düşünmeye başladı.

Bu eski kanepe neredeyse tarihi eserdi; uzun, geniş, yumuşak minderli ve alçaktı. Biraz sefil görünümlüydü ama öyle de olması gerekiyordu çünkü kızlar bebekken onun üstüne yatırılıp uyutulmuş, çocukken arkasından sarkıp balık avlamış, kolçaklarında at binmiş, altında vahşi hayvanlar beslemiş ve genç kız olduklarında ağrıyan başlarını üzerinde dinlendirmiş, hayaller kurmuş ve birbirleriyle hassas sorunlarını paylaşmışlardı. Ailedeki herkes bu kanepeyi çok seviyordu çünkü o bir aile sığınağıydı ve bir köşesi Jo'nun en sevdiği dinlenme yeriydi. Bu evladiyelik kanepeyi süsleyen yastıklardan bir tanesi oldukça sertti, yuvarlaktı, insanın tenini dalayan, at kılından dokunmuş bir kumaşla kaplıydı ve

iki ucunda da kocaman birer düğme vardı. Bu itici yastık Jo'nun özel eşyasıydı; onu bir savunma silahı veya bir barikat olarak ya da fazla uyumasına engel olmak için kullanıyordu.

Laurie bu yastığı iyi tanırdı ve ondan nefret etmek için haklı sebepleri vardı. Haşarılığa izin verildiği o eski günlerde bu yastıkla kaç kez acımasızca dövülmüştü, şimdi de kanepede Jo'nun yanına oturmaya can atıyor ama yastık ona engel oluyordu. "Sosis" adını verdikleri bu yastık eğer dik duruyorsa, bu Jo'ya yaklaşabileceğini gösteriyordu. Fakat kanepenin üzerine yatırılmışsa, onu yerinden kıpırdatan kişi ister erkek, ister kadın, isterse de çocuk olsun, vay halineydi! Jo o akşam kendi köşesine barikat kurmayı unutup yerine oturmuştu ki yanında kocaman bir şekil belirdi. Laurie iki kolunu kanepenin arkasına atıp uzun bacaklarını ileri uzattı ve mutlulukla iç çekerek bağırdı.

"İşte bu kıyak oldu."

"Argo yok," diye çıkıştı Jo, yastığı hızla indirerek. Ama barikat kurmak için artık çok geçti çünkü kanepede yer kalmamış, yere düşen yastık da gizemli bir şekilde ortadan kaybolmuştu.

"Hadi ama Jo, terslenme yine. Bütün hafta çalışmaktan pestili çıkan bu çocuk biraz şefkat görmeyi hak etti."

"Beth göstersin sana şefkati; benim işlerim var."

"Hayır, onu rahatsız etmek istemiyorum. Ama sen benimle konuşmaktan hoşlanırsın, tabii fikrini değiştirmediysen. Değiştirdin mi? Arkadaşından nefret ediyorsun ve ona yastık fırlatmak istiyorsun, öyle mi?"

Birisini tatlı dille ikna etmenin daha duygusal bir yolu az duyulmuştur ama Jo acımasız bir soru sorarak "arkadaşının" lafını kesti.

"Bu hafta Bayan Randal'a kaç buket çiçek gönderdin?"

"Bir tane bile göndermedim, yemin ederim. O zaten nişanlandı artık."

"Sevindim; çünkü bu senin aptalca müsrifliklerinden bir tanesi... zerre kadar değer vermediğin kızlara çiçek filan göndermek," dedi Jo, genç adamı azarlayarak.

"Fazlasıyla değer verdiğim akıllı kızlar kendilerine 'çiçek filan' göndermeme izin vermiyorlar. Bu durumda ne yapabilirim? Bir kaçış noktası bulup duygularımı dışa vurmak zorundayım."

"Annem eğlence için dahi flört etmemizi onaylamıyor ve sen son derece flört düşkünüsün, Teddy."

"Ben de sana aynısını söyleyebilseydim neler vermezdim. Bunu yapamadığıma göre sadece şunu diyebilirim, her iki taraf da bunun bir oyun olduğunu bildiği sürece ben bir sakınca göremiyorum."

"Tamam, gerçekten hoş olabilir ama ben bu oyunun nasıl oynandığını bir türlü öğrenemedim. Evet denedim, çünkü aslında insanların içindeyken herkesin yaptığını yapmamak tuhaf görünüyor, ama beceremiyorum," dedi Jo, bir an akıl hocası gibi davranmayı unutarak.

"Amy'den ders alabilirsin, onun bu konuda doğuştan yeteneği var."

"Evet, o çok zarif bir şekilde yapıyor bunu ve asla ileri gitmiyor. Sanırım bazı insanlar başkalarına kendilerini beğendirmek için fazla zorlanmıyorlar, diğerleri ise hep yanlış yerde yanlış şeyi söylüyor ve yapıyor."

"Aslında senin flört edemeyişin benim hoşuma gidiyor; akıllı ve açıksözlü bir kızın kendini aptal yerine düşürmeden aynı zamanda eğlenceli ve nazik olabildiğini görmek gerçekten rahatlatıcı. Aramızda kalsın Jo ama tanıdığım bazı kızlar öyle hızlılar ki ben bile onlardan utanıyorum. Eminim kötü bir niyetleri yoktur fakat biz erkeklerin daha sonra arkalarından nasıl konuştuklarını bilseler, davranışlarına çekidüzen verirlerdi diye düşünüyorum."

"Kızlar da aynı şeyi yapıyor, kaldı ki onlar sizden daha sivri dilli ve hakkınızda daha ağır konuşuyorlar çünkü siz

de en az onlar kadar saçmalıyorsunuz. Eğer düzgün davranabilseydiniz, o kızlar da aynı şekilde karşılık verirlerdi ama bu saçmalıklardan hoşlandığınızı gördükleri için devam ediyorlar, sonra da suçlu onlar oluyor."

"Bakıyorum da bu konularda çok şey biliyorsunuz, hanımefendi," dedi Laurie büyüklük taslayarak. "Bazen haşarılıktan ve flörtten hoşlanıyor gibi davransak da aslında işin aslı öyle değil. Erkekler güzel ve düzgün kızlar hakkında asla ileri geri konuşmazlar. Tanrı senin masum ruhunu korusun! Bir ay boyunca benim yerime geçsen, göreceğin şeylere ağzın açık kalırdı. O pervasız kızlardan birini gördüğümde hep bizim Kızılgerdan'dan alıntı yapmak geliyor içimden:

'*Ayıp sana, tüh sana,*

Seni arsız yalancı seni!'"*

Laurie'nin kadın cinsi hakkında kötü konuşmaya karşı gösterdiği şövalyevari isteksizlik ile modern sosyetede örneklerini gördüğü ve kadınlara yakışmayan ahmakça davranışlara karşı duyduğu doğal nefret arasındaki komik çelişkiye gülmemek elde değildi. Jo, tecrübeli annelerin gözünde sosyetenin en gözde bekârının genç Laurence olduğunu, kızlarının ona hep gülümseyerek baktığını ve her yaştan hanımın onu pohpohladığını gayet iyi biliyordu; bu yüzden onu kıskanarak gözlüyor, şımarmasından korkuyordu ve onun hâlâ düzgün kızlardan hoşlandığını duyunca itiraf edebileceğinden çok daha fazla sevinmişti. Aniden sesini alçaltıp nasihat verici tonuna geri dönerek, "Teddy, eğer illa bir kaçış noktası arıyorsan, güzel ve düzgün kızlardan birini seç ve kendini ona ada, aptal olanlarla vaktini harcama," dedi.

"Bunu tavsiye ediyor musun gerçekten?" diye soran Laurie, yüzünde merak ve sevincin garip bir karışımıyla ona bakıyordu.

"Evet, ediyorum ama üniversiteyi bitirene kadar beklemen ve yerini yurdunu bilmen lazım. Henüz o düzgün kıza

---

* "Little Jenny Wren" adlı çocuk şarkısına gönderme. Hastayken Jenny'ye özenle bakan Kızılgerdan, daha sonra istenmeyince sinirlenir. (e.n.)

–artık her kimse– layık değilsin," diyen Jo'nun yüzünde tuhaf bir ifade belirdi çünkü ağzından bir ismin kaçmasına son anda engel olmuştu.

"Olmadığımı biliyorum!" diyerek bu lafı kabullenen Laurie, hiç beklenmedik bir tevazuyla bakışlarını aşağı indirdi ve Jo'nun önlüğünün püskülünü dalgın dalgın parmağına doladı.

"Tanrım bizi koru, bu böyle olmayacak," diye düşündü Jo; sonra yüksek sesle ekledi: "Hadi piyanonun başına geç de bir şarkı söyle. Biraz müzik bana iyi gelecek, senin sesin çok güzel."

"Hayır, teşekkür ederim. Ben böyle otursam daha iyi."

"Ama oturamazsın çünkü yer yok. Git faydalı bir şeyler yap, süs eşyası olmak için fazla büyüksün. Senin bir kadının önlüğüne bağlı yaşayan bir adam olmak istemediğini sanıyordum," diye ciddiyetle karşılık verdi Jo ve Laurie'yi kendi isyankâr laflarıyla vurdu.

"Evet ama o önlüğü kimin giydiğine bakar!" dedi Laurie, püskülü sertçe çekerek.

"Sen hâlâ burada mısın?" diye bağıran Jo, yastığa doğru hamle yaptı.

Bunun üzerine Laurie hemen ayağa kalkıp şarkısına başladı; ancak, şarkının "*Up with the bonnets of bonnie Dundee*"* kısmında Jo sessizce odadan çıktı ve genç adam öfkelenerek çekip gidene kadar da geri dönmedi.

O akşam Jo geç vakte kadar uyuyamadı. Tam dalacaktı ki duyduğu hıçkırık sesiyle fırlayıp Beth'in başucuna gitti; "Ne oldu canım?" diye sordu endişeyle.

"Uyuyorsun sanıyordum," dedi Beth hıçkırarak.

"Yine mi aynı ağrı, tatlım?"

"Hayır, bu başka. Ama katlanabilirim," diyen Beth, bir yandan da gözyaşlarına hâkim olmaya çalışıyordu.

---

* Sir Walter Scott'un bir şiirinden. (e.n.)

"Anlat bana ki diğerini iyileştirdiğim gibi bunu da iyileştireyim."

"Bunu iyileştiremezsin çünkü tedavisi yok." Bu esnada Beth'in sesi titredi ve kardeşine sarılarak çaresizce ağlamaya başladı. Jo korkmuştu.

"Nerende ağrı? Annemi çağırayım mı?"

Beth ilk soruya cevap vermedi ama karanlıkta bir eli ister istemez kalbinin üzerine gitti, sanki ağrı oradaymış gibi; diğer eliyle hızla uzanıp Jo'yu tuttu ve fısıldayarak, "Hayır hayır, onu sakın çağırma, bir şey söyleme. Yakında iyileşirim. Sen sadece yanıma yat ve başımı okşa. Sesimi kesip uyuyacağım, söz veriyorum," dedi.

Jo onun dediğini yaptı ama eli Beth'in sıcak alnında ve ıslak göz kapaklarında dolaştıkça yüreği daraldı. Onunla konuşmak için büyük bir istek duyuyordu, fakat genç yaşına rağmen yüreklerin de tıpkı çiçekler gibi herhangi bir zorlamaya maruz kalmaksızın doğal olarak açılmaları gerektiğini öğrenmişti. Bu yüzden, her ne kadar Beth'in yeni ağrısının nedenini bildiğini düşünse de, sadece en yumuşak sesiyle "Canını sıkan bir şey mi var canım?" demekle yetindi.

Uzun bir suskunluğun ardından, "Evet Jo," dedi Beth.

"Bana anlatsan rahatlar mısın acaba?"

"Hayır, henüz değil."

"O zaman sormayacağım Bethy ama lütfen unutma ki annemiz ve ben seni her zaman seve seve dinleriz ve eğer elimizden bir şey geliyorsa mutlaka yardımcı oluruz."

"Biliyorum. Yakında anlatacağım."

"Ağrın azaldı mı şimdi?"

"Evet, çok daha iyiyim, sen beni çok rahatlatıyorsun, Jo!"

"Hadi uyu artık canım, ben yanında yatacağım."

Sonra yanak yanağa uykuya daldılar ve ertesi gün Beth yine eskisi gibi görünmeye başladı çünkü on sekiz yaşında ne baş ağrısı uzun sürer, ne de kalp ağrısı. Sevgi dolu bir sözcük ilaç gibidir ve hastalıkların çoğunu iyileştirir.

Jo birkaç gün enine boyuna düşündükten sonra bir karara vardı ve planını annesine açıkladı.

"Geçenlerde kendi adıma ne gibi isteklerim olduğunu merak etmiştin, Marmee," diye başladı lafa, ikisi baş başa otururlarken. "Şimdi sana onlardan birini söyleyeceğim. Ben bu kış değişiklik olsun diye bir yere gitmek istiyorum."

"Neden, Jo?" diye şaşırarak baktı annesi, sanki söylenen lafın altında başka bir mana ararmış gibi.

Jo gözlerini yaptığı işten ayırmadan, büyük bir ciddiyetle cevap verdi annesine. "Ben hayatımda bir yenilik istiyorum. Bugüne kadar gördüğüm, yaptığım ve öğrendiğim şeyler bana yeterli gelmiyor ve huzursuz hissediyorum. Uzun süredir kendi ufak işlerime odaklanmaktan başka bir şey yapmadım, o yüzden bana biraz hareket lazım. Bu kış serbest kalabilirsem, kendi kanatlarımı yoklayıp biraz uzaklara uçmak istiyorum."

"Nereye gideceksin?"

"New York'a. Dün aklıma parlak bir fikir geldi. Hatırlarsan Bayan Kirke sana bir mektup yazıp çocuklarına ders verecek ve aynı zamanda dikiş dikecek derli toplu bir genç kız aradığını söylemişti. Böyle birini bulmak zor olmalı ama eğer uğraşırsam ben bu tanıma uyabilirim."

"Aman Tanrım! O kocaman misafirhanede hizmetçilik mi yapmak istiyorsun?" derken şaşırmış görünen Bayan March, aslında pek üzülmüş gibi durmuyordu.

"Tam olarak hizmetçilik sayılmaz çünkü Bayan Kirke senin dostun ve dünyanın en nazik insanı; onun sayesinde işimden hoşlanacağımı düşünüyorum. Ailesi diğerlerinden ayrı yaşıyor, üstelik orada beni hiç kimse tanımıyor. Tanısalar da umurumda değil; bu saygın bir iş ve bence utanılacak bir şey yok."

"Bence de yok ama yazıların ne olacak?"

"Böyle bir değişiklik çok daha iyi olur. Yeni şeyler görüp yeni şeyler duyacağım, yeni fikirler edineceğim ve orada

uzun süre kalmasam bile eve döndüğümde yazacağım ıvır zıvır yazılar için bir sürü malzeme toplamış olacağım."

"Ona şüphem yok ama bu ani hevesine sebep sadece bunlar mı?"

"Hayır, anne."

"Diğerlerini de öğrenebilir miyim?"

Jo bir yukarı bir aşağı baktı ve ağır ağır konuşmaya başladığında yanakları birden kıpkırmızı kesildi. "Belki bunu söylemek yanlış olacak, belki de kendini beğenmişlik gibi gelecek sana ama korkarım Laurie üzerime fazla düşmeye başladı."

"Belli ki o senden hoşlanmaya başladı ama sen ona karşı aynı duyguları beslemiyorsun, öyle mi?" diye sordu Bayan March merakla.

"Tabii ki öyle! Evet, ben o çocuğu çok seviyorum, hep de sevdim ve onunla gurur duyuyorum ama bunun dışında bir şey söz konusu olamaz."

"Buna sevindim, Jo."

"Neden öyle söyledin?"

"Çünkü tatlım, birbirinize uygun olduğunuzu sanmıyorum. Arkadaş olarak çok iyi geçiniyorsunuz, sıkça ettiğiniz kavgalar da kısa sürede unutulup gidiyor ama gerçek hayatta bir çift olursanız ikinizin de dikbaşlı davranacağından korkuyorum. Mutlu bir birlikteliği sürdürmek için özgürlüğünüze fazla düşkünsünüz ve birbirinize çok benziyorsunuz. Böyle bir ilişkide aşkın yanı sıra sonsuz bir sabır ve özveri gerekir ki sizin çarçabuk parlayan öfkenizden ve güçlü iradenizden söz etmiyorum bile."

"Ben de bu hisse kapıldım ama kendimi ifade edemedim. Ayrıca dediğin gibi, benden yeni yeni hoşlanmaya başlamış olmasına sevindim. Onu mutsuz etmek beni çok üzer ama bu çocuğa sırf bana iyi davranıyor diye âşık olmam mümkün değil."

"Onun sana olan duygularından emin misin?"

Jo'nun yanakları al al oldu ve ilk aşkından söz eden her genç kız gibi, mutluluğu, gururu ve acıyı birlikte yansıtan bir ifadeyle cevap verdi: "Korkarım öyle, anne. Hiçbir şey söylemedi ama davranışları çok şey anlatıyor. Bu iş daha da ileri gitmeden buralardan uzaklaşsam iyi olacak."

"Seninle aynı fikirdeyim. İmkânlarımız elverirse gidersin."

Jo rahatlamış görünüyordu ve biraz duraksadıktan sonra, "Bayan Moffat senin bu konuda istekli olduğunu bilseydi çok şaşırırdı. Annie'ye yeniden fırsat doğacağı için de sevinirdi herhalde," dedi gülümseyerek.

"Jo, canım, her annenin tarzı farklıdır ama hepsinin içindeki umut aynıdır – hepsi de çocuklarını mutlu görmek isterler. Meg mutlu, ben de onun bunu başarmasından memnunum. Sen de bundan sıkılıncaya dek özgürlüğünün keyfini çıkar, zira özgürlükten daha tatlı bir yaşam şeklinin de olduğunu ancak o zaman fark edeceksin. Şu anda en çok Amy için endişeleniyorum ama onun sağduyusu kendisine yardımcı olacaktır. Beth'e gelince, sağlıklı olabilmesinden başka bir umudum yok. Bu arada, şu son birkaç gündür daha iyi görünüyor. Onunla konuştun mu hiç?"

"Evet. Bir derdi olduğunu itiraf etti ve yakında bana anlatacağına söz verdi. Başka bir şey demedim çünkü sanırım derdinin ne olduğunu biliyorum," diyen Jo aklındakileri annesine açtı.

Bayan March başını salladı; durumu romantik bulmamış ve ciddileşmişti. Laurie'nin iyiliği açısından, Jo'nun bir süre evden uzaklaşması gerektiğini tekrarladı.

"Bu plan tam olarak netleşmeden Laurie'ye bir şey söylemeyelim; daha sonra aklı başına gelip de üzülmeye başlayıncaya kadar ben çoktan kaçıp gitmiş olurum. Beth de benim bu işi keyfimden yaptığımı ve orada iyi vakit geçireceğimi düşünmeli çünkü ona Laurie'den söz edemem. Ben gittikten sonra Beth onu teselli eder ve bu romantik düşüncelerden

kurtarır. Laurie bu tür küçük dertleri çok kez yaşadığı için alışmıştır artık zaten, eminim en kısa zamanda bu aşk acısının da üstesinden gelecektir."

Jo ümitli konuşmuştu ama yine de bu "küçük derdin" diğerlerinden daha zor geçeceğinden ve genç adamın terk edilme acısını bu defa kolay kolay atlatamayacağından korkuyordu.

Söz konusu plan aile arasında yapılan bir toplantıda ele alınıp konuşuldu ve herkes tarafından kabul edildi, zira Bayan Kirke Jo'yu seve seve kabul etmiş ve ona hoş bir ev ortamı sağlayacağına dair söz vermişti. Ders verirken kendine de vakit ayırabileceğini, boş vakitlerini yazı yazarak geçirirse daha verimli olacağını söylüyordu mektubunda; ayrıca yeni ortamlarda bulunacak ve yeni insanlarla tanışacaktı ki bu da onun için çok faydalı olacaktı. Sunulan imkânlar Jo'nun hoşuna gitmişti ve bir an önce gitmeye istekli görünüyordu çünkü yuvası olarak gördüğü ev onun huzursuz haline ve maceracı ruhuna dar gelmeye başlamıştı. Bütün hazırlıklar tamamlandıktan sonra korka korka Laurie'yle konuşmaya gitti ve durumu ona kendisi açıkladı. Ancak sonuç hiç de korktuğu gibi olmadı; genç adam söylediklerini gayet sakin karşıladı. Son zamanlarda hiç olmadığı kadar ağırbaşlı görünmesine rağmen yine de çok sevimliydi ve kendine yeni bir sayfa açtığına dair yapılan şaka yollu suçlamaya ciddiyetle cevap verdi. "Evet, açtım. Ve bu sayfayı açık tutmaya niyetliyim."

Jo, o sırada Laurie'nin erdemli bir haline rast geldiği için oldukça rahatlamıştı. Beth de eskisinden daha neşeli görünüyordu, o yüzden hazırlıklarını huzurlu bir şekilde tamamladı ve herkes için en iyisini yapmış olmayı diledi.

"Sana çok önemli bir şey emanet etmek istiyorum," dedi Beth'e, evden ayrılmadan bir gece önce.

"Yazılarını mı?" diye sordu Beth.

"Hayır, bizim oğlanı. Ona çok iyi davran, tamam mı?"

"Tabii ama senin yerini tutamam ki... Yokluğuna çok üzülecek."

"Üstesinden gelecektir ama şunu unutma, o senin sorumluluğunda. Onun başının etini yemek, ona sevgi göstermek ve düzgün davranmasını sağlamak senin işin."

"Senin için elimden geleni yaparım," diye söz verdi Beth; bir yandan da Jo'nun kendisine neden öyle garip baktığını merak etti.

Vedalaşırlarken Laurie kulağına eğilip "Hoşça kal," diye fısıldadı. "Ama bu hiçbir işe yaramayacak, Jo. Gözüm üzerinde; o yüzden hareketlerine dikkat et yoksa oraya gelirim ve seni alıp geri getiririm."

X. Bölüm

Jo'nun Günlüğü

NEW YORK, Kasım

Sevgili Marmee ve Beth,

Ben her ne kadar Avrupa kıtasında seyahat eden bir hanımefendi olmasam da size tam tabiriyle bir kitap yazacağım çünkü anlatmak istediğim bir yığın şey var. Sevgili babamın yüzü gözden kaybolduğu anda kendimi biraz buruk hissettim. Eğer İrlandalı bir kadın ile hepsi birden ağlayan dört küçük çocuğu dikkatimi çekmemiş olsaydı bir iki damla gözyaşı bile dökebilirdim, fakat çocuklar bağırmak için ağızlarını her açtıklarında koltuğa bir parça zencefilli kurabiye düşürmek suretiyle kendimi eğlendirdim.

Çok geçmeden güneş çıktı ve bunun iyiye alamet olduğunu düşündüm; böylece kendimi toparladım ve tüm kalbimle yolculuğumun tadını çıkarmaya başladım.

Oraya vardığımda Bayan Kirke beni öyle hoş karşıladı ki yabancılarla dolu olmasına rağmen o kocaman eve çarçabuk ısındım. Bana en üst katta şirin, küçük bir oda verdi; tek boş odası buymuş ama içinde bir ocak ve bol güneş alan bir pencerenin yanında istediğim zaman oturup yazı yaza-

bileceğim güzel bir de masa var. Karşımdaki hoş manzarayı ve kilisenin çan kulesini seyretmek bana bir sürü merdiven çıkmak zorunda olduğumu unutturuyor. Bu küçük odaya şimdiden kanım kaynadı. Benim ders vereceğim ve dikiş dikeceğim çocuk odası Bayan Kirke'ün özel odasının bitişiğindeki güzel oda. İki küçük kız da çok tatlı; sanırım biraz şımarıklar ama onlara "Yedi Kötü Domuzcuk" masalını anlattıktan sonra benden hoşlanmaya başladılar. Örnek bir mürebbiye olacağımdan hiç kuşkum kalmadı.

İstersem yemeklerimi büyük masada yemek yerine çocuklarla birlikte yiyebileceğim söylendi. Şimdilik çocuklarla yemeyi tercih ediyorum zira inanması zor ama aslında utangaç bir insanım ben.

Bayan K. bana, "Bak şekerim, artık burası senin de evin," dedi şefkatli bir biçimde. "Aile böyle kalabalık olunca, ben de tahmin edeceğin gibi sabahtan akşama kadar sürekli koşuşturmak zorunda kalıyorum; çocukların senin yanında güvende olduklarını bilmek beni büyük bir endişeden kurtaracak. Odalarım sana her zaman açık ve rahat etmen için elimden geleni yapacağım. İstersen görüşüp sohbet edebileceğin hoş insanlar var bu evde. Akşamları ise tamamen serbestsin. Eğer ters giden bir şey olursa çekinmeden söyle bana ve olabildiğince neşeli ol. Bak, çay zili çalıyor; şimdi gidip kepimi değiştirmem lazım," dedikten sonra fırlayıp gitti ve beni yeni yuvama yerleşmem için yalnız bıraktı.

Daha sonra aşağı inerken hoşuma giden bir şeye şahit oldum. Bu yüksek binanın merdivenleri çok uzun; küçük bir hizmetçi kızın zar zor yukarıya tırmandığını görünce geçmesi için üçüncü katın başında durup bekledim. Tam o sırada arkasından bir beyefendi geldi, kızın elindeki ağır kömür kovasını alıp yukarı kadar taşıdı ve kapının yanına bıraktıktan sonra uzaklaşırken başıyla kibarca selam verip, "Böylesi daha iyi," dedi, yabancı aksanıyla. "O beden bunca ağırlığı kaldırmak için fazla küçük."

Ne iyi bir adam, değil mi? Bu tür davranışlar çok hoşuma gidiyor çünkü babamın da dediği gibi, ufak tefek şeyler insanın karakterini belli ediyor. O akşam Bayan K.'ye bundan söz ettiğimde, "Profesör Bhaer olmalı; o hep yapar böyle şeyler," dedi gülerek.

Bayan K.'nin söylediğine göre Profesör Bhaer Berlin'den gelmiş; yüksek eğitimliymiş ve çok iyi bir insanmış ama meteliksizin tekiymiş. Kendisini ve öksüz kalan iki küçük yeğenini geçindirmek için buradaki öğrencilere ders veriyormuş. Bir Amerikalıyla evlenmiş olan kız kardeşinin vasiyeti üzerine yeğenlerini de kendisi eğitiyormuş. Bu pek romantik bir hikâye sayılmaz ama ilgimi çekti. Bayan K.'nin öğrencilere ders anlatsın diye ona kendi odasını vermiş olması da çok hoş bence. O oda ile çocuk odası arasında cam bir kapı var; oradan profesörü izler, sonra da size gördüklerimi anlatırım. Adam neredeyse kırk yaşında, o yüzden bir zararı olmaz Marmee.

Çay faslından sonra küçük kızlarla yaptığım hadi-yatağa boğuşmasının ardından beni bekleyen kocaman dikiş sepetine saldırdım ve bu yeni arkadaşımla sohbet ederek sakin bir akşam geçirdim. Size her gün mektup yazacağım ve haftada bir postaya vereceğim; o yüzden şimdilik iyi geceler, arkası yarın.

Salı akşamı

Bu sabahki dersimiz çok hareketli geçti çünkü çocukların haylazlığı üzerindeydi; hatta bir an ikisini de kollarından tutup sarsmak geldi içimden. Ama sonra bir iyilik meleğinin verdiği ilhamla onlara jimnastik yaptırdım ve kıpırdamadan uslu uslu oturmak istedikleri ana kadar da devam ettirdim. Öğle yemeğinden sonra yardımcı kız onları yürüyüşe çıkardı

ve ben de küçük Mabel gibi "azimle ve hevesle"* dikiş dikmeye koyuldum. Güzel ilik açmayı öğrenerek çok isabetli bir iş yapmış olduğumu düşünüyordum ki yan odanın kapısı açılıp kapandı ve birisi yabanarısı gibi mırıldanmaya başladı:

"*Kennst du das Land...*"

Çok ayıp, biliyorum ama kendimi tutamayıp cam kapının perdesini araladım ve içeriye baktım. Profesör Bhaer oradaydı; kitaplarını düzenliyordu ve ben de bunu fırsat bilip onu dikkatle inceledim. İriyarı sayılır; kafasının üzerinde darmadağınık duran kahverengi saçları, fırça gibi bir sakalı ve düzgün bir burnu var; gördüğüm en nazik bakışlı gözlere sahip ve o kadar güzel bir sesi var ki biz Amerikalıların yarım yamalak konuşurken çıkardığı anlamsız seslerin yanında kulağa şahane geliyor – tipik bir Alman işte. Üzerinde gördüğüm giysiler çok eskimişti, elleri kocamandı ve muntazam dişleri haricinde yüzünün güzel denebilecek hiçbir yanı yoktu; ama yine de ondan hoşlandım çünkü kafasının biçimi çok güzel; ayrıca keten çok yakışmış ve her ne kadar ceketinin iki düğmesi eksik ve ayakkabısının biri pençeli olsa da saygın bir beyefendiye benziyor. Şarkı mırıldanıyor olmasına rağmen gayet ciddi bir ifadesi vardı, sonra sümbüllerini güneşe çevirmek üzere pencereye yöneldi ve onu eski bir dost gibi karşılayan kediyi okşamaya başladı; işte o zaman yüzüne bir gülümseme yayıldı ve kapıdan hafif bir tıkırtı gelince enerjik bir sesle karşılık verdi.

"Girin!"

Tam oradan kaçacaktım ki kucağında kocaman bir kitap taşıyan küçücük bir çocuğun içeri girdiğini gördüm ve neler olduğuna bakmak için durdum.

"Bhaer'imi isterim," diyen bücür, kitabı atıp adama doğru koştu.

---

* Mary Botham Howitt'in "Mabel on Midsummer Day: A Story of the Olden Time" (1859) adlı şiirinin son dizesine gönderme. (e.n.)

"İşte Bhaer burada; gel bakalım, güzel bir sarıl ona, canım Tina'm," diyen profesör küçük kızı gülerek tutup başının üzerine kaldırdı ve öyle yükseğe çıkardı ki kız onu öpmek için küçük yüzünü öne eğmek zorunda kaldı.

"Şimcik dersimi çalışmalıyım," diye konuştu komik ufaklık. Bunun üzerine profesör onu kaldırıp masaya oturttu, yanında getirdiği kocaman sözlüğü önüne koyup açtı, ona kâğıt kalem verdi ve minik kız vakit kaybetmeden bir şeyler karalamaya başladı. Arada bir sayfayı çeviriyor, küçük tombul parmağını sayfanın üzerinde sanki bir kelime arıyormuş gibi gezdiriyor ve bunları o kadar ciddi bir tavırla yapıyordu ki neredeyse kendimi tutamayıp gülecek ve yerimi belli edecektim. O sırada Bay Bhaer kızın yanında durdu ve güzel saçlarını bir baba şefkatiyle okşadı; o an bu çocuğun kendi kızı olabileceği geldi aklıma ama çocuk Alman'dan çok Fransız'a benziyordu.

Sonra kapı bir kez daha vuruldu ve içeriye iki genç hanım girdi, ben de işime geri döndüm. Yan odadan gelen gürültüler ve anlamsız konuşmalar sona erene kadar terbiyemi takınıp bekledim. Kızlardan biri yapmacık kahkahalar atıp "Bakın, profesör," deyip duruyordu cilveli bir tonda; ötekisi ise Almancayı öyle bir telaffuz ediyordu ki profesör ciddiyetini korumakta zorlanmış olmalı.

İkisi sanki adamın sabrını zorluyor gibiydiler zira onun birkaç kez, hem de üzerine basa basa, "Hayır, hayır, öyle değil; söylediklerimi dikkatli dinlemiyorsunuz," dediğini duydum; hatta bir defasında elindeki kitabı masaya vurmuş olacak ki içeriden küt diye bir ses geldi ve ardından "Aman yahu! Bugün her şey kötü gidiyor," diye bağırdı, ümidini yitirmiş bir şekilde.

Zavallı adama acıdım doğrusu. Kızlar gittikten sonra sağ çıkabildi mi diye merak edip içeriye bir kez daha göz attım. Belli ki yorgunluktan bitkin bir halde koltuğa çöküp gözlerini kapatmıştı, saat ikiyi vurana kadar da öyle kaldı. Sonra

sıçrayıp ayağa kalktı, başka bir derse hazırlanıyormuş gibi kitaplarını cebine yerleştirdi ve kanepede uyuyakalan küçük Tina'yı kucaklayıp sessizce odadan çıktı. Oldukça zor bir hayatı var diye düşünüyorum.

Bayan Kirke diğerleriyle birlikte beşteki akşam yemeğine inmek isteyip istemediğimi sordu ve ben biraz ev hasretinden, biraz da ne tür insanlarla aynı çatı altında yaşadığımı görmek için bu teklifi kabul ettim. Sonra üzerime çekidüzen verdim ve Bayan Kirke'ün arkasına saklanmaya gayret ederek salona girdim; fakat o kısa, bense uzun olduğum için kendimi gizleme çabalarım başarısızlıkla sonuçlandı. Oturmam için yanındaki iskemleyi gösterdi ve ben yüzümün kızarması geçtikten sonra cesaretimi toplayıp etrafıma baktım. Upuzun masada oturacak yer kalmamıştı, herkes tabağını doldurmaya odaklanmıştı; özellikle de erkenden yerlerine oturmuş olan erkekler kelimenin tam manasıyla yiyecekleri silip süpürüyor, sonra da ortadan kayboluyorlardı. Her zamanki gibi genç delikanlılar kendileriyle, genç çiftler birbirleriyle, evli hanımlar bebekleriyle, yaşlı adamlarsa politikayla ilgileniyorlardı. Aralarında tatlı yüzlü bekâr bir hanım var, belki onunla arkadaşlık edebilirim; ilginç biri gibi. Diğerlerinin arasından herhangi biriyle yakınlık kurabileceğimi sanmıyorum.

Masanın en ucuna atılmış olan profesör, bir yanında oturan meraklı ve sağır ihtiyarın sorularına bağırarak cevap verirken diğer yanında oturan Fransız adamla da felsefe tartışıyordu. Amy burada olsaydı ona sırtını döner, bir daha da asla yüzüne bakmazdı çünkü o maalesef çok iştahlı; yemeğini öyle bir kaşıklıyor ki Amy'nin "hanımefendiliği" dehşete düşebilir. Ben hiç rahatsız olmadım çünkü Hannah'nın da dediği gibi "insanların iştahla yemek yediğini görmek" hoşuma gidiyor; hem zavallı adamın bütün gün aptallara ders verdikten sonra bol bol yemeğe ihtiyacı olsa gerek.

Yemeğimi bitirdikten sonra tam yukarı çıkıyordum ki salonun aynasında şapkalarını düzeltmek için durmuş iki genç adamın aralarında geçen konuşmayı duydum. Birisi diğerine, "Kim o yeni gelen?" diye sordu alçak sesle.

"Mürebbiye mi ne, öyle bir şeymiş."

"Ne demeye masamızda oturuyor peki?"

"Ev sahibinin arkadaşıymış."

"Güzele benziyor ama zevksiz."

"Hem de nasıl. Şimdi ver şu çakmağı, hadi."

Bunu duyunca önce kızdım ama sonra umursamadım çünkü mürebbiyelik de en az kâtiplik kadar iyi bir iştir; yürürken gevezelik edip baca gibi tüten o gösterişli yaratıkların yorumlarından anladığıma göre, zevk sahibi olmasam da kafam bazılarından daha iyi çalışıyor. Sıradan insanlardan nefret ediyorum!

Perşembe

Dün sakin bir gündü; ders verdim, dikiş diktim, kalan zamanımı da içinde bir lamba, bir de şömine olan rahat, küçük odamda yazı yazarak geçirdim. Hem yeni bilgiler edindim hem de profesör ile tanıştırıldım. Tina, buranın çamaşırhanesinde son ütücülük yapan Fransız kadının çocuğuymuş. O minik şey kalbini Bay Bhaer'e kaptırmış olacak ki profesör evin içinde nereye giderse gitsin, o da bir köpek gibi peşinde dolanıyor; bu da profesörün çok hoşuna gidiyor çünkü bekâr olmasına rağmen çocukları çok seviyor. Benzer şekilde Kitty ve Minnie Kirke de profesörü çok seviyorlar ve hep onun icat ettiği oyunlardan, getirdiği hediyelerden ve anlattığı harika masallardan bahsediyorlar. Genç delikanlılar ona sürekli takılıyor ve Yaşlı Fritz, Lager Birası, Büyük Ayı gibi çeşitli lakaplar takarak adıyla dalga geçiyorlar. Fakat Bayan K.'nin söylediğine göre o bu tür şakalara küçük bir çocuk

gibi gülüyormuş ve öyle hoş karşılıyormuş ki yabancı olmasına rağmen hepsi onu çok seviyorlarmış.

Daha önce sözünü ettiğim bekâr hanımın adı Bayan Norton. Zengin, kültürlü ve kibar biri. Bugün yemekte benimle sohbet etti (yine indim yemeğe çünkü insanları seyrederken çok eğleniyorum), sonra da beni odasına çağırdı. Güzel kitapları ve resimleri var, ilginç insanlar tanıyor ve dost canlısı biri gibi görünüyor; ona yakınlık göstereceğim çünkü ben de iyi bir çevreye girmek istiyorum; ama benimki Amy'nin beğeneceği türden değil.

Dün akşam ben çocuk odasındayken Bay Bhaer içeri girdi. Elinde Bayan Kirke'e getirdiği gazeteler vardı ama Bayan Kirke o sırada orada değildi. Minnie, büyümüş de küçülmüş bir edayla beni profesörle tanıştırdı: "Bu benim annemin arkadaşı, Bayan March."

"Evet. Ve o çok eğlenceli biri, biz onu çok seviyoruz," diye ekledi afacan Kitty.

İkimiz de birbirimize selam verdikten sonra kendimizi tutamayıp güldük çünkü resmi bir tanıştırmanın ardından gelen bu açıksözlülük çok komik bir tezat oluşturmuştu.

"Evet, Bayan March, bu yaramazların sizi kızdırdıklarını duyuyorum. Yine yaparlarsa beni çağırın, hemen gelirim," diyerek tehditkâr bir şekilde kaşlarını çatması, küçük haylazları çok eğlendirdi.

Bunu seve seve yapacağımı söyledikten sonra profesör odadan çıktı. Ancak belli ki onu sıkça görmeye mahkûmdum, zira bugün odasının önünden geçerken şemsiyemi kazara onun kapısına çarptım. Bunun üzerine kapı birdenbire açıldı ve profesör sabahlığıyla karşımda belirdi. Bir elinde büyük bir mavi çorap, diğerinde de bir iğne tutuyordu. Bu durumdan utanmış gibi de görünmüyordu çünkü ben durumu izah ettikten sonra hızla oradan uzaklaşırken, çorap tuttuğu eliyle arkamdan el salladı ve o kendine has gür ve neşeli ses tonuyla seslendi:

"Yürüyüş için güzel bir gün. *Bon voyage, mademoiselle.*"*

Merdivenlerden inene kadar güldüm ama bir yandan da bunu üzücü buldum çünkü zavallı adam kendi giysilerini kendi tamir etmek zorunda kalıyor. Alman erkeklerin nakış işleyebildiklerini biliyorum ama çorap yamamak başka bir mesele ve pek hoş değil bence.

Cumartesi

Yazmaya değer bir şey olmadı. Sadece şu bahsettiğim, odası güzel şeylerle dolu olan Bayan Norton beni yanına çağırdı. Çok cana yakın bir kadın; bütün değerli eşyalarını gösterdi bana. Ayrıca eğer hoşuma gidecek olursa ona konferanslarda ve konserlerde eşlik etmemi istedi. Bunu benden bir iyilik istiyormuş gibi söyledi ama asıl onun bana iyilik etmek istediğini biliyorum zira Bayan Kirke'ün ona bizden söz ettiğine eminim. Şeytan kadar kibirliyimdir aslında ama bu tür insanlardan gelen yardımlar gururuma dokunmuyor, o yüzden teklifini seve seve kabul ettim.

Çocuk odasına döndüğümde yan odadan öyle büyük bir gürültü geliyordu ki dayanamayıp içeriye bir göz attım ve Bay Bhaer'in elleri ve dizleri üzerine çökmüş, Tina'yı da sırtına almış olduğunu gördüm. Kitty onları atlama ipiyle çekiyor, Minnie ise iskemlelerden yapılmış kafeslerde kükreyerek sağa sola saldıran iki küçük oğlana haşhaşlı kek yediriyordu.

"Biz hayvanat bahçesi oyunu oynuyoruz," diye açıkladı Kitty.

"Bu da benim filim!" diye ekledi Tina, profesörün saçını tutarak.

---

* Fr. İyi yolculuklar, matmazel. (e.n.)

"Cumartesi günleri öğleden sonra Franz ve Emil buraya geldiğinde annem her istediğimizi yapmamıza izin veriyor, değil mi Bay Bhaer?" dedi Minnie.

Kendisi de en az diğerleri kadar oyun oynamaya hevesli görünen "fil", yerinden doğrulup en az diğerleri kadar ciddi bir ifadeyle, "Evet, bu doğru," diye onayladı. "Ama çok gürültü yapıyorsak bize 'Susun!' dersiniz, o zaman biz de daha sessiz oynarız, olur mu?"

"Olur," dedim ve geri döndüm ama aradaki kapıyı açık bırakarak onlar kadar ben de bu eğlencenin tadını çıkardım; hayatımda hiç bu kadar coşkuyla gülüp oynandığını görmemiştim. Elim sende oynadılar, dans edip şarkılar söylediler; akşam hava kararırken de hepsi kanepenin üzerine çıkıp profesörün etrafına dizildi ve evlerin bacalarına yuva yapan leyleklerle kar tanelerinin üzerinde yere inen küçük cinlerin masallarını dinlediler. Keşke Amerikalılar da Almanlar kadar yalın ve doğal olabilselerdi, değil mi?

Yazmayı çok seviyorum ve ekonomik durumum engel olmasa sonsuza dek yazabilirim; ama ince kâğıt kullanıp küçük küçük yazmış olsam da bu uzun mektubu postalamak için kaç tane pul gerekeceğini düşününce ödüm patlıyor. Lütfen Amy'nin mektuplarını okuduktan sonra bana yollayın. Benim önemsiz haberlerim onun yaşadığı ihtişamın yanında çok yavan kalabilir ama bunlar da hoşunuza gidecek, biliyorum. Teddy arkadaşlarına mektup yazmaya vakit bulamayacak kadar çok mu çalışıyor? Beth, ona iyi bak lütfen ve bana bebeklerle ilgili her şeyi anlat. Herkese kucak dolusu sevgiler.

Sizi daima seven,
Jo

Not: Mektubumu gözden geçirirken Bhaer'den çok söz ettiğimi gördüm ama ben garip insanları hep ilginç bulmu-

şumdur, ayrıca başka yazacak bir şey de yok, gerçekten. Tanrı sizi korusun!

***

ARALIK

Benim canım Beth'im,

Bu çalakalem yazılmış bir mektup olacak, o yüzden doğrudan sana yazıyorum. Okurken eğlenebilirsin ve neler yaşadığımla ilgili fikir edinebilirsin; heyecanlı değilse bile eğlenceli şeyler oluyor burada. Buna da şükür! Zihinsel ve ahlaki topraklarımı sürerken Amy'nin "Heraklesvari" diye tabir edeceği türden çabalar gösterdikten sonra yeni fikirlerim tomurcuklanmaya ve küçük dallarım da dilediğim gibi eğilmeye başladılar. Bu kızları Tina'yla oğlanlar kadar ilgi çekici bulmuyorum ama görevimi yerine getiriyorum ve beni seviyorlar. Franz ve Emil çok neşeli oğlanlar; ikisi de tam benim kafama göre çünkü Alman ve Amerikan karışımı ruhları sayesinde hiç bitmeyen bir coşku içindeler. Cumartesi öğleden sonraları, evde de olsa dışarıda da olsa çok gürültülü geçiyor. Hava güzel olduğunda çocuklar hep birlikte okul gezisine gider gibi yürüyüşe çıkıyorlar. Profesör ve ben de onlara gözetmenlik ediyoruz ve çok eğleniyoruz!

Artık çok iyi arkadaş olduk ve kendimi tutamayıp ondan ders almaya başladım. Bu iş o kadar komik bir şekilde gelişti ki sana anlatmam lazım. En başından başlayayım; bir gün ben Bay Bhaer'in odasının önünden geçerken oraları kurcalayan Bayan Kirke seslenip beni yanına çağırdı.

"Tatlım, sen hiç böyle bir mağara gördün mü?" dedi. "Gel de şu kitapları düzeltip yerine koymama yardım et; ona verdiğim altı tane yepyeni mendili nereye koyduğunu bulmaya uğraşırken her yeri altüst etmişim."

İçeriye girip onunla birlikte çalışmaya başladım ve bu sırada etrafa göz gezdirdim; odası gerçekten de bir mağarayı andırıyordu. Kâğıtlar ve kitaplar her yere saçılmıştı. Lületaşından yapılmış ve artık işe yaramadığı belli olan kırık bir pipo ile eski bir flüt şöminenin rafına bırakılmıştı. Cumbalardan birinde perişan görünümlü kuyruksuz bir kuş cıvıldıyor, diğerini ise bir kutu dolusu beyaz fare süslüyordu. Yarısı tamamlanmış gemi maketleri ile sicim parçaları müsvedde kâğıtlarının üzerine yayılmış duruyor, kirli küçük botlar ateşin yanında kuruyor ve odanın her köşesinde profesörün uğruna köle gibi çalıştığı o tatlı oğlanların izleri görülüyordu. Etraf didik didik arandıktan sonra kayıp eşyalardan üç tanesi bulundu; biri kuş kafesinin üzerindeydi, biri mürekkeple kaplanmıştı, üçüncüsüyse tutacak yerine kullanıldığı için yanmış ve rengi kahverengiye dönmüştü.

İyi kalpli Bayan K., bulunan kalıntıları çaput torbasına koyarken, "Bu da böyle bir adam işte!" dedi gülerek. "Herhalde diğer mendiller de gemileri donatmak, kesik parmakları sarmak ya da uçurtma kuyruğu yapmak için parça parça edilmişlerdir. Bu görüntü dehşet verici ama ona kızamıyorum. O kadar dalgın ve yufka yürekli bir insan ki çocukların kendisine saygısızca davranmasına göz yumuyor. Onun çamaşırını yıkayıp söküklerini dikmeyi kabul etmiştim ama eşyalarını bana vermeyi unutuyor, ben de sormayı unutunca adamcağız bazen zor durumda kalıyor."

"Söküklerini ben dikebilirim," dedim. "Benim için sorun olmaz. Onun bilmesine de gerek yok. Profesör bana çok nazik davranıyor; mektuplarımı getiriyor, kitaplarını ödünç veriyor. Bu işi seve seve yaparım."

Böylece onun giysilerini tamir etmeye başladım. Bir çift çorabına yeni topuk diktim çünkü onun yaptığı tuhaf yamalar yüzünden şekilleri iyice bozulmuştu. Kendisine bir şey söylemedik, öğrenmesini de istemiyordum ama geçen hafta

bir gün yakaladı beni. Diğerlerine verdiği dersleri dinlemek o kadar ilgimi çekiyor ve hoşuma gidiyordu ki ben de öğrenmeye heves etmiştim. Tina bir içeri bir dışarı koşup durduğu için kapı açık kalıyor, ben de konuşulanları rahatlıkla duyuyorum. O gün yine kapıya yakın oturmuş elimdeki son çorabı tamir ederken bir taraftan da benim kadar aptal olan yeni öğrencisine söylediklerini anlamaya çalışıyordum. Sonunda kız gitti ve ben profesörün de onunla birlikte odadan çıktığını sandım çünkü etraf birden sessizleşmişti. İskemlemde ileri geri sallanırken bir yandan da öğrendiğim fiillerden birini tekrarlayıp duruyordum; derken küçük bir karganın sesini duyup başımı kaldırdım ve karşımda Bay Bhaer'i gördüm; bana bakıp sessizce gülüyor, aynı zamanda da Tina'ya ses çıkarmaması için kaş göz işareti yapıyordu.

"Pekâlâ!" dedi, ben ona kaz kafalı gibi durmuş bakarken, "Siz beni gözetliyorsunuz, ben de sizi; bunda kötü bir şey yok ve inanın ki Almanca öğrenmek ister misiniz derken bunu sırf kibarlık olsun diye söylemiyorum."

"Evet ama siz çok meşgulsünüz. Ben de öğrenebilmek için fazla aptalım," demek gafletinde bulundum ve ardından şakayık gibi kızardım.

"Saçma! Biz de zaman yaratırız ve gereken aklı buluruz. Akşamları size memnuniyetle küçük bir ders verebilirim; hem bakın Bayan March, size borcum var benim," diyerek elimdeki çorabı işaret etti. "Bu nazik bayanlar birbirlerine ne derler sonra? 'Evet, o gerçekten yaşlı bir bunak,' derler. 'Yaptıklarımızı görmüyor bile; çoraplarının topuğunda artık delik olmadığını fark etmiyor, düşen düğmelerin yerine yenilerinin çıkıverdiğini ve ipliklerin kendi kendilerine dikiş diktiğini zannediyor,' derler. Ama o iş öyle değil. Benim gözlerim görüyor ve çok şey görüyor. Bir de kalbim var, dolayısıyla bu yaptığınıza minnettarım. Gelin, arada sırada ufak bir ders alın ya da iyilik perisi artık benim için hiçbir şey yapmasın."

Tabii ki bunun üzerine bir şey diyemedim ve bu muhteşem fırsattan yararlanmaya karar verdim, sonra da derslere başladık. Dört tane ders aldım fakat akabinde dilbilgisi batağına saplandım. Profesör bana karşı gayet sabırlı davrandı fakat bu onun için büyük eziyet olmuştur herhalde çünkü bir keresinde yüzüme öyle çaresizce baktı ki gülsem mi ağlasam mı bilemedim. Aslında her ikisini de denedim ve kendimi küçük düşmüş hissedip üzüntümden burnumu çektiğim sırada profesör gramer kitabını yere atıp odadan dışarı çıktı. O an kendimi iyice aşağılanmış ve sonsuza dek terk edilmiş gibi hissettim fakat onu bir nebze olsun suçlayamadım. Ben bir an önce yukarıya koşup hüngür hüngür ağlayabilmek için notlarımı alelacele toparlamaya çalışırken profesör aniden geri döndü ve sanki övünülecek bir şey yapmışım gibi büyük bir canlılık ve neşeyle içeri girdi.

"Artık başka bir yol deneyeceğiz," dedi. "O yavan kitap bize çok sıkıntı çıkardığı için köşeye fırlatılıyor. Biz onun yerine şimdi seninle birlikte küçük, güzel masallar okuyacağız."

O kadar kibar davrandı ve *Hans Andersen'den Masallar* kitabını önüme o kadar davetkâr bir biçimde açtı ki bu defa iyice utandım. Ya hep ya hiç diyerek derse devam ettiğimi görünce çok sevindi. Utangaçlığımı bir kenara bırakıp tüm gücümle, dur durak bilmeden (başka şekilde ifade edemedim) çalıştım; uzun kelimeleri çözmeye, uygun şekilde telaffuz etmeye uğraştım, kısacası elimden gelenin en iyisini yaptım. İlk sayfamı bitirip nefes almak için durduğumda ellerini çırptı ve gayet içten bir şekilde bağırdı: "*Das ist gut*! Çok iyi! Gayet iyi gidiyorsun! Şimdi sıra bende. İyi dinle." Ve başladı okumaya; kelimeler güçlü sesiyle ağzından gürül gürül dökülüyor ve öyle büyük bir keyifle okuyordu ki onu seyretmek de dinlemek kadar keyifliydi. Neyse ki "Kurşun Asker" masalını okuyorduk, biliyorsun komik bir masaldır; her ne kadar okuduklarının yarısını anlamasam da rahatça

gülebilecektim, hatta güldüm de... Kendimi tutamadım; o çok istekli, bense çok heyecanlıydım ve her şey gözüme komik görünüyordu.

Bundan sonra daha kolay ilerledik ve artık gayet iyi okuyorum çünkü böyle çalışmak daha kolay oldu benim için. Masallarda ve şiirlerde araya sıkıştırılmış gramer kurallarını daha kolay öğreniyorum; aynı jölenin içine gizlenmiş ilaç gibi. Dersleri çok seviyorum ve profesör de henüz sıkılmış gibi görünmüyor. Ne iyi adam, değil mi? Kendisine para teklif etmeye cesaret edemediğim için Noel'de ona bir hediye almak istiyorum ama ne alacağımı bilmiyorum. Senin bir fikrin var mı Marmee?

Laurie'nin hayatından memnun ve çok çalışıyor olmasına, sigarayı bırakıp saçlarını uzatmasına çok sevindim. Gördüğün gibi Beth onu benden daha iyi idare ediyor. Hayır, canım, kıskanmadım; elinden geleni yap ama lütfen bir azize de dönüşmesin. İçinde biraz yaramazlık kırıntısı kalmazsa onu eskisi kadar sevemem. Kendisine uzun uzun yazmaya fırsatım olmadı; gönderdiğim mektupların birazını ona okursan, telafi eder sanırım. Beth iyi olduğu için sana şükürler olsun, Tanrım.

***

OCAK

Sevgili ailem, hepinize buradan mutlu yıllar diliyorum ve tabii ki Bay L. ile Teddy adındaki genç adam da buna dahil. Noel paketimi görünce ne kadar sevindiğimi anlatamam; aslında akşama kadar elime geçmediği için artık umudumu kesmiştim. Bu sabah mektubunuzu aldım ama sanırım sürpriz yapmak istediğiniz için bana bir paket gönderdiğinizden hiç söz etmemişsiniz. Buna biraz üzüldüm çünkü beni unutmayacağınıza dair bir his vardı içimde. Çay saatinden sonra

odama gittiğimde moralim biraz bozulmuştu; fakat o kocaman, çamurlu, hırpalanmış paket getirilince onu kucakladım ve sevinçten zıp zıp zıpladım. Yere oturup her zamanki tuhaf halimle okudum, baktım, yedim, güldüm, ağladım ve kendimi evimde gibi hissedip rahatladım. Tam da istediğim şeyler bunlar; satın alınmayıp elde yapılmış olmalarına daha da çok sevindim. Beth'in yaptığı yeni "mürekkep önlüğü" muhteşem; Hannah'dan gelen zencefilli çörekler de hazine değerinde. Marmee, gönderdiğin güzel giysileri giyeceğim, babamın işaretlediği kitapları da dikkatle okuyacağım. Hepinize kucak dolusu teşekkürler!

Kitap demişken aklıma geldi, ben de bu alanda giderek zenginleşiyorum çünkü Bay Bhaer de bana yılbaşında güzel bir Shakespeare hediye etti. Bu onun çok değer verdiği ve benim de sık sık bakıp hayran kaldığım bir kitap; kitaplığının şeref köşesinde Almanca İncil, Platon, Homeros ve Milton'la birlikte duruyordu, dolayısıyla onu oradan indirip bana verdiği anda ne hissettiğimi tahmin edersiniz. Üstelik "arkadaşım Friedrich Bhaer"den gelen bu kitapta benim adıma yazılmış bir not da var:

"Hep bir kütüphaneniz olmasını istediğinizi söylüyorsunuz; ben de size bir kitap veriyorum fakat bu kapakların arasında birden fazla kitap saklı. Onu iyi okursanız faydasını göreceksiniz çünkü içindeki karakter analizleri hem yaşamınıza hem de yazdıklarınıza katkı sağlayacaktır."

Kitabı alırken kendisine elimden geldiğince teşekkür ettim; artık yüz tane kitabım varmış havasında "kendi kütüphanemden" söz edebiliyorum. Eskiden Shakespeare'den öğrenilecek bu kadar çok şey olduğunu bilmezdim ama o zaman bunları bana öğretecek bir Bhaer yoktu yanımda. Korkunç ismiyle alay etmeyin lütfen; insanların yaptığı gibi "Bear" ya da "Beer" olarak telaffuz edilmiyor, ikisinin arasında bir şey bu ve doğrusunu sadece Almanlar söyleyebiliyor. Onun hakkında anlattıklarımın hoşunuza gitmesine

sevindim, umarım bir gün tanışırsınız. Annem onun içtenliğini, babam da aklını beğenecektir. Ben ikisini de beğeniyorum ve yeni arkadaşım Friedrich Bhaer'le zenginleştiğimi hissediyorum.

Fazla param olmadığından ve nelerden hoşlandığını bilmediğimden ona bir sürü küçük şey hazırlayıp hiç beklemediği zamanlarda bulabilmesi için odasının çeşitli yerlerine koydum. Faydalı, güzel veya eğlenceli şeyler olmalarına dikkat ettim; masasına yeni bir mürekkep hokkası, çiçeğine yeni bir vazo gibi. O her zaman bir bardağın içinde bir çiçek ya da yeşil bir bitki bulunduruyor; söylediğine göre bu onu zinde tutuyormuş. Ayrıca, Amy'nin "mouchoir" dediği mendiller yanmasın diye ona bir de tutacak hediye ettim. Bunu Beth'in icat ettiği şekilde, sarı ve siyah renkli kanatları ve bükme yünden antenleri olan, düğme gözlü şişman bedenli kocaman bir kelebek biçiminde yaptım. Tutacağı o kadar çok beğendi ki bir sanat eseriymiş gibi şöminenin rafına yerleştirdi, yani sonuçta yaptığım şey yine işe yaramadı. Yoksul olmasına rağmen profesör evde ne bir hizmetçiyi ne de bir çocuğu unuttu; çamaşırcı Fransız kadından tutun Bayan Norton'a kadar burada yaşayanların hiçbiri de onu unutmadı. Çok hoşuma gitti bu durum.

Yılbaşı gecesi bir maskeli balo düzenlediler ve çok eğlenceli geçti. Önce kıyafetim olmadığı için aşağıya inmeyecektim ama sonra Bayan Kirke eskiden kalma sırmalı ipekten elbiseleri olduğunu hatırladı ve Bayan Norton bana ödünç danteller ve tüyler verdi. Böylece ben de Bayan Malaprop* kılığına girdim ve bir maske takarak salına salına insanların arasına karıştım. Sesimi değiştirdiğim için kimse beni tanımadı. Hiç kimse o suskun ve kibirli Bayan March'ın kılık değiştirip dans edebileceğini, Nil kıyısındaki bir alegoriyi

* Richard Brinsley Sheridan'ın 1775 tarihli *The Rivals* oyunundan bir karakter. Bayan Malaprop, anlamlı sözcüklere benzeyen garip ifadeler kullanarak sık sık (komik etki yaratacak şekilde) yanlış konuşur. (e.n.)

andıran kitabelerin o hoş düzensizliğinden dem vuran bir kadını canlandıracağını hayal bile edemezdi (zira buradakilerin çoğu beni tutuk ve soğuk buluyorlar ve evet, bu doğru; kibirli insanlara karşı öyleyim). Gece boyunca çok eğlendim ve maskelerimizi çıkardığımız zaman insanların gözlerini dikip bana bakmaları çok komiğime gitti. Genç bir adamın başka bir adamla konuşmasına kulak misafiri oldum; benim bir aktris olduğumu önceden tahmin etmiş, aslında küçük bir tiyatro oyununda görmüş de olabilirmiş. Bu Meg'i güldürür kesin. Bay Bhaer, Nick Bottom kılığına girmişti, Tina da onun kucağındaki küçük peri Titania olmuştu.* İkisinin dans etmesi, Teddy'nin diyeceği gibi "nefis bir manzara"ydı.

İşte böyle mutlu bir yılbaşı gecesi geçirdim. Odama dönüp tekrar düşündüğümde sanki tüm başarısızlıklarıma rağmen biraz olsun toparlanıyormuşum gibi hissettim çünkü artık hep neşeliyim, işimi severek yapıyorum ve insanlarla eskisinden daha çok ilgiliyim ki bu da şimdilik yeterli. Tanrı hepinizi kutsasın!

Sizi her zaman çok seven
Jo

---

* Shakespeare'in *Bir Yaz Gecesi Rüyası* adlı eserinden iki karakter. (e.n.)

XI. Bölüm

Bir Arkadaş

Jo, içinde bulunduğu sosyal ortamdan son derece memnundu ve ona ekmeğini kazandırdığı için gözüne daha da hoş görünen günlük işleriyle çok meşguldü ama yine de edebiyat çalışmalarına ayıracak vakti buluyordu. Son zamanlarda düşüncelerini ele geçiren amaç da yoksul ve hırslı bir kız için gayet doğaldı; ancak amacına erişmek için attığı adımlar pek doğru değildi. Paranın güç sağladığını görmüş, o da para ve güç sahibi olmaya karar vermişti; üstelik bunu sadece kendisi için değil, kendi canından çok sevdiği insanlar için de yapacaktı.

Yıllardır kurduğu en büyük hayaller, evlerinde her türlü konforu sağlamak, kışın istediği çilekten tutun, yatak odasında bir orga kadar Beth'in tüm dileklerini yerine getirmek, yabancı ülkelere seyahat etmek ve insanlara yardımcı olabilme lüksünü yaşamak için her zaman kendi ihtiyacından fazlasına sahip olmaktı.

Hikâyesiyle ödül kazanması, uzun sürecek ve çok fazla çaba gerektirecek bir yolculuğun sonunda hayaline ulaşabileceği bir kapı açmış gibiydi. Ama romanının fiyaskosu bir süreliğine cesaretini kırdı; zira halkın görüşü öylesine korkunç bir devdir ki Jo'dan çok daha yürekli olan Jack'leri

dahi fasulye sırığından düşürür. Jo da o ölümsüz kahraman gibi ilk denemesinden sonra çaba göstermeye ara verince tepetaklak olmuş ve kendini devin hazinelerinden en sevimsiz olanının içinde bulmuştu. Öte yandan, Jack'teki "ayağa kalkıp tekrar deneme" güdüsü Jo'da da olduğu için, o da yeniden tırmanmayı denedi ama bu defa karanlık tarafı seçti ve daha fazla ganimet elde etti; lakin para çuvallarından daha değerli olan bir şeyi neredeyse ardında bırakıyordu.

O karanlık zamanlarda kusursuz Amerikalıların bile bol bol safsata okuduğunu fark eden Jo, sürükleyici serüvenler yazmaya koyuldu. Kimseye bir şey söylemedi ve kendi uydurduğu "nefes kesici" bir hikâyeyi cesaretle alıp *Weekly Volcano* dergisinin editörü Bay Dashwood'a götürdü. Jo, *Sartor Resartus*'u* hiç okumamış olmasına rağmen, kılık kıyafetin karakter ve davranışlardan daha güçlü bir etki yarattığına dair kadınsı bir içgüdüye sahipti; o yüzden en iyi elbisesini giyip gitti. Heyecanlı ya da sinirli olmadığına inanmaya çalışarak karanlık ve tozlu merdivenleri yiğitçe tırmanıp iki kat yukarı çıktı ve kendini düzensiz bir odada, puro dumanından oluşan bir bulutun içinde buldu. İçerideki üç adam, Jo içeri girdiğinde çıkarmaya tenezzül etmedikleri şapkalarından bile daha yükseğe dayadıkları topuklarıyla öylece oturuyorlardı. Böyle karşılanınca cesareti kırılan Jo kapı eşiğinde bir an duraksadı ve çekine çekine bir şeyler mırıldandı.

"Afedersiniz, ben *Weekly Volcano*'nun ofisini arıyordum, Bay Dashwood'la görüşmek istiyorum."

En yüksekte duran topuklar aşağı indi, en dumanlı adam ayağa kalktı ve parmaklarının arasında dikkatle tuttuğu purosu ve uykudan başka hiçbir ifade yansıtmayan suratıyla bir baş selamı verip genç kıza yaklaştı. Bir şekilde lafa başlamak zorunda olduğunu hisseden Jo, taslak dosyasını

---

* Thomas Carlyle tarafından 1833-1834 yılları arasında kaleme alınan eserde, kıyafetler üzerine felsefik akıl yürütmeler yer alır. (e.n.)

adama uzattı ve her cümlesinde giderek daha fazla kızaran suratıyla, önceden dikkatle hazırladığı küçük konuşmadan bazı kısımları peş peşe sıraladı.

"Benim bir arkadaşım... sırf kendini denemek için... yazdığı bu hikâyeyi size getirmemi istedi. Fikrinizi almak istiyor... eğer uygunsa başka hikâyeler de yazacak."

Jo kızarıp saçmalamayı sürdürürken, Bay Dashwood metni elinden almıştı bile; kirli parmaklarıyla yaprakları çeviriyor, inci gibi yazılmış sayfalara eleştirel bir havayla göz gezdiriyordu.

"İlk denemesi değil diye düşünüyorum, yanılıyor muyum?" diye sordu adam, sayfaların numaralandığını, sadece tek tarafının kullanıldığını ve acemi bir yazarı ele verecek şekilde kurdeleyle bağlanmış olmadığını görünce.

"Hayır beyefendi; biraz tecrübesi var ve *Blarneystone Banner*'da yayımlanan bir hikâyesi ödül aldı."

"Öyle mi?" diyen Bay Dashwood, Jo'ya şöyle bir baktı; bu süre zarfında kızın bonesinden, botlarının düğmesine kadar üzerindeki her şeyi kafasına yazmış gibiydi. "Pekâlâ, isterseniz bırakabilirsiniz. Şu an elimizde bu tür hikâyelerden çok var ve ne yapacağımızı bilemiyoruz. Yine de bir göz gezdireyim. Gelecek hafta haber veririm."

Jo hikâyesini orada bırakmak istemiyordu çünkü Bay Dashwood'u hiç gözü tutmamıştı, fakat bu şartlar altında başka çaresi yoktu; başını eğerek selam verdi ve kızdığı ya da utandığı zamanlarda yaptığı gibi dimdik ve kendinden emin adımlarla yürüyüp çıktı. O sırada her iki duyguyu birlikte yaşıyordu zira adamların birbirleriyle bakışmalarından, "arkadaşına" dair anlattığı hikâyenin yalan olduğunu anladıkları belliydi. Üstelik editör onun arkasından kapıyı kapattıktan sonra Jo'nun işitemediği bir söz söyleyerek içeridekileri güldürmüş, bu da Jo'nun sıkıntısının üzerine tuz biber ekmişti. Oraya bir daha dönmemeye yarı kararlı bir şekilde eve geldi ve büyük bir gayretle önlük dikmeye girişe-

rek sıkıntısını üzerinden atmaya çalıştı. Bir iki saat sonra gözünün önüne gelen o sahneye gülebilecek kadar sakinleşmiş ve gelecek haftayı dört gözle beklemeye başlamıştı.

Tekrar gittiğinde Bay Dashwood'un yalnız olduğunu görüp sevindi. Neyse ki adam bu defa ayıktı ve görgü kurallarını hatırlamış gibiydi çünkü purosuyla daha az ilgileniyordu; böylece ikinci görüşme birincisinden çok daha rahat geçti.

"Bunu alacağız," (editörler asla "ben" demezler). "Tabii eğer birkaç değişikliğe itirazınız olmazsa. Bir kere bu çok uzun, ancak işaretlediğim kısımlar çıkarılırsa uygun hale gelecek," dedi, büyük bir ciddiyetle.

Jo karşısında duran buruşturulmuş, altı çizilmiş sayfaları görünce kendi yazdığı metni zar zor tanıdı. İşaretlenmiş olan yerlere bakınca, bebeğinin yeni beşiğine sığması için bacaklarının kesilmesi istendiğinde bir anne ne hissedecekse Jo da aynı şeyi hissetti; hikâyesindeki romantizme istikrar katmak için dikkatlice yerleştirdiği bütün ahlaki yorumların üzeri çizilmişti.

"Ama beyefendi, ben her hikâyenin ahlaki bir yanı olması gerektiğini düşündüm ve bazı günahkâr karakterlerimin vicdan azabı çektiğini göstermek için böyle yazdım."

Bay Dashwood'un editör ciddiyeti, gülümsemesiyle birlikte hafifledi; zira Jo "arkadaşını" unutmuş ve sadece bir yazar tarafından söylenebilecek sözler sarf etmişti.

"İnsanlar vaaz dinlemek değil, eğlenmek istiyor. Ahlak pek satmıyor bugünlerde," dedi. Bu çok da doğru bir cümle değildi bu arada.

"Değişiklikler yapıldıktan sonra satar mı diyorsunuz?"

"Evet, hikâye konusu yeni ve oldukça güzel işlenmiş, dili de güzel," diye yanıtladı Bay Dashwood cana yakın bir tonda.

"Siz ne kadar... yani, karşılığında ne..." diye başladı lafa Jo, kendini nasıl ifade edeceğini bilemeden.

"Ha, evet, pekâlâ, bu tür şeyler için yirmi beş ila otuz arasında veriyoruz. Ödeme baskıdan sonra yapılır," dedi Bay Dashwood, işin o kısmını unutmuş gibi; bilindiği üzere bu tür ufak tefek şeyler çoğunlukla editörlerin gözünden kaçar.

"Gayet güzel; buyurun alın o zaman," diyen Jo, hikâyesini geri verirken memnun görünüyordu çünkü sütunu bir dolardan yaptığı işten sonra, yirmi beş dolar gözüne iyi bir ücret gibi görünmüştü.

Başarısından cesaret alan Jo, az önce dilinin sürçtüğünü fark etmemiş olacak ki "Arkadaşıma bundan daha iyisini yazarsa onu da alacağınızı söyleyeyim mi?" diye sordu.

Adam umursamaz bir tavırla, "Tabii, bakarız; ama söz veremeyiz," dedi. "Ona kısa ve sürükleyici hikâyeler yazmasını söyleyin, ahlak konusuna da fazla takılmasın. Arkadaşınız hikâyeyi hangi isimle yayınlatmak ister?"

"İsim yazmayın, lütfen; adının gözükmesini istemiyor ve bir takma adı da yok," dedi Jo, elinde olmadan kızararak.

"Tabii, nasıl isterse öyle olsun. Hikâye gelecek hafta çıkacak, parayı siz mi alırsınız yoksa göndereyim mi?" diye soran Bay Dashwood, biraz da yeni yazarının kim olduğunu öğrenmek istiyordu.

"Ben gelir alırım. İyi günler beyefendi."

Kız gittikten sonra Bay Dashwood ayaklarını yukarı dayadı ve kendince bir değerlendirme yaptı: "Her zaman olduğu gibi fakir ve gururlu; ama üstesinden gelecek."

Gazetede gördüğü Bayan Northbury'yi kendine örnek alan Jo, Bay Dashwood'un talimatları doğrultusunda sansasyonel edebiyatın çalkantılı denizine hesapsız bir dalış yaptı; neyse ki bir arkadaşının ona attığı can yeleği sayesinde fazla zarar görmeden tekrar su yüzüne çıktı.

Yazar olmaya çalışan birçok genç gibi o da hikâyelerindeki karakterleri ve yerleri yurtdışından seçiyor, silahlı soyguncular, kontlara, çingenelere, rahibelere ve düşeslere yer

veriyor ve onların elinden geldiğince gerçekçi görünmelerine uğraşıyordu. Jo'nun okurları, dilbilgisi, noktalama işaretleri ve gerçekleşme olasılığı gibi önemsiz şeylerin üzerinde pek durmuyorlardı; Bay Dashwood, Jo'nun dergi sütunlarını en düşük fiyattan doldurmasına izin veriyor, fakat bu iyiliğinin gerçek sebebini açıklamaya gerek duymuyordu. Aslında ısmarlama yazı yazdırdığı yazarlarından biri, daha yüksek fiyat önerilince kendisini yüzüstü bırakmıştı.

Jo kısa sürede kendini işine kaptırdı çünkü haftalar geçtikçe sıska cüzdanı semiriyor, gelecek yaz Beth'i dağlara çıkarmak için yaptığı küçük birikim yavaş ama emin adımlarla büyüyordu. Onu rahatsız eden tek şey, yaptığı işten evdekilere bahsetmemesiydi. İçinden bir ses annesiyle babasının bunu onaylamayacağını söylüyordu, o da kendi bildiği yoldan ilerleyip sonradan özür dilemeyi tercih etmişti. Sırrını saklaması zor olmadı çünkü hikâyelerinde yazar ismi belirtilmiyordu; tabii ki Bay Dashwood onun ismini kısa sürede öğrenmişti ama bilmiyormuş gibi yapmaya söz vermiş ve her nedense bu sözünü tutmayı sürdürmüştü.

Jo bu işin kendisine hiçbir zararı dokunmayacağını düşünüyordu çünkü utanılacak bir şey yazmamakta kararlıydı. Biriktirdiği paraları ortaya koyup sırrını açıkladığı zaman kahkahalarla gülecekleri o mutlu anın beklentisi tüm vicdani sıkıntılarını yatıştırıyordu.

Öte yandan, Bay Dashwood sadece heyecan uyandıran hikâyeleri yayımlamayı kabul ediyor; heyecan verici hikâyeler ise okuyucunun duygularını altüst etmeden yazılamadıkları için, tarih ve aşk, deniz ve kara, bilim ve sanat, polis kayıtları ve akıl hastaneleri gibi konularda iyice araştırma yapmak gerekiyordu. Kısa süre sonra Jo bu zararsız denemelerinde toplumun temelinde yatan trajik dünyayı yeterince yansıtamadığını fark etti; konuya mesleki açıdan bakarak büyük bir enerjiyle eksiklerini tamamlamaya girişti. Hikâyeleri için malzeme bulmak ve konuları özgün kılmak

çabasıyla, ustaca olmasa da kendi çapında birtakım araştırmalar yapıyor, gazetelerde çıkan haberleri okuyor, kazaları, olayları ve işlenen suçları araştırıyordu; zehir konusunda kitap ararken kütüphanecilerin şüphesini üzerine çekmişti. Sokaklarda gördüğü insanların yüzünü, etrafındaki iyi, kötü ya da kayıtsız her türlü karakteri inceliyordu. Antik çağlarda yaşanmış ama çok eski oldukları için yenisi kadar ilgi çekecek olan gerçek ya da kurgu olayları derinlemesine araştırdı; sınırlı imkânları elverdiğince deliliği, günahkârlığı ve sefaleti tanımaya çalıştı. İyi bir gelişme kaydettiğini düşünüyordu; ancak farkında olmadan, kadınlara has karakter özelliklerinin bazılarını hor görmeye başlamıştı. Genç kız yaşamını kötü bir toplumun içinde sürdürmekteydi; her ne kadar hayal ürünü de olsa bu çevrenin etkisi altına giriyor, yüreği tehlikeli ve gerçekdışı düşüncelerle besleniyordu. Hepimize eninde sonunda olacağı gibi o da hayatın karanlık tarafıyla tanışmıştı, ancak vaktinden önce olan bu tanışma doğasındaki masum baharı hızla silip yok ediyordu.

Jo bu gerçeği görmüyor olsa da benliğinde hissetmeye başladı. Diğer insanların duygularını ve tutkularını çok sık betimliyor olması, kendine ait olanları da inceleyip kafa yormasına sebep oluyordu ki bu aslında hastalıklı bir eğlence biçimidir; sağlıklı ve genç bir zihin oyalanmak için böyle bir yola kendi rızasıyla başvurmaz. Yapılan yanlışlıklar ise her zaman kendi cezalarını beraberinde getirir. Jo da en ihtiyaç duyduğu anda dersini aldı.

Shakespeare üzerine çalışmanın Jo'ya karakter okuma konusunda mı, yoksa kadınların dürüst, cesur ve güçlü olanı ayırt etmekteki doğal içgüdülerini çözümleme konusunda mı yardımcı olduğunu bilmiyorum; fakat hayali kahramanlarının tüm özelliklerini kusursuz bir biçimde ortaya koyan kız, şimdi de tüm kusurlarına rağmen ilgisini çeken gerçek bir kahramanı keşfetme peşindeydi. Bay Bhaer bir sohbet esnasında, nerede sade, gerçek ve iyi bir karakter bulursa

durup incelemesini tavsiye etmiş ve bunun bir yazar için iyi bir alıştırma olacağını söylemişti. Jo profesörün sözünü dinledi ve sakince dönüp onu incelemeye başladı; kendi fikirleri konusunda fazla mütevazı olan kıymetli profesör bunu bilseydi herhalde çok şaşırırdı.

Önceleri Jo profesörün herkes tarafından sevilmesinin nedenini anlayamamıştı. Adam zengin ya da meşhur değildi, genç ya da yakışıklı hiç değildi. Onu büyüleyici, etkileyici veya muhteşem diye nitelendirmek de imkânsızdı. Fakat tüm bunlara rağmen yine de insanın içini ısıtan bir ateş kadar çekiciydi ve herkes, sıcak bir şöminenin etrafına toplanır gibi doğal bir şekilde onun çevresine toplanıyordu. Yoksuldu ama yine de her zaman birilerine bir şeyler veriyordu; yabancıydı ama herkes onun arkadaşıydı; artık genç sayılmazdı ama bir oğlan çocuğu kadar şen yürekliydi; çirkin sayılırdı ama birçok insan onun yüzünü çok güzel buluyordu ve tüm gariplikleri hatırı için mazur görülüyordu. Jo sık sık profesörü seyrediyor, çekiciliğinin sebebini keşfetmeye çalışıyordu. Sonunda bu mucizeyi yaratan şeyin iyilik olduğuna karar verdi. Bir üzüntüsü olsa bile onu kendi içine gömüyor, dış dünyaya sadece neşeli yanını gösteriyordu. Alnında birkaç çizgi vardı ama zaman ona iyi davranmış, sanki diğer insanlara karşı kibarlığını görünce nazikçe dokunup geçmişti. Ağzının kenarındaki hoş kıvrımlar, dostça söylenen sözlerden ve neşeli kahkahalardan yadigâr kalmıştı. Gözlerinin soğuk ya da acımasızca baktığı asla görülmezdi; üstelik o kocaman ellerinin öyle sıcak ve güçlü bir kavrayışı vardı ki tüm sözlerden daha anlamlıydı.

Giysileri bile içindekinin ne kadar şefkatli bir tabiata sahip olduğunu gösterir nitelikteydi. Sanki kendileri çok rahatmış ve onu da rahat ettirmek istermiş gibi görünüyorlardı. Geniş yeleği, altında geniş bir yürek bulunduğunu hatırlatıyor, yıpranmış ceketi sosyal bir hava yansıtıyor, torba gibi şişkin cepler sık sık içlerine boş girip dolu çıkan küçük ellere

işaret ediyor, botları yardımseverliğini gösteriyor, yakası ise asla diğer insanlarınki gibi sert ve rahatsız edici durmuyordu.

"İşte bu!" dedi Jo kendi kendine. En nihayetinde anlamıştı; başka insanlara içtenlikle ve iyi niyetle yaklaşmak, iriyarı bir Alman öğretmeni bile güzelleştiriyor, yemeğine kaşık da sallasa, çoraplarını kendi de yamasa, hatta Bhaer gibi bir ismin yükünü taşıyor da olsa, onu yüceltip saygın bir insan konumuna getiriyordu.

Jo iyiliğe çok değer verirdi; zekâya karşı ise kadınsı bir saygı besliyordu; yaptığı küçük bir keşif sayesinde profesörü daha da takdir etmeye başladı. Bay Bhaer asla kendinden söz etmezdi; kendi memleketinde hem eğitimi hem de dürüstlüğüyle nam salmış çok itibarlı biri olduğunu kimse bilmiyordu. Kendisini ziyaret eden bir hemşerisi sohbet esnasında Bayan Norton'a bu hoş gerçeği açıklayana kadar da kimsenin haberi olmadı. Jo bunu Bayan Norton'dan duymuş ve Bay Bhaer hiç sözünü etmediği için daha da hoşuna gitmişti. Amerika'da sadece yoksul bir dilbilimci olsa da Berlin'de saygın bir profesör olduğunu bilmek Jo'yu gururlandırmış, Bay Bhaer'in çok çalışarak geçirdiği gösterişsiz hayatı bu keşfin kattığı heyecanla güzelleşmişti.

Sonra Jo'ya beklenmedik bir şekilde, akıldan da üstün bir armağan daha sunuldu. Bayan Norton edebiyat çevresinde tanınan bir kadındı ve o olmasa Jo böyle ortamlara girmeye fırsat bulamazdı. Bu yalnız kadın bu tutkulu kıza ilgi gösteriyor, hem ona hem de profesöre nazik lütuflarda bulunuyordu. Bir gece birçok ünlü kişinin şerefine gerçekleştirilen seçkin bir sempozyuma giderken onları da beraberinde götürdü.

Jo oraya vardığında, eskiden gençlik heyecanıyla tapmış olduğu o muhteşem insanların karşısında yerlere kadar eğilerek reverans yapmaya ve onları hayranlıkla izlemeye hazırdı. Fakat dâhilere olan saygısı o gece büyük bir sarsıntı

geçirdi; bu muhteşem yaratıkların sıradan erkek ve kadınlardan ibaret olduklarını anlayınca kendine gelmesi biraz zaman aldı. Dizelerinde "ruh, ateş ve çiy damlasından" beslenen uhrevi bir yaratığı irdelemiş şaire* mahcup bir bakış attığı esnada, adamın yemeğini iştahla silip süpürürken kıpkırmızı kesilen entelektüel suratını görünce Jo'nun nasıl bir hayal kırıklığına uğradığını tahmin edersiniz. Gözünden düşen idolüne sırtını döndükten sonra karşısına çıkan diğer manzaralar da genç kızın romantik hayallerini hızla yok etti. Büyük bir roman yazarı iki şarap sürahisi arasında bir sarkaç gibi düzenli olarak gidip geliyordu; meşhur bir ilahiyatçı çağın Madame de Staël'lerinden biriyle açıkça flört ediyor, kadın ise Samuel Johnson gibi çay içip uyuklamakta olan bilge bir filozofu anlama çabalarında kendisine üstünlük sağlayıp onu dostça alaya alan ve gevezeliği yüzünden sohbeti imkânsız kılan bir başka Corinne'i** öfkeyle süzüyordu. Bilim alanının ünlü kişileri yumuşakçaları ve buzul çağlarını unutmuş görünüyor, bir yandan sanat dünyasının dedikodusunu yaparken, bir yandan da karakteristik enerjileriyle kendilerini buzlu istiridyelere adıyorlardı. Müziğiyle şehri ikinci bir Orpheus gibi büyüleyen genç müzisyen atlardan bahsediyordu, Britanya'nın soylu sınıfını temsil eden adamsa partideki en sıradan kişiydi.

Gece henüz yarılanmamışken Jo öyle büyük bir hayal kırıklığı hissetti ki kendine gelebilmek için gidip bir köşeye oturdu. Pek havasında görünmeyen Bay Bhaer de az sonra ona katıldı; o sırada favori konularından söz etmeye ara veren bir sürü felsefeci yavaş yavaş bir araya toplandı ve entelektüel bir tartışma turnuvası başlattılar. Konuşmalar Jo'nun anlayabileceği türden değildi, daha önce hiç duymadığı Kant ve Hegel adlı iki tanrıdan söz edilmesine, Sübjektif ve Objektif gibi anlaşılmaz sözcükler kullanılmasına rağmen yine

---

* Robert Browning'in "Evelyn Hope" (1855) adlı şiiinden bir dize. (e.n.)

** Madame de Staël'in 1808 tarihli *Corinne, or Italy* romanından sonra popüler olan, "güzel genç kız" anlamındaki isim. (e.n.)

de onları dinlemek hoşuna gitti; ancak tartışma bittikten sonra "iç bilincinden evrilen" tek şey, müthiş bir baş ağrısı oldu. Konuşulanlardan anladığı üzere dünya parçalarına ayrılmaktaydı ve eskisinden çok daha iyi prensipler çerçevesinde yeniden birleştirilecekti; yakında dini inançlar yok farz edilecek, zekânın yegâne Tanrı olduğu kabul görecekti. Felsefe ya da metafizik konularında hiçbir şey bilmeyen Jo, bu konuşmaları dinlerken uzay ve zaman içinde tatile çıkmış bir balon misali sürüklenip gidiyormuş gibi yarı zevk yarı acı veren garip bir heyecana kapıldı.

Profesörün bu konuşmalardan hoşlanıp hoşlanmadığını görmek için etrafına bakındı ve onu hiç olmadığı kadar asık suratla kendisine bakarken buldu. Bay Bhaer başını salladı ve onu yanına çağırdı fakat genç kız o sırada dinlemekte olduğu Spekülatif Felsefe'den büyülenmişti ve yerinde oturmaya devam etti; çünkü bu akıllı beyefendilerin eski inançları ortadan kaldırdıktan sonra neye bel bağlamaya niyet ettiklerini öğrenmek istiyordu.

Bay Bhaer çekingen bir adamdı ve böyle durumlarda fikir beyan etmekten kaçınırdı ama bunun nedeni kararsızlığı değil, fikirlerinin üstünkörü söylenemeyecek kadar ciddi ve doğru olmasıydı. Bakışlarını Jo'dan ayırıp felsefik havai fişeklerin şaşaasına kapılan diğer gençlere çevirince kaşlarını çattı ve tartışmaya katılmak için büyük bir istek duydu, zira o fişeklerin her an patlayabilecek genç bir ruhu yanlış yönlendireceklerinden ve gösteri bittiğinde bu gençlerin içi boş bir çubukla ya da yanmış ellerle kalacaklarından korkmuştu.

Dayanabildiği kadar dayandı fakat kendi fikri sorulunca haklı olarak patladı ve hakikate dayanan hitabetiyle dini inançları savunmaya başladı; hitabet gücü onun bozuk İngilizcesini etrafa hoş bir müzik gibi yaymış, gösterişsiz yüz hatlarını güzelleştirmişti. Zor bir savaş verdi çünkü karşısındaki akil adamlar tartışma konusunda çok başarılıydılar; lakin o ne zaman yenildiğinin farkında bile olmadı ve fikirlerini

kahramanca savundu. Jo o konuşurken dünyanın her nasılsa yeniden düzelmeye başladığını hissetti; bunca zamandır süregelen kadim inançlar yenilerinden daha güzel görünüyordu; Tanrı kör bir güç değildi, ölümsüzlük ise güzel bir masal değil, kutsal bir gerçekti. Jo, ayaklarının yine yere sağlam bastığını fark etti ve bazen duraksayan, bazen de konuşması bastırılan Bay Bhaer'in yine de zerre kadar ikna olmadığını görünce içinden ellerini çırpmak ve ona teşekkür etmek geldi.

Tabii bunların ikisini de yapmadı fakat o sahneyi hep hatırladı ve profesöre tüm yüreğiyle saygı duydu; o anda orada sesini duyurabilmek için büyük bir çaba sarf ettiğini çünkü vicdanının susmasına izin vermediğini biliyordu. Jo karakterin paradan, rütbeden, akıldan ya da güzellikten daha değerli bir varlık olduğunu görmeye başladı ve eğer yücelik denen şey, bilge bir adamın da söylediği gibi, "doğruluk, saygı ve iyi niyet"* olarak tanımlanıyorsa, o zaman arkadaşı Friedrich Bhaer sadece iyi biri değil, yüce bir kişilik olmalıydı.

Buna her geçen gün daha çok inandı. Onun değerlerini takdirle karşıladı, saygınlığına imrendi ve arkadaşlığına layık bir insan olmak istedi ama bunu tüm içtenliğiyle dilediği bir sırada her şeyi kaybetmenin eşiğine geldi. Ne olduysa yanları kalkık bir şapka yüzünden olmuştu. Bir akşam profesör Jo'ya ders vermek üzere odaya girdiğinde, başında gazete kâğıdından yapılmış bir asker kepi vardı. Belli ki o şapkayı başına Tina takmış, o da çıkarmayı unutmuştu.

"Aşağı inmeden önce aynaya bakmıyor galiba," diye düşündü Jo gülümseyerek. "İyi akşamlar," diyen profesör ağırbaşlı bir şekilde yerine otururken, işleyeceği konunun başındaki şapkayla gülünç bir tezat oluşturduğundan habersiz görünüyordu, zira o gün Jo'ya *Wallenstein'ın Ölümü*'nü okuyacaktı.

---

* Ralph Waldo Emerson'ın "Greatness" adlı makalesine atıfta bulunuluyor. (e.n.)

Jo önce ona bir şey söylemedi çünkü komik bir olay olduğunda yürekten gelen o kocaman kahkahasını duymak çok hoşuna gidiyordu; kendisi fark etsin istedi ve ardından da hemen unuttu çünkü bir Alman'ın ağzından Schiller dinlemek oldukça ilgi çekici gelmişti. Okuma bittikten sonra sıra derse geldi. Bu defaki ders oldukça canlı geçiyordu çünkü Jo o akşam çok keyifliydi ve kâğıt şapkaya takılan gözleri neşeyle dans ediyordu. Onun bu hali karşısında ne yapacağını bilemeyen profesör, sonunda dayanamadı ve durup şaşkınlıkla öğrencisine baktı.

"Bayan Marsch, neden hocanızın karşısında gülüp duruyorsunuz? Bana hiç mi saygınız yok? O yüzden mi böyle davranıyorsunuz?"

"Şapkanızı çıkarmayı unutursanız ben nasıl saygılı olabilirim efendim?" dedi Jo.

Şaşkın profesör elini alnına götürdü, kafasındaki küçük şapkayı çıkardı ve bir süre baktıktan sonra kafasını arkaya atıp neşeli bir viyolonsel gibi çınlayan sesiyle kahkaha attı.

"Ah! Şimdi anlıyorum; o afacan Tina'nın işi bu. Beni maskaraya çevirmiş. Ama bu ne ki... Ders kötü giderse sen de takacaksın bu şapkayı."

Ders kötü gitmedi, ama birkaç dakika boyunca tamamen durdu. Bay Bhaer şapkanın üzerinde bir resim görmüştü; gazetenin katlarını açarken iğrenmiş gibi bir ifadeyle konuştu. "Keşke bu tür gazeteler bu eve hiç girmese; bunlar çocukların görmesi gereken şeyler değil, gençler de okumamalı. Hiç güzel değil ve benim bu kötülüğü yapanlara tahammülüm yok."

Jo sayfaya göz atınca bir akıl hastası, bir ceset, bir kötü adam ve bir de engerek yılanından oluşan etkileyici bir çizim gördü. Resmi beğenmedi ve gazeteyi ters çevirdi ama buna sebep olan dürtü, hoşnutsuz olması değildi; kız bir an için o gazetenin *Volcano* olduğunu sanıp korkmuştu. Neyse ki değildi; üstelik içinde kendi hikâyesi de olsa gazetede onu

ele verecek bir ismin bulunmadığını hatırlayınca korkusu azaldı. Ancak yine de bakışlarıyla ve yüzünün kızarmasıyla kendini ifşa etmişti zira profesör dalgın bir adam olmasına rağmen insanların tahmin ettiğinden çok daha fazlasını görüyordu. Jo'nun yazı yazdığını da biliyordu çünkü onu birkaç kez gazete bürolarının civarında görmüştü ama kız bundan hiç söz etmemiş, o da sormamıştı; oysa yazdıklarını görmeyi çok istiyordu. Şimdi ise kızın sahiplenmekten utandığı bir iş yaptığını anlamış ve canı sıkılmıştı. Birçok insanın bu durumda yapacağı gibi, "Bu beni ilgilendirmez; ona bir şey demeye hakkım yok," diye düşünmedi; sadece onun henüz çok genç ve ana baba ilgisinden uzak düşmüş yoksul bir kız olduğunu hatırladı ve bir bebeği su birikintisinden kurtarmak için nasıl çarçabuk ve doğal bir içgüdüyle hareket edecekse, ona da aynı içgüdüyle yardım etmek istedi. Tüm bunlar aklından bir anda geçti ama hiçbiri yüzüne yansımadı. Jo'nun gazeteyi ters çevirdikten sonra iğnesine iplik geçirmesi de bitince, oldukça doğal fakat gayet ağırbaşlı bir tonda konuştu.

"Evet, onu kendinden uzak tutmakta haklısın. İyi kızların bu tür şeyleri görmesi gerektiğini sanmıyorum. Belli ki birilerinin hoşuna gitsin diye yapılmış ama ben oğlanlara bu kötü yayınları okutacağıma oynasınlar diye ellerine barut veririm daha iyi."

"Hepsi kötü olmayabilir, sadece saçma sapan şeyler işte, bilirsiniz. Ayrıca piyasada bir talep varsa, bu talebin karşılanmasında bir sakınca göremiyorum. Birçok saygın insan geçimlerini dürüst bir biçimde, şu sansasyonel tabir edilen hikâyelerden kazanıyor," diyen Jo bu sırada kumaşın büzgülerini o kadar sert çekti ki toplu iğnesinin ardında küçük yırtıklar oluştu.

"Viskiye de talep var ama sanırım ikimiz de viski satmayı düşünmeyiz. Eğer bu saygın insanlar nasıl bir kötülük yaptıklarını bilselerdi dürüst bir yaşam sürdürdüklerini düşün-

mezlerdi. Çocukların şekerlemesinin içine zehir koymaya kimsenin hakkı yok. Hayır. Biraz düşünseler ve böyle bir şey yapacaklarına gidip sokakları süpürseler daha iyi."

Bay Bhaer hararetli bir şekilde konuşurken gazeteyi avucunun içinde buruşturup şömineye doğru yürüdü. Jo kıpırdamadan oturuyor, sanki ateş onun yanına gelmiş gibi görünüyordu. Yanaklarının alev alev yanması, şapkanın duman olup tehlikesizce bacadan uçup gitmesinden sonra da devam etti.

"Diğerlerini de bunun arkasından göndermek isterdim," diye mırıldandı profesör, rahatlamış bir havada yerine dönerken.

Jo yukarıdaki kâğıt yığınlarının nasıl bir yangına sebep olabileceğini düşündü ve güçlükle kazandığı paralar vicdanına ağır bir yük oldu. Sonra kendisini avutmak için, "Benimkiler öyle değil; sadece saçma ama asla zararlı değil, o yüzden endişelenmeme gerek yok," diyerek kitabını eline aldı ve çalışmaya hevesli bir şekilde, "Devam edelim mi efendim?" diye sordu. "Artık çok uslu duracağım."

Profesör sadece "Umarım," diye cevap verdi ama Jo'nun anladığından çok daha fazlasını ima etmişti; ardından gelen ciddi ve nazik bakışı, genç kızın alnında büyük harflerle *Weekly Volcano* yazılıymış gibi hissetmesine neden oldu.

Odasına döner dönmez kâğıtlarını çıkardı ve hikâyelerini bir kez daha dikkatlice okudu. Uzağı pek iyi göremeyen Bay Bhaer bazen gözlük kullanıyordu; bir keresinde Jo onun gözlüğünü denemiş ve kitabın küçücük yazılarını nasıl büyüttüğünü görünce gülümsemişti. Kız şimdi de profesörün ahlaki ve zihinsel gözlüklerini deniyor gibiydi, zira bu zavallı hikâyelerdeki kusurlar bu kez gözüne korkunç görünüyor ve içine korku salıyorlardı.

"Gerçekten çöp kadar kıymeti yok bunların. Böyle devam edersem daha da kötü olacaklar çünkü her biri öncekinden daha sansasyonel. Para benim gözümü kör etmiş,

kendime de başkalarına da zarar vermişim. Bundan eminim çünkü ciddiyetle okuyunca korkunç bir utanç duyuyorum. Ya evdekiler görseydi bunları? Ya Bay Bhaer'in eline geçseydi, ne yapardım o zaman?"

Aklına gelen düşünceyle yüzü kıpkırmızı kesilen Jo kâğıt destesini olduğu gibi sobasına tıkıştırınca, çıkan alevler neredeyse bacayı tutuşturuyordu.

"Evet, bu saçmalıklara en çok burası yakışır; insanlar benim barutumla kendilerini patlatacaklarsa, evi yakarım daha iyi," diye düşünürken, bir taraftan da *Jura'nın İblisi*'nin, ateş gözlü küçük bir kara cüruf şekline girerek kaybolup gidişini seyretti.

Fakat üç aylık çalışmasından geriye sadece bir kül yığını, bir de kucağındaki para kalınca, yere oturup elindeki birikimle ne yapması gerektiğini düşünmeye başladı.

Uzun uzadıya düşündükten sonra, "Sanırım henüz kimseye zararım dokunmadı ve bu ödemeyi kendi masraflarımı karşılamak için elimde tutabilirim," dedi ve ardından, "Keşke bir vicdanım olmasaydı," diye ekledi. "Hiç işime yaramıyor. Doğru şeyi yapma konusunda bu kadar kararlı, yanlış yapınca da bu kadar rahatsız olmasaydım, mükemmel bir şekilde geçinip gidecektim. Bazen elimde olmadan keşke annemle babam böyle konularda bu kadar titiz olmasalardı diye düşünüyorum."

Ah, Jo, keşke bunu dilemek yerine titiz bir anne babaya sahip olduğun için Tanrı'ya şükredip kendilerini böyle prensiplerle koruyan ve kollayan ebeveynlerden yoksun olanlara acısaydın... O prensipler sabırsız genç kızlara hapishane duvarları gibi görünebilir ama kadınlığa geçtiklerinde üzerine karakter inşa edebilecekleri sağlam birer temel taşı olduklarını anlarlar.

Hikâyelerindeki gerilimden kendi payına düşeninin parayla telafi edilemeyeceğine karar veren Jo bir daha asla bu tür hikâyeler yazmadı; fakat onunla aynı amacı güdenlerin

de yaptığı gibi bu kez diğer uca yöneldi. Bayan Sherwood, Bayan Edgeworth ve Hannah More'un eserlerinden öğrendikleriyle bir hikâye yazdı. Aslında buna hikâyeden çok bir deneme ya da vaaz demek daha doğru olurdu zira içerdiği ahlak dersleri biraz ifrata kaçmıştı. Zaten başından beri birtakım şüpheleri vardı, çünkü bu yeni üslup onun canlı hayallerini ve genç kız romantizmini altüst etmişti. Geçen yüzyılın sert ve hantal kostümlerini üzerine giyecek olsa ancak bu kadar rahatsız hissederdi. Yazdığı didaktik eseri birçok yayınevine gönderdi ama hiç alıcı çıkmadı; sonunda ahlakın satmadığını söyleyen Bay Dashwood'a hak vermek zorunda kaldı.

Ardından bir çocuk masalı yazmayı denedi. Karşılığında fahiş fiyat talep edecek kadar paragöz olmasaydı, o masalı rahatlıkla satardı. Çocuk edebiyatını denemek için ayırdığı vakte değecek miktarı teklif eden tek kişi, tüm dünyayı kendi inancı doğrultusunda değiştirmeyi görev edinmiş saygıdeğer bir beyefendiydi. Ancak Jo, her ne kadar çocuklar için hikâye yazmayı sevse de özel bir Şabat okuluna gitmiyorlar diye yaramaz oğlan çocuklarının ayılar tarafından yenmesine ya da çılgın boğalar tarafından boynuzlanmalarına razı gelemiyordu; aynı şekilde, bu okullara gitmiş olan günahsız çocuklar bu dünyadan peltek dilleriyle ilahiler söyleyerek ayrılırlarken, süslü zencefilli kurabiyelerden tutun, meleklerin kendilerine eşlik etmesine kadar çeşit çeşit mutlulukla ödüllendirilmelerini de kabul edemiyordu. O yüzden bu denemeleri sonuç vermedi. Jo mürekkep hokkasının ağzını kapattı ve durumunu alçakgönüllülükle kabullendi.

"Ben hiçbir şey bilmiyorum. Yeniden denemeye kalkışmadan önce bekleyip kendimi eğiteceğim, bu arada yapacak daha iyi bir iş bulamazsam da 'sokakları süpürürüm'. En azından dürüst yolla para kazanmış olurum." Bu karar, fasulye sırığından ikinci kez düşmesinin ona biraz olsun fayda sağladığını gösteriyordu.

Jo'nun iç hesaplaşmaları devam ederken, dış dünyasındaki yaşamı her zaman olduğu gibi olaysız ve çok çalışarak geçiyordu. Arada bir ciddileşiyor, bazen de üzgün görünüyordu ama bunu Profesör Bhaer'den başka fark eden yoktu. Bay Bhaer, eleştirilerinden ders alıp almadığını anlayabilmek için Jo'yu sessizce izlemekteydi. Genç kız izlendiğini fark etmemiş, fakat sınavı geçmişti; profesör memnundu çünkü bu konuda aralarında tek kelime konuşulmamasına rağmen kızın yazı yazmayı bıraktığını biliyordu. Bunun tek sebebi sağ elinin ikinci parmağında mürekkep lekesi olmaması değildi; dahası vardı. Genç kız artık akşamlarını aşağı katta geçirmeye başlamıştı ve gazete bürolarının arasında dolaşmıyordu. Üstelik büyük bir sabırla ders çalışıyordu ki bu da zihnini eğlenceli olmasa bile faydalı bir şeyle meşgul etmek istediğine işaret ediyordu.

Profesör ona birçok yönden yardımcı oldu ve iyi bir dost olduğunu ispat etti. Jo mutluydu. Artık hikâye yazmadığı için Almancanın dışında başka dersler de alıyor, bu sayede kendi hayatının tutkulu hikâyesini yazmak için zemin oluşturuyordu.

O sene kış uzun ve güzel geçti. Hatta Jo, haziran ayına kadar Bayan Kirke'ün yanında kaldı. Ayrılacağı gün herkes üzgün görünüyordu; çocukları teskin etmek mümkün olmadı ve Bay Bhaer'in huzursuzlandığı zamanlar hep yaptığı gibi hızla karıştırdığı saçları kafasının üzerinde dimdik duruyordu.

Jo ona durumu açıkladığında, "Demek eve dönüyorsunuz, öyle mi? Başınızı sokacak bir eviniz olduğu için şanslısınız," demiş ve o akşam Jo'nun son gecesi için düzenlenen küçük davette bir köşeye çekilip hiç ses çıkarmadan sakallarını çekiştirerek oturmuştu.

Jo yola erken çıkacaktı, o yüzden herkese o gece veda etti ve sıra profesöre geldiğinde sıcak bir tonda konuştu. "Eğer yolunuz bizim oralara düşerse gelip bizi görürsünüz, değil

mi? Gelmezseniz çok gücenirim çünkü arkadaşımı evdekilerle tanıştırmak istiyorum."

"Öyle mi? Geleyim mi?" diye sordu, genç kızın fark edemediği istekli bir ifadeyle.

"Evet, gelecek ay gelin; Laurie mezun olacak, hem diploma törenini görmüş olursunuz, hem de bir değişiklik olur sizin için."

"Bu Laurie dediğiniz kişi en yakın arkadaşınız, öyle değil mi?" diyen adamın bu defaki ses tonu farklıydı.

"Evet, o benim canım Teddy'm; onunla gurur duyuyorum. Sizin de onu tanımanızı çok isterim."

Jo başını kaldırıp baktı. Onları birbirleriyle tanıştırma fırsatı bulacağı için sevinmişti ve aklına başka hiçbir şey gelmemişti; fakat Bay Bhaer'in yüzündeki ifade, genç kıza Laurie'yi "en yakın arkadaştan" daha öte görebilecek olduğunu anımsattı. Bir şey yokmuş gibi davranmaya çalışan Jo'nun yüzü istemeden kızarmaya başladı ve bunu önlemeye çalıştıkça daha da fazla kızardı. Tina o anda dizinin üzerinde oturmuyor olsaydı ne yapardı, hiç bilmiyordu. Neyse ki çocuğun içinden ona sarılmak gelmiş, böylece yüzünü bir an için gizleyebilmişti. Profesörün onu öyle görmediğini umuyordu ama umduğu gibi olmadı. Jo'nun yüzünün kızardığını fark eden profesör, kendi yüzündeki endişe ifadesinden derhal kurtulup konuşmasına içtenlikle devam etti.

"Korkarım buna vaktim olmaz ama arkadaşına başarılar, hepinize de mutluluklar diliyorum. Tanrı sizi korusun!" dedikten sonra sevgi dolu bir tavırla el sıkıştı ve Tina'yı omzuna alarak oradan ayrıldı.

Fakat oğlanlar yataklarına gittikten sonra, yüreğinde bir ağırlık ve yüzünde "*heimweh*" yani sıla hasreti çektiğini anlatan yorgun bir ifadeyle şöminesinin karşısına geçip uzun süre oturdu. Bir ara Jo'nun kucağında o küçük çocukla ve yüzünde yeni gördüğü o yumuşak ifadeyle oturduğu anı hatırladı, başını ellerinin arasına alıp bir süre durdu ve sonra

kalkıp odanın içinde bulamadığı bir şeyi arıyormuş gibi çılgınca dolaşmaya başladı.

İniltiye benzer bir iç çekişle, "Bu bana göre bir şey değil, böyle bir umuda kapılmamam lazım benim," dedi kendi kendine. Bastıramadığı bir özlemden dolayı kendini suçlar gibi gidip yastığın üzerinde yatan darmadağınık iki kafayı öptü, az kullandığı lületaşı piposunu aldı ve açıp Platon okumaya başladı.

Elinden geleni yapmıştı ve mertçe yapmıştı; fakat ben yine de iki yaramaz oğlanın, bir piponun, hatta kutsal gördüğü Platon'un dahi bir eşin, çocuğun ve yuvanın yerini tutabileceğini düşündüğünü sanmıyorum.

Ertesi sabah erkenden Jo'yu geçirmek için istasyona gitti ve böylece Jo, yalnız başına çıktığı bu yolculuğa, kendisini gülerek uğurlayan tanıdık bir yüzün hoş anısıyla, ona yol boyunca eşlik edecek bir demet mor menekşeyle, en önemlisi de aklında mutlu bir düşünceyle başlamış oldu: "Kış geçip gitti işte. Hiç kitap yazmadım, servet kazanmadım; fakat her şeye değecek bir arkadaş edindim ve hayatım boyunca öyle kalması için elimden geleni yapacağım."

XII. Bölüm

Kalp Ağrısı

Laurie nasıl gayrete geldiyse, o yıl belli bir amaç uğruna çalışıp onur derecesiyle mezun oldu ve Latince konuşmasını, arkadaşlarının deyimiyle, Wendell Phillips zarafeti ve Demosthenes hitabetiyle yaptı. Herkes törendeydi; büyükbabası nasıl da gururlanıyordu! Bay ve Bayan March, John ve Meg, Jo ile Beth, hepsi oradaydılar ve hepsi de onu coşkuyla kutlayıp içtenlikle övüyorlardı. Erkekler gençken bu kutlamaları hafife alırlar, ama daha ileride elde ettikleri başarılar karşısında aynı içten övgüyü kimseden bulamazlar.

O günkü eğlenceler bittikten sonra kız kardeşleri arabaya bindiren Laurie, "Benim bu baş belası akşam yemeğine katılmam gerekiyor ama yarın erkenden eve döneceğim, siz de her zamanki gibi gelip beni göreceksiniz, değil mi kızlar?" dedi. "Kızlar" diyordu ama aslında Jo'yu kastediyordu çünkü bu eski geleneği hâlâ sürdürmekte olan tek kişi oydu. Jo, başarılı arkadaşını reddetmeye kıyamadığı için onu samimiyetle yanıtladı:

"Geleceğim Teddy, yağmur da yağsa, güneş de açsa geleceğim ve karşında uygun adım yürüyüp ağız tamburasıyla 'Selam durun, muzaffer kahraman geliyor' marşını çalacağım."

Laurie'nin kendisine teşekkür ederken yüzünde beliren ifade Jo'nun paniğe kapılmasına ve "Aman Tanrım! Biliyo-

rum, bir şey söyleyecek bana. Ne yaparım o zaman?" diye düşünmesine sebep oldu.

Akşam uzun uzun düşünmesi ve sabahleyin yaptığı işler Jo'nun korkularını az da olsa yatıştırmıştı. Cevabının ne olacağını anlamaları için her şeyi yapmasına rağmen yine de insanların gelip ona evlenme teklif edeceklerini düşünecek kadar kibirli olmadığına karar veren genç kız, Teddy'nin kendisine duygularını incitecek bir şey söyletmemesini ümit ederek belirlenen saatte yola koyuldu. Meg'i ziyaret ettikten ve Daisy ile Demijohn'u öpüp kokladıktan sonra baş başa yapılacak bu görüşme için biraz olsun cesaret bulmuştu ama o gürbüz figür uzakta belirdiği anda arkasını dönüp kaçmak için şiddetli bir istek duydu.

Laurie konuşma mesafesine geldiğinde, "Ağız tamburan nerede Jo?" diye bağırdı.

"Unuttum getirmeyi," diyen kız cesaretini yeniden topladı, çünkü bu selamlama biçimi âşıkların tercih edeceği türden değildi.

Eskiden genç kiz böyle zamanlarda hep delikanlının koluna girerdi; şimdiyse girmemiş, delikanlı da bu durumdan şikâyet etmemişti ki bu aslında kötüye işaretti. Laurie yol boyunca durmadan lüzumsuz konularda çene çaldı; fakat korunun içinden geçip evine giden patikanın başına geldiklerinde adımlarını ağırlaştırdı, akıcı konuşması kesildi ve korkutucu duraksamalar olmaya başladı. Sohbeti sessizlik kuyularına düşmekten kurtarmak için Jo aceleyle söze girdi. "Artık uzun ve güzel bir tatil yapmalısın!"

"Niyetim var."

Jo onun kararlı ses tonunda hissettiği bir şey yüzünden hızlıca başını kaldırdı ve delikanlının kendisine o korkulu anın geldiğini ifade eden gözlerle baktığını gördü; yalvarır gibi elini kaldırarak, "Hayır Teddy, lütfen yapma!" dedi.

"Yapacağım ve sen de beni dinlemek zorundasın Jo," dedi aniden heyecanlanıp yüzü kızaran Laurie. "Başka yolu

yok. Bizim konuşmamız lazım ve bu ne kadar çabuk olursa ikimiz için de o kadar iyi olacak."

"Ne istiyorsan söyle o zaman; dinleyeceğim," dedi Jo, çaresizce sabır göstererek.

Laurie genç bir âşıktı ama dürüsttü; denerken ölecek dahi olsa açıkça konuşmaya niyetliydi. Kendine has aceleciliğiyle ve gösterdiği erkekçe çabalara rağmen arada bir titremesine engel olamadığı sesiyle, doğrudan konuya girdi.

"Seni tanıdığım ilk günden beri seviyorum, Jo. Bana o kadar iyi geliyorsun ki başka türlü hissetmem mümkün değil. Duygularımı sana göstermeye çalıştım ama bana izin vermedin; şimdi beni dinleyip bir cevap vermelisin çünkü ben artık böyle devam edemem."

"Bunu sana yaşatmamak için elimden geleni yaptım; anladığını sanmıştım," diye başladı Jo konuşmaya ama bu iş beklediğinden de zor oluyordu.

"Biliyorum, yaptın. Ama kızlar tuhaftırlar; ne demek istediklerini kolayca anlayamazsın. Evet demek istediklerinde hayır derler, üstelik bunu sırf eğlence için yapıp adamı çileden çıkarırlar," diye karşılık verdi Laurie, bu yadsınamaz gerçekle kendini savunarak.

"Ben öyle biri değilim. Beni bu kadar çok sevmeni asla istemedim ve seni kendimden uzak tutmak için gittim buralardan."

"Tahmin etmiştim; bu tam da senin yapacağın türden bir şey ama işe yaramadı işte. Ben bu süreçte seni daha da çok sevdim ve mutlu olman için çok çalıştım, bilardodan ve diğer sevmediğin şeylerden vazgeçtim, bekledim ve hiç şikâyet etmedim çünkü o zaman beni seversin diye düşündüm ama şimdi anlıyorum ki yeterince iyi değilim..." Bu esnada boğazının düğümlenmesine engel olamayınca düğün çiçeklerinin kafasını koparıp "kahrolasıca boğazını" temizledi.

"Sen harika birisin; hatta benim için fazla iyisin ve sana minnettarım, seninle gurur duyuyorum ve sana çok düşkü-

nüm ama neden seni istediğin gibi sevemediğimi anlamıyorum. Denedim ama olmadı; duygularımı değiştiremiyorum ve sana âşık değilken âşığım dersem yalan söylemiş olurum."

"Gerçekten doğru mu bu Jo?"

Önce kısa bir süre duraksamış, sonra genç kızın ellerini yakalayıp sorusunu sormuştu. O anki bakışı Jo'nun aklından uzun süre çıkmayacaktı.

"Doğru canım, gerçekten."

Jo bu son kelimeleri istemeden de olsa söylediğinde korunun içine girmişler ve çitin yanına kadar gelmişlerdi. Laurie kızın ellerini bıraktı ve sanki oradan uzaklaşmak ister gibi arkasını döndü fakat o çit hayatında ilk kez gözüne bu kadar yüksek göründü; başını yosunlu direğe dayadı ve o kadar uzun süre hareketsiz kaldı ki Jo'nun korkudan yüreği ağzına geldi.

"Ah Teddy, özür dilerim, çok özür dilerim, bir faydası olacağını bilsem kendimi öldürürdüm! Keşke bu konuyu bu kadar ciddiye almasan. Elimde değil ki; insanlar zorla âşık olamazlar, bunu sen de biliyorsun," diye kabaca fakat vicdan azabı çektiği anlaşılır bir şekilde haykıran Jo, bir yandan delikanlının omzunu sıvazlarken onun da çok uzun bir süre önce kendisini teselli ettiği zamanı hatırladı.

"Bazen olurlar," dedi çit direğinden gelen boğuk ses.

Karşılığında gelen kararlı yanıt, "Bunun gerçek bir aşk olacağını sanmıyorum ve denemeye de niyetim yok," şeklinde oldu.

Araya uzun bir sessizlik girdi, nehrin kenarındaki söğüt ağacında bir karatavuk neşeyle şakıdı, uzun çimenler rüzgârda hışırdadı ve çitin basamağında oturan Jo sonunda sessizliği bozdu. "Laurie, sana bir şey söylemek istiyorum," dedi ciddi bir ifadeyle.

O an kurşun yemiş gibi yerinden sıçrayan delikanlı başını geriye attı ve öfkeyle haykırdı: "*Sakın* bana tahmin ettiğim şeyi söyleme, Jo. Şu an kaldıramam!"

"Neyi söylemeyeyim?" diye sordu onun bu hiddetine anlam veremeyen kız.

"O yaşlı adama âşık olduğunu."

"Hangi yaşlı adam?" diye ısrarla sordu Jo, Laurie'nin kendi büyükbabasını kastettiğini sanarak.

"Mektuplarında devamlı sözünü ettiğin o şeytan kılıklı profesör işte. Eğer ona âşık olduğunu söylersen korkunç bir şey yapacağımı hissediyorum." Ellerini yumruk yapmıştı; gözlerinden öfkeli kıvılcımlar çıkıyor ve bu haliyle söylediği şeyi gerçekten yapacakmış gibi görünüyordu.

Jo'nun içinden gülmek geldi ama kendini tuttu ve tüm bu olanlar yüzünden o da heyecana kapıldığı için, "Kötü söz söyleme, Teddy!" diye çıkıştı hararetli bir tonda. "O yaşlı filan değil, kötü biri hiç değil. Tam tersine, iyi ve nazik bir insan ve senin gibi o da iyi bir arkadaşım. Umarım bir çılgınlık yapmazsın. Sana karşı nazik olmak istiyorum ama eğer profesörüm hakkında yanlış bir şey söylersen, bil ki çok kızarım. Ona ya da başkasına âşık olmak gibi bir niyetim de yok."

"Ama bir süre sonra olacaksın. Peki, ben ne yapacağım o zaman?"

"Sen de birini seveceksin ve mantıklı bir çocuk gibi bu dertten kurtulacaksın."

"Ben başkasını *sevemem.* Seni asla unutmayacağım, Jo, asla! Asla!" diye haykıran Laurie, bu tutkulu sözlerini iyice vurgulamak için ayağını hızla yere vurdu.

"Ne yapacağım bu çocukla ben?" diyerek içini çeken Jo, duyguları yönetmenin sandığından daha zor olduğunu anlamıştı. "Sana söylemek istediğim şeyi söyletmedin bir türlü. Otur ve dinle beni; çünkü bu işi gerçekten doğru yapmak ve senin mutlu olduğunu görmek istiyorum," derken delikanlıyı mantığa davet ederek sakinleştirmeye çalışıyor, böylece aşk hakkında hiçbir şey bilmediğini bir kez daha kanıtlamış oluyordu.

Bu son söylediklerinde bir umut ışığı gören Laurie kendini çimenlerin üzerine, Jo'nun ayaklarının dibine bıraktı, bir kolunu çitin alt basamağına dayadı ve başını yukarı kaldırıp ona beklenti dolu bir ifadeyle baktı. Bu hali, Jo açısından sakin konuşmaya ya da berrak düşünmeye olanak sağlayacak türden değildi. Gözleri aşk ve özlemle dolmuş, kirpikleri kendi taş kalpliliğinin eseri olan birkaç damla gözyaşıyla ıslanmış halde yüzüne bakan oğlana nasıl üzücü sözler söyleyebilirdi ki? Delikanlının başını nazikçe tutup başka tarafa çevirdi ve bir yandan konuşurken, bir yandan da kendisi istedi diye uzatılmış olan dalgalı saçları okşuyordu... ki bu çok dokunaklıydı, gerçekten!

"Annem, seninle benim birbirimize uygun olmadığımızı söyledi ve ben de onunla aynı fikirdeyim. İkimiz de çabuk öfkeleniyoruz ve ikimiz de inatçıyız; bu da bizi ileride çok mutsuz edebilir, eğer bir aptallık edip de..." Jo cümlesini bitirmeden önce bir an duraksadı ve Laurie coşkulu bir ifadeyle "Evlenirsek mi?" dedi. "Hayır, mutsuz olmayız! Sen beni sevecek olursan Jo, beni istediğin şekle sokabilirsin, istersen tam bir aziz olurum."

"Hayır, yapamam. Denedim ama olmadı. Mutluluğumuzu böyle ciddi bir deney yaparak riske atamam. Biz kavga etmeden duramıyoruz ve hiçbir zaman da duramayız; o yüzden hayat boyu arkadaş kalacağız ve acele edip düşüncesizce bir davranışta da bulunmayacağız."

"Bulunuruz, elimize fırsat geçerse," diye mırıldandı Laurie isyankâr bir tonda.

"Bak, lütfen aklını başına topla ve mantıklı bir açıdan bak bu duruma," diye yalvaran Jo, artık ne yapacağını şaşırmıştı.

"Aklımı başıma toplamayacağım; senin dediğin gibi mantıklı bir açıdan bakmak da istemiyorum. Bunun bana bir faydası olmaz, sadece işleri daha da zorlaştırır. Senin bir kalbin olduğuna bile inanmıyorum artık."

"Keşke olmasaydı!"

Jo'nun sesinde hafif bir titreme duyulmuştu; bunu iyiye yoran Laurie, hiç olmadığı kadar tehlike arz eden bir tatlılıkla yüzünü ona döndü ve tüm ikna gücünü kullanarak, "Bizi hayal kırıklığına uğratma, canım!" dedi. "Herkes bunu bekliyor. Büyükbabam çok istiyor, seninkiler memnun, bense zaten sensiz yaşayamıyorum. Lütfen evet de ki hepimiz mutlu olalım. Hadi de, de!"

Jo bu çocuğa âşık olmadığına ve asla olamayacağına dair verdiği karara ne denli güçlü bir iradeyle tutunmuş olduğunu aylar sonra dahi anlamayacaktı. Bu çok zor bir işti ama başarmıştı; zira gecikmenin hem gereksiz hem de acımasızca olacağını çok iyi biliyordu.

"İçimden gelerek 'Evet' demeyeceksem asla demem. Zaman içinde haklı olduğumu göreceksin ve bana teşekkür edeceksin," dedi Jo, büyük bir ciddiyetle.

Laurie bunun düşüncesine bile müthiş öfkelenmişti; "Ölürüm daha iyi!" diye karşılık verdi çimenlerin üzerinden bir hamlede kalkarken.

"Evet, teşekkür edeceksin!" diye ısrar etti Jo; "bir müddet sonra tüm bunları unutacaksın. Seni sevecek güzel, başarılı bir kız bulacaksın ve o kız sana o şahane evinde şahane bir eş olacak ama ben yapamam bunu. Gösterişsiz, beceriksiz, acayip ve yaşlıyım ben. Utanırsın benden ve kavga ederiz sürekli... Bak, şimdi bile etmeden duramıyoruz! Ayrıca ben yüksek sosyeteden haz etmiyorum ama sen alışıksın, sen benim bir şeyler karalayıp durmamdan nefret ediyorsun, bense onlar olmadan yaşayamam. Mutsuz oluruz, keşke yapmasaydık deriz ve her şey korkunç olur!"

"Ekleyeceğin başka bir şey var mı?" diye sordu Laurie; arka arkaya sıralanan kehanetleri sabırla dinlemek ona zor gelmişti.

"Başka bir şey yok, sadece şunu söyleyebilirim; ben evleneceğimi hiç sanmıyorum. Olduğum halimle mutluyum ve

özgürlüğümü o kadar çok seviyorum ki fani bir adam uğruna ondan alelacele vazgeçmem mümkün değil."

"Yanılıyorsun!" diye onun sözünü kesti Laurie. "Şimdi böyle düşünüyorsun ama bir gün sen de birisine ilgi duyacaksın ve onu deliler gibi seveceksin, onun için yaşayıp onun için öleceksin. Böyle olacağını biliyorum çünkü senin tarzın bu. Ben de bir kenarda durup izlemek zorunda kalacağım," diyen ümitsiz âşık şapkasını fırlatıp yere attı; yüzünde trajik bir ifade olmasaydı yaptığı bu hareket çok komik görünürdü.

"Evet, eğer istemediğim halde karşıma öyle birisi çıkar ve bu halime rağmen onu sevmemi sağlarsa, o zaman onun için yaşar, onun için ölürüm. Bence sen de elinden geleni yapmalısın!" diye haykırdı sabrı tükenen Jo. "Ben elimden geleni yaptım ama sen makul düşünemiyorsun. Sana veremeyeceğim bir şey için bu kadar ısrar etmen düpedüz bencillik. Seni bir arkadaş olarak her zaman seveceğim, hatta çok seveceğim ama seninle asla evlenmeyeceğim. Bunu ne kadar çabuk anlarsan ikimiz için o kadar iyi olacak... mesela hemen şimdi!"

Bu konuşma barutu ateşlemeye benzemişti. Laurie bir an ne yapacağını bilemez halde kıza baktı ve çaresiz bir ses tonuyla "Bir gün buna pişman olacaksın Jo," dedi ve hızla arkasını dönüp gitti.

Onun yüz ifadesinden korkan Jo, "Nereye gidiyorsun?" diye bağırdı arkasından.

Buna gelen iç ferahlatıcı cevap, "Cehennemin dibine!" oldu.

Oğlan birden kendini nehre doğru bayır aşağı savurunca Jo'nun kalbi duracak gibi oldu. Genç bir adamın böylesine korkunç bir ölüme sürüklenmesi için çok deli, çok günahkâr ya da çok mutsuz olması gerekirdi. Laurie, tek bir başarısızlıkla pes eden şu zayıf insanlardan değildi; dramatik bir dalış yapmayı da aklından geçirmemişti ama şapkasıyla ceketini içgüdüsel bir hareketle çıkarıp kayığın içine fırlattı ve kürek-

lere asılıp nehirden yukarı doğru, o güne kadar hiçbir yarışta erişmediği bir süratle uzaklaştı. Jo derin bir nefes aldı, birbirine kenetlediği ellerini açtı ve zavallı çocuğun yüreğinde taşıdığı derdi geride bırakmaya çabalamasını seyretti.

"Bu ona iyi gelecek ve şimdi eve öyle mülayim ve tövbekâr bir ruh haliyle dönecek ki onu görmeye dahi katlanamayacağım," diyerek yavaş yavaş evinin yolunu tutan Jo, kendini sanki masum bir şeyi öldürmüş ve yaprakların arasına gömmüş gibi hissediyordu. "Şimdi gidip Bay Laurence'a o zavallı çocuğa iyi davranmasını söylemem lazım. Keşke Laurie Beth'e âşık olsaydı; belki de zaman içinde olur ama Beth konusunda yanılmış da olabilirim. Aman Tanrım! Kızlar kendilerine sevgili bulup sonra da onları reddetmekten nasıl zevk alabiliyorlar? Bence berbat bir şey bu."

Bu işi kimsenin kendisi kadar iyi yapamayacağından emin olan Jo, doğrudan Bay Laurence'a gitti ve olup biteni ona cesaretle anlattı; sonra kendi duygusuzluğuna öyle bir ağladı ki yaşlı adam hayal kırıklığına uğramış olmasına rağmen herhangi bir serzenişte bulunamadı. Bir kızın nasıl olup da Laurie'yi sevemeyeceğini anlamakta güçlük çekiyor ve Jo'nun fikrini değiştirmesini umuyordu ama zorla âşık olunmayacağını ondan daha iyi biliyordu. Üzülerek başını salladı ve torununun kendine zarar verecek bir şey yapmasına engel olmaya karar verdi; zira aceleci gencin Jo'dan ayrılırken söylediği söz, açıkça söyleyemese de onu çok endişelendirmişti.

Laurie eve döndüğünde ölesiye yorgun ama oldukça sakin görünüyordu. Büyükbabası onu hiçbir şey bilmiyormuş gibi karşıladı ve bu oyunu bir iki saat boyunca sürdürdü. Fakat ikisi eskiden çok keyif aldıkları alacakaranlık zamanı karşılıklı geçip oturduklarında yaşlı adam boş boş konuşmakta zorlanmaya başladı. Geçen yıla dair övgüleri dinleyen genç adam ise daha da fazla zorlanıyordu zira artık bu ona sadece aşkta uğradığı hüsranı ifade ediyordu. Dayanabildiği kadar dayandı, sonra piyanosunun başına geçip

çalmaya başladı. Pencereler açıktı; o sırada Beth'le birlikte bahçede gezintiye çıkmış olan Jo, müziği ilk kez kız kardeşinden daha iyi anladı çünkü delikanlı Beethoven'dan *Sonata Pathétique*'ı çalıyor fakat bu çalışı daha öncekilere hiç benzemiyordu.

"Çok güzel çaldın ama dinleyeni ağlatacak kadar hüzünlüydü. Daha neşeli bir şeyler çalsana oğlum," dedi Bay Laurence. Yaşlı kalbi şefkatle dolmuştu ve bunu göstermek için can atıyordu ama nasıl yapacağını bilmiyordu.

Laurie daha neşeli bir parçaya geçti, uzun süre hararetle çaldı ve kısa bir duraksama esnasında dışarıdan Bayan March'ın sesi gelmeseydi sonuna kadar aynı canlılıkla devam edecekti. "Jo, canım, eve gel. Sana ihtiyacım var."

Bu tam da Laurie'nin söylemek için can attığı şeydi, sadece farklı bir anlamda! Duyduğu ses üzerine çaldığı parçadaki yerini kaybetti, müzik bozuk bir akorla bitti ve müzisyen karanlıkta sessizce oturup kaldı.

"Buna dayanamıyorum," diye mırıldanan yaşlı adam ayağa kalkıp piyanoya doğru yürüdü, elini nazikçe genç adamın geniş omuzlarında gezdirdi ve ancak bir kadından beklenecek yumuşaklıkla konuştu. "Biliyorum evladım, biliyorum."

Bir an duraksadıktan sonra, "Kim söyledi bunu size?" diye sordu Laurie sertçe.

"Jo'nun kendisi."

"O zaman bu konu artık kapansın!" Büyükbabasının gösterdiği şefkate minnettar kalmıştı, fakat yine de ellerini sırtından sabırsızca itti çünkü bir erkeğin gururu başka bir erkeğin acımasını kaldıramazdı.

"Ama bir şey daha var, sonra konuyu kapatacağım," dedi Bay Laurence, kendisinden beklenmeyen bir tatlılıkla. "Bir müddet buralardan uzaklaşmak istersin herhalde, değil mi?"

"Bir kızdan kaçmak gibi bir niyetim yok," diyerek araya girdi Laurie, meydan okuyan bir tavırla. "Jo onu görmeme engel olamaz. Burada istediğim kadar kalacağım."

"Eğer sen sandığım gibi bir centilmensen, bunu yapmamalısın. Ben de hayal kırıklığına uğradım ama kızın elinden bir şey gelmiyor. Yapman gereken tek şey bir müddet buralardan uzaklaşmak. Nereye gitmek isterdin?"

"Neresi olursa. Bana ne olacağı umurumda değil," dedikten sonra ayağa kalkan Laurie, büyükbabasının kulağını tırmalayacak şekilde pervasız bir kahkaha attı.

"Metin ol ve düşüncesizce bir iş yapma, Tanrı aşkına. Niçin şu planladığın yurtdışı seyahatine çıkıp olanları unutmuyorsun?"

"Yapamam."

"Ama çok istiyordun, ben de üniversiteyi bitirince seni göndereceğime dair söz vermiştim."

"Evet, ama yalnız gitmek değildi amacım!" Odanın içinde hızla dolaşmaya başlayan Laurie'nin yüzünde büyükbabasının görmekten hoşlanmayacağı bir ifade vardı.

"Yalnız git demiyorum ki. Seninle dünyanın herhangi bir yerine memnuniyetle gitmeye hazır olan biri var zaten."

"Kimmiş o?" diye sordu Laurie; cevabı merak etmişti.

"Ben."

Laurie aynı hızla geri döndü ve elini uzatarak boğuk bir sesle konuştu. "Ben bencil bir yabaniyim; ama büyükbaba... bilirsiniz işte..."

"Elbette bilirim, ben de yaşadım bunları, önce kendi gençliğimde, sonra da babanla. Bak şimdi, canım evladım, sen şöyle sakince otur ve söyleyeceklerimi dinle. Her şey planlandı ve hemen harekete geçebiliriz," diyen Bay Laurence bir yandan da genç adamın bir zamanlar babasının yaptığı şekilde kaçıp gitmesinden korkar gibi elleriyle onu sıkı sıkı tutuyordu.

"Pekâlâ, dinliyorum?" diyerek oturdu Laurie ama yüzünde ya da sesinde büyükbabasının söyleyecekleriyle ilgilendiğine dair herhangi bir emare yoktu.

"Londra'da halledilmesi gereken bir iş var. Önce bunu senin halletmeni isteyecektim ama kendim daha iyi yapabilirim. Buradaki işler Bay Brooke'un idaresinde olduğu sürece yolunda gidecektir. Zaten bütün işi ortaklarım yapıyor, ben sadece senin yerime geçeceğin günü bekliyorum. Yani artık istediğim zaman istediğim yere gidebilirim."

"Ama siz seyahat etmekten nefret edersiniz, efendim. Bu yaşta sizden bunu isteyemem," diye konuşmaya başlayan Laurie, büyükbabasının bu fedakârlığı karşısında minnettar kalmıştı ama eğer bir yere gidecekse yalnız gitmeyi tercih ederdi.

Yaşlı adam bu durumun farkındaydı ve önlemeye çalıştığı şey tam da buydu çünkü torununun içinde bulunduğu ruh halinden, onu kendi başına bırakmanın akıllıca bir iş olmayacağını anlamıştı. Bu yüzden ev konforunu geride bırakacak olmasının yarattığı doğal sıkıntıyı yendi ve kendinden emin bir şekilde konuşmasını sürdürdü. "Çok yaşa sen. Ama henüz kendimi emekliye ayırmadım. Bu seyahat fikri hoşuma bile gitti; bana gerçekten iyi gelecek. Ayrıca yaşlı kemiklerim de acı çekmeyecek çünkü bugünlerde seyahat etmek bir koltukta oturmak kadar kolaylaştı."

Laurie'nin sıkıntıyla kıpırdanmasından kendi koltuğunun rahat olmadığı ya da söz konusu plandan hoşlanmadığı anlaşılıyordu. Bunu fark eden yaşlı adam aceleyle konuşmasına devam etti. "Sana ayak bağı olmak gibi bir niyetim yok; beni arkada bırakmazsan daha mutlu olacağını düşündüğüm için geliyorum. Etrafında dolaşıp sana yük olacak değilim. Nereye gitmek istersen oraya git; seni serbest bırakacağım. O sırada ben de kendimce eğlenirim. Londra'da ve Paris'te arkadaşlarım var, onları ziyaret etmek istiyorum. Sen istersen İtalya'ya, Almanya'ya ya da İsviçre'ye gidebilirsin ve oradaki tabloların, müziğin, manzaranın ve her türlü maceranın doyasıya keyfini çıkarırsın."

Laurie tam da o esnada kalbinin tamamen kırıldığını, dünyanın bomboş ve ıssız kaldığını hissediyordu, fakat yaşlı adamın son cümlesine ustaca eklediği kelimeler sayesinde kırık kalbi beklenmedik bir şekilde atmaya başlamış, bomboş ve ıssız dünyasında aniden bir iki yeşil vaha peyda olmuştu. İçini çekti ve ruhsuz bir tonda konuştu. "Nasıl isterseniz efendim; nereye gittiğimin ya da ne yaptığımın hiçbir önemi yok."

"Benim için var, bunu unutma evladım. Sana sonsuz özgürlük tanıyorum ve bu özgürlüğü onurlu bir şekilde kullanacağına inanıyorum. Bu konuda bana söz vermelisin, Laurie."

"Nasıl isterseniz öyle olsun efendim."

"Güzel," diye düşündü yaşlı adam. "Şu anda umursamıyorsun ama gün gelecek, bu söz seni kötülüklerden uzak tutacak. Ya da ben fena halde yanılıyorum."

Enerjik bir insan olan Bay Laurence demiri tavında dövdü ve umutsuz mahlûk kendini toparlayıp da karşı koyacak gücü bulana kadar yola koyuldular. Gerekli hazırlıklar yapılırken, böyle bir durumdaki herhangi bir genç adam gibi Laurie'nin de canı çok sıkılmıştı. Bazen karamsarlığa kapılıyor, bazen huysuzlanıyor, bazen de dalgın görünüyordu; iştahını kaybetmişti, kıyafetine önem vermiyordu ve saatlerce hararetle piyano çalıyordu. Jo'yu görmekten kaçınıyor ama penceresinden onu seyrederek kendini avutuyordu; o esnada yüzünde beliren kederli bakış geceleri genç kızın rüyalarına giriyor, gündüzleri ise ağır bir suçluluk duygusu vererek onu bunaltıyordu. Yine de Laurie diğer acı çeken insanlara benzemiyordu. Karşılıksız kalan tutkusuyla ilgili tek kelime dahi konuşmadı ve Bayan March da dahil olmak üzere kimsenin kendisini avutmaya ya da acısını paylaşmaya kalkışmasına izin vermedi. Bazı zamanlarda bu tutumu arkadaşlarına kolaylık sağlıyordu ama yolculuktan önceki haftalar öyle tatsız geçti ki herkes "o zavallı gencin derdini unutmak

için uzaklara gidip sonra da mutlu bir şekilde evine dönecek olmasına" çok sevinmeye başladı. Genç adam ise onların bu yanılgısını kasvetli bir tebessümle karşılıyor, sevgisi gibi sadakatinin de değişmeyeceğini bilen birinin üzücü kibriyle geçiştiriyordu.

Ayrılık zamanı geldiğinde, ortaya çıkma eğilimi gösteren rahatsız edici duyguları gizleyebilmek için neşeli görünmeye çalıştı. Kimse bu neşesini inandırıcı bulmasa da onun hatırına herkes inanmış gibi davrandı; o da Bayan March'ın kendisini anaç bir şefkatle öpmesine kadar durumu gayet iyi idare etti. Sonra herkese hızlıca sarıldı, bu arada çok sarsılmış olan Hannah'yı da unutmadı ve sanki kaçıp kurtulmak istermiş gibi merdivenlerden aşağıya koşarak indi. Jo o geri dönüp bakarsa el sallayabilmek için ardından bir süre daha baktı. O an genç adam gerçekten de arkasına dönüp baktı, geri geldi, kollarını açıp merdivenin üst basamağında duran Jo'ya sarıldı ve başını yukarı kaldırarak kısaca yenilediği teklifini hem etkili hem de içler acısı kılan bir yüz ifadesiyle genç kıza baktı.

"Ah Jo, gerçekten yapamaz mısın?"

"Teddy, canım, keşke yapabilseydim!"

Tek diyebileceği buydu. Kısa bir duraksamadan sonra Laurie kendini toparlayarak, "Sorun yok, aldırma," dedi ve başka bir şey söylemeden çıkıp gitti. Ah, ama aslında sorun vardı ve Jo'nun buna aldırmaması *mümkün değildi* zira o kıvırcık saçlı kafa, acı verici cevabı aldıktan sonra kollarına kısa bir süre yaslanıp kalınca, kız kendini en yakın arkadaşını kalbinden bıçaklamış gibi hissetti. Genç adam ardına bakmadan uzaklaşırken, Jo küçük Laurie'nin bir daha asla geri gelmeyeceğini biliyordu.

XIII. Bölüm

Beth'in Sırrı

Jo, ilkbaharda eve geldiğinde Beth'teki değişikliği görünce beyninden vurulmuşa döndü. Belli ki Beth'i her gün görenleri ürkütmeyecek derecede yavaş bir değişimdi, zira evdekiler bu konuda tek kelime konuşmuyor, olan bitenin farkında değilmiş gibi görünüyorlardı. Uzakta olmanın keskinleştirdiği gözler içinse durum gayet açıktı; Jo kız kardeşinin yüzüne bakınca yüreğine büyük bir ağırlık çöktü. Aslında Beth'in yüzü sonbaharda olduğundan daha solgun sayılmazdı, sadece biraz incelmişti; lakin sanki ölümlü olan yavaşça ayrışıp gidiyor, ölümsüz olansa ince cildinden dışarıya tarifsiz, içler acısı güzellikte bir ışıltı yayıyordu. Jo bunu hem gördü hem de hissetti ama o sırada hiçbir şey söylemedi; kısa süre sonra da bu ilk izlenimin etkisi azaldı çünkü Beth'in neşesi yerindeydi ve herkes onun eskisine nazaran daha iyi olduğundan emindi. Jo da dikkatini başka işlere verince bir süreliğine korkusunu unuttu.

Fakat Laurie gidip de huzur yeniden tesis edilince o belirsiz kaygı geri döndü ve genç kıza musallat oldu. Jo günah çıkarmış ve bağışlanmıştı; biriktirdiği paraları Beth'e gösterip birlikte bir dağ seyahatine çıkmayı teklif ettiğinde kız ona içtenlikle teşekkür etti ama evden fazla uzaklaşmak isteme-

diğini söyledi. Deniz kenarında kısa bir tatil onun için daha uygun olacaktı; anneanne bebekleri bırakmaya ikna edilemediği için Jo, Beth'i yanına aldı ve onun açık havada uzun süre kalabileceği, taze deniz esintilerinin soluk yanaklarına biraz olsun renk getirebileceği sakin bir yere götürdü.

Gittikleri yer çok lüks bir yer değildi ama yine de oradaki sevimli ve cana yakın insanlardan pek azıyla arkadaşlık kurdular çünkü birbirleriyle ilgilenmeyi tercih ediyorlardı. Beth kalabalıktan keyif almak için fazla utangaçtı, Jo da Beth'le çok meşgul olduğu için başkalarıyla ilgilenmiyordu. Kısacası iki kız kardeşin gözü birbirinden başkasını görmedi. Uzun bir ayrılığın eşiğine geldiklerini sezmişler gibi her zaman yan yana duran, biri güçlü diğeri zayıf bu iki kız kardeş, kendilerini anlayışlı gözlerle izleyen insanlarda uyandırdıkları ilgi ve meraktan bihaberdiler.

Gerçekten de bu iki kardeş ayrılığın yaklaştığını hissetmişler, fakat bundan birbirlerine hiç söz etmemişlerdi; zira insanların genellikle en yakınları ve en sevdikleri ile aralarında aşılması zor bir çekingenlik olur. Jo da kendi yüreğiyle Beth'in yüreği arasına bir perde indiğini hissediyordu ama perdeyi kaldırmak için elini her uzattığında bu sessizliğin kutsal bir yanı varmış gibi geliyordu; dolayısıyla önce Beth'in konuşmasını bekledi. Annesiyle babasının onun gördüğünü nasıl olup da görmediklerini merak ediyor, bir yandan da buna şükrediyordu. Aradan geçen sakin haftalarda giderek gözüne daha net görünen karanlıktan evdekilere hiç söz etmedi; dönüşte Beth'in iyileşmediğini gördükleri zaman durumun kendiliğinden anlaşılacağını düşünüyordu. Ayrıca kız kardeşinin acı gerçeğin farkında olup olmadığını çok merak ediyordu. Saatlerce sıcak kayaların üzerinde, başını ablasının kucağına yaslamış yatarken, üzerinden sağlık dolu rüzgârlar eserken ve deniz ayaklarının dibinde müzik yaparken, acaba aklından neler geçiyordu?

Bir gün Beth konuyu açtı. O sırada o kadar hareketsiz yatıyordu ki Jo onun uyuduğunu sanmıştı. Elindeki kitabı bırakıp oturdu ve Beth'in yanaklarının soluk renginde bir umut ışığı görmeye çalışarak üzgün gözlerle kardeşini seyretti. Ama gördükleri onu tatmin etmemişti çünkü yanakları çok zayıf, elleriyse topladıkları küçük pembe deniz kabuklarını bile taşıyamayacak kadar güçsüz görünüyorlardı. Beth'in usul usul ondan uzaklaştığını bu kez daha acı bir şekilde anlamıştı. Kolları içgüdüsel olarak uzandı ve sahip olduğu bu kıymetli hazineye sıkı sıkı sarıldı. Gözleri dolan Jo bir an için etrafını göremedi; görüşü yeniden netleştiğinde Beth kendisine öyle yumuşak bir ifadeyle bakıyordu ki, "Jo, canım, anladığına sevindim. Söylemeye çalıştım ama yapamadım," demesine dahi gerek kalmadı.

Yanıt olarak sadece yanağını kız kardeşinin yanağına dayadı, gözyaşı bile dökmedi çünkü Jo çok duygulandığı zamanlarda ağlamazdı. O anda güçsüz olan kendisiydi; Beth, kolları boynuna dolanmış halde onu avutmaya ve kulağına sakinleştirici sözler söyleyerek ona güç vermeye çalışıyordu.

"Bir süredir farkındaydım canım ama alıştım bu fikre. Düşünmek de katlanmak da o kadar zor gelmiyor artık. Sen de öyle yapmaya çalış ve benim için üzülme çünkü en iyisi bu, gerçekten."

"Sonbaharda seni bu kadar üzen şey bu muydu, Beth? O zaman hissedip de bizden saklamadın, değil mi?" diye sordu Jo; en iyisinin bu olduğunu doğrulamaktan kaçınmış ama Laurie'nin bu sorunun bir parçası olmadığını öğrendiği için sevinmişti.

"Evet, o zaman umutlarım tükenmeye yüz tutmuştu ama yine de fazla inanmadım. Bunun sadece bir hastalık sanrısı olduğunu düşünmeye çalıştım ve kimseyi üzmek istemedim. Ama seni öyle sağlıklı, güçlü ve neşeli planlarla dolu görünce asla senin gibi olamayacağımı anladım ve bu bana ağır geldi, sonra da kendimi çok zavallı hissettim, Jo."

"Ah Beth, neden söylemedin bana? Seni avutmama, sana yardımcı olmama neden izin vermedin? Beni kendinden uzak tuttun ve bu sıkıntıyı tek başına çektin! Nasıl yapabildin?"

Jo'nun sesi samimi bir sitemle doluydu. Beth'in sağlıkla, aşkla, yaşamla vedalaşmayı ve çektiği ıstıraba sabır göstermeyi tek başına öğrenmiş olduğunu düşününce yüreği sancıdı.

"Belki de yanlıştı ama doğru olanı yapmaya çalıştım; emin değildim, kimse de bir şey söylemiyordu, yanıldığımı umuyordum. Sizleri korkutmak bencilce olurdu. Zaten annem, Meg ve Amy için yeteri kadar endişeleniyordu, sen de Laurie ile çok mutluydun – en azından ben öyle düşünmüştüm."

"Halbuki ben senin ona âşık olduğunu sandım, Beth. Bu yüzden gittim uzaklara," diye haykırdı Jo, nihayet tüm gerçeği söyleyebilmiş olmanın mutluluğuyla.

Beth o kadar şaşkın görünüyordu ki Jo acısına rağmen gülümsedi ve usulca ekledi: "Yani sen Laurie'ye âşık değil miydin canım? Ben öyle olmasından korkmuştum ve zavallı yüreğinin bütün bu süre boyunca aşk acısı çektiğini düşündüm."

"Ama nasıl olur Jo, o seni bu kadar severken nasıl yaparım böyle bir şey?" diye sordu Beth, bir çocuk saflığıyla. "Evet, onu çok seviyorum; bana o kadar iyi davranıyor ki onu sevmemem mümkün değil. Ama benim için bir ağabeyden ötesi asla olamaz. Ve bir gün gerçek ağabeyim olur diye umuyorum."

"Benim vasıtamla olmaz," dedi Jo kararlı bir şekilde. "Ona Amy kaldı ve birbirlerine çok yakışıyorlar; fakat ben bu tür şeylerle uğraşacak durumda değilim şu an. Senden başka kimseye ne olduğu umurumda değil, Beth. Senin *mutlaka* iyileşmen lazım."

"Ben de istiyorum, hem de çok! Uğraşıyorum ama her geçen gün gücümü biraz daha kaybediyorum ve asla geri

kazanamayacağımı düşünüyorum. Bu da tıpkı gelgit gibi bir şey Jo, sular yavaş yavaş çekilir ama durdurulamaz."

"Durdurulacak. Senin sularının bu kadar erken çekilmemesi lazım, on dokuz çok genç bir yaş. Gitmene izin veremem, Beth. Ben senin için çalışacağım, dua edeceğim ve mücadele vereceğim. Her şeye rağmen seni hayatta tutacağım; bunun yolları olmalı, hiçbir şey için çok geç değildir. Tanrı seni benden alacak kadar gaddar olamaz!" diye isyan ederek haykırdı zavallı Jo. Onun ruhu kadere Beth'inki kadar çabuk boyun eğecek türden değildi.

Sade ve içten insanlar dini inançlarından çok nadir söz ederler; Tanrı'ya duyulan bağlılık kendini sözlerden çok hareketlerde gösterir ki böylesi hem uzun vaazlardan hem de itirazlardan daha etkili olur. Beth, yaşamdan vazgeçip ölümü neşeyle bekleyebilmek için kendisine cesaret ve sabır veren inancı ne anlayabiliyor, ne de açıklayabiliyordu. O her şeyi uysal bir çocuk gibi hiç soru sormadan, hepimizin babası olan Tanrı'nın ve hepimizin annesi olan doğanın ellerine bırakmıştı; hem bu yaşam hem de gelecek yaşam için yürekleri ve ruhları sadece onların eğitip güçlendirebileceklerine inanıyordu. Beth, Jo'yu azizler gibi konuşarak paylamadı; sadece onu kendisine olan tutkulu bağlılığından ötürü daha çok sevdi ve fani sevgiye daha sıkı sarıldı çünkü Tanrı bizi bundan asla ayırmak istemez, aksine bu yolla kendisine yakınlaştırır. Öte yandan, "Gittiğime seviniyorum" da diyemiyordu çünkü yaşam ona çok tatlı geliyordu; bu büyük kederin ilk acı dalgası ikisini birlikte kuşattığında Jo'ya sıkıca sarıldı ve hıçkırarak "Kendi isteğimle gitmeye çalışıyorum," diyebildi.

Yavaş yavaş Beth sükûnetini geri kazandı ve ablasına, "Eve gittiğimizde onlara sen söylersin, değil mi?" diye sordu.

"Sanırım görünce söylemeye gerek kalmadan anlayacaklardır," dedi Jo iç geçirerek; zira Beth gözünün önünde her gün biraz daha değişiyordu.

"Belli olmaz; genellikle insanların sevdiklerine böyle şeyleri konduramadıklarını duymuştum. Eğer anlamazlarsa, benim yerime sen söylersin onlara. Artık gizli kalmasını istemiyorum, ayrıca onları da buna hazırlamak gerek. John ile çocuklar Meg'i avutacaklardır ama annemle babama senin destek olman gerekiyor, tamam mı Jo?"

"Elimden geleni yaparım Beth ama henüz pes etmiş değilim. Ben hâlâ bunun bir hastalık kuruntusu olduğuna inanıyorum ve seni de gerçek olduğunu düşünmekten men ediyorum," dedi Jo, neşeli konuşmaya gayret ederek.

Beth yattığı yerde bir süre düşündükten sonra kendine özgü o sakin haliyle, "Kendimi nasıl ifade edebilirim bilmiyorum," dedi. "Ama bunu senden başkasıyla deneyemem çünkü bunu açık açık konuşabildiğim tek insan sensin, canım Jo. Aslında sadece şunu söylemek istiyorum; içimden bir ses, yazgımda uzun yaşamak olmadığını söylüyor. Ben sizler gibi değilim; büyüyünce neler yapacağımı hiç planlamadım, hepinizin düşündüğü evlilik fikrini aklımdan dahi geçirmedim. Ben kendimi sadece evin içinde gezinen, başka bir yerde işe yaramayan küçük aptal Beth olarak gördüm. Hiçbir zaman evden uzaklara gitmek istemedim ve şu an hepinizi terk edecek olmam da işin en zor kısmı. Korkmuyorum ama bana öyle geliyor ki cennette bile sizleri özleyeceğim."

Jo konuşamadı; birkaç dakika boyunca rüzgârın iç çekişinden ve yükselen suların hafif hafif kıyıya vuruşundan başka ses duyulmadı. Beyaz kanatlı bir martı yanlarından uçup gitti; gümüş rengi göğsüne güneş ışığı vuruyordu. Beth onu gözden kayboluncaya dek izledi, gözleri hüzün doluydu. O sırada kumsalın üzerinde sanki güneşin ve denizin tadını çıkarıyormuş gibi cikcik öterek neşeyle seken bir kum kuşu Beth'e iyice yaklaşarak dostça bir ifadeyle ona baktı, sonra sıcak bir taşın üzerine oturdu ve ıslak tüylerini keyifle düzeltmeye koyuldu. Kendini rahatlamış hisseden Beth'in yüzüne bir gülümseme yayılmıştı çünkü o minik şey ken-

disine dostluğunu sunuyor ve bu güzel dünyadan hâlâ keyif alınabileceğini hatırlatıyor gibiydi.

"Sevgili minik kuş! Baksana Jo, ne kadar uysal. Ben bu cikcikleri martılardan daha çok seviyorum; vahşi ve yakışıklı olmayabilirler ama mutlu ve içten görünüyorlar. Geçen yaz ben onlara benim kuşlarım diyordum ve annem de onları görünce beni hatırladığını söylerdi... çok hareketli ve gri tonlarında yaratıklardır bunlar. Hep kıyıya yakın dururlar, her zaman neşeyle şarkılarını söylerler. Sen martısın Jo, güçlü ve vahşisin, fırtınayı ve rüzgârı seversin, engin denizlere uçarsın ve tek başına mutlusun. Meg güvercin; Amy ise hep bulutların üzerine çıkmaya çalışan fakat sonra yuvasına geri düşen bir tarlakuşu. Canım kardeşim! Çok hırslıdır ama iyi yüreklidir ve ne kadar yükseğe uçarsa uçsun yuvasına dönmeyi asla unutmaz. Umarım onu yine görebilirim ama çok uzakta o artık."

"İlkbaharda geliyor. Söz veriyorum, o geldiğinde iyileşmiş olacaksın ve birlikte çok güzel vakit geçireceksiniz. O zamana kadar seni sağlıklı ve pespembe yanaklı bir kız haline getireceğim," diye konuşmaya başladı Jo. Beth'teki değişimlerin içinde en sevindirici olanı konuşma tarzındaki değişiklikti; artık fazla çaba göstermeden konuşuyor ve eski utangaç Beth'in aksine, düşündüklerini yüksek sesle söylüyordu.

"Jo, canım, artık umut etmeyi bırak. Bir faydası olmayacak, bundan eminim. Beklerken üzüleceğimize, birlikte olmanın keyfini çıkaralım. Ben eskisi kadar acı çekmiyorum, bu sayede güzel zamanlar geçirebiliriz ve eğer bana yardım edersen sular daha kolay çekilir diye düşünüyorum."

Jo eğilip kardeşinin huzur dolu yüzünü öptü ve bu sessiz öpücükle hem ruhunu hem de bedenini Beth'e adamış oldu.

Eve döndüklerinde Jo haklı çıkmış, konuşmaya gerek kalmamıştı çünkü annesi ve babası, görmemek için dua ettikleri şeyi apaçık görmüşlerdi. Beth yaptığı kısa seyahatin

yorgunluğuyla doğruca yatağına giderken onlara, eve dönmekten dolayı çok mutlu olduğunu söyledi. Jo aşağı indiğinde Beth'in sırrını açıklamak zorunda olmadığını anlamıştı. Babası başını şöminenin kenarına dayamış duruyordu, o içeri girdiğinde de kaldırmadı; fakat annesi sanki ondan yardım ister gibi kollarını uzattı ve Jo tek kelime söylemeden onu teselli etmeye gitti.

XIV. Bölüm

Yeni İzlenimler

Öğleden sonra saat üç sularında Nice şehrinin tüm sosyetesi Promenade des Anglais'de görülür. Burası büyüleyici bir yerdir. Kenarlarında palmiyelerin, çiçeklerin ve tropik çalıların sıralandığı geniş yürüyüş yolunun bir tarafında deniz, diğer tarafında büyük bir araba yolu ve sıra sıra otellerle villalar, ilerisinde ise portakal bahçeleriyle tepeler yer alır. Burada temsil edilen uluslar, konuşulan lisanlar, giyilen kıyafetler çeşit çeşittir; güneşli günlerdeki manzara bir karnaval kadar parlak ve şenliklidir. Mağrur İngilizler, şen şakrak Fransızlar, ciddi Almanlar, yakışıklı İspanyollar, çirkin Ruslar, ürkek Yahudiler, özgür ve rahat tavırlı Amerikalılar, hepsi araba gezintilerine ya da yürüyüşlere çıkarlar, oturup haberleri tartışırlar ve oraya son gelen ünlü kişi her kimse onu eleştirirler ki bu Adelaide Ristori veya Charles Dickens, Victor Emmanuel veya Sandwich Adalarının kraliçesi olabilir. Öte yandan, özellikle kadınların bizzat kullandığı ve kabarık fırfırların küçücük araçlardan dışarı taşmasını önleyen renkli fileleri ve arkadaki yüksek oturma yerlerinde oturan küçük seyisleriyle bir çift midillinin çektiği alçak faytonlar başta olmak üzere, burada görülen atlı arabalar da insanlar kadar çeşitli ve dikkat çekicidirler.

Noel günü, uzun boylu genç bir adam ellerini arkasında birleştirmiş, dalgın bir ifadeyle bu yolda ağır ağır yürümekteydi. İtalyanlara benziyordu, İngilizler gibi giyinmişti ve Amerikalıların bağımsız ve umursamaz havasını taşıyordu. Bu karışım kadınların beğeniyle bakmalarına, siyah kadife takım elbiseli, gül rengi kravatlı, devetüyünden eldivenli, düğme deliklerine turuncu çiçekler takmış züppelerin ise önce omuz silkip sonra her bir santimini kıskanmalarına neden oluyordu. Etrafta beğenilecek bir sürü güzel yüz vardı ama genç adam onlarla çok az ilgileniyor, sadece arada sırada sarışın bir kıza ya da mavi elbiseli bir hanımefendiye kısaca bakıp geçiyordu. Yürüyüş yolunun sonuna geldiğinde bir süre kavşakta durdu. Jardin Publique'e gidip orada çalan orkestrayı dinlemek ve Castle Hill'e doğru sahil boyunca yürümek arasında karar veremiyor gibiydi. Tırısa kalkmış atların ayak seslerini duyunca başını kaldırdı ve içinde tek başına bir hanımefendinin oturduğu küçük bir arabanın hızla ona doğru geldiğini gördü. Kadın gençti, sarışındı ve mavi elbiseliydi. Adam bir süre ona baktıktan sonra yüzü birden aydınlandı ve şapkasını bir çocuk gibi havada sallayarak ona doğru koştu.

"Ah Laurie, bu gerçekten sen misin? Hiç gelmeyeceksin sandım!" diye haykıran Amy dizginleri bırakıp iki elini ona doğru uzattı; bunun bir rezalet olduğunu düşünen Fransız bir anne, küçük kızının o "çılgın İngilizlerin" serbest tavırlarından etkilenip ahlakının bozulacağı korkusuyla adımlarını sıklaştırdı.

"Biraz geciktim ama Noel'i seninle geçireceğime söz vermiştim ve işte buradayım."

"Büyükbaban nasıl? Ne zaman geldiniz? Nerede kalıyorsunuz?"

"O gayet iyi; dün gece geldik, Chauvain'de kalıyoruz. Birkaç kez seni otelde bulmaya çalıştım ama hep dışarıdaydın."

"Anlatacak çok şey var, nereden başlayacağımı bilmiyorum! Bin arabaya da rahat rahat konuşalım; Flo yarın için hazırlık yapıyor, ben de yalnız kalınca sıkıldım ve gezmeye çıktım."

"Yarın ne var, balo mu?"

"Otelimizde Noel partisi var. Amerikalılar da gelecek; aslında partiyi onlar düzenliyorlar. Sen de bizimle gelirsin tabii, değil mi? Halamın çok hoşuna gider."

"Teşekkür ederim. Şimdi nereye gidiyoruz?" diye soran Laurie, kollarını kavuşturup arkasına yaslandı. Zaten böylesi Amy için de iyi oldu zira arabayı kendi kullanmak istiyordu; güneş şemsiyesi, kırbacı ve midillilerin sırtındaki mavi dizginleri ona sonsuz bir mutluluk veriyordu.

"Önce mektuplarımı almak için postaneye gidiyorum, sonra da Castle Hill'e. O tepenin manzarası çok güzel ve tavus kuşlarını beslemek hoşuma gidiyor. Sen hiç gittin mi oraya?"

"Yıllar önce sık sık giderdim ama yine görsem fena olmaz."

"Şimdi bana biraz kendinden bahset. Büyükbaban Berlin'den dönmeni beklediğini yazmıştı. Seninle ilgili aldığım son haber bundan ibaret."

"Evet, bir ay Berlin'de kaldıktan sonra onu görmek için Paris'e gittim. Büyükbabam kışı geçirmek üzere Paris'e yerleşti. Orada arkadaşları var ve kendisini oyalayacak çok şey buluyor. Ben de arada sırada gidip geliyorum; çok iyi geçiniyoruz artık."

"Hoş bir düzen kurmuşsunuz," dedi Amy; Laurie'nin halinde bir farklılık sezmiş ama tam olarak ne olduğunu anlayamamıştı.

"Malum, o seyahat etmekten nefret eder, bense yerimde duramam. İkimiz de kendi istediğimiz gibi davranınca sorun çıkmıyor. Sık sık onu görmeye gidiyorum. Başımdan geçen maceraları dinlemeyi seviyor, döndüğümde beni bekleyen

birinin olması da benim hoşuma gidiyor." O sırada şehrin tarihi kısmındaki Place Napoléon'a giden bulvarda yol alıyorlardı. Laurie iğrenmiş gibi etrafına bakarak, "Berbat bir yer, değil mi?" dedi.

"Berbat dediğin görüntü bana bir tabloyu andırdığı için şahsen kötü bulmuyorum. Nehir ve tepeler harika görünüyor, şu daracık yan sokakların görüntüsüne de bayılıyorum. Şimdi tören alayının geçmesini beklemek zorundayız; St. John Kilisesi'ne gidiyorlar."

Laurie gölgeliklerinin altındaki rahiplerin, yanan mumlar taşıyan beyaz örtülü rahibelerin ve mavilere bürünmüş şarkı söyleyen grubun yürüyüşünü kayıtsızca izlerken Amy de onu seyretti ve içini tanımadığı bir çekingenlik duygusu kapladı. Delikanlı görmeyeli epey değişmişti; ardında bıraktığı neşeli çocuğu yanında oturan karamsar tipli adamda bulamıyordu. Onun her zamankinden daha yakışıklı ve hayli olgunlaşmış olduğunu düşündü. Lakin karşılaştıkları anki sevinci yatıştıktan sonra yorgun ve ruhsuz görünmeye başlamıştı. Hasta gibi değildi, tam olarak mutsuz da denemezdi ama bir iki yıl refah içinde yaşamanın sebep olabileceğinden daha yaşlı, daha ağırbaşlı görünüyordu. Ne olduğunu anlamadı, soru sormaya da cesaret edemedi; tören alayı Paglioni köprüsünün kemerleri üzerinden geçip kilisenin içinde kaybolurken başını salladı ve atlarını dürttü.

"*Que pensez vous?*"* dedi, Avrupa'ya geldikten sonra nitelik olarak olmasa da nicelik olarak biraz geliştirdiği Fransızcasını konuşturarak.

"Matmazelin burada geçirdiği zamanı iyi kullandığını ve sonucun büyüleyici olduğunu düşünüyorum," diyen Laurie elini kalbinin üstüne koydu ve kıza hayranlıkla bakarak önünde eğildi.

Amy sevinmiş ve yüzü kızarmıştı ama her nasılsa bu iltifat ona delikanlının daha önceki dobra övgüleri kadar mut-

* Fr. Ne düşünüyorsun? (e.n.)

luluk vermemişti. Eskiden birlikte zaman geçirirken Laurie onun etrafında gezinir, yürekten gelen bir gülümsemeyle ona "baştan aşağı güzel" olduğunu söyler ve takdir eder şekilde hafifçe başına vururdu. Amy onun bu yeni konuşma tarzını hiç beğenmemiş, ses tonunda bir kayıtsızlık sezmişti.

"Böyle olgunlaşacağına çocuk kalsaydı daha iyiydi," diye düşünen kız, garip bir hayal kırıklığı ve rahatsızlık hissediyor, aynı zamanda da rahat ve neşeli görünmeye çalışıyordu.

Avigdor postanesine uğrayıp evden gelen kıymetli mektupları aldı, dizginleri Laurie'ye verdi ve taptaze güllerin haziran ayında gibi açtığı yeşil çalıların arasından kıvrılarak çıkan yol boyunca oturup keyifle mektupları okudu.

"Annem Beth'in hiç iyi olmadığını söylüyor. Eve gitmem gerek gibi geliyor ama onlar burada kalmamı söylüyorlar. Ben de öyle yapacağım çünkü bunun gibi bir şans bir daha karşıma çıkmaz," dedi Amy, elindeki sayfaya ciddi bir ifadeyle bakarken.

"O konuda haklısın sanırım. Eve dönsen de yapabileceğin bir şey yok zaten. Hem senin burada iyi ve mutlu olduğunu, çok eğlendiğini bilmek onları da rahatlatıyordur canım."

Bunu söylerken kıza biraz daha yaklaşmış ve eski haline daha çok benzemişti; böylece kimi zaman Amy'nin yüreğine çöreklenen korku da hafifledi, çünkü bu bakış, bu tavır ve kardeşçe söylenmiş "canım" sözü, bir sorun çıktığı takdirde bu yabancı diyarda yalnız kalmayacağını temin eder gibiydi. Bunun üzerine Amy güldü ve ona yaptığı küçük eskizi gösterdi. Çizimde Jo karalama kıyafetini giymişti, başındaki kepin kurdelesi şaha kalkmıştı ve ağzından "Yaratıcılık ateşi yanıyor!" kelimeleri çıkıyordu.

Laurie gülümseyerek resmi aldı ve "uçup gitmesin diye" cebine koydu, sonra da Amy'nin kendisine okuduğu neşeli mektubu büyük bir ilgiyle dinledi.

"Bence bu Noel de diğerleri gibi iyi geçecek; sabah hediyeler, öğleden sonra sen ve mektuplar, akşama da parti," dedi Amy, eski kalenin kalıntıları arasına inerlerken. Bu sırada tavus kuşları sürü halinde yanlarına gelip uysalca beslenmeyi beklemeye başladılar. Laurie'nin yanındaki yükseltiye çıkan Amy bu renkli kuşlara ekmek kırıntıları saçarken delikanlı da onun kendisine daha önce baktığı gibi doğal bir merakla bakıp zamanın ve evden uzak kalmanın genç kızda yarattığı değişiklikleri görmeye çalıştı. Kendisini şaşırtacak ya da hayal kırıklığına uğratacak herhangi bir şey bulamadı, öte yandan beğendiği ve takdir ettiği çok şey buldu; konuşmasındaki ve davranışlarındaki bir iki yapmacık ayrıntı görmezden gelinirse, her zaman olduğu gibi şen şakrak ve nazikti. Bunlara ilaveten üzerine giydiği kıyafeti taşımasıyla ilgili tarif edilemez bir şey daha vardı ki biz buna zarafet diyoruz. Her zaman yaşına göre olgun olan Amy, duruşunda ve konuşmasında belli bir denge kazanmıştı ve bu da onu olduğundan daha görmüş geçirmiş bir kadın gibi gösteriyordu. Ancak hâlâ eski aksilikleri arada bir ortaya çıkıyordu; güçlü iradesi yerini korumuş, yabancı ülke terbiyesinin etkisiyle kendi vatanında edindiği açıksözlülüğü kaybetmemişti.

Laurie bunların hepsini Amy tavus kuşlarını beslerken keşfetmedi ama gördükleri onu tatmin etmeye ve ilgisini çekmeye yetti. Oradan ayrılırken, elbisesinin pastel rengini, yanaklarının taze pembeliğini ve saçındaki sarı pırıltıları ortaya çıkaran güneş ışığının altında bu hoş manzaranın odak noktası haline gelen aydınlık yüzlü kızın güzel görüntüsünü hafızasına kazımıştı.

Tepeyi taçlandıran taş platoya çıktıklarında Laurie'yi en sevdiği mekâna buyur ediyormuş gibi elini sallayan Amy sağda solda bazı noktaları göstererek konuşmaya başladı: "Katedrali hatırlıyor musun? Ya Corso'yu? Koyda ağlarını çeken balıkçıları, Villa Franca'ya giden o güzel yolu, onun

hemen altındaki Schubert'in kulesini ve en güzeli de Korsika dedikleri, denizin açıklarındaki o küçük beneği?"

"Hatırlıyorum. Pek değişmemiş," diye cevap verdi Laurie, isteksizce.

"Kim bilir Jo o meşhur beneği görebilmek için neler vermezdi," diyen Amy, o sırada kendini keyifli hissediyor ve Laurie'yi de öyle görmek istiyordu.

Fakat delikanlının tek söylediği laf, "Evet," oldu. Yine de dönüp gözlerini zorladı ve Napoléon'dan bile daha büyük bir gaspçı yüzünden ilgisini çeken adayı görmeye çalıştı.

"Onun yerine de seyret, sonra yanıma gel ve bunca zamandır neler yaptığını anlat bana," dedikten sonra kendine bir yer bulup oturan Amy, artık güzel bir sohbete hazırdı.

Ancak böyle bir sohbet gerçekleşmedi; delikanlı yanına gelmişti gelmesine ama sorularına üstünkörü cevaplar vermiş, sonuç olarak kız sadece onun Avrupa'da bir süre dolandıktan sonra Yunanistan'a gittiğini öğrenebilmişti. Böylece boşa geçen bir saatin ardından tekrar arabaya binip eve doğru yola koyuldular. Otele vardıklarında Laurie, Bayan Carrol'a saygılarını sunduktan sonra akşam geri geleceğine dair söz vererek onlardan ayrıldı.

Amy'nin o gece özenle süslenip püslendiğini belirtmek gerek. Araya giren zaman ve mesafe iki genci de etkilemişti. Eski arkadaşına farklı bir açıdan bakmaya başlayan kız artık karşısında "bizim oğlan" yerine yakışıklı ve aklı başında bir adam görüyor, ona kendini beğendirmek için doğal bir istek duyuyordu. İyi yanlarının farkında olan Amy, yoksul ve güzel bir kadın için hazine değerindeki zevk ve yeteneğini kullanarak bu özelliklerini ön plana çıkardı.

Nice'te tarlatan ve tül ucuza satılıyordu. O da böyle ortamlarda bu kumaşlara sarınıyor, genç kızların giydiği İngiliz tarzı sade elbiseleri örnek alarak kendisine taze çiçeklerle, incik boncukla ve ucuz ama etkili görünen zarif malzemelerle süslediği büyüleyici tuvaletler hazırlıyordu. Ancak şunu

da eklemek gerekir ki zaman zaman genç kızın sanatkâr tarafı, kadınsı tarafını ele geçirmekteydi; böyle zamanlarda eski tip saç modellerine, vakur davranışlara ve klasik kesimli elbiselere yöneliyordu. Ama hepimizin zayıf yönleri vardır; ayrıca, güzellikleriyle göz zevkimizi tatmin eden ve yapaylıktan uzak gösterişleriyle bizi neşelendiren gençlerde bu tür kusurları kolayca mazur görürüz.

"Onun beni görünce beğenmesini ve evdekilere benden söz etmesini istiyorum," dedi Amy kendi kendine. Flo'nun eski beyaz ipekli balo elbisesini giymiş, üzerini de "hayal tül" denen incecik bir kumaşla kaplamıştı; beyaz omuzları ve altın sarısı başı sanatsal bir güzellikle ortaya çıkıyordu. Saçlarının kalın dalgalarını ve buklelerini önce Hebe gibi topuz yaparak arkasında topladı, sonra doğru kararı vererek açık bıraktı.

Kendisine saçlarını son modaya uygun şekilde kıvırmasını, kabartmasını ya da örmesini tavsiye edenlere, "Bu saç şekli bana daha çok yakışıyor. Modaya uyacağım diye korkunç görünmek istemem," diyordu.

Bu önemli gecede kullanabileceği kadar güzel takıları olmadığı için, dökümlü eteklerini kırmızı açelya demetleriyle yukarı topladı ve beyaz omuzlarını yeşil filizlerle süsledi. Beyaz saten ayakkabılarına göz atarken bir zamanlar boyadığı botları hatırladı ve küçük bir kız gibi sevindi, sonra soylu görünümlü ayaklarına beğeniyle bakarak odanın içinde dolaşmaya başladı.

"Yeni yelpazem çiçeklerimle bir örnek ve eldivenlerim çok güzel, halamın mendilinin üzerindeki gerçek dantel de kıyafetime hava katıyor. Keşke burnum ve ağzım da mükemmel olsaydı, o zaman çok mutlu olurdum," dedi iki elinde birer mum tutarak eleştirel gözlerle kendini incelerken.

Genç kız bu sıkıntısına rağmen odasından süzülür gibi çıkarken olağanüstü neşeli ve zarif görünüyordu; zaten hızlı yürüdüğü pek nadirdi. Bunun kendi tarzına uymadığını dü-

şünüyordu çünkü uzun boyluydu, dolayısıyla sportif veya zıpır olmak yerine alımlı ve keyfine düşkün olmayı kendine daha çok yakıştırıyordu. Uzun salona ulaştığında ileri geri yürüyerek Laurie'yi beklemeye başladı ve saçlarını parlak gösteren avizenin altında bir yer bulup durdu. Sonra biraz daha düşününce, bu ilk karşılaşmanın gösterişli olması için çocuksu bir hevese kapılmış gibi görünmekten çekinerek salonun diğer ucuna gitti. Ardından da bu kararın ne kadar doğru olduğu ortaya çıktı çünkü Laurie o fark etmeden sessizce salona girmişti ve kız uzaktaki pencerenin kenarında, başı hafifçe yana dönük, bir eliyle elbisesinin eteğini tutarken, ince beyaz silueti kırmızı perdelerin önüne zekice yerleştirilmiş bir heykel kadar etkileyici görünüyordu.

"İyi akşamlar Diana!" dedi Laurie, kızın da arzu ettiği gibi ona hayranlıkla bakarken.

"İyi akşamlar, Apollon!" diye gülümseyerek cevap verdi Amy, çünkü delikanlı da olağanüstü yakışıklı görünüyordu. Genç kız balo salonuna böyle bir adamın kolunda gireceğini düşününce Davis'lerin dört çirkin kızının haline yürekten acıdı.

"İşte çiçeklerin; Hannah'nın 'hazır buket' dediği çiçekleri beğenmediğini hatırlayınca onları kendim düzenledim," diyen Laurie, Amy'nin uzun zamandır Cardiglia'nın vitrininin önünden geçerken imrenerek baktığı özel tutacağın içine yerleştirilmiş güzel demeti ona uzattı.

"Ne kadar naziksin!" diye haykırdı Amy minnetle. "Geleceğini bilseydim ben de senin için bu akşama özel bir şey hazırlardım ama korkarım bunun kadar güzel olamazdı."

Kız tutacağın ucundaki gümüş halkayı bileğine geçirirken, delikanlı da "Teşekkür ederim; sana layık değil ama sen onu daha da güzelleştirdin," diye ekledi.

"Yapma lütfen."

"Bu tür iltifatlardan hoşlandığını sanıyordum?"

"Senden duyunca değil; hiç doğal gelmiyor. Ben senin eski patavatsızlıklarını daha çok seviyorum."

"Bunu duyduğuma sevindim," diye yanıtladı rahatlamış görünen Laurie; sonra kızın eldivenlerini düğmelemesine yardımcı oldu ve eskiden birlikte partilere gittiklerinde yaptığı gibi kravatının düzgün durup durmadığını sordu.

O akşam yemek salonunda, Avrupa'dan başka hiçbir yerde görülmeyecek türde bir kalabalık toplanmıştı. Konuksever Amerikalılar Nice'teki tüm tanıdıklarını baloya davet etmişlerdi ve unvanlara karşı herhangi bir önyargı gütmediklerinden, Noel balosuna renk katmak için birkaç ünlünün de gelmesini sağlamışlardı.

Bir Rus prensi lütfedip bir köşeye oturmuştu ve Hamlet'in annesini çağrıştıran siyah kadifelere bürünmüş, çenesinin altında inci bir yuları olan devasa bir hanımefendiyle bir saattir konuşuyordu. On sekiz yaşındaki Polonyalı kont kendisini "etkileyici ve tatlı" bulan hanımlarla sohbete dalmıştı. Davete tek başına gelen Alman bir prens etrafta aylak aylak dolaşıp kendine yiyecek bir şeyler arıyordu. Baron Rothschild'in özel kâtibi, sanki patronunun adı altın bir hale şeklinde başını taçlandırıyormuş gibi etrafa nezaketle gülümseyen, dar botlar giymiş geniş burunlu bir Yahudi'ydi. İmparator'u tanıyan tıknaz bir Fransız, belli ki dans etme hevesini gidermeye gelmişti. Evli bir İngiliz olan Leydi de Jones ise sekiz kişilik küçük ailesiyle sahneyi renklendiriyordu. Tabii ki bunların yanı sıra etrafta çevik, tiz sesli Amerikalı kızlar, güzel ama cansız görünümlü İngiliz kızlar ve birkaç tane çirkin ama zıpır Fransız matmazel vardı. Seyahat eden delikanlı takımı da oradaydı ve kendi aralarında eğleniyorlardı; çeşitli uluslara mensup anneler ise duvar dibine dizilmiş, kızlarıyla dans eden delikanlılara kibarca gülümsüyorlardı.

O akşam Laurie'nin koluna yaslanarak "sahneye çıkan" Amy tüm genç kızların anlayabileceği bir ruh hali içerisindeydi. İyi göründüğünün farkındaydı ve dans etmeye bayılıyordu. Bir balo salonuna girdiği zaman ayakları doğduğu

topraklara basıyormuş gibi rahat hissediyor, bazı genç kızların güzellikleri, gençlikleri ve dişilikleriyle yepyeni bir krallığı yönetmek için doğduklarını keşfettikleri zaman peyda olan o gücün keyfini çıkarıyordu. Davis'lerin kızlarına gerçekten acımıştı; hantal ve çirkindiler, üstelik suratsız bir baba ile daha da suratsız ve evde kalmış üç haladan başka onlara eşlik edecek kimse yoktu. Amy onların önünden geçerken dostça bir ifadeyle eğilip selam vermiş, iyi de yapmıştı çünkü bu sayede elbisesini görmüşler, yanındaki seçkin görünümlü arkadaşının kim olduğunu anlamayınca meraktan çatlamışlardı. Orkestranın müziğe girişiyle birlikte Amy'nin yüzüne renk geldi, gözleri parlamaya ve ayağıyla sabırsızca tempo tutmaya başladı; çünkü güzel dans ediyordu ve Laurie'nin de bunu görmesini istiyordu ama Laurie ona dönüp sakince "Dans mı etmek istiyorsun?" diye sorunca geçirdiği şoku tarif etmek zor olacağı için, hayal etseniz daha iyi.

"Balolarda genellikle dans edilir," dedi Amy.

Genç kızın şaşkın bakışı ve hazırcevabı delikanlının yaptığı yanlışı mümkün olduğunca çabuk telafi etmesini sağladı.

"Yani ilk dansı kastetmiştim. Bu şerefe nail olabilir miyim?

"Kont'u atlatabilirsem seninle de dans ederim. O harika dans ediyor; yine de eski bir arkadaşım olduğun için beni mazur görecektir," dedi Amy. Aslında genç kız bu ismi Laurie'yi etkilemek ve kendisinin hafife alınacak biri olmadığını hatırlatmak için söylemişti, ancak delikanlıdan alabildiği tek tatmin edici yanıt şu oldu:

"Kont sevimli bir çocuk ama 'Tanrıların uzun boylu ve ilahi güzellikteki kızına'* destek olamayacak kadar kısa biri."

Katıldıkları grupta sadece İngilizler vardı ve Amy usturuplu bir biçimde yürüyerek kotilyon dansı yapmak zorunda kaldı ama aslında içinden keyifle Tarantella yapmak

---

* Alfred Lord Tennyson'ın "A Dream of Fair Women" adlı şiirinden. (e.n.)

geçiyordu. Laurie onu "sevimli çocuğun" ellerine bıraktı ve Flo'ya olan görevini yerine getirmeye gitti. Bu sırada gelecek danslar için Amy'yle sözleşmemiş ve bu düşüncesizliği hemen cezalandırılmıştı çünkü kız yemek vaktine kadar sürecek sayıda dans sözü vermişti. Ancak yine de delikanlı pişmanlık belirtisi gösterecek olursa yumuşayacakmış gibi görünüyordu. Sırada muhteşem bir polka-redova vardı; Laurie'nin bu ikinci dans için koşturarak yanına geleceği yerde ağır adımlarla yaklaştığını gören Amy, vakur bir tatmin duygusuyla o akşam dans edeceği erkeklerin listesini gösterdi ve delikanlının kibarca ısrar etmesini de dikkate almadı. Sonra Kont'la galop dansı yaparak oradan uzaklaşırken, Laurie'nin rahatlamış bir ifadeyle gidip halasının yanına oturduğunu gördü.

İşte bu affedilebilecek gibi değildi. Amy uzun süre onunla ilgilenmedi, iki dans arasında iğne istemek ya da bir anlığına mola vermek için refakatçisi olan halasının yanına gittiğinde bir iki kelime konuştu, o kadar. Öte yandan bunun iyi bir etkisi de olmuştu; öfkesini gülen bir yüzün ardına gizlediği için olağanüstü mutlu görünüyor ve ışıl ışıl parlıyordu. Laurie ise eğlencenin hakkını veren, diğerleri gibi sıçrayıp gezinmek yerine ruhuyla ve zarafetiyle dans eden bu genç kızı hayranlıkla izliyordu. Doğal olarak kızı yeni bir bakış açısıyla incelemeye başlamıştı ve gece henüz yarılanmadan kararını verdi; küçük Amy ileride çok çekici bir kadın olacaktı.

Ortam canlıydı; herkes sosyalleşme mevsiminin ruhuna kapılmış coşuyor, Noel neşesi tüm yüzleri parlatıyor, yürekleri neşeyle dolduruyor, adımları hafifletiyordu. Müzisyenler, yaptıkları işten keyif alırcasına çalıyor, öttürüyor ve vuruyorlardı. Dans edebilen herkes dans ediyor, edemeyenler ise onları alışılmadık bir içtenlikle hayran hayran izliyorlardı. Davis'lerin havası bozuktu, Jones'ların birçoğu ise genç bir zürafa sürüsü gibi hep birlikte hoplayıp zıplıyorlardı. Baron'un coşkulu kâtibi, elbisenin pembe satenden kuyruğuyla döşemeyi kaplayan çarpıcı bir Fransız kadınla birlikte salona meteor gibi daldı. Alman Majesteleri aradığı yemek

masasını buldu, mönüde ne var ne yoksa hepsini yiyip mutlu oldu ve yıkıp dökerek verdiği zararlarla garsonları yıldırdı. İmparator'un arkadaşı bildiği ya da bilmediği bütün danslara katıldı ve bazı figürleri karıştırınca doğaçlama dönüşler yaptı. Bu tıknaz adamın çocuksu coşkusunu seyretmek gerçekten eğlenceliydi çünkü üzerinde "ağırlık taşıyor" olmasına rağmen lastik top gibi sıçrıyordu. Koştu, uçtu, zıpladı; yüzü kızardı, kel kafası parladı, ceketinin kuyrukları çılgınca dalgalandı, ayakkabıları havada ışıldadı ve müzik bitince alnındaki ter damlalarını silip gözlükleri olmayan Fransız bir Pickwick* misali etraftaki insanlara bakıp gülümsedi.

Amy ile Polonyalı kavalyesi de aynı coşkuyla dans ediyorlar ama daha kıvrak figürlerle dikkat çekiyorlardı. Laurie, kanatlanmış uçuyor gibi hiç yorulmaksızın yanından geçen beyaz ayakkabıların ritmik iniş ve çıkışlarıyla kendisinin de tempo tuttuğunu fark etti. Sonunda küçük Vladimir partiden erken ayrılmak zorunda kaldığı için çok üzüldüğünü belirterek Amy'yi serbest bıraktı. Genç kız artık dinlenmeye ve hain şövalyesinin cezasını nasıl çektiğini görmeye hazırdı.

Belli ki ceza işe yaramıştı. Gece saat on biri gösterdiğinde arkadaş ortamları körelen duygulara merhem olur ve güzelliğin, ışığın, müziğin ve hareketin büyüsüne kapılan genç sinirler titreşir, genç kanlar hareketlenir, sağlıklı genç ruhlar ayaklanır. Laurie kalkıp genç kıza yer verirken sanki birisi onu uykusundan uyandırmış gibi görünüyordu. O yiyecek bir şeyler getirmeye gittiğinde, kız keyifle gülümseyerek "Bunun ona iyi bir ders olacağını biliyordum!" dedi kendi kendine.

"Balzac'ın 'kendini boyayan kadınına'** benziyorsun," dedi Laurie, bir eliyle kızı yelpazeleyip diğer eliyle kahve fincanını tutarken.

---

* Charles Dickens'ın *The Pickwick Papers* adlı kitabındaki yuvarlak yüzlü, iri yapılı, gözlüklü karakter. (e.n.)

** Balzac'ın *La femme comme il faut* adlı eserine gönderme. Eserin kahramanı öyle güzeldir ki erkekler onun bir bakışı için ölmeyi göze alır. (e.n.)

"Benim allığım çıkmaz," dedi Amy ve sakin bir tavırla parlak yanağını ovaladıktan sonra beyaz eldivenini gösterince delikanlı çok güldü.

"Bu kumaşın ismi ne?" diye sordu Laurie, kendi dizine doğru dökülen elbisenin kıvrımına dokunarak.

"Hayal tül."

"Uygun bir isimmiş, çok güzel... yeni bir şey galiba, değil mi?"

"Fi tarihinden kalma aslında; düzinelerce kızın üzerinde görmüşsündür. Şimdiye kadar güzel olduğunu anlamadın mı, seni şapşal!"

"Daha önce senin üzerinde hiç görmedim, bu da yaptığım hatanın nedenini açıklamaya yeter herhalde."

"Böyle sözler yasak; bunları dinlemektense kahve içmeyi tercih ederim şu anda. Dur bakalım, yayılma öyle, rahatsız oluyorum."

Laurie birden fırlayıp kalktı ve kızın boşalan tabağını usulca alırken "küçük Amy"nin kendisine emirler yağdırmasından garip bir haz duyduğunu fark etti. Genç kız artık utangaçlığından kurtulmuştu ve karşı cinsin kendilerine boyun eğdiğini hisseden kızların yaptığı gibi o da bu delikanlıya acımasızca davranmak için önlenemez bir istek duyuyordu.

"Bu tür şeyleri nereden öğrendin sen?" diye sordu Laurie, şaşkın bir ifadeyle.

"'Bu tür şeyler' oldukça muğlak bir ifade. Lütfen biraz açar mısın?" diye yanıtladı Amy; aslında onun ne demek istediğini gayet iyi biliyordu fakat tarif edilemez olanı tarif etmesi için onu zorlamak istemişti.

"Pekâlâ... genel hava, tarz, vakar, bir de o... neydi... hayal dediğin kumaş, anlarsın işte," diyerek gülmeye başlayan Laurie, girdiği çıkmazdan bu yeni bilgiyi kullanarak kurtulmaya çalıştı.

Amy gururlanmıştı ama tabii ki belli etmedi ve ağırbaşlı bir tonda cevap verdi. "Yabancı ülkede yaşamak insanı ister

istemez geliştiriyor; ben burada hem çalışıyorum, hem eğleniyorum ve şuna gelince," –elbiseye doğru küçük bir işaret yaptı– "tül ucuz bir kumaş, çiçek demetleri de yok pahasına satılıyor, ayrıca ben eskiden beri elimdeki ucuz eşyalarla güzel şeyler yapmaya alışığım."

Amy bu son sözünün iyi bir etki bırakmayacağından korkmuş ve söylediğine pişman olmuştu, halbuki bu Laurie'nin daha da hoşuna gitti. Kızın eline geçen fırsatları iyi değerlendirmek için gösterdiği cesur sabrına ve yoksulluğun üzerini çiçeklerle örten neşeli ruhuna hem hayran kaldı, hem de saygı duydu. Amy onun kendisine neden böyle sevecen bir ifadeyle baktığını ve neden dans defterini kendi adıyla doldurup gecenin geri kalanını kendisine adadığını anlayamamıştı; ama bu hoş değişimi yaratan dürtü, her ikisinin de birbirlerine farkında olmadan alıp verdiği yeni izlenimlerden birinin eseriydi.

XV. Bölüm

Rafın Üzerinde

Fransa'da genç kızlar evlenene kadar sıkıcı bir yaşam sürseler de, evlendikleri zaman parolaları "*Vive la liberté*" yani "Yaşasın Özgürlük" olur. Amerika'da ise herkesin bildiği gibi kızlar bağımsızlıklarını erkenden ilan ederler ve cumhuriyetçi bir ruhla bu özgürlüklerinin tadını çıkarırlar. Yeni evli genç kadınlara gelince, onlar genellikle tahtın ilk varisiyle bu haklarından feragat eder ve sanki bir Fransız manastırına kapanmış gibi inzivaya çekilirler ama tabii ki aynı sükûnet içinde değil. Hoşlarına gitsin ya da gitmesin, düğün heyecanı biter bitmez adeta rafa kaldırılırlar ve birçoğu bu duruma itiraz edebilir, tıpkı geçen gün çok güzel bir kadının "Ben hâlâ eskisi kadar güzelim ama evli olduğum için kimse beni umursamıyor," dediği gibi.

Çok güzel olmayan, hatta şık bir kadın dahi sayılmayan Meg, bebekleri bir yaşına gelene kadar böyle bir sıkıntı çekmemişti çünkü onun küçük dünyasında hâlâ eski tip gelenekler hüküm sürüyor, üstelik her zamankinden daha çok beğenilip sevildiğini hissediyordu.

Kadınsı yanları ağır basan küçük bir kadın olduğu için annelik içgüdüsü çok güçlüydü; diğer her şeyi ve herkesi unutup tüm dikkatini çocuklarına vermişti. Onlar için hiç

yılmadan, büyük bir özveri ve titizlikle gece gündüz kendini yiyip bitiriyor, John'u ise yardımcı ellerin merhametine teslim ediyordu; zira mutfak işlerine bakması için İrlandalı bir kadın tutulmuştu. Evcimen bir adam olan John tabii ki karısından görmeye alışık olduğu ilgiyi özlüyordu fakat o da bebeklerini taparcasına sevdiği için bir süreliğine hiç şikâyet etmeden rahatından feragat etti ve erkeklere özgü bir cahillikle bir gün yeniden evindeki huzura kavuşacağına inandı. Ancak aradan üç ay geçmesine rağmen evde hâlâ rahat yoktu; Meg yorgun ve asabi görünüyordu, bebekler onu her dakika meşgul ediyor, ev ihmal ediliyor ve işleri ağırdan alan aşçı Kitty ise onu yarı aç bırakıyordu. Sabahları işe giderken, eve hapsolmuş annenin verdiği küçük siparişlerle serseme dönüyor, akşamları ise eve neşeyle gelip ailesini kucaklamak istediğinde Meg, "Sessiz ol! Çocukları daha yeni uyuttum," diyerek hevesini kaçırıyordu. Evde küçük bir toplantı düzenlemeyi teklif etse, aldığı cevap "Hayır, bebeklerin rahatı kaçar," oluyordu. Bir söyleşiye ya da konsere gitmeyi teklif etse, Meg sitemkâr bir bakışla, "Eğlence için çocuklarımı ihmal mi edeyim istiyorsun, asla!" diyerek karşı çıkıyordu. Geceleri çocuk ağlamalarıyla ve ileri geri sessizce yürüyen hayaletimsi şeklin görüntüsüyle uykusu bölünüyor, üst kattaki çocuk odasından en ufak bir ses bile gelse servisi yarım bırakan mutlak hükümdarın masadan fırlayıp gidişleriyle yemekleri yarım kalıyordu. Akşam gazetesini okurken Demi'nin karın ağrısı ticaret bültenine giriyor, Daisy'nin düşmesi hisse fiyatlarını etkiliyordu; zira Bayan Brooke sadece evin içindeki haberlerle ilgiliydi.

Adamcağız çok rahatsızdı; çocuklar karısını elinden almışlardı, ev ise bir çocuk yuvasına dönmüştü ve ne zaman bebeklerin kutsal diyarına adım atsa duyduğu "Şişşt" uyarısı yüzünden kaba bir davetsiz misafir gibi hissediyordu. Bu duruma altı ay boyunca sabretti ve düzelmeye dair bir umut göremeyince diğer dışlanan ebeveynlerin yaptığını yaparak

başka yerlerde huzur bulmaya çalıştı. Arkadaşı Scott da evlenmiş ve yakınlarda bir eve taşınmıştı. John akşamları bir iki saat onlara uğramayı alışkanlık edinmeye başladı çünkü kendi salonu boş oluyor ve karısının söylediği ninnilerin sonu gelmeyecek gibi görünüyordu. Neşeli ve güzel bir kız olan Bayan Scott her zaman anlayışlıydı ve görevlerini başarıyla yerine getiriyordu. Salonu her zaman pırıl pırıl ve güzeldi, satranç tahtası hep hazır, piyano da hep akortlu oluyor, neşeli dedikodular yapılıyor, küçük ve güzel bir akşam yemeği davetkâr bir şekilde masaya konuyordu.

John elbette ki kendi şöminesinin yanında oturmayı tercih ederdi ama orada kendini çok yalnız hissediyordu, o yüzden de elindeki diğer imkânı memnuniyetle kullanıp arkadaşının evinde vakit geçirmeye başladı.

Bu düzen önceleri Meg'in işine gelmişti; John salonda pineklemek ya da evde bir aşağı bir yukarı yürüyerek gürültü çıkarıp çocukları uyandırmak yerine iyi vakit geçirdiği için Meg rahatlamıştı. Fakat çocuklar diş çıkarma sıkıntısından kurtulup normal zamanda uykuya dalarak annelerine dinlenme fırsatı verince John'u özlemeye başladı. Karşısında eski sabahlığını giymiş, terliklerini ocak siperinde keyifle ısıtan kocası oturmadığı için sepetindeki elişleri ona sıkıcı geliyordu. Ondan evde oturmasını isteyemezdi ama kendisini yanında istediğini söylemeye gerek kalmadan fark etmemesine de kırılmıştı; öte yandan John'un onu kaç gece boşu boşuna beklediğini de tamamen unutuyordu. Çocuklara bakmaktan ve onlar için sürekli endişe duymaktan asabileşmiş, yorulmuş ve ev işleri bir zulüm haline geldiği zaman en iyi annelerin bile kaçınamadığı o mantıksız ruh haline bürünmüştü. Hareketsizlik böyle durumlarda annelerin neşesini kaçırır ve Amerikan kadınlarının çok sevdiği o çay demliğine fazla bağlandıkları için de vücutlarındaki kaslar yok olmuş, yerine sadece sinirleri kalmış gibi hissederler.

Meg de aynaya bakıp, "Evet," diyordu, "ben artık yaşlanıyorum ve çirkinleşiyorum; John beni eskisi gibi ilginç bulmuyor, o yüzden de solgun yüzlü karısını evde bırakıp hiçbir sorumluluğu olmayan o güzel komşusunu görmeye gidiyor. Ama bebekler beni seviyorlar. Zayıf ve solgun olmamı, saçımı biçimlendirmeye vaktim kalmamasını umursamıyorlar. Onlar benim tek tesellim ve gün gelecek John da onlar için nasıl şikâyet etmeden fedakârlık yaptığımı görecek, değil mi canlarım?"

Bu acıklı yardım talebine Daisy'den bir agu ya da Demi'den bir çığlık geliyor, böylece içinde anaç bir mutluluk hisseden Meg yalnızlığını unutarak feryatlarına bir süre ara veriyordu. Fakat günler geçtikçe sıkıntısı daha da arttı çünkü John son zamanlarda politikayla yakından ilgilenmeye başlamıştı ve ilginç bulduğu hususları tartışmak için her fırsatta Scott'a koşuyordu. Meg'in onu özlediğini fark etmiyordu bile. Genç kadın bu konudan kimseye söz etmedi, fakat annesi bir gün evine gelip onu gözyaşları içinde görünce moralinin bozuk olduğunu anladı ve derdini anlatması için ısrar etti.

"Zaten senden başka kimseye anlatamam anneciğim ve gerçekten tavsiyene ihtiyacım var çünkü eğer John bir süre daha böyle devam ederse boşanmam gerekecek," diye kırgın bir havada konuştu Bayan Brooke, bir yandan da gözyaşlarını Daisy'nin önlüğüne siliyordu.

"Nasıl devam ederse, canım?" diye sordu annesi endişeyle.

"John bütün gün dışarıda, akşam olunca da onu görmek istediğim halde o hep Scott'ların evine gidiyor. En zor işleri benim yapmam ve hiç eğlenecek vakit bulamamam hiç adil değil. Erkekler çok bencil oluyorlar; en iyileri bile öyle."

"Kadınlar da öyle; bence sen kendi hatalarını görene kadar John'u suçlamamalısın."

"Ama beni ihmal etmesi doğru mu?"

"Sen onu hiç ihmal etmiyor musun?"

"Ama anne, senin benden yana olacağını sanmıştım!"

"Evet, üzüntünü paylaşıyorum ama hatanın sende olduğunu düşünüyorum, Meg."

"Anlamıyorum."

"Anlatayım o zaman. John'un gün içinde tek boş zamanının akşam saatleri olduğunu düşünürsek, akşamını ona ayırıp ilgi gösterdiğinde seni ihmal etti mi hiç?"

"Hayır, ama artık iki bebeğe bakmam gerektiği için bunu yapamıyorum."

"Bence yapabilirsin tatlım ve yapmalısın da... Seninle açık konuşabilir miyim? Unutma ki seni suçlayan da annen, kederini paylaşan da."

"Tabii ki unutmam! Yine o küçük Meg'le konuşur gibi konuş benimle. Bu bebeklerin her konuda bana ihtiyaç duyduklarını görünce nasihate her zamankinden daha çok ihtiyacım oluyor."

Meg iskemlesini annesininkinin yanına çekti ve kucaklarında küçük birer dikkat dağıtıcıyla birlikte usul usul sallanarak tatlılıkla konuşmaya başladılar ve annelik bağı sayesinde daha da kaynaştıklarını hissettiler.

"Sen çoğu genç eşin düştüğü hataya düşmüşsün sadece; sevgini çocuklarına yöneltirken kocana karşı olan görevlerini unutmuşsun. Çok doğal ve affedilebilir bir hata bu Meg ama başka sonuçlar doğurmasına fırsat vermeden düzeltilmesi gerekir; zira çocukların sizi birbirinizden ayırmaları değil, birbirinize daha fazla yakınlaştırmaları gerekir. Çocuklar sadece sana aitmiş, John'un da onların geçimini sağlamaktan başka işi yokmuş gibi davranmamalısın. Ben birkaç haftadır olan bitenin farkındaydım ama zaman içinde düzeleceğinden emin olduğum için bir şey söylemedim."

"Korkarım düzelmeyecek. Akşam evde oturmasını söylesem, kıskançlık ettiğimi düşünecek, ben de böyle bir fikirle onu aşağılayamam. Onu yanımda istediğimi anlamıyor ve

bunu kelimelere dökmeden nasıl ifade edebileceğimi bilmiyorum."

"Öyle tatlı bir şekilde söyle ki seni bırakmak istemesin. Tatlım, o da küçük yuvasını çok özlüyordur ama sensiz orası bir yuva değil ve sen tüm zamanını çocukların odasında geçiriyorsun."

"Orada olmam gerekmiyor mu?"

"Her zaman değil; uzun süre bir yere kapanmak sinirlerini bozar, o zaman da hiçbir şeye tahammül edemezsin. Ayrıca bebeklere olduğu kadar John'a karşı da sorumlulukların var senin. Onu ihmal etme, bebek odasının dışında bırakma, içeride nasıl yardımcı olabileceğini öğret. Orası senin kadar ona da ait ve çocukların ona ihtiyacı var. Bu işte kendisinin de bir görevi olduğunu ona hissettirmen lazım. O zaman o da seve seve üzerine düşeni yapar ve bu hepiniz için çok daha iyi olur."

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsun anne?"

"Böyle olduğunu biliyorum, Meg, çünkü aynı yollardan ben de geçtim. Zaten ben bir şeyin iyi sonuç vereceğinden emin olmadıkça kolay kolay tavsiyede bulunmam. Jo ile ikiniz küçükken ben de tam senin yaptığını yapıyor, kendimi tamamen size adamazsam görevimi layıkıyla yerine getirmemiş olacağımı sanıyordum. Zavallı babanız da tüm yardım tekliflerini geri çevirdiğim için kendini kitaplarına verdi ve bu işi tek başıma halletmem için beni yalnız bıraktı. Elimden geldiğince mücadele ettim ama Jo çok yaramazdı. Hatta ona o kadar çok ilgi gösterdim ki neredeyse şımaracaktı. Sen ise zayıf bir bünyeye sahiptin ve senin için endişelenmekten kendim hasta oldum. Sonra baban yardımıma yetişti, bütün işleri öyle sakince halletti ve o kadar yardımcı oldu ki o zaman hatamı anladım ve artık onsuz yapamaz oldum. İşte bizim evimizdeki mutluluğun sırrı bu. Babanız hepimizi etkileyen küçük meseleleri dahi işi yüzünden ihmal etmez, ben de evdeki işlerimin ona olan ilgimi azaltmasına izin vermem.

Birçok konuda üzerimize düşeni birbirimizden bağımsız yürütürüz ama evde her zaman birlikte hareket ederiz."

"Anladım anneciğim. Benim de en büyük dileğim kocama ve çocuklarıma karşı senin bizlerle olduğun gibi olabilmek. Bana yol göster, ne dersen yapacağım."

"Sen hep benim uysal kızım oldun. Tatlım, ben senin yerinde olsam, Demi'nin yetiştirilmesi konusunda John'a daha çok sorumluluk verirdim çünkü oğlanın eğitilme vakti geliyor. Ben de her zaman teklif ettiğim şeyi yapıp Hannah'yı sana yardıma göndereceğim; o çok iyi bir bebek bakıcısıdır, böylece kıymetli bebeklerini ona emanet edip evinle daha fazla ilgilenebilirsin. Senin biraz hareket etmen gerekiyor. Hannah işleri halleder, John da karısını yeniden bulmuş olur. Daha çok dışarı çık; meşgul olduğun kadar neşeli de ol çünkü sen ailenin güneş ışığısın ve sen neşesiz olursan evde iyi bir hava esmez. Senin yerinde olsam, John'un nelerden hoşlandığını öğrenip bu konulara ilgi gösterirdim. Konuş onunla, bırak sana gazete okusun, fikirlerinizi paylaşın ve böylece birbirinize destek olun. Kadın olduğun için kendini bir kutunun içine hapsetme, çevreni tanı ve dünyada olup bitenleri anlamak için kendini eğit çünkü bunlar seni ve sana ait olan her şeyi etkiliyor."

"John çok akıllı bir adamdır, politika ve benzeri konularda ona soru sorarsam aptal olduğumu düşünecektir."

"Öyle düşüneceğini hiç sanmıyorum; sevgi birçok hatanın üzerini örter, ayrıca bunları ondan başka kime daha rahat sorabilirsin ki? Bir kere dene de gör bakalım, seninle sohbet etmeyi Bayan Scott'un yemeklerine tercih ediyor mu, etmiyor mu..."

"Deneyeceğim. Zavallı John! Korkarım onu gerçekten çok ihmal ettim ama ben doğru olanı yaptığımı sandım, o da bir şey söylemedi."

"Bencillik etmemeye çalışmıştır ama yalnızlık hissediyor olabilir. Meg, bu tam da genç evlilerin birbirlerinden

uzaklaşmaya meylettiği fakat en çok beraber olmaları gereken zamandır çünkü ilk günlerdeki sevecenlik özen gösterilmedikçe azalır ve hiçbir zaman dilimi ebeveynler için, kendilerine eğitilmek üzere verilen küçük canlıların ilk yılları kadar güzel ve değerli olamaz. John'un çocuklara yabancılaşmasına izin verme canım, zira bu zorluklar ve ayartılar dünyasında onun güvende ve neşeli kalmasını sağlayacak en önemli şey çocuklarıdır ve siz de birbirinizi onların aracılığıyla tanıyıp seveceksiniz. Şimdilik hoşça kal canım, annenin sıkıcı vaazını iyice düşün ve senin de aklına yatıyorsa uygula. Tanrı hepinizi korusun!"

Meg annesinin söylediklerini iyice düşündü, doğru buldu ve uygulamaya niyetlendi; ancak ilk girişimi tam olarak planladığı gibi gitmedi. Çocuklar anneye eziyet ediyor, tekmeyle ve yaygarayla her istediklerini alabileceklerini anladıklarından beri evi onlar yönetiyorlardı. Anne onların kaprislerinin zavallı bir kölesiydi ama babaya boyun eğdirmek o kadar kolay olmuyordu; adam zaman zaman haylaz oğlunu yola getirmeye kalkışınca da hassas eşi üzülüyordu. Demi kararlı mizacını –inatçılık demeyelim– babasından almıştı ve bir şeyi ele geçirmeyi ya da yapmayı o küçük aklına koymuşsa, feriştahı gelse onu kararından vazgeçiremezdi. Anne oğlunun henüz nefsine hâkim olabilecek kadar büyümediğini düşünüyor, baba ise artık söz dinlemeyi öğrenmesi gerektiğine inanıyordu. Küçükbey Demi babasıyla güreş etmeye kalkışırsa yenileceğini erken keşfetmişti. Çocuk kendisinden üstün olan bu adama tipik bir İngiliz gibi saygı duyuyor ve seviyor, ciddi bir ifadeyle "Hayır, olmaz," demesini annenin tüm okşamalarından daha etkili buluyordu.

Meg, annesiyle konuşmasının üzerinden birkaç gün geçtikten sonra, John'la birlikte hoş bir akşam geçirmeye niyetlendi. Güzel bir yemek hazırlattı, salonu toparladı, güzelce giyindi ve çocuklarını erkenden yatırdı; hiçbir şeyin planını bozmasını istemiyordu. Ancak maalesef Demi'nin inadı

tuttu ve erken yatmak istemedi, hatta o akşam etrafı iyice kasıp kavurmaya kararlı gibiydi. Zavallı Meg onu kucağında salladı, şarkılar söyledi, masallar anlattı ve uykusunu getirebilecek ne varsa denedi fakat hiçbiri sonuç vermedi; o kocaman gözler bir türlü kapanmıyordu. İyi huylu, söz dinleyen küçük Daisy iyi geceler diyerek yatmaya gitmiş; fakat yaramaz Demi, yüzünde cesaret kırıcı bir ifadeyle uzanmış, fal taşı gibi açık duran gözlerini ışığa dikmişti.

Salonun kapısı sessizce kapanıp tanıdık ayak sesleri gürültü yapmamaya çalışarak yemek odasına doğru giderken, Meg oğluna, "Şimdi iyi bir çocuk ol ve sessizce yat böyle, çünkü annenin babana çayını vermesi gerekiyor, tamam mı?" diye sordu.

"Ben de çay içicem!" dedi Demi, eğlenceye katılmaya hazırlanarak.

"Olmaz; ama yarın sabah kahvaltıda yemen için birkaç tane minik pasta ayırabilirim sana, eğer Daisy gibi usluca yatağına gidersen. Tamam mı, bir tanem?"

Bunu duyan Demi bir an önce uyuyup beklenen güne uyanmak istermiş gibi sıkıca gözlerini kapattı.

Bu müsait anı fırsat bilen Meg usulca odadan çıktı ve kocasını güler yüzle karşılamak üzere aşağıya koştu; saçına da onun en sevdiği mavi kurdeleyi takmıştı. John bunu hemen fark etti ve sevinerek, "Küçük anne, ne kadar neşeliyiz bu akşam, birini mi bekliyorsun yoksa?" diye sordu.

"Sadece seni, canım."

"Doğum günü ya da yıldönümü filan mı var?"

"Hayır, pasaklı bir kadın olmaktan bıktım, değişiklik olsun diye kendime çekidüzen verdim. Sen ne kadar yorgun olursan ol, her zaman masaya düzgün bir kıyafetle oturuyorsun. Ben de bunca vaktim varken aynısını yapabilirim diye düşündüm."

"Sana olan saygımdan yapıyorum bunu, hayatım," dedi, eski kafalı John.

"Ben de, ben de Bay Brooke," diyerek çay demliğinin üzerinden kocasına gülüp başını sallayan Meg, yine eskisi gibi genç ve güzel görünüyordu.

"Vay vay, bu çok hoş, tıpkı eski günlerdeki gibi. Her şey harika görünüyor. Sağlığına içiyorum canım," diyen John keyifle çayından bir yudum aldı fakat bu keyif çok kısa sürdü; daha fincanını henüz elinden bırakmıştı ki kapının kolu esrarengiz bir şekilde tıkırdamaya başladı ve ardından sabırsız bir ses duyuldu.

"Aç tapıyı; Demi buyda!"

"Yine geldi bu yaramaz çocuk. Ona yatıp uyumasını söyledim ama sözümü dinlemeyip inmiş aşağı, üstelik çıplak ayaklarıyla yere basıyor, üşütüp hasta olacak," dedi Meg, kapıyı açarken.

"Yağyın sabah olduu," diyerek neşeli bir havayla içeri giren Demi, uzun geceliği kolunun üzerine zarifçe atılmış halde masanın etrafında zıplayarak dolaşırken saçının her bir buklesi neşeyle hopluyor, sevgi dolu bakışlarla "minik pastaları" süzüyordu.

"Hayır, henüz sabah olmadı. Yatağına dönmen lazım ki anneciğin üzülmesin. Hemen gidip yatarsan biraz pasta yiyebilirsin."

Ama kurnaz çocuk, "Demi babayı seviyor," diyerek babasının dizine tırmanmaya ve yasak eğlencelerin keyfini çıkarmaya hazırlanıyordu. John başını salladı ve "Eğer sen ona yukarıda kalıp kendi kendine uyumasını söylediysen, o zaman bunu ona yaptırabilmen lazım, aksi takdirde sözünü asla dinlemez," dedi Meg'e dönerek.

"Evet, haklısın John. Gel, Demi," diyen Meg oğlunu yukarı götürürken, odasına varır varmaz rüşvetin verileceği yanılgısıyla zıplayıp duran küçük bozguncunun poposuna bir şaplak atmamak için kendini zor tuttu.

Ancak çocuk hiç de hayal kırıklığına uğramadı çünkü ileriyi göremeyen bu kadın onu yatağına yatırıp sabaha ka-

dar bir daha evin içinde gezinmesini yasaklarken, azıcık da şeker vermişti.

"Tamaaam," diyerek annesini kandıran yalancı Demi şekerini yerken çok mutluydu ve bu ilk girişimini fazlasıyla başarılı bulmuştu.

Meg Demi'yi yatağında bırakıp masaya döndü. Yemek bir süre gayet keyifli geçti, fakat daha sonra büyük bir cesaretle yeniden içeri giren küçük hayalet, annenin hatasını ifşa etti. "Daha şeker, anne."

Bunun üzerine John birden sertleşti, "Bu böyle olmaz," dedi. "Bu çocuk doğru düzgün yatağına gitmeyi öğrenmediği sürece bize rahat yok bu evde. Sen kendini yeterince köle ettin şimdiye kadar. Artık bir ders ver ona ve bu son olsun. Git onu yatağına yatır ve bırak orada, Meg."

"Yatağında durmaz ki; yanında oturmadığım zaman asla durmuyor."

"O zaman ben onun hakkından gelirim. Demi, annenin dediğini yap, yukarı çık ve yatağına yat."

"Olmasss!" diye cevap veren genç asi, gözünü diktiği küçük pastaya uzanıp arsızca yemeye başladı.

"Babanla böyle konuşmamalısın; gerekirse seni alır taşırım yukarı."

"Git sen. Demi babayı sevmiyo," diyen çocuk kaçıp annesinin eteğinin altına gizlendi.

Ama bu çaba da nafileydi. "Ona nazik davran John," sözüyle düşmana teslim edilen suçlu aniden dehşete kapıldı çünkü annesi tarafından terk edilmişti, demek ki kıyamet günü yakındı. Pastasız kalan, eğlencesi elinden alınan ve güçlü bir el tarafından o iğrenç yatağa götürülen zavallı Demi öfkesini yenemeyince babasına açıkça karşı koymaya kalkıştı ve yukarı çıkana kadar şiddetli tekmeler savurup çığlıklar attı. Yatağın bir tarafından yatırılınca hemen yuvarlanarak diğer tarafından inip kapıya koşuyor fakat küçük geceliğinin kuyruğundan yakalanıp yatağa geri götürülüyordu. Bu çıl-

gın performansı gücü tükenene kadar devam ettiren küçük adam daha sonra avazı çıktığı kadar bağırmaya başladı. Bu vokal tecrübe genellikle Meg'in direncini kırardı ama John put gibi oturuyor ve hiç duymamış gibi görünüyordu. Tatlı bir söz yoktu, şeker yoktu, ninni yoktu, masal yoktu; ışık bile söndürülmüştü. Demi sadece ateşin kırmızı parıltısıyla aydınlanan kocaman karanlığı, korkudan ziyade merakla izlemeye koyuldu. İşlerin bu yeni yapılış şekli canını sıkmıştı. Öfke nöbetleri yatışan ve aklına şefkatli cariyesi gelen tutsak diktatör, "Anne" diyerek mızıldanmaya başladı. Şiddetli kükremelerin ardından gelen bu hazin feryatlar Meg'in yüreğini parçalamıştı. Yukarı koşup "Bırak da kalayım yanında, John. Düzelir şimdi," diye yalvardı.

"Hayır, canım, ona senin sözünü dinleyip uyuması gerektiğini söyledim ve burada bütün gece kalacak dahi olsam, o söz dinlenecek."

"Ama bu kadar ağlarsa hasta olur," diye oğlunu müdafaa eden Meg, onu bıraktığı için suçluluk duymaya başlamıştı.

"Hayır, hasta filan olmaz. O kadar yoruldu ki az sonra uyuyakalacak, o zaman sorun çözülecek; çünkü laf dinlemeyi öğrenmesi lazım. Sen karışma, ben halledeceğim."

"O benim çocuğum, böyle sert muamele görüp incinmesini istemiyorum."

"O benim çocuğum ve onun şımartılarak huyunun bozulmasına izin vermeyeceğim. Şimdi aşağı in canım ve oğlanı bana bırak."

John böyle buyurgan bir ses tonuyla konuştuğu zaman Meg her zaman ona riayet ederdi ve henüz bundan hiç pişman olmamıştı.

"Lütfen bir kere öpeyim o zaman, John?"

"Elbette. Demi, annene 'iyi geceler' dile, sonra da bırak gidip dinlensin çünkü bütün gün sizinle ilgilenmekten yorgun düştü."

Meg'in hep söylediği gibi, öpücük her zaman işe yarardı; öpücüğünü aldıktan sonra daha sessiz ağlamaya başlayan Demi bütün ıstırabına rağmen yatağın ucuna kıvrılıp yattı.

"Zavallı küçük adam, uykudan ve ağlamaktan perişan oldu. Üstünü örteyim, sonra da gidip Meg'i teselli edeyim," diye düşünen John, isyankâr varisinin uyuduğunu umarak yatağa yaklaştı.

Ama çocuk uyumamıştı; babası ona baktığı anda Demi'nin gözleri açıldı, küçük çenesi titremeye başladı ve kollarını uzatarak, "Usluyum şindi," dedi, uysal bir hıçkırıkla.

Dışarıdaki merdivenlerde oturmakta olan Meg, kopan kıyametin ardından uzun bir sessizlik gelince şaşırmıştı. İçeride olabilecek tüm imkânsız kazaları aklından geçirdikten sonra endişesinden kurtulmak için usulca odaya girdi. Demi derin bir uykudaydı ama her zamanki gibi kollarını ve bacaklarını iki yana açmış halde değil, sanki adaletin merhametle hafifleyebileceğini hissetmiş gibi babasının bir parmağını tutmuş ve kol kavisinin içine kıvrılmış yumuşak bir küme şeklinde, daha üzgün ama daha akıllı bir çocuk olarak uykuya dalmıştı. John parmağını tutan küçük elin gevşemesi için bir kadın gibi sabrederek beklemiş ama oğluyla mücadelesi onu bütün gün çalışmaktan daha çok yorduğu için kendisi de uykuya yenilmişti.

Meg yastığın üzerindeki iki suratı seyrederken kendi kendine gülümsedi ve sessizce dönüp dışarı çıktı; "John'un çocuklara fazla sert davranacağından korkmama gerek kalmadı. Onları nasıl idare edeceğini gerçekten iyi biliyor. Hem bana da çok yardımı olacak çünkü Demi artık beni çok yormaya başladı," dedi kendi kendine, halinden memnundu.

John aşağı indiğinde, karşısında endişeli ya da sitem dolu bir kadın bulacağını sanmıştı ama keyifle oturmuş bonesini diken ve ondan eğer yorgun değilse gazetedeki seçim haberlerini okumasını rica eden bir Meg görünce çok şaşırdı. Bir

nevi devrim gerçekleşmekte olduğunu hemen anladı ama akıllıca davranarak hiç soru sormadı çünkü içi dışı bir olan karısının hayatı pahasına da olsa kendisinden sır saklayamayacağını biliyordu, dolayısıyla durum nasıl olsa yakında açıklığa kavuşacaktı. John gazetede yer alan uzun bir münazarayı gayet samimi bir isteklilikle okudu ve bittikten sonra da en anlaşılır şekilde izah etti. Meg de okunanlarla yakından ilgileniyormuş gibi görünmeye, zekice sorular sormaya ve dikkatini ulusun durumundan bonenin durumuna çevirmemeye çalıştı. Fakat içinden, politikanın matematik kadar berbat bir şey olduğuna, politikacıların ise birbirlerine laf atmaktan başka bir işe yaramadıklarına karar vermişti; yine de bu tür kadınsı fikirleri kendine sakladı ve John bir ara duraksadığında kafasını sallayıp, "Bu durum nereye varacak hiç bilmiyorum doğrusu," diyerek diplomatik bir belirsizlik ifade etti.

John güldü ve bir süre ona baktı; karısı dantel ve çiçeklerden oluşan küçük bir demeti eliyle tutup havaya kaldırmış, az önceki sıkıcı konuşmanın bozamadığı bir ilgi ve dikkatle inceliyordu.

"O beni mutlu etmek için politikayla ilgilenmeye uğraşıyor, ben de onun için kadın şapkalarına ilgi göstermeye çalışsam iyi olacak," diye düşünen Adil John, "Bu çok güzel görünüyor, kahvaltı kepi dediğiniz bu mu?" diye ekledi yüksek sesle.

"Canım kocacığım, bu bir bone! Benim konsere ve tiyatroya gitmek için kullanacağım en güzel bonem."

"Kusuruma bakma, o kadar küçük ki, doğal olarak senin bazen taktığın şu uçuşan şeylerden biri sandım. Bunu başında nasıl tutabiliyorsun?"

"Bu küçük danteller çenenin altında bir gül goncasıyla bağlanıyor ve öyle duruyor işte," diyen Meg boneyi başına takarak nasıl durduğunu gösterdi ve karşı konulamaz derecede hoş bir ifadeyle kocasına baktı.

"Bu gerçekten güzel bir bone ama ben altındaki yüzü tercih ederim çünkü yeniden genç ve neşeli görünüyor," diyen John karısının gülümseyen yüzünü öptü fakat çene altındaki gül goncasının aldığı hasar büyük oldu.

"Beğendiğine sevindim çünkü şu yeni konserlerden birine gitmek istiyorum bir akşam. Biraz müzik dinleyip kendime gelmem lazım. Beni götürür müsün?"

"Tabii ki götürürüm, hem de seve seve, istediğin her yere götürürüm. O kadar uzun süredir kapalı kaldın ki bu sana çok iyi gelecek, tabii ben de çok keyif alacağım. Nereden geldi bu fikir aklına, küçük anne?"

"Geçen gün annemle konuştum. Ona kendimi ne kadar sinirli, öfkeli ve keyifsiz hissettiğimi anlattım. O da bana bir değişikliğe ihtiyacım olduğunu ve daha az endişelenmem gerektiğini söyledi; dolayısıyla artık çocukların bakımı konusunda Hannah bana yardımcı olacak, böylece ben de ev işleriyle daha fazla ilgileneceğim, arada sırada eğlenmeye de vakit ayıracağım ki erkenden yaşlanıp huysuz bir ihtiyar olmayayım. Bu sadece bir deneme John, bunu kendim için olduğu kadar senin için de yapmak istiyorum çünkü son zamanlarda seni utanılacak derecede ihmal ettim, şimdi ise yuvamızı eski haline getirmek istiyorum, eğer başarabilirsem. Umarım buna bir itirazın yoktur."

John'un ne cevap verdiğini ya da o küçük bonenin tamamen mahvolmanın eşiğinden nasıl döndüğünü boş verelim; tek bilmemiz gereken, John'un evde ve ev halkında fark ettiği değişikliklerden ötürü buna hiç itiraz etmemesi. Sonuçta tam olarak cennet gibi bir ortam sağlanmasa da, yapılan işbölümü sayesinde herkes rahatladı. Titiz ve kararlı bir yapıya sahip olan John, Çocuklar Diyarı'na düzen ve itaat getirdi, böylece onlar da babalarından aldıkları terbiyeyle büyümeye başladılar. Meg açık havada yürüyüşler yaparak, arada bir eğlenerek ve akıllı kocasıyla baş başa sohbetler ederek moral bulup eski neşesine kavuştu. Ev yine bir yuva

haline geldi ve John karısı yanında olmadan hiçbir yere gitmek istemez oldu. Artık Scott'lar Brooke'ları ziyarete geliyor; herkes küçük evi çok neşeli buluyor, buranın mutluluk ve aile sevgisiyle dolu bir yer olduğunu düşünüyordu. Hatta Sallie Moffat bile oraya gitmekten hoşlanmaya başlamıştı. "Bu ev her zaman sakin ve keyifli. Bana çok iyi geliyor, Meg," diyordu, hasret dolu gözlerle etrafına bakarak. Sanki evin albenisinin nereden kaynaklandığını anlamak ve bunu muazzam bir yalnızlığın hüküm sürdüğü o kocaman evinde kullanmak ister gibiydi. Nitekim kendi evinde buradaki gibi gürültü yapan, güneş yüzlü bebekler yoktu ve Ned ona yer vermediği bir dünyada tek başına yaşıyordu.

Aslında John ile Meg'in evindeki mutluluk kolay kazanılmamıştı. Onlar bu mutluluğun anahtarını arayıp buldular, evli geçirdikleri her yıl bu anahtarı daha iyi kullanmayı öğrendiler ve böylece gerçek yuva sevgisinin ve birbirlerine destek olmanın zenginliğine ulaştılar ki bu yoksulların da sahip olabileceği, zenginlerinse parayla satın alamayacakları bir hazinedir. Genç eşler ve anneler bu tarz bir rafa kaldırılmaya razı gelebilirler zira bu raf onları çevrenin rahatsız edici söylemlerinden korur; orada üzüntüden, yoksulluktan ya da yaşlanmaktan korkmaksızın yaşamalarını, vefa ve sevgiyi kendilerine sıkı sıkı bağlanan küçük oğullarda ve kız evlatlarda bulmalarını, iyi günde kötü günde yanında yürüyen ve "evi bir arada tutan direk" olaran görülen sadık bir dosta sahip olmalarını sağlar; ayrıca bu sayede, Meg'in de anlamış olduğu gibi, bir kadın için en mutlu krallığın kendi yuvası, en büyük gurur kaynağının ise o yuvayı bir kraliçe olarak değil, akıllı bir eş ve anne olarak yönetmek olduğunu anlarlar.

XVI. Bölüm

Tembel Laurence

Laurie, Nice'e bir hafta kalma niyetiyle gitmişti fakat bir aydır oradaydı. Tek başına etrafta dolaşmaktan sıkıldığı esnada Amy'nin aşina varlığı, bir parçası haline geldiği bu yabancı diyarlara yuvayı çağrıştıran bir albeni katmıştı. Eskisi gibi "şımartılmayı" özleyen delikanlı artık bu keyfin tadını yeniden çıkarıyordu; yabancılardan gördüğü ilgi her ne kadar gururunu okşasa da, evdeki kızların ona sunduğu kardeş sevgisinin yarısı bile etmezdi. Aslında Amy hiç onu diğer kardeşleri gibi şımartmamıştı ama Laurie'yle karşılaştığına çok sevindi ve itiraf edebileceğinden de çok özlediği sevgili ailesinin bir temsilcisi olarak gördüğü bu delikanlıya sıkı sıkı tutundu. Haliyle ikisi de birbirlerinin varlığıyla avunmaya başlamışlardı. Nice'te yaşayanlar yaz sezonunda pek çalışkan olmadıkları için, ikisi çoğu zaman birlikte vakit geçiriyor, ata biniyor, yürüyüşe çıkıyor, dans ediyor ya da aylak aylak dolaşıyorlardı. Pervasızca eğlenmeye devam ederken, aynı zamanda pek farkında olmadan birbirleri hakkında keşif yapıp fikir ediniyorlardı. Amy gün geçtikçe arkadaşının gözünde yücelmekte, delikanlı ise kızın gözünde değerini yitirmekteydi; bu konu aralarında hiç konuşulmadığı halde ikisi de gerçeğin farkındaydılar.

Amy onu hoşnut kılmaya çalışıyor ve başarıyordu; kendisini eğlendirdiği için delikanlıya minnettardı ve karşılık olarak yaptığı küçük iyilikleri, dişi yanı ağır basan kadınların bildiği o tarifi imkânsız albeniyle destekliyordu. Laurie ise özel bir çaba harcamıyordu; kendisini mümkün olduğunca rahat bir biçimde olayların akışına bırakıyor, geçmişi unutmaya çalışıyor ve tek bir kadın onu reddetti diye diğer tüm kadınların kendisine iyilik borçlu olduklarını düşünüyordu. Cömert olmak onun için zor bir iş değildi. Amy istediği takdirde ona Nice'teki bütün süs eşyalarını alabilirdi; öte yandan genç kızın kendisi hakkında oluşturduğu kanaati değiştiremeyeceğini anlamıştı. Hem kederli, hem de küçümseyici bir şaşkınlıkla onu seyreden keskin mavi gözlerden adeta ödü patlıyordu.

Havanın çok güzel olduğu bir gün, Laurie yine her zamanki gibi aylak aylak otururken öğlen vakti Amy de ona katılıp "Bizimkiler bugünü Monaco'da geçirmeye gittiler," dedi. "Ben burada kalıp mektup yazmayı tercih ettim. İşim az önce bitti, şimdi de resim yapmaya Valrosa'ya* gidiyorum; benimle gelir misin?"

"Gelirim tabii ama bugün öyle uzun bir yürüyüş için fazla sıcak değil mi?" diye ağır ağır cevap verdi delikanlı; odanın gölgesi gözüne dışarıdaki yakıcı gün ışığından daha cazip görünmüştü.

"Küçük arabayı alacağım. Baptiste kullanacak. Sen sadece şemsiyeni tutarsın, eldivenlerin de kirlenmemiş olur," diye cevap verdi Amy. Bunu söylerken Laurie'nin zayıf noktası olan tertemiz eldivenlerine alaycı bir bakış atmıştı.

"O zaman seve seve gelirim," diyen Laurie resim defterini taşımak için elini uzattı ama kız defteri kolunun altına sıkıştırıp, "Zahmet etme sen," dedi sertçe. "Ben taşıyabilirim. Senin pek halin yok gibi."

---

* Alcott'ın günlüklerinde de bahsettiği, *Parc De Valrose* diye bilinen geniş bir araziye kurulu Nice yakınlarındaki şato. (e.n.)

Kız merdivenlerden koşar adımlarla inerken Laurie kaşlarını kaldırdı ve kızın peşinden ağır ağır yürümeye başladı, fakat arabaya vardıklarında dizginleri kendi aldı ve küçük Baptiste'e arabanın arkasında uyuklamaktan başka bir iş kalmadı.

Yol boyunca hiç münakaşa etmediler; Amy çok usturuplu, Laurie ise fazla üşengeçti. Bir ara delikanlı genç kızın şapkasının kenarından görünen yüzüne göz attı, o da gülümseyerek karşılık verdi ve gayet arkadaşça bir tavır içinde yollarına devam ettiler.

Yolculuk çok güzeldi. Gözlerine bayram ettiren muhteşem manzaraların içinde kıvrılarak yol aldılar. Bir yerde gördükleri eski bir manastırın içinden ilahi okuyan keşişlerin sesleri geliyordu; başka bir yerde çıplak bacaklı bir çoban, ayaklarında tahta ayakkabıları, kafasında sivri uçlu şapkası ve omzunda asılı duran ceketiyle bir taşın üzerine oturmuş pipo içiyor, keçilerinin bir kısmı kayaların üzerinde hoplayıp zıplarken bir kısmı da ayağının dibine serilmiş yatıyordu. Yanlarından geçen gri renkli uysal eşekler sırtlarındaki küfelerde yeni kesilmiş taze çimenler taşıyorlardı; bazen bu yeşil öbeklerin arasında keçe şapkalı güzel bir kız oturmuş oluyor, bazen de bir kadın yürürken bir yandan da örekesiyle yün eğiriyordu. Kahverengi gözlü, yumuşak bakışlı çocuklar taştan yapılmış tuhaf kulübelerin içinden fırlayarak onlara çiçek demetleri ya da dalında portakallar sunuyorlardı. Tepelerin üstü budaklı zeytin ağaçlarının koyu renk yapraklarıyla kaplıydı; meyve bahçelerindeki ağaçlardan altın rengi meyveler sarkıyor, kocaman kırmızı anemon çiçekleri yol kenarlarını süslüyor ve bembeyaz Deniz Alpleri, İtalya'nın masmavi gökyüzüne doğru keskin hatlarıyla yükseliyordu.

Valrosa'da yaz havası aralıksız hüküm sürdüğü için her yerde güller açmıştı. Kemerli geçidin üzerinden aşağı sarkıp büyük kapının parmaklıklarına sokularak oradan geçen-

leri içten bir karşılamayla selamlıyorlar, limon ağaçlarının ve tüylü palmiyelerin arasından kıvrılarak tepedeki şatoya çıkan yolun kenarlarını süslüyorlardı. İnsanı dinlenmeye davet eden oturma yerlerinin gölgeli kuytuları öbek öbek çiçeklerle doluydu; mağaraya benzetilen serin girintilerin her birinde çiçeklerden oluşan bir peçenin ardında gülümseyen, mermer bir su perisi vardı; bütün çeşmelerin havuzlarına, eğilip kendi güzelliklerini gülümseyerek seyreden kırmızı, beyaz ve açık pembe güllerin aksi yansıyordu. Güller evin duvarlarını kaplamış, saçaklardan sarkmış, sütunlara tırmanmış ve bol güneşli Akdeniz ile kıyısındaki beyaz duvarlı şehre bakan geniş terasın korkuluklarını dal budak sarıp alabildiğine azmışlardı.

Amy muhteşem teras manzarasının ve etrafı saran güzel kokulu esintinin keyfini çıkarmak için bir an durdu ve Laurie'ye "Burası tam bir balayı cenneti, değil mi?" diye sordu. "Sen hiç böyle güller gördün mü?"

"Hayır, ama böyle batan dikenler de görmedim," diye cevap verdi Laurie, başparmağını ağzına götürürken. Uzanamayacağı bir yükseklikte tek başına duran kırmızı çiçeği yakalayabilmek için gösterdiği çaba sonuçsuz kalmıştı.

"Daha aşağıda duranlardan birini dene ve dikenli olmayanlardan seç," diyen Amy, arkasındaki duvarı donatan krem renkli minik güllerden üç tane kopardı ve bir barış teklifi sunar gibi delikanlının yakasındaki iliğe yerleştirdi. Laurie, yüzünde şaşkın bir ifadeyle bir süre çiçeklere baktı; İtalyan tarafında az da olsa batıl inançlar barındıran delikanlı, o an hayal gücü kuvvetli genç adamların ufak tefek şeylere anlam yükleyen ve her köşede romantizm bulan o yarı acı yarı tatlı melankolisine kapılmıştı. Dikenli kırmızı güle uzanırken aklında Jo vardı, çünkü bu parlak renkli çiçeklerde onu görmüştü; ayrıca Jo evdeyken sık sık elbisesinin yakasına bunlara benzeyen sera güllerinden takardı. İtalyanlarsa Amy'nin ona verdiği soluk renkli gülleri sadece

ölülerin eline tutuşturur, düğün çelenklerinde asla kullanmazlardı. Dolayısıyla Laurie bir an için bu işaretin Jo'yla mı yoksa kendisiyle mi ilgili olduğunu anlamaya çalıştı, fakat Amerikalılara özgü sağduyusu sayesinde hemen bu duygusallığın üstesinden geldi ve yüksek sesle kahkaha attı. Amy delikanlının buraya geldiğinden beri bu kadar içten güldüğünü hiç duymamıştı.

"Aslında bu iyi bir tavsiyeydi; lafımı dinlesen iyi olur, parmakların kurtulur," dedi kız, sözlerinin onu eğlendirdiğini düşünerek.

"Teşekkür ederim, dinleyeceğim," diye şakayla karışık yanıtladı Laurie ve bunun üzerinden birkaç ay geçtikten sonra gerçekten de dinledi.

Amy, rustik görünümlü oturma yerlerinden birine yerleşirken, "Sen ne zaman büyükbabanın yanına gideceksin, Laurie?" diye sordu.

"Çok yakında."

"Son üç haftadır aynı şeyi söyleyip duruyorsun."

"Sanırım kısa cevaplar insanı zahmetten kurtarıyor."

"Ama büyükbaban seni bekliyor. Gitmen lazım."

"Ne kadar misafirperversin! Ben de biliyorum beklediğini."

"O zaman neden gitmiyorsun?"

"İçimdeki fesatlıktan ötürü herhalde."

"İçindeki miskinlikten demek istiyorsun. Gerçekten korkunç bir şey bu!" dedi Amy sert bir ifadeyle.

"O kadar da korkunç değil çünkü gidersem onu rahatsız edeceğim. Burada biraz daha kalıp seni rahatsız etsem daha iyi, çünkü sen daha kolay katlanıyorsun; aslında bu tam da sana uygun bir iş," diyen Laurie teras korkuluğunun geniş kenarına sakince oturup yerleşti.

Amy pes ettiğini gösterircesine başını salladı ve eskiz defterini açtı ama "bu oğlana" iyi bir ders vermeyi kafasına koyduğu için hemen ardından tekrar konuşmaya başladı.

"Sen ne yapıyorsun şimdi?"

"Kertenkeleleri seyrediyorum."

"Hayır, hayır; ne yapmak istediğini, amacının ne olduğunu soruyorum."

"İzin verirsen bir sigara içmeyi istiyorum."

"İnsanı nasıl da kışkırtıyorsun! Ben sigara içilmesinden hoşlanmıyorum. Ancak resmini yapmama izin verirsen sigara içebilirsin; bana bir insan figürü lazım."

"Memnuniyetle. Nasıl çizeceksin beni? Boydan mı yoksa dörtte üçümü mü, amuda kalkmış halde mi, yoksa ayaklarımın üzerinde mi? Naçizane teklifim, boylu boyunca uzanmış yatarken çizmen olacaktır; sonra kendini de yanıma çizersin ve resmin adı '*Dolce far niente*' yani 'Bir şey yapmamanın keyfi' olur."

"Olduğun gibi kal öyle ve hatta uyu istersen. Bugün sıkı çalışmaya niyetliyim," dedi Amy, en enerjik ses tonuyla.

"Ne hoş bir heves!" dedikten sonra sırtını oradaki uzun mermer vazoya dayayan Laurie, halinden son derece memnun görünüyordu.

"Jo şimdi seni böyle görse ne derdi acaba?" diye sordu Amy sabırsızca; şu durumda bile hâlâ kendisinden daha etkili olan kız kardeşinin adını kullanarak Laurie'yi canlandırmayı ummuştu.

"'Git başımdan Teddy, meşgulüm!' derdi, her zamanki gibi." Delikanlı gülerek konuşmuştu ama bu doğal bir gülüş değildi; yüzünden bir gölge gelip geçti çünkü o tanıdık ismin söylenmesi henüz tam kapanmamış bir yaraya dokunmuştu. Amy eskiden beri Laurie'nin ses tonuna ve yüzündeki hüzne aşinaydı ama bu defa gördüğünden etkilenmişti zira başını kaldırıp baktığında yakaladığı yüz ifadesi daha önce gördüklerinden çok farklıydı; bu kederli bakış, acı, memnuniyetsizlik ve pişmanlık doluydu. Daha fazla incelemeye fırsat bulamadan da silinip gitti ve yerini yine o kayıtsız ifade aldı. Laurie o esnada hayallere dalmış

ve Amy'nin varlığını unutmuş gibiydi. Bir ressam gözüyle onu izleyen kız, gözleri güneyin hayalciliğiyle dolu, başında şapkası olmadan güneşin altında keyif çatan bu haliyle onun bir İtalyan'a ne kadar çok benzediğini geçirdi aklından.

"Mozolesi üzerinde uyuyan genç bir şövalye heykeline benziyorsun," dedi bir yandan koyu renkli taşa yaslanmış keskin hatlı profili dikkatlice çizerken.

"Keşke öyle olsaydım!"

"Bu aptalca bir dilek, kendine yazık etmediğin sürece tabii. Sen o kadar değiştin ki bazen düşünüyorum da..." dedikten sonra duraksayan Amy'nin yüzündeki yarı çekingen, yarı mahzun bakış, bitirmediği konuşmasından daha çok anlam taşıyordu.

Laurie kızın ifade etmeye çekindiği o sevecen endişesini gördü, anladı ve doğrudan gözlerinin içine bakarak, "Her şey yolunda, hanımefendi" dedi, tıpkı eski günlerde onun annesine söylediği gibi.

Bu cevap kızı tatmin etmiş, son zamanlarda onu endişelendirmeye başlayan kuşkularını yatıştırmıştı. Konuşurken kullandığı candan ses tonu da ne kadar etkilendiğini gösteriyordu.

"Buna sevindim! Senin çok kötü bir çocuk olacağını hiç düşünmedim zaten ama o berbat Baden-Baden'da para harcamış olabileceğin geldi aklıma; ya da evli ve çekici bir Fransız kadına kalbini kaptırmış olabilirdin veya genç adamların her yurtdışı seyahatinde yaptıkları gibi başını belaya sokabilirdin. Güneşin altında durma öyle, gel, uzan şu çimlerin üzerine. Bir taraftan da, Jo'nun kanepenin köşesine çekilip sırlarımızı açtığımız zaman dediği gibi, 'arkadaş arkadaşa konuşalım' seninle."

Laurie uysalca kendini çimenlerin üzerine attı ve Amy'nin yerde duran şapkasına papatyalar takarak oyalanmaya başladı.

"Ben sır dinlemeye hazırım," dedi sonra, gerçek bir ilgi ifadesiyle başını kaldırıp kıza bakarak.

"Benim anlatacak bir sırrım yok; sen başla."

"Bende bir tane dahi yok. Belki sen evden haber almışsındır diye düşünmüştüm."

"Son gelen haberlerin hepsini duydun. Sen daha fazla haber almıyor musun? Jo sana sayfalar dolusu mektup yazıyor olmalı."

"Onun işleri çok yoğun; ben de sürekli gezip duruyorum, dolayısıyla düzenli mektup yazabilmek imkânsız, bilirsin. Sen şu büyük sanat eserine ne zaman başlayacaksın, Raffaella?" diye sordu birden konuyu değiştirerek. Bu arada kısa bir süre duraksamış ve Amy'nin sırrını bilip bilmediğini ve bu konuda konuşmak isteyip istemediğini anlamaya çalışmıştı.

"Hiçbir zaman," diye yanıtladı kız, ümitsiz ama kararlı bir tavırla. "Roma, içimdeki bütün kibri aldı götürdü; oradaki şaheserleri gördükten sonra kendimi çok önemsiz hissettim ve aptalca ümitlerimin hepsinden vazgeçmek zorunda kaldım."

"Neden vazgeçtin ki bunca enerjin ve yeteneğin varken?"

"Tam da bu sebepten. Zira yetenekli olmak, deha olmak demek değil ve insanın ne kadar enerjisi olursa olsun, bu onu bir deha yapmaya yetmez. En iyi olmayacaksam hiçbir şey olmamayı tercih ederim. Alelade bir ressam olmak istemiyorum, o yüzden daha fazla çaba göstermeyeceğim."

"Peki şimdi ne yapmayı düşünüyorsun, sorabilir miyim?"

"Diğer yeteneklerimi geliştiririm ve elime fırsat geçecek olursa, sosyete güllerinden biri olurum."

Bu çok karakteristik bir konuşmaydı ve kulağa fazla cüretkâr geliyordu ama korkusuzluk genç insanlara yakışır; ayrıca Amy'nin bu azminin iyi bir sebebi vardı. Laurie gülümsedi ama bir yandan da kızın, sıkı sıkıya bağlandığı ama-

cının ardından yas tutarak vakit harcamak yerine yepyeni bir yola yönelen tabiatı hoşuna gitmişti.

"Güzel! Fred Vaughn da işe bu noktada dahil oluyor sanırım."

Amy tedbirli davranıp sesini çıkarmadı ama aşağı indirdiği bakışlarından kendini mahcup hissettiği belliydi. Bunun üzerine Laurie yerinden doğrulup "Şimdi sana ağabeylik yapıp bazı sorular soracağım. İzin verir misin?" dedi ciddiyetle.

"Cevap vereceğime söz veremem."

"Ağzın söylemese de yüzün söyler. Henüz duygularını saklayabilecek kadar görmüş geçirmiş bir kadın sayılmazsın canım. Geçen sene Fred'le ikinizin hakkında dedikodular gelmişti kulağıma ve sanırım o acilen eve çağrılıp uzun süre alıkonmasaydı aranızda bir şeyler olacaktı, değil mi?"

"Bunu söylemek bana düşmez," diye ciddi bir tonda cevap verdi Amy; fakat dudaklarındaki gülümseme ve gözlerindeki haince ışıltı bu gücünden haberdar olduğunu ve bundan keyif aldığını gösteriyordu.

"Umarım nişanlanmamışsındır?" diyen Laurie birdenbire ciddileşmiş ve bir ağabey havasına bürünmüştü.

"Hayır."

"Ama geri gelirse ve düzgün bir şekilde dizlerinin üzerine çökerse, o zaman nişanlanırsın, değil mi?"

"Muhtemelen."

"O zaman sen hoşlanıyorsun bu Fred'den."

"Uğraşırsam o da olur."

"Ama uygun zaman gelene kadar uğraşmaya niyetin yok galiba? Aman Tanrım, ne kadar müthiş bir sağduyu! O iyi bir adam Amy, fakat katiyen senin beğenebileceğin biri değil bence."

"Fred zengin ve kibar, davranışları da çok hoş," derken serinkanlı ve ağırbaşlı görünmeye çalışan Amy, niyetinin içtenliğine rağmen yine de biraz utanç duymaktaydı.

"Anlıyorum; sosyetenin kraliçeleri parasız yapamazlar, o yüzden sen de iyi bir eş bularak sosyeteye giriş yapmak istiyorsun, değil mi? Oldukça doğru ve dünyanın şu anki gidişatına uygun bir davranış ama bu sözler senin annenin kızlarından birinin ağzından çıkınca kulağa garip geliyor."

"Yine de doğru ama."

Alçak sesle söylenen bu kısa cümledeki kararlılık, sözün genç sahibiyle garip bir tezat oluşturuyordu. Laurie bunu hissetti ve nedenini bilemediği bir hayal kırıklığıyla tekrar çimenlere uzandı. Delikanlının görünüşünden, sessizliğinden ve için için onu tenkit ediyor olmasından dolayı telaşa kapılan Amy, hiç gecikmeden konuşmasını sürdürmeye karar verdi.

"Biraz canlansan iyi olacak," dedi sertçe.

"Sen hallet şu işi benim için tatlı kız."

"Deneseydim yapardım," diyen Amy bunu en kısa yoldan yapmak ister gibi görünüyordu.

"Dene o zaman. İşte sana fırsat," diye karşılık verdi Laurie; en sevdiği eğlenceden bu kadar uzak kaldıktan sonra takılacak birini bulmak hoşuna gitmişti.

"Beş dakika geçmeden kızarsın."

"Ben sana asla kızmam. Ateş yakmak için iki çakmaktaşı gerekir ama sen kar kadar soğuk ve yumuşaksın."

"Sen benim neler yapabileceğimi bilmiyorsun; kar yeri geldiğinde hem parlaklık, hem de ürperti yaratır. Senin umursamazlığının yarısı gösterişten ibaret, bunu kanıtlamak için biraz kışkırtma yeterli olacaktır."

"İstediğin kadar kışkırt; ufak tefek karısı tarafından dövülen iriyarı adamın dediği gibi, 'bana bir şey olmaz ama sen biraz eğlenmiş olursun.' Beni bir koca ya da bir halı yerine koy ve yorulana kadar vur, eğer böyle bir idman sana iyi gelecekse."

Amy iyice öfkelenmişti; delikanlıyı bu derece değiştiren duyarsızlığı silkeleyip atmak için hem dilini hem kalemini sivrilterek konuşmayı sürdürdü.

"Flo ve ben sana yeni bir isim bulduk: 'Tembel Laurence.' Nasıl? Beğendin mi?"

Kız bunun onu kızdıracağını sanmıştı, oysa delikanlı kollarını başının altında birleştirerek, "Hiç fena değil, teşekkür ederim hanımlar," dedi istifini bozmadan.

"Hakkında ne düşündüğümü dürüstçe söylememi ister misin?"

"Sabırsızlıkla bekliyorum."

"Pekâlâ, seni küçümsüyorum."

Kız eğer hırçın ya da fettan bir tonda "Senden nefret ediyorum," demiş olsaydı, delikanlı buna gülerdi, hatta hoşuna bile giderdi. Fakat kızın sesindeki ciddi ve neredeyse hüzünlü vurgu onu silkeleyip kendine getirmişti.

"Neden peki, söyler misin lütfen?" diye sordu alelacele.

"Çünkü elinde iyi, faydalı ve mutlu biri olabilmek için her türlü imkân varken sen kusurlu, tembel ve çok mutsuz bir insan olup çıktın."

"Bunlar sert sözler, matmazel."

"Beğendiysen devam edebilirim."

"Yalvarırım devam et; oldukça ilginç buldum."

"İlgini çekeceğini tahmin etmiştim; çünkü bencil insanlar hep kendilerinden söz edilsin isterler."

"Ben mi bencilim?" Bu soru şaşkın delikanlının ağzından gayriihtiyari çıkıvermişti çünkü onun gurur duyduğu tek yanı cömert ve fedakâr olmasıydı.

"Evet, hem de çok bencilsin," diye devam etti Amy konuşmasına. Sesi soğuktu, sakindi ve öfkeli tonundan iki kat daha etkiliydi. "Şimdi bunun nasıl olduğunu sana göstereceğim çünkü gülüp eğlenirken bir taraftan da seni izliyordum ve gördüklerimden hiç memnun kalmadım. Yurtdışına çıkalı yaklaşık altı ay oldu ama sen bunca zamandır vakit öldürmekten, paranı çarçur etmekten ve arkadaşlarını hayal kırıklığına uğratmaktan başka bir şey yapmadın."

"Dört yıl inekledikten sonra biraz keyif çatmayı hak etmedim mi sence?"

"Bana pek de sıkı çalışmış biri gibi görünmüyorsun; anladığım kadarıyla kendini geliştirememişsin. Seni ilk gördüğümde epey ilerleme kaydetmiş olduğunu söylemiştim ama o lafımı geri alıyorum, çünkü şu an seni en son gördüğüm halinin yarısı kadar bile değilsin bence. Fena halde tembelleşmişsin; dedikodu yapmayı seviyorsun ve saçma sapan işlerle vakit geçiriyorsun; aklı başında insanlar tarafından sevilip sayılmak yerine ahmak insanların seni okşayıp şımartmasıyla tatmin oluyorsun. Sende para, yetenek, mevki, sağlık ve güzellik varken, sen kalkmış beyhude işlerle uğraşıyorsun. Gerçek bu, o yüzden söylemeden duramadım. Tüm o muhteşem vasıflarını kullanıp keyfini süreceğin yerde aylaklıktan başka yapacak iş bulamıyorsun; olabileceğin ve olman gereken adam yerine sen..." Kız burada durdu. Yüzünde hem acı hem de merhamet ifadesi vardı.

"Demir ızgaralarda yakılan şehit Aziz Laurence'ım," diye ekledi Laurie, cümleyi sakince bitirerek. Yine de söylev etkisini göstermeye başlamıştı; delikanlı tamamen uyanık bakıyordu ve kayıtsız görünümü yerini yarı kızgın, yarı kırgın bir ifadeye bırakmıştı.

"Böyle algılayacağını tahmin etmiştim zaten. Siz erkekler bizim melek olduğumuzu ve sizi istediğimiz şekle sokabileceğimizi söylersiniz; fakat size gerçekten iyilik yapmaya kalkıştığımız anda bizi alaya alıp sözümüzü dinlemeyi reddedersiniz ki bu da iltifatlarınızın ne derece gerçek olduğunu gösteriyor." Bu buruk konuşmadan sonra Amy, ayağının dibindeki asap bozucu şehide sırtını döndü.

Derken bir el kâğıdının üzerini kapatıp çizmesine engel oldu ve Laurie'nin sesi, "Uslu duracağım, uslu duracağım artık," dedi pişman bir çocuğun gülünç taklidiyle.

Fakat Amy ciddiyetini korumuş ve hiç gülmemişti. Kâğıdın üzerinde duran ele kalemiyle hafifçe vurarak ağırbaşlı

bir havada konuştu. "Böyle bir ele sahip olduğun için utanmıyor musun? Tıpkı bir kadınınki kadar yumuşak ve beyaz. Jouvin marka en iyi eldivenlerini takıp kadınlara çiçek koparmaktan başka bir iş yapmamış gibi görünüyor. Tanrı'ya şükür ki züppe değilsin; parmaklarında pırlantalar ya da kocaman mühür yüzükleri görmediğime seviniyorum. Sadece Jo'nun sana eskiden verdiği küçük yüzük duruyor. Ah, keşke o da burada olsaydı da bana yardım etseydi."

"Keşke!"

El nasıl geldiyse yine aynı hızla yok oldu; kızın dileğini yineleyişinde Amy'ye bile uygun düşecek enerji vardı. O an aklına gelen yeni bir düşünceyle dönüp Laurie'ye baktı, fakat delikanlı şapkasını sanki gölge yapmasını istermiş gibi yüzünün yarısına kadar indirmişti, bıyıkları da ağzını saklıyordu. Amy sadece onun derin bir nefes ya da bir iç çekişle inip kalkan göğsünü ve hakkında konuşulamayacak kadar değerli ve hassas bir şeyi saklamak istermişçesine çimenlerin arasına gömdüğü elini görebiliyordu. Çeşitli ipuçları ve ufak tefek olaylar Amy'nin zihninde birden şekillenip anlam kazanmış, kız kardeşinin kendisine açmamış olduğu konuyu kavramasını sağlamıştı. Laurie'nin hiç kendi isteğiyle Jo'dan söz etmediğini, yüzüne düşen gölgeyi, mizacındaki değişikliği ve güzel eline hiç de uygun bir süs olmayan o eski küçük yüzüğü anımsadı. Kızlar bu tür işaretleri hemen görür ve hissederler. Amy de delikanlıdaki değişikliğin altında bir aşk acısı yattığını daha önce tahmin etmiş, şimdi de iyice emin olmuştu. Keskin gözleri bir an doldu ve dilediği zaman gayet yumuşak ve nazik olabilen ses tonuyla yeniden konuşmaya başladı.

"Seninle böyle konuşmaya hakkım olmadığını biliyorum, Laurie; eğer sen dünyanın en tatlı mizaçlı insanı olmasaydın, muhtemelen bana çok kızardın. Ama hepimiz seni öylesine seviyor ve gurur duyuyoruz ki evdekilerin benim hissettiğim hayal kırıklığına uğramasına gönlüm razı olma-

dı; gerçi belki de onlar sendeki değişikliği benden daha iyi anlarlardı."

"Anlarlardı sanırım," diyerek şapkanın altından gelen haşin cevap, aynı zamanda kırılmış olduğunu da gösteriyordu.

"Bana söylemeleri gerekirdi, o zaman seni paylamazdım bu kadar. Hatta her zamankinden daha nazik ve sabırlı olurdum. Ben zaten o Bayan Randal'ı hiç sevmemiştim, şimdi de nefret ediyorum!" diyen kurnaz Amy, bu defa gerçekleri tam olarak öğrendiğinden emin olmak istiyordu.

Laurie yüzündeki şapkayı çekip atarak, "Bayan Randal'ın canı cehenneme!" dedi, genç hanıma karşı ne hissettiğine dair şüpheye yer bırakmayacak bir bakışla.

"Özür dilerim; ben sanmıştım ki..." diyen Amy sözünü bilerek yarıda kesti.

"Hayır, öyle sanmamıştın; Jo'dan başka kimseyle ilgilenmediğimi gayet iyi biliyordun." Laurie eskiden yaptığı gibi fevri bir tonda konuşmuş ve yüzünü başka tarafa çevirmişti.

"Öyle düşündüm, ama bu konuda bana kimse bir şey söylemedi. Sen de kalkıp buraya gelince yanıldığımı sandım. Jo sana iyi davranmadı mı? Oysa seni çok sevdiğinden emindim."

"Beni seviyor ama istediğim şekilde değil; hem zaten senin de dediğin gibi hiçbir işe yaramayan bir adamsam eğer, o zaman iyi ki beni sevmemiş. Yine de bu onun suçu; böylece söyleyebilirsin ona."

Delikanlı konuşurken yüzünde yine o sert ve acımasız ifade belirmişti; bu da Amy'nin canını sıkmaya yetti çünkü ona neyin iyi geleceğini bilmiyordu.

"Ben yanılmışım, bilmiyordum. Sana ters davrandığım için çok üzgünüm ama bu durumu daha rahat atlatmanı istiyorum Teddy, canım."

"Bu onun beni çağırdığı isim. Kullanma onu!" diyen Laurie, eskiden Jo'nun yarı nazik yarı sitemkâr sesiyle söylediği bu sözleri aniden elini kaldırarak kesti. Ardından alçak bir sesle, "Kendi tecrübelerini edinince görürsün," diye ekledi, bir avuç çimeni topraktan söküp çıkarırken.

"Ben olsam bunu mertçe karşılardım ve sevilmiyorsam bile saygınlığımı korumuş olurdum," dedi Amy, konu hakkında hiçbir şey bilmeyen birinin kararlılığıyla.

Laurie içinde bulunduğu bu durumu hiç sızlanmadan, anlayış beklemeden ve derdini kendi içinde yaşamayı becererek mükemmel bir şekilde karşılayabildiği için kendisiyle gurur duyuyordu. Amy'nin uyarısı farklı bir bakış açısı getirmiş, delikanlı ilk başarısızlıkta cesaretini kaybedip kendini karamsar bir kayıtsızlığa hapsetmenin aslında zayıflık ve bencillikten başka bir şey olmadığını fark etmişti. Sıkıntılı bir rüyadan aniden uyanmış gibiydi ve tekrar uyumanın imkânsız olduğunu hissediyordu. Hemen yerinden doğrularak, "Jo beni görseydi senin gibi küçümser miydi?" diye sordu yavaşça.

"Şu anki halini görseydi, evet. Jo, tembel insanlardan nefret eder. Harika bir şeyler yapıp onu kendine âşık etsen daha iyi olmaz mı?"

"Elimden geleni yaptım ama fayda etmedi."

"İyi dereceyle mezun olmaktan mı söz ediyorsun? Bu zaten senin büyükbaban için yapman gereken bir şeydi. Bu kadar zaman ve para harcadıktan sonra, üstelik herkes sana bu kadar güvenirken başarısız olsaydın çok utanç verici olurdu."

"Ne dersen de, ben yine de başarısız oldum çünkü Jo beni bir türlü sevemedi," dedi Laurie. Başını eline dayamıştı ve bu haliyle iyice ümitsizliğe kapılmış görünüyordu.

"Hayır, olmadın. Sonunda sen de bunu göreceksin. Bu senin için iyi bile oldu çünkü çalıştığın takdirde bir şeyler başarabileceğini anladın. Eğer kendine başka bir amaç edine-

bilirsen, kısa sürede yine o eski zinde ve neşeli haline döner, sıkıntını üzerinden atarsın."

"Bu mümkün değil."

"İstersen dene ve gör. 'Bu kız da bu konularda ne çok şey biliyor,' diye düşünüp omuz silkmene gerek yok. Ben çok akıllıymışım gibi yapmıyorum, sadece iyi bir gözlemciyim ve tahmin edebileceğinden çok daha fazlasını görüyorum. Başka insanların tecrübeleri ve tutarsızlıkları benim hep ilgimi çekmiştir. Bunları kendime tam olarak izah edemesem de aklımda tutuyorum ve kendi yararıma kullanıyorum. İstersen Jo'yu hayatın boyunca sev ama bunun seni mahvetmesine izin verme çünkü sırf istediğin birini elde edemedin diye elindeki bunca şansı fırlatıp atmak çok yazık olur. Tamam, artık sana söylev çekmeye son veriyorum çünkü er geç bir gün uyanacağını ve o taş yürekli kıza rağmen iyi bir adam olacağını biliyorum."

Birkaç dakika boyunca ikisi de sessiz kaldı. Laurie parmağındaki küçük yüzüğü çevirerek oturuyor, Amy ise konuştuğu sırada alelacele çizdiği resme son dokunuşlarını yapıyordu. Sonra kâğıdı delikanlının dizine koydu ve "Bak bakalım nasıl olmuş," dedi kısaca.

Delikanlı baktı ve gülümsemesine engel olamadı. Resim çok güzel olmuştu – umursamaz bir yüz ifadesiyle çimenlerin üzerinde yatan uzun boylu tembel bir beden, yarı kapalı gözler, bir elinde puro, purodan çıkan ve küçük bir çelenk şeklinde hayalperest gencin başını çevreleyen duman halesi.

"Ne güzel çizmişsin!" dedi, gerçekten şaşırmış bir ifadeyle. Kızın yeteneği çok hoşuna gitmişti; yarı alaycı bir ifadeyle "Evet, bu benim," diye ekledi.

"Bu şimdiki halin, bu da eski halin," diyen Amy bir başka resim çıkararak Laurie'nin elindeki resmin yanına yanaştırdı.

Bu o kadar başarılı çizilmemişti ama bir sürü hatayı telafi eden bir ruha ve canlılığa sahipti; üstelik geçmişi o

kadar güzel yansıtıyordu ki genç adamın yüz ifadesi derhal değişti. Bu ikinci çizim, Laurie'nin bir atı eğitirken çalakalem yapılmış resmiydi; şapkası ve paltosu yoktu, hareket halindeki vücut şeklinin, kararlı yüz ifadesinin ve buyurgan tavrının her bir çizgisi enerji ve anlam yüklüydü. Henüz yatışmış olan güzel hayvan, gergince çekili dizginlerinin altında boynunu öne eğmişti. Bir ayağıyla sabırsızca toprağı eşelerken, kendisine boyun eğdiren adamı dinler gibi kulaklarını havaya dikmişti. Dağınık yelesinde, binicinin uçuşan saçlarında ve dimdik duruşunda bir hareket yakalanıyor, güç, cesaret ve gençliğe özgü bir canlılık izleniyor, "*Dolce far niente*" isimli çizimin kaygısız zarafetiyle sert bir tezat teşkil ediyordu. Laurie bir şey söylemedi ama gözleri bir çizimden diğerine gidip geliyordu. Genç kız delikanlının dersini almış ve kabullenmiş gibi yüzünün kızardığını ve dudaklarının kıvrıldığını görmüş, çok memnun olmuştu. Onun konuşmasına fırsat vermeden, kendine özgü o canlı tavrıyla anlatmaya başladı.

"Puck ile at terbiyeciliği oyunu oynadığın o günü hatırlamıyor musun? Hepimiz seni seyretmiştik. Meg'le Beth korkuya kapılmışlardı ama Jo ellerini çırpıp yerinde zıplıyordu. Ben de o sırada çitin üzerine oturup seni çizmiştim. Geçen gün dosyamda o çizimi buldum, biraz düzelttim ve sana göstermek üzere sakladım."

"Çok teşekkürler. O zamandan beri müthiş bir ilerleme kaydetmişsin. Seni tebrik ederim. Bu arada bu balayı cennetinde sana bir hatırlatmada bulunmak isterim. Senin otelde akşam yemeği saat beşte servis ediliyor."

Laurie bunları söylerken ayağa kalktı, gülümseyerek yaptığı reveransla resimleri iade etti ve ahlak derslerinin bile bir sonu olması gerektiğini kıza hatırlatır gibi saatine baktı. Yeniden o rahat ve umursamaz havasına bürünmeye çalıştı ama kabul edemediği kadar etkili bir uyanış yaşadığı için bu hali biraz yapmacık oldu.

Amy delikanlının davranışlarındaki soğukluğu hissetmişti. Kendi kendine, "Galiba onu gücendirdim," dedi. "Ama eğer ona bir faydası olacaksa pişman değilim. Benden nefret ederse üzülürüm ama söylediklerim doğru ve hiçbir kelimesini geri almaya niyetim yok."

İkisi yol boyunca gülüp sohbet ettiler. Arkadaki oturma yerine yerleşmiş olan küçük Baptiste, mösyö ile matmazelin çok neşeli bir ruh halinde olduklarını düşündü. Oysa bu doğru değildi, her ikisi de huzursuzdu. Aralarındaki samimiyet örselenmişti; güneşin önünde bir gölge belirmiş ve neşeli görünmelerine rağmen ikisinin de yüreğine gizli bir dargınlık yerleşmişti.

Amy halasının kapısında ayrılırlarken, "Bu akşam sizi görecek miyiz, *mon frère*?"* diye sordu.

"Maalesef bu akşam işim var. *Au revoir, mademoiselle.*"** Laurie yabancıların yaptığı şekilde, kızın elini öpecek gibi eğilerek selam verdi; bu hareket ona birçok erkekten daha yakışıyordu. Yüzündeki ifadeyi gören Amy "Hayır, Laurie," dedi sıcak bir sesle, "benim yanımdayken kendin gibi ol. Eskiden nasıl yapıyorsak öyle vedalaşalım. Ben İngilizlerin yürekten bir el sıkışmasını, Fransa'daki tüm duygusal selamlaşmalara tercih ederim."

"Hoşça kal canım." Bu sözler genç kızın duymak istediği tonda çıkmıştı. Laurie ayrılmadan önce kızın elini öyle kuvvetle sıktı ki az kalsın canını yakıyordu.

Ertesi sabah Laurie her zamanki gibi ziyarete gelmedi, onun yerine Amy başında gülümsetip sonunda iç çektiren bir not aldı:

"Sevgili Mentor'um,

Lütfen halana *adieux*'lerimi ilet. Sen de sevinebilirsin çünkü 'Tembel Laurence' uslu bir çocuk gibi büyükbabasını

---

* Fr. Erkek kardeşim. (e.n.)

** Fr. Hoşça kalın matmazel. (e.n.)

ziyaret etmeye gidiyor. Hoş bir kış geçirmeni dilerim. Tanrılardan sana Valrosa'da geçireceğin harika bir balayı bahşetmelerini diliyorum! Sanırım Fred'in de bir teşvike ihtiyacı var. Bunu ona da söyle ve tebriklerimi ilet.

Minnet dolu sevgilerimle,

Telemakhos."

"Aferin çocuğa! Gittiğine çok sevindim," dedi Amy, takdir dolu bir gülümsemeyle. Fakat hemen ardından boş odaya göz gezdirince yüzü asıldı ve elinde olmadan içini çekerek ekledi: "Evet, sevinmesine sevindim ama şimdi kim bilir onu nasıl özleyeceğim!"

XVII. Bölüm

Gölgeler Vadisi

Aile, ilk acı günleri atlattıktan sonra kaçınılmaz sonu kabullendi ve bu gerçeğe neşe içinde göğüs germeye çalıştı. Zor günlerde iyice büyüyen ve aileleri nazikçe kenetleyen sevgi ve şefkat duyguları sayesinde birbirlerine destek oldular; herkes kederini bir kenara bırakıp o son senenin mutlu geçmesi için üzerine düşeni yaptı.

Evin en hoş odası Beth'e ayrılmış, içine sevdiği her şey, yani çiçekler, resimler, piyanosu, küçük çalışma masası ve sevgili kedileri toplanmıştı. Daha sonra babasının en güzel kitapları, annesinin rahat koltuğu, Jo'nun yazı masası ve Amy'nin en güzel eskizleri de bu odaya taşındı. Meg, Beth teyzelerine biraz gün ışığı getirmeleri için bebekleri her gün bir kutsal sevgi yolculuğuna çıkarıyordu. John hastaya sevdiği ve özlemini duyduğu meyveleri almak için usulca kenara para ayırmıştı. Yaşlı Hannah ise ona lezzetli yemekler hazırlayıp iştahını açabilmek için durup dinlenmeden çalışıyor, çalışırken de gözyaşları döküyordu. Bunların yanı sıra bir de yurtdışından gelen, sanki kış nedir bilmeyen diyarların güzel kokulu sımsıcak havasını da yanlarında getiren küçük hediyeler ve neşeli mektuplar vardı.

Ev halkı tarafından mabedinde oturan bir azize gibi el üstünde tutulan Beth, her zamanki gibi odasında sessizce iş-

lerini yapıp oyalanıyor, bu hayatı terk etmeye hazırlanırken bile geride kalacak olanları neşelendirmeye çalışıyor, hiçbir şey o tatlı ve bencillikten uzak tabiatını değiştiremiyordu. Elleri güçsüzdü ama yine de hiç boş durmuyordu; her gün yoldan gelip geçen okul çocukları için hazırladığı ufak tefek şeyleri penceresinden aşağı bırakmak en sevdiği işlerden biriydi. Bunlar bazen soğuktan morarmış eller için ördüğü bir çift yün eldiven ya da oyuncak bebekleri olan küçük bir anne için kitap şeklinde bir iğnedenlik, çengel ve çizgilerden oluşan bir ormanın içinde didinen küçük yazarlar için kalem mendilleri, resim seven gözler için el yapımı defterler ve benzeri birçok hoş buluş olabiliyor, eğitim merdivenlerinin gönülsüz tırmanıcıları çiçeklerin arasından yollarını bulup geliyor, yukarıdan tam da zevklerine ve ihtiyaçlarına göre hazırlanmış hediyeler yağdıran bu nazik kişinin bir iyilik perisi olduğunu düşünüyorlardı. Beth bir ödül almayı arzu ettiyse, bu ödülü penceresine bakıp gülümseyen o aydınlık küçük suratlarda ve minnettarlıkla dolu o mürekkep lekeli gülünç mektuplarda bulmuştu.

İlk birkaç ay gayet neşeli geçti. Hep beraber Beth'in güneşli odasında toplandıkları zaman genç kız çok mutlu oluyor, etrafına bakıp "Ah, bu çok güzel!" diyordu. Bebekler yerde tekmeler ve çığlıklar atıyor, anneyle kızları yan yana oturmuş iş işliyor, baba hoş sesiyle onlara yüzyıllar önce yazılmış ama bugün de geçerli olan güzel ve rahatlatıcı sözlerle dolu eski kitaplardan alıntılar okuyor ve o odada, sevginin umutla teselli bulduğunu, inancın kabullenişi mümkün kıldığını göstermeye çalışan bir rahibin cemaatine zor dersler öğrettiği küçük bir kilise yaratılmış oluyordu. Verdiği sade vaazlar dinleyenlerin doğrudan ruhlarına işliyordu, zira rahibin bu kutsal görevinde baba yüreği de rol oynuyor, sık sık titreyen sesiyle okuyup söylediği sözler daha derin bir anlam kazanıyordu.

Bu huzurlu süreç aile fertlerini bekleyen kederli günlere hazırlık yapmalarını sağlaması açısından iyi olmuştu; zira

zaman geçtikçe Beth elindeki iğnenin "ağırlaştığını" söyleyerek onu elinden tamamen bıraktı; konuşmak onu yoruyor, gördüğü yüzlerden rahatsızlık duyuyor ve hassas bedenini inciten acılar sakin ruhunu allak bullak ediyordu. Ah Tanrım! Onu sevenler için o ince ellerin kendilerine yalvararak uzandığını görerek, "Yardım edin bana! Yardım edin!" diye acıyla bağırdığını duyarak ve yardım edemeyeceklerini bilerek, ağrıyan yüreklerle, dualarla, acılarla geçen uzun günler ve geceler öyle zordu ki... Önce o sakin ruh huzursuzlandı ve genç yaşam ölüme karşı sert bir mücadeleye girdi; fakat şükürler olsun ki her ikisi de kısa sürdü ve bu doğal isyan sona erdiğinde eski huzur daha da güzel bir biçimde geri geldi. Kırılgan bedeninin çöküşüyle birlikte Beth'in ruhu güç kazandı ve etrafındakiler onun çok az konuşmasına rağmen artık hazır olduğunu hissettiler, ilk çağrılan yolcunun aynı zamanda en dayanıklı yolcu olduğunu anladılar ve nehri geçtiğinde onu karşılayacak olan Işık Yayanları* görebilmek için hep birlikte kıyıda beklediler.

Beth ona "Sen yanımdayken kendimi daha güçlü hissediyorum," dediğinden beri Jo onun yanından bir saat bile ayrılmamıştı. Geceleri odadaki kanepede uyuyor, ateşi harlamak ya da kimseye yük olmamak adına nadiren bir şey isteyen bu sabırlı insanı yatağında doğrultmak, doyurmak ve ona refakat etmek için sık sık uykusundan uyanıyordu. Hastaya o gün kendisi yerine başka birisi bakıcılık edecek olsa kıskançlık yapıyor, tüm gün odaya girip çıkıyor ve bu bu göreve seçilmeyi yaşamındaki en büyük onur olarak görüyordu. Bunlar Jo için hem değerli hem de faydalı zamanlardı zira yüreği ihtiyacı olan eğitimi alıyordu. Sabır konusundaki dersler ona öyle tatlı sunuluyordu ki kavramaması imkânsızdı. Herkese karşı iyi niyetli ve yardımsever olmayı,

---

* John Bunyan'ın *The Pilgrim's Progress* adlı alegorik romanında, İlahi Kent'e doğru çıktığı hac yolculuğunun başlarında Christian'ı karşılayan ve günahlarını affeden üç melek. (e.n.)

kötülükleri bağışlayan ve gerçekten unutabilen o sevimli ruhu, zor olanı kolaylaştıran görev sadakatini, korkuya ve kuşkuya yer vermeyen o hakiki inanışı öğreniyordu.

Gece yarısı uyandığında sık sık Beth'i, uykusuz gecelerini geçirebilmek için elindeki küçük yıpranmış kitabı okurken veya alçak sesle şarkı mırıldanırken, ya da zayıf yüzünü ellerine dayamış, gözyaşları şeffaf parmaklarının arasından ağır ağır dökülürken buluyordu. Böyle zamanlarda Jo yattığı yerden Beth'i seyrederek derin düşüncelere dalıyor ve kardeşinin kutsal sözlerle, sessiz dualarla, çok sevdiği müziklerle ve kendine has o sade ve bencillikten uzak tarzıyla çok sevdiği bir hayattan kopup başka bir hayata uyum sağlamaya çalıştığını hissediyordu.

Gördükleri Jo'yu en bilge vaazlardan, en kutsal ilahilerden, en coşkulu dualardan daha çok etkiledi, çünkü gözleri gözyaşlarıyla açılmış, yüreği kederle yumuşamış ve bu sayede kız kardeşinin olaysız, ihtirastan arınmış, "toprakta yeşeren ve güzel kokan"* gerçek erdemlerle dolu yaşamının güzelliğini, dünyada en alçakgönüllü olanın cennette en erken hatırlanmasını sağlayan bencillikten uzak kalma yeteneğini, başka bir deyişle, isteyen herkesin ulaşabileceği gerçek başarının ne olduğunu anlamıştı.

Bir gece Beth, çektiği acılar kadar zor katlandığı korkunç yorgunluğunu unutturacak bir şey bulma umuduyla masasındaki kitaplara göz gezdirirken, çok sevdiği *Pilgrim's Progress* kitabının sayfaları arasında küçük bir kâğıt buldu. Üzerinde Jo'nun elyazısıyla karalanmış bir şiir vardı. Şiirin ismi dikkatini çekti ve satırların bulanık görüntüsünden kâğıda gözyaşlarının döküldüğünü anladı.

Halının üzerinde yatmakta olan Jo'ya bir göz attı; kız şömine maşasını yanına almış, odun parçalandığında uyanmak niyetiyle uyuyakalmıştı. "Zavallı Jo! Bunu okumak için iznini isterdim ama çok derin uyuyor; hem o nasılsa bana

---

* James Shirley'nin *The Contention of Ajax and Ulysses* kitabından. (e.n.)

her şeyini gösterir. Bunu okumama da aldırmaz herhalde," diye düşündü.

Beth'im

Sabırla bekliyor gölgede
Kutsal ışığın gelişini,
Huzur dolu yüce varlığı
Kutsuyor kederli yuvamızı.
Halini kabullenerek ayak bastığı
Derin ve kederli nehrin kıyısında
Tüm fani hazlar, umutlar ve kederler
Kırılıyor dalga dalga.

Tüm kaygılar ve ihtilaflardan azade,
Ellerimden uçup giden kardeşim,
Yaşamını güzelleştiren erdem
Giderken bana armağanın olsun.
Acıdan mürekkep hapishanende bile
Neşeli ve sakin ruhunu
Koruyup kollamaya gücü yeten
O muhteşem sabrın bana miras kalsın.

Gönüllü yürüdüğün görev uğrunda
Her adımınla yollarını yeşerten
O bilgelik dolu cesareti bana ver,
Bilsen ona ne kadar muhtacım.
İlahi merhamet gösterip
Sevgiyle bağışlamayı bilen
O özverili tabiatını ver bana ve
Uysal yüreğinle beni de bağışla!

İşte azalıyor günden güne
Ayrılığımızın acısı bir nebze,

Büyük kaybım kazanç olacak
Bu zor dersi öğrenebildiğimde.
Kederin dokunuşu el atınca
Vahşi doğam sakinleşir,
Görünmeyene duyulan güvenle
Yepyeni arzular hayat bulur.

Bundan böyle o nehirden
Korkum kalmadı ki benim
Kıyıda beni bekleyen sevgili ruhu
Sonsuza dek göreceğim.
Kederimden doğan ümit ve inanç
Koruyucu meleklerim olacak,
Benden önce giden kız kardeşim,
Onların eliyle bana yol gösterecek.

Her ne kadar bulanık, mürekkep lekeli, hatalı ve eksik yazılmış olsa da bu satırlar Beth'in yüzüne tarifi imkânsız bir rahatlama getirmişti çünkü onun tek pişmanlığı hayattayken pek fazla bir şey yapamamış olmaktı. Bu şiir ise ona yaşamının beyhude geçmediğini, ölümünün korktuğu yenilgiyi beraberinde getirmeyeceğini kanıtlıyordu. Katladığı kâğıdı eline almış otururken şöminede kömürleşen odun kırılıp parçalarına ayrıldı. Jo uyandı, alevi canlandırdı ve Beth'in uyuduğunu umut ederek usulca yatağın yanına gitti.

"Uyumuyorum ama çok mutluyum, canım. Bak, bunu buldum ve okudum; kızmazsın diye düşündüm. Jo, ben gerçekten senin için tüm bunları ifade ediyor muyum?" diye sordu Beth, alçakgönüllü ve beklenti dolu bir hevesle.

"Ah Beth, hem de nasıl, hem de nasıl!" Jo başını yastığın üzerine, kardeşinin başının yanına koydu.

"O zaman hayatımı boşa harcamışım gibi hissetmeme gerek yok. Tasvir ettiğin kadar iyi biri olamasam da bu hayatta bazı şeyleri doğru yapmaya çalıştım ve artık daha iyi-

sini yapmaya vaktim kalmadığı için, birinin beni bu kadar sevmiş olması yüreğime su serpti ve sanki bir şekilde ona destek olmuşum gibi hissettim."

"Dünyadaki herkesten çok sen destek oldun bana, Beth. Bir zamanlar senin gitmene izin veremem gibi geliyordu ama şimdi anlıyorum ki aslında seni kaybetmiyorum. Bundan sonra bana hiç olmadığın kadar yakın olacaksın. Ölüm bizi ayırıyor gibi gözükse de bunu yapamayacak."

"Ayıramayacağını biliyorum ve artık korkmuyorum çünkü ben hâlâ senin sevgili kardeşin Beth olarak kalacağıma, seni her zamankinden fazla seveceğime ve sana hep yardımcı olacağıma eminim. Ben gittikten sonra yerimi al Jo; babamla annemin yanında ol. Onların sana ihtiyacı olacak, sakın onları yüzüstü bırakma. Yalnız olmak zor gelirse, seni asla unutmayacağımı hatırla; bunu yaparken emin ol ki harika kitaplar yazmaktan ya da dünyayı gezmekten daha mutlu olacaksın çünkü giderken yanımızda götürebileceğimiz tek şey sevgi ve bu sevgi yaşamın sonunu çok kolaylaştırıyor."

"Elimden geleni yapacağım, Beth." Jo hemen o anda eski hırslarından vazgeçmiş, yeni ve daha iyi bir heves edinmek üzere kendine söz vermiş, diğer ihtiraslarının değersizliğini kabullenerek ölümsüz sevgiye inancın kutsal tesellisini yüreğinde hissetmişti.

Böylece ilkbahar ayları gelip geçti, hava giderek berraklaştı, toprak yeşerdi, çiçekler erkenden açtı ve kuşlar Beth'e veda etmek için tam zamanında geri geldiler. Genç kız yorgundu ama yine de kendisine hayatı boyunca yol gösterenlerin ellerine uysal bir çocuk gibi sarıldı ve annesiyle babası ona nazikçe eşlik ederek Gölgeler Vadisi'nden geçirip Tanrı'nın ellerine teslim ettiler.*

Kitaplarda yazanların aksine, insanlar ölmeden önce nadiren akılda kalıcı sözler söyler, hayal görür ya da güzelleşir-

---

* Kitab-ı Mukaddes'te *Mezmurlar* 23: 4 şöyle der: "Ölüm gölgesi vadisinde gezsem bile, Şerden korkmam; çünkü sen benimle berabersin." (e.n.)

ler. Giden ruhları uğurlayanlar da bu sonun doğal ve sakin bir biçimde, sanki uykuya dalarmış gibi geldiğini bilirler. Suların çekilmesi, Beth'in arzu ettiği gibi kolayca gerçekleşti. Şafak sökmeden önceki karanlık saatte, ilk nefesini aldığı göğse yaslanarak, veda etmeksizin, sadece sevgi dolu bir bakış ve küçük bir iç çekişle sessizce son nefesini verdi.

Annesi ve kız kardeşleri gözyaşları dökerek ve dualar ederek onu acıların bir daha asla rahatını bozamayacağı uzun uykusuna kendi elleriyle, nazikçe hazırladılar. Nicedir yüreklerini burkan o acınası sabrın bir anda kaybolup yerini güzel bir sükûnete bırakışını minnet dolu gözlerle seyrederken, sevgili Beth'lerine ölümün korku saçan bir hayalet biçiminde değil, merhametli bir melek olarak geldiğini hissedip mutlu oldular.

Sabah olduğunda, aylardır ilk defa şöminenin ateşi yanmıyordu, Jo'nun yeri boştu ve oda sakindi. Sadece bir kuş, yakınlarda bir yerde tomurcuk veren bir dalın üzerinde neşeyle ötüyor, pencerede çiğ taneleri parlıyor ve ilkbaharın gün ışığı yastığın üzerindeki sakin yüzü kutsar gibi içeriye süzülüyordu. O yüz öylesine acısız bir huzur içindeydi ki onu sevenler gözyaşları içinde gülümsediler ve Beth sonunda rahata kavuştuğu için Tanrı'ya şükrettiler.

XVIII. Bölüm

Unutmayı Öğrenmek

Amy'nin verdiği ders Laurie'ye iyi gelmişti, fakat bunu ancak uzun bir süre sonra kabullenebildi. Erkekler verilen nasihatleri nadiren dinlerler ve eğer öğüt veren kişi bir kadınsa, kendilerini zaten öyle yapmaya niyetli oldukları yönünde ikna edene kadar söylenen sözleri dikkate almaz ve uygulamazlar; daha sonra uyguladıklarındaysa eğer netice başarılı olursa karşı tarafa bu payenin sadece yarısını teslim eder, başarısızsa cömert davranarak suçun hepsini kadına yüklerler. Laurie büyükbabasının yanına dönüp ona görev bilinciyle birkaç haftasını adayınca, yaşlı adam Nice'in havasının ona çok şey kattığını ve mutlaka yeniden gitmesi gerektiğini söyledi. O an delikanlının bundan daha çok arzu ettiği bir şey yoktu ama yediği azardan sonra gururu buna kesin suretle engel oluyordu. Duyduğu özlem dayanılmaz hale geldiğinde, "Seni küçümsüyorum," ya da "Harika bir şeyler yapıp onu kendine âşık et," gibi fazlasıyla etkilenmiş olduğu sözleri hatırına getirerek bu kararını kesinleştiriyordu.

Laurie, konuyu zihninde uzun süre evirip çevirdi ve sonunda gerçekten bencil ve tembel olduğunu kabul etti; fakat bir erkek büyük bir üzüntü geçirdiyse, bunu tamamen atla-

tana kadar çeşitli aşırılıklar yaşar. Delikanlı karşılıksız kalan duygularının artık sönmeye yüz tuttuğunu hissediyordu. Üzüntüsü istikrarlı bir biçimde devam edecek olsa da bunu dışarıya yansıtmasına gerek kalmamıştı. Belli ki Jo onu sevmeyecekti, fakat o tek bir kızdan aldığı olumsuz yanıtın hayatını mahvetmeyeceğini kanıtlayacak bir iş yaparak Jo'nun kendisine saygı duymasını, hatta hayran kalmasını sağlayacaktı. Zaten daha önceden böyle bir şey yapmaya niyetlenmişti; yani Amy'nin verdiği nasihat çok gereksizdi. Sadece, karşılık bulmamış duyguların gereken şekilde gömülmesini beklemişti, o kadar. Artık bu da hallolduğuna göre "kırık kalbini gizlemeye ve eskisi gibi sıkı çalışmaya" hazırdı.

Nasıl ki Goethe mutlu ya da hüzünlü olduğu zamanlarda duygularını bestelenecek şiirler yazarak ifade etmişse, Laurie de aşk acısını müzikle yenmeye ve Jo'nun ruhuna ıstırap verecek, her dinleyenin yüreğini parçalayacak bir *Requiem* bestelemeye karar verdi. Yaşlı adam onu yine huzursuz ve dalgın görüp tekrar seyahate göndermek isteyince o da Viyana'da müzikle uğraşan arkadaşlarının yanına gitti ve kendini gösterme kararlılığı içinde çalışmalarına odaklandı. Fakat acısı müzikle geçiştirilemeyecek kadar büyük olduğundan mıdır, yoksa herhangi bir müziğin böylesine fani bir kederi silebilmek için fazla uhrevi olduğundan mıdır bilinmez, henüz bir *Requiem* bestelemekten çok uzak olduğunu geç olmadan anladı. Belli ki henüz zihni çalışacak durumda değildi ve düşüncelerinin berraklaşması gerekiyordu; hâlâ sık sık kendini gergin hissedip ağlamaklı oluyor, böyle zamanlarda teselli bulmak için Nice'teki Noel balosunu, özellikle de o tıknaz Fransız adamı hatırlatan dans müziğini mırıldanarak trajik ruh haline son veriyordu.

Sonra bir opera yazmayı denedi çünkü başta hiçbir şey imkânsız gibi görünmüyordu; ama beklenmedik zorluklar onu burada da buldu. Kadın kahramanının Jo olmasını istemiş, aşkının tatlı hatıralarını ve romantik sahnelerini hatırla-

mak için hafızasına başvurmuştu. Lakin hafızası ona ihanet etti ve kızın sapkın ruhu tarafından ele geçirilmiş gibi sadece onun garipliklerini, hatalarını, çılgınlıklarını ve en duygusuz anlardaki halini hatırlattı. Saçı bir bandanayla toplanmış halde paspas silkelediği, kanepenin yastığıyla aralarına barikat kurduğu ya da acınası tutkusunun üzerine soğuk su fırlattığı zamanları anımsıyor, bunun üzerine elinde olmadan kahkaha atınca tasvir etmeye çalıştığı derin düşünceleri içeren sahne mahvoluyordu. Jo, operaya hiç uygun değildi; aklı karışık bir besteci gibi saçlarını çekiştiren delikanlı, "Yok yok, bu kız tam bir baş belası!" diyerek ondan vazgeçmek zorunda kaldı.

Çevresindeki kızların arasından melodiyle ölümsüzleştirebileceği, daha az dik kafalı birini ararken, gözünün önünde yardıma hazır bekleyen birinin görüntüsü belirdi. Bu hayali şeklin birden fazla yüzü vardı ama saçları hep altın sarısıydı, yarı saydam bir buluta sarılmıştı ve güllerin, tavus kuşlarının, beyaz atların ve mavi kurdelelerin hoş karmaşası içinde havalı bir şekilde dolaşıyordu. Keyfi yerinde görünen bu siluete bir isim vermedi ama eserinin kadın kahramanı olarak onu seçti ve ona giderek daha fazla ilgi beslemeye başladı, ona tüm faziletleri ve hünerleri sundu, bir kadının normal şartlar altında zorlanacağı dertlerden hasarsız çıkabilmesi için kendisine eşlik edip destek oldu.

Bu ilham sayesinde çalışmaları bir süre yolunda gitti fakat daha sonra işin büyüsü kaybolmaya yüz tuttu. Beste yapmayı unutup elinde kalemiyle düşüncelere dalarak oturmaya ya da bu neşeli kentin içinde yeni fikirler bulmak ve o kış mevsiminde biraz huzursuz gibi görünen zihnini tazeleyebilmek için yeniden etrafta başıboş dolaşmaya başladı. Pek çalışmıyor ama çok düşünüyordu ve istemese bile değiştiğinin farkındaydı. "Belki de deham gelişiyordur. Bırakayım gelişsin de altından ne çıkacak görelim," derken, yine de bunun bir deha değil, çok daha sıradan bir şey olduğundan

kuşkulanıyordu. Ama o değişiklik her neyse, belli ki bir amaç doğrultusunda gelişmekteydi çünkü delikanlı istikrarsız yaşamından gitgide bıkmaya başlamış, bedeniyle, ruhuyla, ciddi ve gerçek bir iş yapmayı özler olmuş, sonunda makul bir karar vererek müziksever insanların hepsinde bir deha bulunmadığı sonucuna varmıştı. Mozart'ın Kraliyet Tiyatrosu'nda sahnelenen muhteşem operalarından birinden çıkıp eve döndüğünde kendi operasına göz gezdirdi, en iyi yerlerinden bazılarını çaldı, oturup gözlerini Mendelssohn'un, Beethoven'ın ve Bach'ın büstlerine dikti fakat onlar kendisine acıyarak bakıyorlardı; birden yerinden kalktı ve yazdığı notaları eline alıp birer birer yırtmaya başladı. En sonuncusu da elinden uçup giderken, birden uykudan uyanmış gibi kendi kendine, "O haklı!" dedi. "Yetenekli olmak dâhi olmakla aynı şey değil. Yetenek deha yaratmıyor. Roma onun kibrini nasıl kırdıysa, bu müzik de benimkini kırdı. Bundan böyle asla saçma sapan işler yapmayacağım. Peki, ne yapacağım şimdi ben?"

Bu soruya cevap vermek zordu ve artık Laurie ekmek parası için her gün çalışmayı düşler olmuştu. Bir zamanlar mecburen dile getirdiği gibi "şeytana uymak" için şu an eline çok uygun bir fırsat geçmişti çünkü hem parası çoktu hem de yapacak işi yoktu ve bilindiği üzere şeytan, paralı ve avare ellere iş yüklemeyi pek severdi. Zavallı delikanlıyı ayartıp yolundan saptıracak çok şey oluyordu ama o hepsine direndi. Hâlâ özgürlüğe çok önem veriyordu, ancak iyi niyet ve güveni daha değerli bulmaya başlamıştı. Dolayısıyla büyükbabasına söz vermiş olması ve onu seven kadınların gözlerinin içine dürüstçe bakıp "Sorun yok, her şey yolunda," diyebilme arzusu, onu güvende ve dengede tutuyordu.

Muhtemelen şimdi bir yerlerde namus bekçisi bir hanımefendi, "Ben onu bunu anlamam. Erkek erkektir; genç adamların cinselliği diledikleri gibi yaşaması, kurtlarını dökmesi gerekir. Kadınlar mucize beklemesin," diyordur. Anla-

madığınız belli Bayan Namus Bekçisi ama yine de ortada bir gerçek var. Kadınlar mucize yaratabilirler ve inanıyorum ki bu tür söylemleri dikkate almamak suretiyle erkek olmanın standardını bile yükseltebilirler. Oğlan çocukları çocuk olarak kalsınlar, hatta ne kadar uzun kalırlarsa o kadar iyi; genç erkekler ise elbette mecbur kaldıklarında dürtülerine göre yaşayacaklar. Ancak anneleri, kız kardeşleri, arkadaşları onların bu hevesini törpülemekte yardımcı olabilirler; iyi kadınların gözünde erkekleri yücelten değerlere bağlı kalınabileceğine inanarak ve buna inandıklarını göstererek delikanlıların yaşamlarını heba etmelerini önleyebilirler. Eğer bu sadece kadınsı bir hayal ise, bırakın da keyfini çıkarabildiğimiz kadar çıkaralım çünkü bu olmadığı takdirde hayatın güzelliğinin ve romantizminin yarısı kaybolup gidecek ve annelerini hâlâ canlarından çok seven, bundan utanç duymayan cesur ve hassas yürekli oğlan çocukları için beslediğimiz tüm ümitler, keder verici önsezileriniz yüzünden kırılacaktır.

Laurie, Jo'ya olan aşkını unutmak için harcayacağı çabanın kendisini yıllar boyu güçsüz bırakacağını düşünmüştü, ama bunun her geçen gün daha da kolaylaştığını hayretle keşfetti. Önce buna inanmakta zorlanmış, nasıl olduğunu anlayamayıp kendine öfkelenmişti. Lakin şu yüreklerimiz garip ve çelişkilidir; zaman ve doğa ise kendi istekleri yönünde bize rağmen hareket ederler. Dolayısıyla Laurie'nin yüreği de artık acımıyor, yaraları onu şaşırtan bir süratle iyileşiyordu. Üstelik delikanlı artık aşkını unutmaya çalışmak yerine hatırlamaya çalıştığını fark etmişti. İşlerin böyle gelişeceğini hiç tahmin etmediği için bu duruma hazırlıklı değildi. Kendinden nefret ediyor, dönekliğine hayret ediyordu; böylesine büyük bir darbenin üstesinden bu kadar kısa sürede gelebilmiş olması, içini hayal kırıklığı ve rahatlamanın garip bir karışımıyla doldurmuştu. Kaybolan aşkının sönmekte olan ateşini canlandırmaya çalışıyordu ama kor halindeki parçalar yeniden alevlenmeyi reddediyor, sadece kendisini iyi his-

settiren, içini ısıtan ama yakmayan, huzur dolu bir pırıltı yayıyorlardı. Delikanlı istemeden de olsa gençlik tutkusunun giderek hafiflediğini, yerini daha sakin, çok hassas, biraz kederli ve hâlâ küskün bir duyguya bıraktığını, fakat bunun da zamanla geçeceğini ve ardında sonsuza dek azalmayacak bir kardeş sevgisi bırakacağını kabul etmek zorunda kaldı.

Bir dalgınlık anında "kardeş sevgisi" sözünü yeniden aklından geçiren delikanlı gülümseyerek başını kaldırıp Mozart'ın portresine göz attı ve "Doğrusu büyük adammış; ayrıca iki kız kardeşten birini alamayınca diğeriyle evlenip mutlu olmuş," diye geçirdi içinden; hemen akabinde parmağındaki eski küçük yüzüğü öperek kendi kendine, "Hayır, ben öyle yapmayacağım. Ben onu unutmadım, asla unutamam. Yeniden deneyeceğim; bir kez daha başarısız olursam, ancak o zaman..." derken cümlesini yarım bıraktı ve kâğıdı kalemi kapıp Jo'ya mektup yazmaya başladı. Kızın aldığı kararın değişebileceğine dair ufacık da olsa bir ümidi olduğunu ve bu durumda hiçbir şeye odaklanamadığını yazdı. Eve dönmesi ve hep birlikte mutlu olabilmeleri için fikrini değiştiremez miydi gerçekten? Delikanlı mektubuna gelecek olan cevabı beklerken başka hiçbir işle meşgul olmadı ama çok sabırsızlandığı için yerinde de duramıyordu. Sonunda cevap geldi ve zihni bir tek noktaya odaklandı; Jo fikrini değiştiremeyeceğini, değiştirmeyeceğini yazmıştı. Aklında sadece ve sadece Beth vardı ve "aşk" kelimesini bir daha asla duymak istemiyordu. Bir başka kız bulup mutlu olmasını, sevgili kardeşi Jo için de kalbinin bir köşesinde her daim küçük bir yer ayırmasını istemişti. Mektubun altına bir de not ilave etmiş ve Beth'in kötüleştiğini Amy'ye söylememesini rica etmişti. O zaten ilkbaharda eve dönecekti, seyahatinin geri kalanını kederli geçirmesine gerek yoktu. Döndüğünde birlikte yeterince zaman geçirebileceklerini umuyordu ama Laurie Amy'ye sık sık mektup yazarsa çok iyi olurdu, böy-

lece kardeşi yalnızlık hissedip kaygılanmaz ve aile hasreti çekmezdi.

"Ona hemen yazacağım. Zavallı kız; korkarım eve dönüşü çok üzücü olacak." Laurie sanki birkaç hafta önce tamamlamadan bıraktığı cümlesi için en uygun sonun Amy'ye mektup yazmak olduğuna karar vermiş gibi çalışma masasını açtı.

Fakat mektubu o gün yazmadı çünkü mektup kâğıtlarının arasından en güzelini ararken niyetini değiştiren bir şeyle karşılaştı. Masanın bir bölmesinde, faturaların, pasaportların ve çeşitli evrakların arasında, Jo'dan gelmiş bir sürü mektup duruyordu. Başka bir bölmede ise Amy'nin mavi kurdelelerinden biriyle itinayla bağlanmış, içinde kurutulmuş güllerin bulunduğunu sevimli bir şekilde ima eden üç tane notu vardı. Laurie yüzünde yarı pişmanlık yarı memnuniyet ifadesiyle Jo'nun mektuplarını toparladı, düzeltti, katladı ve düzgün bir şekilde masanın küçük bir çekmecesine yerleştirdi. Bir süre parmağındaki yüzüğü düşünceli düşünceli çevirdi, sonra yavaşça çıkardı, mektupların yanına bıraktı, çekmeceyi kilitledi, dışarı çıktı ve bir cenazeye gider gibi, Saint Stefan Kilisesi'nde düzenlenen ayini dinlemeye gitti; büyük bir üzüntü duymuyordu ama günün geri kalanını çekici genç bayanlara mektup yazmak yerine burada geçirmeyi uygun bulmuştu.

Yine de mektup çok kısa sürede gitti ve cevabı hemen geldi çünkü genç kız evini özlemişti ve bunu büyük bir içtenlikle itiraf ediyordu. Daha sonra aralarındaki haberleşme arttı ve ilkbahar geldiğinde mektuplar hiç aksamadan gidip gelmeye başladı. Laurie büstlerini sattı, opera bestelerini yırtıp attı ve çok geçmeden birinin geleceği umuduyla Paris'e geri döndü. Aslında bir an önce Nice'e gitmek istiyordu fakat asla çağrılmadan gitmeyecekti. Amy ise onu çağırmamıştı çünkü o sıralarda kendi ufak tecrübelerinin peşindeydi ve "bizim oğlanın" meraklı gözlerinden uzak kalmak istiyordu.

Fred Vaughn geri dönmüş ve Amy'nin bir zamanlar "Evet, teşekkür ederim," diye cevap vermeyi düşündüğü soruyu sormuştu; ancak kız ona kibar ve kararlı bir biçimde, "Hayır, teşekkür ederim," diye cevap verdi, zira beklediği an geldiğinde cesareti onu yarı yolda bırakmıştı. Ayrıca, yüreğini hem tatlı umutlarla hem de korkularla dolduran yeni arzuyu tatmin etmek için para ve mevkiden daha fazlasının gerektiğini de anlamıştı. "Fred iyi bir adam Amy, fakat katiyen senin beğenebileceğin gibi biri değil bence," sözleri ve Laurie'nin bunları söylerken takındığı yüz ifadesi zihninin içinde nasıl inatla dönüp duruyorsa, aynı şekilde kendisinin, açıkça söylemiş olmasa bile bunu ima ederek, "Ben para için evleneceğim," demiş olması bir türlü aklından çıkmıyordu. Bir kadına hiç de yakışmayan o sözleri geri almak istiyor, hatırladıkça rahatsız oluyordu. Laurie'nin kendisini kalpsiz ve paragöz birisi olarak görmesini istemiyordu. Sevilen bir kadın olmak, artık gözüne sosyete kraliçesi olmaktan iki kat daha değerli görünmeye başlamıştı; söylediği korkunç şeylere rağmen delikanlının ondan nefret etmeyip gayet hoş ve her zamankinden daha da kibar bir şekilde karşılık vermesi onu çok memnun etmişti. Ondan gelen mektuplar içini çok rahatlatıyordu çünkü evdekiler kendisine düzenli olarak mektup yazmıyorlardı, yazdıkları da onunkiler kadar doyurucu olmuyordu. Jo taş kalpli olmakta ısrar ettiği için kendini yalnız hisseden zavallı Laurie sevilmeye çok ihtiyaç duyuyordu; o yüzden Amy de ondan gelen mektupları yanıtlıyor ve bunu sadece keyfinden değil, aynı zamanda görev bilinciyle yapıyordu. Jo keşke gayret gösterip onu sevebilseydi; birçok kız böyle tatlı bir çocuğun ilgisinden büyük gurur ve mutluluk duyardı. Jo için de onu sevmek bu kadar zor olmamalıydı ama o asla diğer kızlar gibi hareket etmezdi. Bu durumda Amy'nin delikanlıya çok kibar davranıp onu bir ağabey gibi görmekten başka yapabileceği bir şey yoktu.

Bu dönemde Laurie'nin Amy'den gördüğü iyi muameleyi tüm erkekler kız kardeşlerinden görmüş olsalardı, bu-

gün çok daha mutlu bir nesil olurdu. Amy artık ona söylev çekmeyi bırakmıştı; her konuda delikanlının fikrini soruyor, yaptığı her işle ilgileniyor, ona küçük hediyeler hazırlıyor ve haftada iki kez, eğlenceli dedikodularla dolu, kız kardeşlerin yaptığı şekilde sırlarını açtığı ve etrafındaki güzel manzaraların büyüleyici eskizlerini eklediği mektuplar gönderiyordu. Ağabeylerden pek azı yazdıkları mektupları cebinde taşıyan, onları tekrar tekrar dikkatle okuyan, kısa olunca üzülüp uzun olunca öpen ve hepsini birer hazine gibi muhafaza eden kız kardeşlere sahiptirler, ancak tabii ki biz burada Amy'nin böyle aptalca aşırılıklar yaptığını ima etmiyoruz. Yine de o ilkbahar genç kızın rengi gerçekten soldu ve düşünceli bir havaya büründü. Sosyeteye olan ilgisini büyük ölçüde yitirdi ve sık sık resim yapmak için yalnız başına dışarı çıkmaya başladı, fakat geri dönerken yanında başkalarına gösterecek pek bir şeyi olmuyordu. Valrosa'daki terasta ellerini kavuşturup oturarak saatlerce doğayı inceliyor ya da imgelediği bazı şeyleri dalgın dalgın çiziyordu; bu bir lahit üzerine oyulmuş korkusuz bir şövalye ya da çimlerin üzerine uzanmış ve şapkasıyla gözlerini kapatmış halde uyuyan genç bir adam veya uzun boylu bir beyefendinin kolunda bir balo salonuna ışıkların altında giriş yapan kıvırcık saçlı bir kız olabiliyor, ikisinin de yüzü yeni sanat akımına uygun şekilde bulanık kalıyor, aslında böylesi daha kolay olsa da sonuç tam olarak tatmin edici olmuyordu.

Halası onun Fred'e verdiği yanıttan pişmanlık duyduğunu düşünmekteydi; Amy bunu defalarca inkâr etmiş, açıklamalar yapmış ama hiçbiri işe yaramamıştı. Sonunda halasını dilediği gibi düşünmekte özgür bıraktı, Laurie'ye de Fred'in Mısır'a gittiğini bildirdi. Aslında tek söylediği bundan ibaretti ama Laurie onun ne demek istediğini anlamıştı; tecrübeli bir havada, "Amy'nin doğru kararı vereceğinden emindim. Zavallı Fred! Aynı şey benim de başımdan geçti, üzüntüsünü anlıyorum," dedi kendi kendine, lakin bir yandan da rahatlamış görünüyordu.

Ardından derin bir iç geçirdi ve geçmişe olan görevini yerine getirmiş gibi bir havayla ayaklarını kanepenin üzerine uzatıp Amy'den gelen mektubun keyfini çıkardı.

Ülke dışında bu olaylar olup biterken, evde sıkıntı baş göstermişti; Beth'in durumunun ağırlaştığını haber veren mektup Amy'ye hiç ulaşmamış, bir sonraki mektup geldiğindeyse kız kardeşinin üzerinde çimenler yeşermişti. Kötü haber genç kızı Vevey'de buldu; çünkü mayıs ayında Nice çok sıcak oluyordu, onlar da Cenova ve İtalya gölleri üzerinden ağır ağır İsviçre'ye doğru yola koyulmuşlardı. Haberi metanetle karşılayan Amy, ailesinin seyahatini kısa kesmemesi konusundaki kararını sessizce onayladı çünkü Beth'e veda etmek için zaten artık çok geçti. En iyisi evden uzak kalıp üzüntüsünün dinmesini beklemek olacaktı. Fakat yüreğine büyük bir ağırlık çökmüştü; evinde olmaya can atıyor, her gün gölün karşı kıyısına özlem dolu gözlerle bakıyor, Laurie'nin gelip onu teselli etmesini bekliyordu.

Gerçekten de Laurie çok geçmeden çıkageldi. Aynı posta ile her ikisine de mektup gitmiş, fakat genç adam o sırada Almanya'da olduğu için eline geçmesi birkaç gün gecikmişti. Mektubu okur okumaz eşyalarını sırt çantasına doldurdu, yolculuk arkadaşlarına da veda ettikten sonra kâh neşe ve keder, kâh umut ve kuşku dolu bir ruh hali içinde sözünü yerine getirmek üzere yola çıktı.

Laurie, Vevey'i iyi bilirdi. Küçük rıhtıma varır varmaz gemiden indi ve kıyı boyunca hızlı adımlarla yürüyerek Carrol'ların La Tour'da kaldıkları pansiyona ulaştı. Resepsiyondaki çocuk bütün ailenin göl kenarına yürüyüşe gittiğini, pansiyonda onlardan kimse kalmadığını üzülerek belirtmek zorunda olduğunu, ama hayır, sarışın matmazelin şato bahçesine gitmiş olabileceğini söyledi. Eğer mösyö oturup bekleme zahmetine katlanırsa, onu bir saniye içinde bulup getirebilirdi. Ama mösyö bir saniye bile bekleyemezdi ve konuşma daha bitmeden matmazeli bizzat aramaya çıktı.

Şato bahçesi, göl kenarında yer alan hoş görünümlü, eski bir bahçeydi; tepesinde kestane dalları hışırdıyor, her yere sarmaşıklar uzanıyor, kulenin karşı kıyıya kadar uzanan siyah gölgesi ışıl ışıl parlayan suyun üzerine düşüyordu. Alçak ve geniş duvarının köşesinde bir oturma yeri vardı; Amy buraya sık sık okumaya ya da çalışmaya gelir, bazen de durup çevresindeki güzelliklere bakarak kendini avutmaya çalışırdı. O gün de burada oturmuştu; başını bir eline dayamış halde Beth'i düşünürken yüreği ev hasreti çekiyor, göz kapakları ağırlaşıyor, bir taraftan da Laurie'nin neden henüz gelmediğini merak ediyordu. Delikanlının arkadaki avluyu geçtiğini duymamış, yeraltından bahçeye çıkan patikanın kemerli girişinde duraksadığını da fark etmemişti. Laurie bir süre orada durup kızı farklı bir gözle seyretti ve kimsenin daha önce görmediği bir şeyi, Amy'nin karakterinin hassas yanını gördü. Kız her yönüyle sevgiyi ve matemi çağrıştırıyordu – kucağındaki mürekkep lekeli mektuplar, saçına bağladığı siyah kurdele, yüzündeki kadınsı acı ve sabır ifadesi, hatta boynuna taktığı abanoz ağacından yapılma küçük haç bile Laurie'ye çok dokunaklı geldi çünkü o haç kendi hediyesiydi ve kız şu anda süs olarak sadece onu takıyordu. Genç adam nasıl karşılanacağından bir an şüphe duymuşsa da kız başını kaldırıp onu görür görmez elindeki her şeyi fırlatarak, belirgin bir sevgi ve özlem ifade eden haykırışlarla ona doğru koşunca, bu şüpheden eser kalmadı.

"Laurie, canım! Biliyordum geleceğini!"

Sanırım söylenecek her şey o anda söylendi ve anlaşıldı; esmer başın sarışın olanın üzerine koruyucu bir edayla eğildiği ve sessizce birlikte durdukları o kısa süre zarfında Amy hiç kimsenin kendisine Laurie kadar huzur verip destek olamayacağını hissetmiş, Laurie de Amy'den başka hiç kimsenin Jo'nun yerini doldurup kendisini mutlu edemeyeceğini anlamıştı. Gerçi delikanlı bunu kıza söylemedi ama kız hiç hayal kırıklığı yaşamadı zira ikisi de gerçeği biliyorlardı, ikisi

de mutluydular ve geri kalan ne varsa hepsini seve seve sessizliğe gömdüler.

Hızlıca kalkıp yerine geçen Amy gözlerindeki yaşları silerken, Laurie de etrafa saçılan kâğıtları toparlıyor, okunmaktan eskimiş mektupların ve anlam dolu çizimlerin gelecekte olacak iyi şeylere işaret ettiklerini düşünüyordu. Sonra gidip Amy'nin yanına oturunca kızın yüzü kızardı; delikanlıyı içinden geldiği gibi karşıladığını hatırlayınca utanmıştı.

"Kendime engel olamadım; o kadar yalnız ve üzgündüm ki seni görmek beni çok sevindirdi. Tam da artık gelmeyeceğinden korkmaya başladığım bir anda başımı kaldırıp seni görmek büyük bir sürpriz oldu benim için," dedi genç kız, sesinin doğal çıkması için boşuna çabalayarak.

"Duyar duymaz geldim. Keşke seni teselli edebilecek bir söz bulabilseydim ama şunu söyleyebilirim ki sevgili küçük Beth'imizin kaybını içimde hissediyorum ve..." Delikanlı cümlesini tamamlayamadı çünkü o da bir mahcubiyet duymuş ve tam olarak ne diyeceğini bilememişti. Aslında Amy'nin başını omzuna dayamak ve ona dilediğince ağlamasını söylemek için can atıyordu ama cesaret edemedi; onun yerine kızın elini avcunun içine aldı ve öylesine sıcakkanlı bir tavırla sıktı ki bu ona bütün sözlerden daha iyi geldi.

"Bir şey söylemek zorunda değilsin; bu beni teselli ediyor," dedi kız yumuşak bir sesle. "Beth şu anda iyi ve mutlu, onun geri dönmesini dilemem doğru olmaz ama eve gitmeye korkuyorum, her ne kadar herkesi özlemiş olsam da. Şimdi bunu konuşmayalım artık çünkü ağlamak istemiyorum, burada kaldığın sürenin keyfini çıkarmak istiyorum. Hemen dönmen gerekmiyor, değil mi?"

"Kalmamı istiyorsan, hayır, gerekmiyor canım."

"Hem de çok istiyorum. Halam ve Flo bana karşı çok anlayışlı davranıyorlar ama sen benim ailemden biri gibisin. O yüzden bir süre buralarda kalman bana büyük bir teselli olacak."

Amy konuşurken yüreği yuva hasretiyle dolmuş bir çocuğa öylesine benziyordu ki Laurie mahcubiyetini hemen unutup genç kızın tam da istediği gibi ona alışkın olduğu sevgiyle şefkati verdi ve ihtiyacı olan neşeli sohbet ortamını yarattı.

"Yazık sana! Üzüntüden kendini hasta etmişsin neredeyse! Ama ben sana iyi bakacağım, o yüzden ağlama artık. Gel biraz yürüyüş yapalım birlikte; rüzgâr soğuk esiyor, öyle hareketsiz otururşan üşürsün," dedi, Amy'nin sevdiği o yarı şefkatli yarı buyurgan ses tonuyla. Sonra kızın şapkasının bağcıklarını bağladı, kolunu tutup kendi koluna taktı ve ikisi birlikte güneşli yürüyüş yoluna çıkarak yeni yapraklanan kestanelerin altında ileri geri yürümeye başladılar. Laurie ayaktayken daha rahattı; Amy de yaslanacak güçlü bir kol, gülümseyen tanıdık bir yüz ve sadece kendisiyle konuşup tatlı tatlı sohbet eden kibar bir ses bulmanın mutluluğunu yaşıyordu.

Bu eski ve hoş bahçe eskiden beri birçok âşık çifte barınak olmuştu ve onlar için tam da biçilmiş kaftandı; hem güneşli hem de gözlerden ıraktı, öyle ki âşıklara tepeden bakan tek şey kuleydi ve ağızlarından çıkan sözler aşağıdaki geniş gölün dalga dalga yayılan sularıyla uzaklara taşınıyordu. Bu yeni çift de bir saat boyunca yürüyüp sohbet etti; bazen bir duvarın üzerinde dinlendiler, zamana ve mekâna böylesine büyü katan o tatlı etkilerin zevkini yaşadılar ve sonunda hiç de romantik olmayan yemek zilinin çalmasıyla oradan ayrılırlarken, Amy yalnızlık ve keder duygularının ağırlığını geride, şatonun bahçesinde bıraktığını hissetti.

Bayan Carrol kızın yüzündeki değişikliği görür görmez aklına gelen yepyeni bir düşünceyle aydınlandı ve kendi kendine "Şimdi anlıyorum her şeyi!" dedi. "Bu kız, genç Laurence'ı özlüyormuş. Tanrı biliyor ya, bu benim aklımın ucundan bile geçmedi!"

İyi mizaçlı hanımefendi takdire şayan bir ketumluk göstererek bu konuyu hiç açmadı, durumu anladığını da kimse-

ye belli etmedi fakat kibarca Laurie'yi orada kalmaya teşvik etti ve Amy'den vaktini onunla birlikte geçirmesini istedi çünkü bu ona yalnızlıktan çok daha iyi gelecekti. Amy de o gün bir uysallık timsaliydi; halası bu sıralar Flo ile fazla meşgul olduğu için arkadaşını ağırlama görevi ona kalmıştı, o da bu görevi her zamankinden daha büyük bir başarıyla yerine getirdi.

Nice'te Laurie yan gelip yatmış, Amy de onu paylayıp durmuştu. Vevey'de ise Laurie hiç boş durmadı; sürekli yürüyüşe gidiyor, araba gezintisine çıkıyor, tekneyle açılıyor ya da çalışıyor ve bunların hepsini son derece zinde bir halde yapıyordu. Amy onun her yaptığına hayran kaldı ve elinden geldiğince ayak uydurmaya çalıştı. Delikanlı kendisindeki bu farklılığı hava değişikliğine yormuştu; kız da buna karşı çıkmadı, hatta kendi sağlığı ve ruh halindeki iyileşme için aynı mazereti kullanmayı uygun gördü.

Havanın canlandırıcı etkisi ikisine de iyi gelmiş, hareket etmek bedenlerinde olduğu kadar zihinlerinde de olumlu değişiklikler yaratmıştı. Yükseklerdeki tepelerin arasında gezerken, ikisi de hayata ve görevlerine dair daha berrak bir bakış açısı edinmiş gibiydiler. Esip geçen ferah rüzgârlar moral bozucu şüpheleri, asılsız düşünceleri ve karamsar duyguları uzaklara taşıyor, geleceğe yönelik farklı görüşler, hassas umutlar ve neşeli düşünceler ilkbaharın gün ışığıyla açığa çıkıyor, gölün suları geçmişin kederlerini süpürüp götürüyor ve yukarıdan şefkatle onları seyreden yaşlı dağlar, "Çocuklar, sevin birbirinizi," der gibi görünüyorlardı.

Kısa süre önce gelen acı habere rağmen zaman öylesine güzel geçiyordu ki Laurie'nin bu mutluluğu bozabilecek tek kelimeye bile tahammülü yoktu. Vaktiyle son olacağına inandığı o ilk ve tek aşkının acısından çarçabuk kurtulmasına şaşırmış, bu şaşkınlıktan kurtulmasıysa biraz zaman almıştı. Jo'nun kız kardeşinin Jo'yla neredeyse aynı kişi olduğunu ve Amy'den başka birini bu kadar çabuk ve bu

kadar çok sevebilmesinin imkânsız olacağını düşünüyor, böylece görünürdeki sadakatsizliğini aklayıp teselli bulmaya çalışıyordu. İlk flört edişi fırtınalı bir biçimde gerçekleşmişti. Şimdi üzerinden seneler geçmiş gibi gelen zamanlara dönüp baktığında içini pişmanlıkla karışık bir şefkat duygusu kaplıyordu. Yaptığından asla utanmıyordu; ıstırabı dindiğinde minnettar kalabileceği acı tecrübelerinden biri olarak kabullenip kenara kaldırmıştı. Bu ikinci flört edişiydi ve bu defa mümkün olduğu kadar sade ve sakin kalmaya kararlıydı; abartılı tavırlara gerek yoktu, hatta Amy'ye onu sevdiğini söylemesine dahi gerek yoktu çünkü o bunu zaten biliyordu ve cevabını da uzun süre önce vermişti. İşler öyle doğallıkla gelişti ki kimsenin bir şikâyeti olmadı ve delikanlı herkesin, hatta Jo'nun bile bu habere sevineceğinden emindi. Ancak bizler o ilk tutkumuz hayal kırıklığıyla neticelenirse ikinci denemede temkinli davranır, işleri ağırdan almaya meyleder; dolayısıyla Laurie de kendine zaman tanıyor, geçen her saatin keyfini çıkarıyor ve bu yeni aşkın ilk ve en tatlı bölümünü sonlandıracak sözü söylemeyi biraz da oluruna bırakıyordu.

Delikanlı evlilik teklifini mehtaplı bir gecede şato bahçesinde, en zarif ve en münasip şekilde yapmayı hayal ediyordu fakat bunun tam tersi oldu, çünkü mesele gün ortasında gölün üzerindeyken halledildi ve birkaç sade söz kâfi geldi. O gün sabah saatleri boyunca gölde kayıkla gezmişler, bir tarafta Savoy'un Alpleri diğer tarafta Mont St. Bernard ve Dent du Midi, vadideki güzel Vevey, ilerideki tepenin üzerinde Lozan, yukarıda bulutsuz masmavi bir gökyüzü, aşağıda daha da mavi bir göl ve gölün üzerinde beyaz kanatlı martılara benzeyen tekneler olmak üzere kasvetli St. Gingolf'ten güneşli Montreux'ye kadar kürek çekmişlerdi.

Chillon'un yanından geçerken Bonnivard'dan, *Héloise*'i yazdığı yer olan Clarens'e baktıklarında da Rousseau'dan söz etmişlerdi. Kitabı okumamışlardı ama bir aşk hikâyesi

olduğunu biliyorlardı ve her ikisi de içinden bu hikâyenin kendi hikâyeleri kadar ilginç olup olmadığını düşündü. Konuşmalarının arasındaki kısa sessizlikte Amy bir elini suyun içinde gezdirerek oyalandı; başını kaldırıp baktığında Laurie küreklere yaslanmış duruyordu; gözlerindeki ifadeyi gören genç kız sırf bir şey söylemiş olmak adına aceleyle konuşmaya başladı.

"Yorulmuş olmalısın; dinlen biraz, ben çekerim kürekleri; bana da iyi gelir çünkü sen geleli beri lüks içinde yaşamaktan iyice tembelleştim."

"Ben yorgun değilim ama istersen küreklerden birini alabilirsin. Burada yeterince yer var ama yine de benim ortaya doğru oturmam gerekiyor, yoksa dengeyi sağlayamayız," diye karşılık veren Laurie, bu işten hoşlanmış görünüyordu.

İşleri henüz tam olarak düzeltemediğini düşünen Amy, oturma yerinin kendisine teklif edilen üçte birlik kısmına oturdu, saçlarını sallayarak yüzünden çekti ve küreğin tekini kabul etti. Kız iyi yapabildiği diğer birçok şey gibi kürek çekmeyi de beceriyordu; o küreği iki eliyle, Laurie ise tek eliyle kavramış olmasına rağmen küreklerin temposu tuttu ve kayık suyun üzerinde yağ gibi kayarak ilerledi.

"Birlikte güzel kürek çekiyoruz, değil mi?" diyen Amy, o anki sessizliği bozmak istemişti.

"Evet, hem de o kadar güzel ki bundan sonra seninle hep aynı kayıkta kürek çekmek istiyorum. Sen ne dersin, Amy?" dedi Laurie nazikçe.

"Evet, Laurie, ben de isterim," dedi kız usulca.

Sonra ikisi de kürek çekmeyi bırakıp yarattıkları o tatlı aşk ve mutluluk tablosunu, gölün üzerine dağılarak yansıyan görüntülerin arasına eklediler.

XIX. Bölüm

Tek Başına

Benliğini bir başkasına adamış, onun güzel kişiliği sayesinde yüreği ve ruhu arınmış biri için kendinden feragat edeceğine dair söz vermek kolaydı; fakat ona destek olan ses kesilince, alınan ders bitince, sevilen varlık gidince ve geriye yalnızlık ile kederden başka bir şey kalmayınca verdiği sözü tutmak Jo'ya çok zor gelmeye başladı. Kendi yüreği kardeşine duyduğu özlemle durmaksızın yanarken babasını ve annesini nasıl teselli edebilirdi ki? Beth eski yuvasını bırakıp yenisine gidince tüm aydınlığı, sıcaklığı ve güzelliği kaybolmuş gibi görünen bu eve nasıl neşe getirebilirdi? Ve kardeşinin bakımı esnasında bizzat ödül olarak kabul ettiği hizmetlerinin yerine geçecek faydalı ve neşeli bir işi dünyanın neresinde bulabilirdi? Kardeşine verdiği sözü yerine getirebilmek için ümitsizce uğraşıyor, bir taraftan da hayatının zaten az olan keyifli yanlarının iyice azalması, yükünün daha da ağırlaşması ve yaşamının o çabaladıkça zorlaşması ona haksızlık gibi geldiği için gizliden gizliye isyan ediyordu. Sanki bazı insanlar hep gün ışığında, bazıları ise hep gölgede kalıyorlardı. Bu hiç adil değildi çünkü kendisi iyi bir insan olmak için Amy'den daha büyük bir uğraş vermiş, buna karşılık hayal kırıklığı, sıkıntı ve yorgunluktan başka bir kazancı olmamıştı.

Bunlar zavallı Jo için karanlık günlerdi; tüm yaşamını bu sessiz evin içinde sıkıcı işler yaparak, nadiren küçük keyifler yaşayarak ve asla kolaylaşmayacak gibi görünen bu görevi başarmaya çalışarak geçireceğini düşündükçe büyük bir çaresizliğe kapılıyordu. Başarısızlıkla sonuçlanan ilk çabalarından sonra kendi kendine, "Yapamıyorum işte. Böyle bir hayat bana göre değil. Biri çıkıp bana yardım etmezse kaçar gider ve bir delilik yaparım bu gidişle," diye söylendi; ardından da, iradesi güçlü birinin kaçınılmaz olana boyun eğmek zorunda kaldığında sergilediği o karamsar ve acınası ruh haline girdi.

Fakat bir gün gerçekten de birisi çıkageldi ve ona yardım etti; gerçi kız iyilik meleklerini ilk görüşte tanıyamamıştı çünkü melekleri tanıdık simalara bürünüyor, zavallı insanları iyileştirmek için sade ve basit büyüler kullanıyorlardı. Jo geceleri sık sık Beth'in kendisini çağırdığını zannederek uyanıyordu; o gece de uyanıp küçük yatağın boş olduğunu görünce isyankâr bir keder içinde "Ah Beth, geri dön! Geri dön!" diye ağlarken özlemle uzattığı kolları boş kalmadı. Jo kardeşinin en ufak bir fısıltısını nasıl çabucak duyduysa onun hıçkırıklarını da o kadar çabuk duyan annesi kendisini avutmaya gelmişti ve bunu sadece kelimelerle değil, sabırlı bir duyarlılıkla, teselli edici dokunuşlarla, Jo'nun kendi duyduğu kederden daha da derin bir kederin varlığını sessizce hatırlatan gözyaşlarıyla, dualardan daha etkili fısıltılarla yaptı. Gerçekten de umutlu bir kabullenişle doğal bir keder hep bir aradadır. Gecenin sessizliğinde yüreklerin birbirleriyle konuştuğu o kutsal anlar, çekilen ıstırapları şükrana dönüştürüyor, böylelikle üzüntüler diniyor, sevgi ise güçleniyordu. Jo bunu anlayınca omuzlarındaki yükü daha kolay taşıyıp görevini daha keyifli yapabileceğini hissetti ve annesinin güven veren kollarından baktığında yaşam, gözüne daha katlanılır göründü.

Kalp ağrısı biraz dinince, karışık zihin de devasını buldu; zira bir gün çalışma odasına giren Jo, onu sıcak bir gülümsemeyle selamlayan gri saçlı başın üzerine eğildi ve "Baba," dedi saygılı bir tonda. "Beth'le konuştuğun gibi benimle de konuşur musun? Buna şu anda çok ihtiyacım var, zira büyük bir yanılgı içerisindeyim."

"Canım, şu an hiçbir şey beni bu kadar memnun edemez," diye cevap verdi babası. Konuşurken sesi titremiş, sanki kendisi de yardıma ihtiyaç duyuyormuş ve istemekten çekinmiyormuş gibi kızına sıkı sıkı sarılmıştı.

Sonra Jo, Beth'in küçük sandalyesini babasının yanına çekip oturdu ve ona, yaşadığı kaybın üzüntüsünü, sonuçsuz kalıp cesaretini kıran çabalarını, inancını sağlam tutmak istediği halde yaşamın kapkaranlık görünmesini ve bizim çaresizlik diye adlandırdığımız tüm o kaygı uyandıran şaşkınlıkları bir bir anlattı. Kız babasına sonsuz bir güven sundu, babası da kızına ihtiyaç duyduğu desteği verdi, böylece ikisi de teselli buldular; artık sadece bir baba kız olarak değil, birbirlerine eşit derecede sevgi ve şefkat göstererek destek olabilen iki yetişkin insan olarak konuşabilecekleri zaman gelmişti. Jo, hem neşeli hem düşündürücü anlar geçirdikleri ve "tek üyeli kilise" adını taktığı bu eski çalışma odasından, yenilenmiş bir cesaret, geri kazanılmış bir neşe ve daha itaatkâr bir ruhla çıktı. Bir çocuğa ölümü korkmadan karşılamayı öğreten anne ile baba, bu defa başka bir çocuğa, yaşamı umutsuzluk veya güvensizliğe kapılmadan kabullenmeyi, yaşamın sunduğu güzel fırsatlardan faydalanırken minnettar ve güçlü kalabilmeyi öğretmeye çalışıyorlardı.

Bu arada Jo'nun destek aldığı başka yerler de vardı. Yavaş yavaş fark edip kıymet vermeye başladığı bazı mütevazı ve erdemli görevlerle hazların kendisine destek olduğu yadsınamaz bir gerçekti. Süpürgeler ve bulaşık bezleri asla gözüne eskisi kadar itici görünmüyorlardı çünkü her ikisini de Beth kullanırdı; onun ev hanımı ruhunun bir parçası, asla

çöpe atmayacakları o küçük süpürgeyle eski fırçanın çevresinde dolanıyordu. Jo bunlarla iş yaparken Beth'in söylediği şarkıları mırıldanıyor, onun çalışma biçimini taklit ediyor ve her şeyi taze ve güzel tutmak için oraya buraya küçük dokunuşlar yapıyordu ki o bilmese de bu bir evi neşeli bir yuva haline getirmenin ilk adımıydı ve bunu ona öğreten Hannah olmuştu; bir gün elini avucuna alıp sıkarak, "Seni düşünceli yaratık," demişti. "Sevgili kuzumuzu özlemeyelim diye yapıyorsun bunları. Bir şey söylemesek de her şeyin farkındayız, Tanrı da seni bunun için ödüllendirecek, buna eminim."

Bir gün Meg'le birlikte oturmuş dikiş dikerlerken, Jo onun son zamanlarda ne kadar olgunlaştığını fark etti. Ablası artık çok güzel konuşuyordu, bir kadına yakışan türde güzel hareketler, düşünceler ve duygularla ilgili çok şey biliyordu; eşi ve çocuklarıyla çok mutluydu, herkes bir diğeri için elinden geleni yapıyordu.

Bir gün Jo karmakarışık çocuk odasında oturmuş Demi'ye uçurtma yaparken, "Evlilik her şeye rağmen harika bir şey," dedi, ablasına. "Ben de denesem acaba senin yarın kadar mutlu olabilir miyim dersin?"

"Senin hassas ve kadınsı yanını ortaya çıkarabilmen için ihtiyacın olan şey tam da bu işte, Jo. Dışarıdan bakınca bir kestane kozalağı kadar dikenlisin ama içinde ipek gibi yumuşaksın ve derinlerde tatlı bir öz var, yeter ki birisi ona ulaşabilsin. Bir gün âşık olunca yüreğini açacaksın, işte o zaman o dikenli kozalak kırılıp düşecek."

"Kestanelerin kozalakları ayazda açılır, hanımefendi; onları düşürmek için de ağacı iyice bir sallamak gerekir. Delikanlılar kestane topluyor ama onların çuvalına girmeye niyetim yok benim," diye karşılık verdi Jo, bir taraftan uçurtmaya yapışkan sürerken; ancak hiçbir rüzgâr onu uçuramayacaktı çünkü Daisy kendisini uçurtmanın ipine bağlamıştı.

Meg güldü; Jo'nun eski canlılığını biraz olsun kazandığına sevinmişti ama yine de kendi görüşünü kabul ettirmek

için tüm ikna kabiliyetini kullanmayı görev edindi. Nitekim fikrini savunurken Jo'nun çok sevdiği çocukları öne sürdü, böylece kız kardeşlerin arasında geçen sohbet boşa gitmemiş oldu. Bazı yürekleri en kolay açan şey kederdir ve Jo'nun yüreği de yakında çuvala girmeye hazırdı. Kestane biraz daha gün ışığı alıp olgunlaştıktan sonra ağacı sabırsızca sallayacak bir delikanlı yerine yetişkin bir erkek eli uzandı ve onu kabuğundan nazikçe çekip çıkardı. Jo bunu önceden tahmin etmiş olsaydı kabuğunu sıkı sıkı kapatır, dikenlerini eskisinden de fazla çıkarırdı; neyse ki o sırada aklı kendisiyle meşgul olmadığı için kabuğundan kurtulup düşüverdi.

Eğer Jo ahlak temalı bir hikâye kitabının kahramanı olsaydı, yaşamının bu evresinde bir azizeye dönüşmüş, dünyevi işlerden feragat etmiş, başında kapalı bonesi ve ceplerinde din kitaplarıyla topluma faydalı olmak üzere yollara düşmüş olması gerekirdi. Ama gördüğünüz gibi Jo bir kahraman değildi; diğer yüzlerce kız gibi o da mücadele veriyor, o anki ruh hali nasılsa ona göre davranıyor, içindeki üzüntüyü, kızgınlığı, kayıtsızlığı ve canlılığı dışa vuruyordu. İyi bir insan olacağımızı söylemek erdemli bir davranıştır ama birdenbire iyi bir insana dönüşemeyiz; hatta bazılarımız için doğru yolu seçebilmek bile uzun, zorlu ve çok uğraş gerektiren bir süreçtir. Jo, ilerleme kaydetmişti; en azından görevini nasıl yapacağını, yapmadığı takdirde kendini mutsuz hissetmesi gerektiğini öğreniyordu; bir de bu görevi mutluluk duyarak yapmak vardı ki işte o apayrı bir şeydi! Jo hep hayatında fevkalade bir başarıya imza atmak istediğini söylerdi ve bunun ne derece zor olacağının hiç önemi yoktu. Şimdi bu dileği gerçekleşiyordu; yaşamını kendisine ve kardeşlerine bu kadar mutlu bir yuva sağlayan annesiyle babasına adamaktan daha güzel ne olabilirdi ki? Ve eğer bu çabanın görkemini artırmak için büyük zorluklar yaşamak gerekiyorsa, huzursuz ve hırslı bir kızın kendi umutlarından, planlarından,

isteklerinden vazgeçip başkaları için yaşamasından ve bunu neşe içinde yapmasından daha zor ne olabilirdi?

Tanrı ona güvenmiş ve bu görevi vermişti, üstelik bu beklediğinden de iyiydi çünkü içinde şahsi bir çıkar yoktu. Peki, o bunu başarabilecek miydi? En azından denemesi gerekiyordu ve ilk girişiminde az önce sözünü ettiğim yardımları aldı. Daha sonra kendisine bir kez daha destek olundu, o da bunu bir ödül olarak değil, bir teselli olarak kabul etti; tıpkı Christian'ın "Zorluk" adındaki tepeye tırmanırken durup dinlendiği kameriyenin sunduğu serinlik gibi.

"Neden yazmıyorsun? Sen yazarken hep mutlu olurdun," dedi annesi bir gün, Jo umutsuzluk nöbeti geçirirken.

"Canım hiç yazmak istemiyor, istesem de yazdıklarımla ilgilenen yok zaten."

"Biz varız; bizim için bir şeyler yaz, geri kalanı boşver. Hadi bir dene lütfen canım. Eminim sana iyi gelecek ve bizi de memnun edecek."

"Yapabileceğimi sanmıyorum," dedi Jo; ama yine de masasının başına geçip yarım kalmış eski yazılarına göz gezdirmeye başladı.

Aradan bir saat kadar geçtikten sonra annesi Jo'nun kapısını aralayıp içeriye göz attı; kızının siyah önlüğünü giymiş ve tüm dikkatini işine vermiş halde harıl harıl çalıştığını görünce kapıyı usulca çekti ve yaptığı önerinin başarısından mutlu olarak oradan ayrıldı. Jo nasıl olduğunu hiç anlayamadı ama görünüşe göre hikâyesinin içine bir şey kaçmıştı ve doğrudan okuyucunun yüreğine ulaşıyordu, çünkü ailesi okurken kâh gülüp kâh ağladı; kendisi istemediği halde babası onu popüler dergilerden birine gönderdi ve dergi sadece ödeme yapmakla kalmayıp başka hikâyeler de istedi. Jo şaşkındı. Küçük hikâyesi yayımlandıktan bir süre sonra, övgüsü onur kabul edilen bazı kişilerden mektuplar gelmeye başladı, gazeteler de hikâyeyi bastı ve Jo'yu tanıyan tanımayan birçok insan eserine hayran kaldı. Böyle küçük bir şey için

bu o kadar büyük bir başarıydı ki Jo romanının aynı anda hem övülüp hem yerilmesine bile bu kadar şaşırmamıştı.

"Hiç anlamıyorum," dedi afallamış bir şekilde. "İnsanlar bu kısacık hikâyede ne buldular ki bu kadar övüyorlar?"

"İçinde samimiyet var Jo, işin sırrı burada; esprili ve dokunaklı yerleri onu canlı kılıyor. Böylece sen de kendi tarzını bulmuş oldun. Bunu yazarken aklında şöhret ya da para kaygısı yoktu ve sen bu işe yüreğini koydun sevgili kızım; şimdiye kadar çok acı çektin, artık sıra güzel şeyler yaşamaya geldi. Elinden gelenin en iyisini yap ve biz senin başarınla nasıl mutlu oluyorsak sen de öyle ol."

Dünyadaki tüm övgülerden çok babasının söylediklerinden etkilenen Jo, "Yazdıklarımın arasında iyi ya da doğru olan bir şey varsa bile, o bana ait değil," dedi. "Hepsini sana, anneme ve Beth'e borçluyum."

Böylece, sevgi ve kederle eğitilen Jo yeniden yazmaya başladı ve hikâyelerini insanlarla buluşmaya gönderdi. Gayet sıcak karşılandıkları hayırsever bir dünyaya açılan bu mütevazı gezginler, Jo'nun da yeni dostlar edinmesini sağlıyor ve şansı açılan hayırlı evlatların yaptığı gibi eve para göndererek annelerinin rahat yaşamasını sağlıyorlardı.

Amy ve Laurie nişanlandıklarını haber verdiklerinde Bayan March, Jo'nun buna pek sevinemeyeceğini düşünmüştü ama sonra bu endişesinin yersiz olduğunu gördü. Jo başta oldukça ciddi görünse de haberi gayet sakin karşıladı; hatta mektubu okuduğu andan itibaren bu "çocuklar" ile ilgili yeni umutlar besleyip planlar yapmaya başlamıştı bile. Amy'nin mektubu yazılı bir düete benziyordu; her iki tarafın da birbirine âşık olup övgüler yağdırdığı, okuması çok hoş ve çok düşündürücü olan, kimsenin kusur bulamayacağı bir metindi.

Sıkışık yazılarla doldurulmuş sayfaları elinden bıraktıktan sonra annesiyle göz göze gelen Jo, "Sen de sevindin mi anne?" diye sordu.

"Evet," dedi annesi. "Fred'in teklifini reddettiğini söylediğinde böyle bir şey olacağını tahmin etmiştim. Amy'nin paragöz bir ruhtan daha fazlasına sahip olduğundan da emindim. Kazananın aşk ve Laurie olacağını mektuplarındaki satır aralarından anlamıştım zaten."

"Ne kadar akıllısın Marmee. Ve ne kadar ketumsun! Bana bu konuda tek kelime etmedin."

"Kızlarını idare etmesi gereken anneler keskin gözlere ve ketum ağızlara gerek duyarlar. Konu henüz tam kesinleşmeden önce aklına bu düşünceyi sokmaktan ve onlara tebrik mektubu göndermenden korktum biraz."

"Ben eskisi gibi kafası dağınık biri değilim, bana güvenebilirsin. Herhangi birinin sırdaşı olabilecek kadar aklım başımda ve duyarlıyım artık."

"Elbette öylesin canım. Benim bunu seninle paylaşmam gerekirdi fakat Teddy'nin başka birine âşık olduğunu öğrenirsen üzülürsün diye düşündüm."

"Ah anne, nasıl bu kadar aptal ve bencil olabileceğimi düşünürsün? Üstelik onun taptaze aşkını reddettikten sonra, neden üzüleyim?"

"O zamanlar içinden geldiği gibi hareket etmiş olduğunu biliyorum Jo; ama son zamanlarda sanki o geri gelip sana tekrar teklifte bulunursa o zaman belki başka bir cevap verebileceğini düşünmüştüm. Özür dilerim canım, yalnızlık çektiğini görmezden gelemiyorum ve bazen gözlerindeki o mutsuz bakışı görünce içim acıyor. O yüzden bu oğlan bir kez daha deneseydi o boşluğu doldururdu gibi geldi bana."

"Hayır, anne, böylesi daha iyi. Amy'nin onu sevebilmesine çok memnun oldum. Fakat haklı olduğun bir nokta var: Ben yalnızım ve belki de Teddy bir kez daha denemiş olsaydı ona 'Evet' derdim ama bu onu daha fazla sevdiğimden değil, artık sevilmeye eskisinden daha fazla değer verdiğimden olurdu."

"Sevindim buna Jo; bu senin olgunlaştığını gösteriyor. Şu anda seni seven çok insan var; o yüzden şimdilik annenle, babanla, kız kardeşlerinle, arkadaşlarınla ve yeğenlerinle yetinmeye çalış, ta ki âşık olacağın insan gelip sana mutluluğu tattırana kadar."

"Dünyadaki en iyi sevgi anne sevgisidir ama ben diğer sevgileri de denemek istiyorum ve bunu canım annemin kulağına fısıldamakta sakınca görmüyorum. Çok garip, ben her türlü doğal sevgiyle kendimi mutlu etmeye çalıştıkça daha fazlasını arzu etmeye başladım. Bir yüreğin içine bu kadar çok şey sığabileceğini tahmin etmezdim; benimki fazla esnek, içi hiç dolmuyor. Eskiden ailem benim için yeterliydi. Bu halimi hiç anlamıyorum."

"Ben anlıyorum," diyen Bayan March bilgece gülümserken, Jo Amy'nin Laurie hakkında yazdıklarını tekrar okumak için mektubu eline aldı:

"Laurie'nin beni sevdiği gibi sevilmek çok güzel bir şey. Duygusallık yapmıyor ve bu konuda pek konuşmuyor ama söylediklerinden ve yaptıklarından anlıyorum beni ne kadar sevdiğini. Onun sayesinde mutlu ve alçakgönüllü bir insan oldum, yani o tanıdığınız kız değilim artık. Şimdiye kadar onun ne kadar iyi, cömert ve nazik biri olduğunu bilmiyordum; bana yüreğini açınca içinin soylu davranışlar ve umutlarla dolu olduğunu görüyor ve onun bana ait olmasından gurur duyuyorum. Gemide yardımcısı olarak ben, balast olarak da kucak dolusu aşk olduğu sürece kendini ferah bir gemi yolculuğuna çıkmaya hazırmış gibi hissettiğini söylüyor. Söylediğini yapabilmesi için dua ediyorum ve onun düşündüğü gibi bir insan olmaya gayret ediyorum. Cesur kaptanımı tüm kalbimle, tüm ruhumla ve tüm gücümle seviyorum. Tanrı birlikte olmamıza izin verdiği sürece onu asla terk etmeyeceğim. Canım anneciğim, iki insan birbirini sevip birbiri için yaşadığı zaman dünyanın böyle bir cennet olabileceğini hiç bilmezdim!"

"İşte bizim serinkanlı, vakur ve maddiyatçı kızımız Amy! Aşk gerçekten de mucizeler yaratıyor. Şimdi ikisi de çok, çok mutlu olmalı!" dedi Jo. İnsan elinden bırakamadan okuduğu güzel bir aşk romanını bitirip kendini sıradan bir dünyada yapayalnız bulmadan önce kitabın kapağını nasıl özenle kapatırsa, o da elindeki hışırtılı kâğıtları aynı özenle masanın üzerine bıraktı.

Jo o gün hava yağmurlu olduğu için yürüyüşe gidememişti; bunun yerine yukarı çıkıp odanın içinde bir ileri bir geri dolaşmaya başladı. Üzerine bir huzursuzluk çökmüş, o eski duygu geri dönmüştü; artık fazla acı vermese de, neden iki kardeşten birinin her dileğinin gerçekleşip de diğerinin hiçbir isteğinin olmadığına dair kederli ve sebatkâr bir meraka dönüşmüştü. Aslında bu doğru değildi; o da bunu biliyor ve aklından silmeye çalışıyordu ama sevgiye olan açlığı artmıştı. Amy'nin mutluluğu bu açlığı daha da körüklemiş, "Tanrı izin verdiği sürece tüm yüreği ve ruhuyla sevip bağlanabileceği" birine ihtiyaç duymaya başlamıştı.

Jo'nun huzursuz gezintisinin son bulduğu tavan arasındaki odanın bir ucunda sıra halinde dizili dört küçük ahşap sandık duruyordu. Her birinin üzerinde sahibinin adı yazılıydı ve hepsi de geçmişte kalan çocukluk ve genç kızlık günlerinin hatıralarıyla doluydu. Jo sandıkların içine teker teker göz attı ve sıra kendisininkine gelince çenesini sandığın kenarına dayayıp içinde duran karmakarışık eşyalara bir süre boş boş baktı; sonra gözüne eski ders kitapları ilişti. Kitapları sandıktan çıkardı, biraz karıştırdı ve Bayan Kirke'ün evinde geçirdiği o güzel kışı yeniden yaşar gibi oldu. Onları ilk gördüğünde gülümsedi; sonra düşünceli, daha sonra da üzgün bir ifadeye büründü. Sıra profesörün elyazısıyla yazdığı küçük nota gelince dudakları titremeye başladı, kitaplar kucağından kayıp düştü ve notta yazan dostça sözlere, sanki yeni bir anlam kazanmışlar ve yüreğinde hassas bir noktaya dokunmuşlar gibi bakakaldı.

"Bekle beni dostum. Biraz gecikebilirim ama mutlaka geleceğim."

"Ah, keşke gelse! Benim tatlı Fritz'im, bana karşı her zaman çok kibar, çok iyi ve çok sabırlı davranırdı. Yanımdayken yeterince kıymetini bilemedim ama şimdi ne kadar çok isterdim onu görmeyi. Son zamanlarda herkes benden uzaklaşıyor ve kendimi çok yalnız hissediyorum."

Elindeki kâğıdı sanki henüz yerine getirilmemiş bir sözmüş gibi sıkı sıkı tutarak eğildi, başını bir kumaş bohçasının üzerine dayadı ve çatıya pıtır pıtır düşen yağmurun sesine inat ağladı.

Hissettikleri kendine acımaktan, yalnızlıktan ya da moral bozukluğundan mı ibaretti, yoksa ona kendini hatırlatan kişinin de yaptığı gibi sabırla doğru zamanı bekleyen bir duygunun uyanışı mıydı? Kim bilir...

XX. Bölüm

Sürprizler

Jo alacakaranlıkta tek başınaydı, eski kanepede uzanmış ateşi seyrediyor, bir yandan da düşünüyordu. Akşam karanlığı çökerken en severek yaptığı iş buydu ve o saatlerde kimse onu rahatsız etmezdi. O da başını Beth'in küçük kırmızı yastığına koyup yeni hikâyeler tasarlar, hayaller kurar, bazen de hiç uzakta değilmiş gibi hissettiği kız kardeşiyle ilgili güzel düşüncelere dalardı. Yorgun görünüyordu; yüzünde ciddi ve kederli bir ifade vardı zira ertesi gün doğum günüydü. Yılların ne çabuk geçtiğini, yaşının ilerlediğini ve hayatında ne kadar az şey başarmış olduğunu düşündü. Neredeyse yirmi beş yaşına gelmişti ama ortada elle tutulur bir şey yoktu. Jo aslında bu konuda yanılıyordu; başarılı olduğu çok konu vardı ve zamanla o da bunu görüp haline şükredecekti.

"Sonunda evde kalmış bir kız olacağım ben. Koca yerine kalemim, çocuk yerine hikâyelerim ve yirmi yılda kazanılmış bir lokma şöhretim olacak, o da belki; o gün geldiğinde, tıpkı şu zavallı Johnson gibi ben de yaşlanmış ama yaşlılığın keyfine varamayan, yalnız ama yalnızlığını paylaşamayan, özgür ama özgürlüğe ihtiyacı kalmamış biri olacağım.* Yine de huy-

* Samuel Johnson'ın 1755'te Lord Chesterfield'a yazdığı mektuba gönderme. Chesterfield maddi olarak çok geç ve yetersiz bir destekte bulunduğu halde Johnson'ın çalışmalarından kendine pay çıkarmaya çalışmıştır. (e.n.)

suz bir azize ya da bencil bir günahkâr olmamalıyım. Ayrıca, evde kalmış kızlar da bu şekilde yaşamaya alışınca huzurlu bir ömür sürebilirler diye düşünüyorum; fakat..." Jo burada bir iç geçirdi; bu olasılık ona pek de çekici görünmemişti.

Başlarda çekici gelmemesi normaldir ve yirmi beş yaşında biri için otuz yaş her şeyin sonu gibidir ama göründüğü kadar kötü değildir aslında; eğer insanın kendi içinde sığınabileceği ve güvenebileceği bir yer varsa, hayatına mutlulukla devam edebilir. Yirmi beş yaşına gelen kızlar evde kalmaktan söz etmeye başlarlar ama içten içe asla böyle olmamaya kararlıdırlar; otuz yaşına geldiklerinde ise bu konuyu hiç açmaz ve hakikati sessizce kabullenirler. Eğer akılları çalışıyorsa, zarif bir biçimde yaşlanmayı öğrenmek için önlerinde yirmi seneleri daha olduğunu hatırlayıp kendilerini avutabilirler. Evde kalmış hanımlarla alay etmeyin sevgili kızlar, çünkü o gösterişsiz ve süssüz elbiselerin altında sessizce atan yüreklerin derinlerinde çoğu zaman hassas ve dokunaklı aşklar gizlidir; sessizce feda edilen gençlik, sağlık, hırs ve aşklardır o solgun yüzleri Tanrı'nın gözünde güzelleştiren. Yaşamın en tatlı yanını ıskalamış, üzgün ve asık suratlı ablalarımıza sırf bu sebeple dahi olsa merhametli davranmak, onlara küçümseyerek değil şefkatle yaklaşmak gerekir zira tüm genç kızlar gün gelir yaşlanırlar; o pembe yanaklar sonsuza dek sürmez, o güzelim kahverengi saçların arasına gümüş teller eklenir, aşk ve beğeni kavramları şimdi nasıl tatlı geliyorsa, zaman içinde nezaket ve saygı da aynı şekilde değer kazanır.

Beyefendiler, yani siz oğlan çocukları; lütfen, her ne kadar yoksul, gösterişsiz ve kuralcı da olsalar hiç evlenmemiş yaşlı kadınlara karşı hep nazik olun çünkü gerçekten sahip olmaya değecek şövalyelik ruhu, yaşlılara saygı göstermeye, zayıf olanları korumaya, sınıf, yaş ve ırk gözetmeksizin kadın cinsine hizmet etmeye daima hazır olmak demektir. Sizi hem nasihatlere boğan hem de sevip gözeten ve bunların karşılığında çoğunlukla bir teşekkür bile etmediğiniz tey-

zelerinizi, halalarınızı hatırlayın; sizi çekip çıkardıkları güç durumları, küçük birikimlerinden size verdikleri "bahşişleri" ya da yaşlı parmaklarıyla söküklerinizi dikmelerini, sizin için seve seve yürüdükleri yolları anımsayın ve onlara kadınların yaşadıkları müddetçe görmek istedikleri ilgiyi göstererek minnettarlığınızı ifade edin. Gözleri parlayan genç kızlar bu meziyetlere sahip olan erkekleri hemen fark eder ve onları daha çok beğenirler. Ve eğer bir anne ile oğlunu birbirinden ayıracak yegâne güç olan ölüm gün gelip sizi de annenizden koparırsa, o zaman oralarda bir yerde, yüreğinin en sıcak köşesini "en sevdiği yeğenine" ayırmış olan bir Priscilla Teyze, size anne sevgisiyle kucak açacaktır.

Korkarım bu küçük vaazım okurlarımın uykusunu getirmiş olabilir; sanırım bu sırada Jo da uyuyakalmıştı ki birden karşısında Laurie'nin hayaleti belirdi. Sahici gibi duran bu neredeyse somut figür, genç kıza doğru eğilmişti. Yüzünde eskiden yoğun duygular yaşayıp göstermekten kaçındığı zamanlar beliren ifadenin aynısı vardı. Ama şu meşhur balattaki Jenny'nin söylediği gibi,

"O olamazdı, o değildi."

Jo yattığı yerden dehşet dolu bir sessizlik içinde Laurie'ye bakmaya devam etti. Genç adam iyice eğilip kendisini öpünce gerçek olduğundan emin oldu, yerinden fırlayıp neşeyle haykırdı:

"Teddy! Teddy'ciğim gelmiş!"

"Jo, beni gördüğüne sevindin mi demek oluyor bu?"

"Sevinmek mi! Canım benim, ne kadar sevindiğimi anlatamam! Amy nerede?"

"Annenle birlikte Meg'in evindeler. Gelirken önce oraya uğramıştık ama karımı onların pençelerinden kurtarmak mümkün olmadı."

"Neyini?" diye haykırdı Jo; Laurie farkında olmadan bu kelimeyi büyük bir gurur ve mutluluk duyarak söyleyip kendini ele vermişti.

"Hay aksi şeytan! Ağzımdan kaçırdım!" diye söylenen genç adam o kadar suçlu görünüyordu ki Jo aniden saldırıya geçti.

"Gittin ve evlendin, öyle mi?"

Laurie, "Evet, ama bir daha yapmam, söz!" dedikten sonra ellerini kavuşturdu ve yüzünde haylazlık, neşe ve gurur karışımı bir ifadeyle dizlerinin üzerine çöktü.

"Gerçekten evlendin mi?"

"Aynen öyle, sayende."

"Tanrım! Şimdi sırada hangi saçmalık var?" diyen Jo zorlukla soluyarak yerine oturdu.

"Bu tam sana uygun fakat pek de övgü niteliğinde olmayan bir kutlama oldu," diye cevap verdi Laurie; hâlâ rezil bir tavır sergiliyor ama mutlulukla ışıldıyordu.

"Ne bekliyordun? İçeriye hırsız gibi girip ödümü patlatırsan, ardından da böyle bir sırrı ağzından kaçırarak beni şaşkına döndürürsen ne yapmam gerekiyordu? Hadi bakalım aptal çocuk, anlat bana doğru dürüst şu olan biteni."

"Eski yerime geçmeme izin vermezsen ya da aramıza barikat koyarsan, tek kelime etmem."

Jo bunu uzun süredir yapmadığı için güldü ve delikanlıyı yanına davet edercesine kanepeye pat pat vurarak, "Eski yastık tavan arasında," dedi içtenlikle. "Artık ona ihtiyacımız olmuyor; o yüzden gel yanıma ve günah çıkar, Teddy."

"Bana yine 'Teddy' dediğini duymak çok güzel! Bana böyle hitap eden senden başka kimse yok," diyen Laurie, büyük bir memnuniyetle yerine geçip oturdu.

"Amy seni nasıl çağırıyor?"

"Lordum."

"Şaşırmadım. Zaten lordlara benzemişsin." Jo'nun bakışlarından, genç adamı eskisinden de yakışıklı bulduğu belli oluyordu.

Yastık gitmişti ama aralarında yine de bir barikat vardı; bu seferki, araya giren zamanın, uzaklığın ve yüreklerde

meydana gelen değişikliğin yaratmış olduğu, doğal bir barikattı. İkisi de bunu fark etmişti ve bir an o görünmez set üzerlerine minik bir gölge düşürmüş gibi birbirlerine baktılar, fakat bu bakışma çarçabuk kesildi çünkü Laurie vakur görünebilmek için beyhude bir çaba göstererek sessizliği bozdu.

"Evlenmiş ve evinin reisi olmuş bir adam gibi görünmüyor muyum?"

"Bence hayır, benim nazarımda asla öyle görünmeyeceksin. Büyümüşsün, daha yakışıklı olmuşsun ama hâlâ o eski yaramaz çocuksun sen."

"Ama Jo, bana daha saygılı davranman lazım," dedi Laurie. Aslında aralarında geçen konuşmadan müthiş keyif alıyordu.

"İyi ama nasıl? Senin evli barklı olma fikrin bana o kadar komik geliyor ki ciddi kalamıyorum!" diye cevap verdi Jo ve yüzüne bulaşıcı bir gülümseme yayılınca ikisi bir kez daha kahkaha attılar, sakinleştikten sonra da oturup eskiden olduğu gibi güzel bir sohbete daldılar.

"Senin Amy'yi getirmek için soğukta dışarı çıkmana gerek yok çünkü onlar zaten az sonra gelecekler. Ben bekleyemedim; büyük sürprizi sana ilk söyleyen ben olmak istedim. Yani bir zamanlar sütün kreması için didişirken söylediğimiz gibi, ilk kaymağı ben kapmak istedim."

"İstediğin oldu işte. Üstelik hikâyene yanlış yerden başlayıp mahvettin. Şimdi doğru yerden başla ve bana neler olduğunu baştan anlat bakalım. Öğrenmek için sabırsızlanıyorum."

"Pekâlâ, ben bunu Amy'yi memnun etmek için yaptım," diye başladı konuşmaya Laurie. Bu sırada gözünü kırpması Jo'nun bağırmasına sebep oldu.

"Bu bir yalan! Olsa olsa Amy seni memnun etmek için yapmıştır. Devam edin ve becerebilirseniz doğrusunu söyleyin, beyefendi."

"İşte anne rolünü oynamaya başladı bile. Onu böyle konuşurken dinlemek çok eğlenceli değil mi?" Laurie bu sözleri şöminenin ateşine hitaben söylemiş, ateş de bunu tasdik eder gibi alevlenip parlamıştı. "Herkesin yaptığı şey işte; evlendik. Bundan bir ay kadar önce Carrol'larla birlikte eve dönmeyi planlıyorduk ama onlar aniden fikir değiştirdiler ve kışı geçirmek için Paris'e gitmeye karar verdiler. Fakat büyükbabam artık eve dönmek istiyordu. O benim için gelmişti ve ne onun yalnız başına seyahat etmesine izin verebilirdim ne de Amy'yi bırakabilirdim. Öte yandan Bayan Carrol'un kafasında refakat etmekle ilgili İngiliz tarzı bazı saçma düşünceler oluşmuş olacak ki Amy'nin bizimle seyahat etmesini istemedi. Ben de bu sorunu çözmek için Amy'ye, 'Evlenelim o zaman, böylece istediğimiz gibi davranabiliriz,' dedim."

"Elbette demişsindir. İşleri her zaman kendi lehine çevirmesini becerirsin zaten."

"Her zaman değil," dedi Laurie. Sesindeki değişimi fark eden Jo hemen söze girdi:

"Peki, halam bunu nasıl kabul etti?"

"O iş pek kolay olmadı ama Amy de ben de oturup onunla uzun uzadıya konuştuk. Hem zaten çok geçerli sebeplerimiz de vardı. Size yazıp izin istemek için vaktimiz olmadı ama sonuçta hepiniz mutlu oldunuz ve yavaş yavaş rıza gösterdiniz. Karımın da dediği gibi, sadece işleri biraz 'oluruna bırakmak' gerekiyordu."

Laurie'nin lafını kesen Jo, bu defa şöminenin ateşiyle kendisi konuşmaya başladı. "Şu kelimeyi ne kadar da gururla söylüyoruz, çok mu hoşumuza gidiyor ne?" derken bir yandan da son gördüğünde kederle bakan gözlerin içindeki neşeli aydınlığı keyifle izlemekteydi.

"Birazcık, belki; o öyle büyüleyici bir küçük kadın ki onunla gurur duymamak elde değil. Devam ediyorum; enişte ve hala da gerektiği şekilde yanımızda oldular zira biz bir-

birimize o kadar kapılmıştık ki ayrılacak olsak şu dünyada ikimiz de bir işe yaramazdık artık. Bu cazip düzenlemeyle her şey daha kolay olacaktı ve biz de öyle yaptık."

"Ne zaman, nerede, nasıl evlendiniz?" diye sordu Jo; tam olarak durumu idrak edememiş, kadınsı bir merak ve ilgiyle sormuştu bu soruyu.

"Altı hafta önce, Paris'teki Amerikan konsolosluğunda. Tabii ki sessiz sakin bir düğün oldu çünkü ne kadar mutlu olsak da küçük Beth aklımızdan çıkmıyordu."

Jo bunu duyunca Laurie'nin elini avcunun içine aldı, delikanlı da o çok iyi tanıdığı küçük kırmızı yastığı nazikçe okşadı.

Bir süre öyle oturduktan sonra, "Peki evlenince neden haber vermediniz?" diye sordu Jo sakince.

"Size sürpriz yapmak istedik; önce doğrudan eve gelmeye niyetliydik ama sevgili büyükbabam biz evlenir evlenmez fikrini değiştirdi ve yolculuk hazırlıklarını bir aydan önce tamamlayamayacağını söyleyip bizi balayına gönderdi, yer seçimini de bize bıraktı. Amy daha önce Valrosa'nın güzel bir balayı yeri olacağını söylemişti, biz de oraya gittik ve insanın hayatında sadece bir kez tadabileceği bir mutluluk yaşadık. Tanrım! O ne aşktı güllerin arasında!"

Laurie bir an için Jo'nun orada olduğunu unutmuş görünüyordu. Jo ise bundan memnundu çünkü bunları böyle rahat ve doğal bir biçimde aktarabilmesi olanları affedip unuttuğunu gösteriyordu. Elini usulca çekmeye çalıştı ama genç adam yarı istemsiz bu hareketin amacını tahmin etmiş gibi onu daha da sıkı tuttu ve Jo'nun daha önce onda hiç görmediği şekilde, olgun bir erkeğin ağırbaşlı ses tonuyla konuştu:

"Jo, canım, sana bir şey söylemek istiyorum, sonra da bu konuyu sonsuza dek kapatıp kenara kaldıracağız. Hatırlarsan sana bir mektup gönderip Amy'nin bana çok iyi davrandığını yazmıştım. İşte o mektupta da söylediğim gibi,

seni sevmekten asla vazgeçmeyeceğim, ancak bu sevginin şekli artık değişti ve en sonunda böylesinin daha iyi olduğunu anladım. Amy ile sen kalbimde yer değiştirdiniz, hepsi o kadar. Sanırım zaten böyle olması gerekiyordu ve eğer senin sözünü dinleyip bekleseydim eninde sonunda yine olacaktı fakat ben çok sabırsız davrandım ve neticesinde büyük bir aşk acısı yaşadım. O zamanlar daha toydum, dik başlı ve hiddetliydim; yanlışımı görebilmek için acı bir tecrübe edinmem gerekti. Senin de dediğin gibi bu sadece bir kez yaşanan bir durumdu, bense bunu ancak kendimi aptal yerine koyduktan sonra öğrenebildim. Aman Tanrım, zihnim o sırada öylesine karışmış olmalı ki bir ara seni mi yoksa Amy'yi mi daha çok sevdiğimi ayırt edemedim ve her ikinizi de eşit derecede sevmeye çalıştım ama onu da beceremedim. Sonra Amy'yi İsviçre'de gördüğüm zaman her şey açıklığa kavuştu. Böylece kalbimde her ikiniz de doğru yerlerinizi bulmuş oldunuz; ben de yeniden âşık olmadan önce eski aşkımı unuttuğumdan emin oldum, yüreğimi kardeşim Jo ile karım Amy arasında dürüstçe paylaştırabileceğimi ve ikisini de çok sevebileceğimi anladım. Eğer bana inanıyorsan, birbirimizi tanımaya yeni başladığımız o neşeli günlere geri dönebiliriz, ne dersin?"

"Sana tüm kalbimle inanıyorum Teddy, fakat biz artık çocuk değiliz ve bundan sonra da olamayız. O eski neşeli günler geri gelemez, böyle bir beklentiye girmemeliyiz. Artık sen olgun bir erkek, bense yetişkin bir kadınım. İkimizin de yapılacak ciddi işleri var, o gülüp oynama zamanları geçti. Eminim sen de bunu içten içe hissediyorsundur; ben sendeki değişikliği görebiliyorum, sen de bendekini göreceksin. Ben o oğlan çocuğunu çok özlüyorum ama bu adamı da en az onun kadar seveceğim ve eskisinden de çok takdir edeceğim çünkü o benim istediğim gibi bir insan olmayı amaçladı. Artık oyun arkadaşı olamayabiliriz ama bundan böyle kardeş olacağız ve birbirimizi hayatımız boyunca sevip destekleyeceğiz, öyle değil mi Laurie?"

Genç adam tek kelime etmedi ama kızın uzattığı eli tutup yüzünü yasladı ve bir süre öyle kaldı; bir oğlan çocuğunun tutkusunun gömüldüğü yerden ikisini de kutsayacak güçlü, güzel bir arkadaşlık doğmuştu. Jo eve dönüşlerinin hüzünlü bir hale bürünmemesi için birden neşeli bir tonda konuşmaya başladı. "Siz iki çocuğun gerçekten evlendiğinize, bir yuva kuracağınıza inanamıyorum. Daha dün Amy'nin önlüğünü ilikliyordum ve senin muzipliklerine kızıp saçını çekiyordum. Tanrım, nasıl da uçup gidiyor zaman!"

"Çocuklardan biri senden büyük olduğuna göre büyükanne gibi konuşmana gerek yok," dedi Laurie, kızın anaç tavrından hoşlandığı belliydi. "Ben kendimi Peggotty'nin David Copperfield için söylediği gibi, 'büyümüş de beyefendi olmuş' gibi hissediyorum; Amy'ye gelince, onun daha ziyade 'büyümüş de küçülmüş' bir kız çocuğuna benzediğini göreceksin az sonra."

"Benden yaşça büyük olabilirsin ama iç dünyam seninkinden çok daha yaşlı, Teddy. Kadınlar hep öyledir. Geçtiğimiz yıl o kadar zor geçti ki kendimi kırk yaşında hissediyorum."

"Zavallı Jo! Biz seni bu acıyla baş başa bırakıp keyfimize baktık. Sen gerçekten daha büyüksün benden. Bak burada bir çizgi var, bir tane de burada. Gülümsemediğin zamanlar gözlerin hüzünlü bakıyor. Az önce o yastığa dokunduğumda üzerinde gözyaşı izi buldum. Sen çok zor günler yaşamışsın, üstelik bu süreçte yalnız başına kalmışsın. Ben ne bencil bir yaratıkmışım meğer!" diyen Laurie yüzünde vicdan azabı çektiğini gösteren bir ifadeyle saçlarını çekiştiriyordu.

Jo halini ele veren hain yastığı tutup ters çevirdi ve neşeli bir şekilde konuşmaya çalışarak, "Hayır, yalnız değildim, annemle babam bana yardımcı oldular," dedi. "Bebekler de beni neşelendirdiler, ayrıca Amy ile senin güvende ve mutlu olduğunuzu bilmek sıkıntılarımı biraz olsun azalttı. Evet, bazen yalnızlık çekiyorum, ama sanırım bu bana iyi bile geliyor ve..."

"Bir daha asla yalnız kalmayacaksın," diyerek lafını kesen Laurie, sanki bütün kötülükleri ondan uzak tutmak istermiş gibi kollarını Jo'ya doladı. "Amy ve ben sensiz yapamayız. Senin mutlaka gelip bu 'çocuklara' bir evin nasıl idare edileceğini, eskiden yaptığımız gibi her şeyin nasıl eşit şekilde paylaştırılacağını öğretmelisin. Bırak da seni sevelim ve hep birlikte keyifle, dostça yaşayalım."

"Ben ayakaltında dolaşmasam çok daha iyi olur. Hem şimdiden kendimi gençleşmiş gibi hissediyorum; sen gelince tüm sıkıntılarım bir şekilde uçup gitti sanki. Sen her zaman beni teselli etmeyi başarırdın Teddy," diyen Jo, yıllar önce Beth hastalandığında ve Laurie ona destek olmak için geldiğinde yaptığı gibi başını eğerek Laurie'nin omzuna dayadı.

Genç adam o zamanları hatırlayıp hatırlamadığını anlamaya çalışarak Jo'ya baktı ama Jo gerçekten Laurie'nin gelişiyle tüm sıkıntıları yok olmuş gibi kendi kendine gülümsüyordu.

"Sen hâlâ o eski Jo'sun. Bir an gözyaşı döküp hemen ardından gülebiliyorsun. Şu anda da bir muziplik düşünüyorsun. Söyle bakalım, ne var aklında büyükanne?"

"Amy ile nasıl geçindiğinizi merak ettim."

"Melekler gibi!"

"Tabii, elbette. İlk başta öyledir. Ama kimin sözü geçiyor?"

"Onunki demekte sakınca görmüyorum şimdilik. En azından bırakıyorum öyle düşünsün... o zaman mutlu oluyor. Ama yavaş yavaş dönüşümlü hale getireceğiz bu işi. Evlilik insanın haklarını yarıya indirip görevlerini ikiye katlar derler."

"Bence nasıl başlarsan öyle gider. Evde hep Amy'nin sözü geçecek, bunu bil."

"Eh, bunu öyle fark ettirmeden yapıyor ki pek umursayacağımı sanmıyorum. O karşısındakini yönetmeyi çok iyi bilen bir kadın. Bu da benim hoşuma gidiyor; insanı istediği

gibi, usulca parmağında oynatıyor ama bu esnada sana iyilik yapıyormuş gibi bir hava yaratıyor."

"Senin kılıbık bir koca olup da bundan hoşlanacağını duysam hayatta inanmazdım!" diye haykırdı Jo, ellerini yukarı kaldırarak.

Laurie'nin bu imalı söze yanıt verirken mağrur bir tavırla omuzlarını dikleştirmesi ve erkeksi bir küçümsemeyle bakışı Jo'nun hoşuna gitmişti. "Amy böyle bir şey yapmayacak kadar iyi yetiştirilmiş bir kadın. Ben de böyle şeylere boyun eğecek türde bir adam değilim. Karım ve ben hem kendimize hem de birbirimize saygı duyuyoruz, dolayısıyla despotça davranmamız ya da kavga etmemiz söz konusu olamaz."

Jo buna memnun oldu, üstelik bu yeni ağırbaşlı tavrın Laurie'ye çok yakıştığını düşünüyordu. Öte yandan bu "oğlan" büyük bir süratle olgun bir erkeğe dönüştüğü için, memnuniyetine biraz da pişmanlık karıştı.

"Bundan eminim. Sen hiç Amy'yle benimle ettiğin gibi kavga etmedin zaten. Ezop'un masalındaki güneş Amy, rüzgâr da bendim ve güneş adama daha iyi gelmişti, hatırlarsan."

"Güneş o adamı aydınlattığı kadar kavuruyor da," dedi Laurie gülerek. "Nice'teyken öyle bir payladı ki beni, inan senden işittiğim azarlar onun yanında hafif kaldı! Gerçekten tutup silkeledi sanki beni. Bunu sana daha sonra anlatırım; o asla anlatmaz çünkü beni küçümsediğini, hatta benden utandığını söylemesine rağmen kalbini bu değersiz adama kaptırdı ve sonunda işe yaramazın tekiyle evlenmiş oldu."

"Ne alçakça bir davranış! Tamam, eğer sana kötü davranırsa gel bana, ben seni korurum."

"Buna ihtiyacım varmış gibi görünüyorum, değil mi?" diyerek ayağa kalkan Laurie'nin takındığı azametli tavır Amy'nin sesini duyar duymaz değişmiş, birden mest olup coşkuya kapılmıştı.

"Nerede o kız? Benim canım kardeşim Jo nerede?"

Bütün aile topluca içeriye girdi; herkes birbirine sarıldı, tekrar tekrar öpüşüldü, birkaç sonuçsuz denemeden sonra üç gezgin en nihayet bir yere oturtuldu ve diğer aile fertleri de onları seyredip sevinçten havalara uçtular. Bay Laurence her zamanki gibi sağlıklı ve zinde görünüyordu. Bu yurtdışı seyahati diğerleri gibi onu da değiştirmişti çünkü neredeyse bütün huysuzluğu yok olmuş, demode kibarlığı yenilenmiş, daha müşfik bir hal almıştı. "Çocuklarım" dediği genç çifte bakarken gözlerinin içi parlıyordu, Amy'nin ona bir kız evlat gibi ilgi ve sevgi göstererek yaşlı kalbini fethettiğini görmek daha da güzeldi; fakat en güzeli, onların çizdiği bu güzel tabloyu keyifle izlemekten hiç bıkmıyormuş gibi etraflarında dönüp duran Laurie'yi seyretmek olmuştu.

Meg Amy'yi gördüğü anda kendi kıyafetinin Paris havasını yansıtmadığını, genç Bayan Laurence'ın genç Bayan Moffat'ı tamamen gölgede bırakacağını ve artık bu "hanımefendinin" baştan aşağı şık ve zarif bir kadın haline geldiğini hemen fark etmişti. Jo, karşısında duran çifti izlerken, "Ne kadar yakışıyorlar birbirlerine! Ben haklıydım, Laurie sonunda kendisine güzel ve donanımlı bir kız buldu. Yuvasına bu sakar Jo'dan çok daha fazla yakışacaktır, hem ona eziyet de etmez, aksine gururlandırır," diye düşündü. Bayan March ve kocası ise yüzlerinde mutlu bir ifadeyle birbirlerine dönüp başlarını sallıyor ve gülümsüyorlardı; kızlarının en genç olanı, sadece maddi açıdan değil, aşk, güven ve mutluluk açısından da zengin olacağı bir adım atmayı başarmıştı.

Amy'nin yüzünde huzurlu bir yüreğe işaret eden güzel bir ışıltı, sesinde yepyeni bir yumuşaklık vardı; soğukkanlı ve kuralcı duruşu ise değişmiş ve yerini kadınsı, hoş bir kibarlığa bırakmıştı. Küçük gösterişler yaparak tavrını bozmuyordu; ayrıca hareketlerindeki samimi tatlılık, yeni güzelliğinden de eski zarafetinden de daha çekiciydi zira bu yeni tavrı onu her zaman istediği gerçek hanımefendiliğin yadsınamaz işaretiyle damgalamıştı.

"Aşk küçük kızımıza çok iyi gelmiş," dedi annesi yumuşak bir sesle.

"Hayatı boyunca önünde iyi bir örnek vardı canım benim," diye fısıldadı Bay March, yanındaki yorgun yüze ve gri saçlı başa sevgi dolu gözlerle bakarak.

Daisy gözlerini "güsel teyte"den ayıramıyordu; çok büyüleyici bulduğu bu muhteşem hanıma bir fino köpeği gibi bağlanmıştı ve yanından bir türlü ayrılmıyordu. Demi ise ihtiyatsızca davranıp bu yeni tanışıklığı tek bir rüşvet karşılığında hemen kabul etmemek için biraz duraksadı; ama sonra, Berne'den gelen o ahşap ayı ailesini bir hayli çekici buldu. O sırada bunu destekleyen bir yan taarruz gelince kayıtsız şartsız teslim olmak zorunda kaldı zira Laurie onu nereden yakalayacağını iyi bilmişti.

"Genç adam, ben seninle ilk tanışma şerefine nail olduğum gün yüzüme bir yumruk atmıştın. Şimdi bunu yeniden, bu defa bir beyefendi olarak talep ediyorum," dedikten sonra küçük yeğeniyle güreşmeye başladı; bu güreş hem küçük beyin kalender ağırbaşlılığını bozmuş, hem de Laurie'nin çocuksu ruhunu neşelendirmişti.

"Üstündekilerin hepsi ipek değilse ne olayım! Küçük Amy'nin bu kadar güzelleştiğini ve kendisine Bayan Laurence diye hitap edildiğini görmek ne hoş!" diye mırıldanan yaşlı Hannah, masayı tamamen gelişigüzel kuruyor, arada bir de kapı aralığından içeriye gizlice göz atıyordu.

Herkes nasıl da büyük bir heyecanla konuşuyordu! Görülecek şeydi doğrusu. Önce biri, sonra ötekisi, sonra hepsi bir ağızdan, bağıra çağıra son üç yılı yarım saate sığdırmaya çalıştılar. Neyse ki çay vardı da içerken nefes almak için ara veriyorlardı, yoksa bu gidişle sesleri kısılacak, baygınlık geçireceklerdi. Hepsi sıra halinde yemek salonuna geçerlerken ne kadar mutlu görünüyorlardı! Bay March gururla "Bayan Laurence"a eşlik etti, Bayan March aynı gururla "oğlunun" koluna girdi, yaşlı beyefendiyse Jo'ya kolunu uzattı ve şö-

minenin boş duran köşesine bir bakış attıktan sonra dönüp, "Bu akşam benim kızım sen ol," diye fısıldadı. Buna yanıt olarak Jo, titreyen dudaklarıyla "Onun yerini doldurmaya çalışacağım efendim," dedi, aynı şekilde fısıldayarak.

İkizler arka tarafta hoplayıp zıplıyorlardı; herkes yeni gelenlerle meşgul olduğu için onlar da kendilerini özgür hissediyor, fırsattan istifade gönüllerince coşup oynuyorlardı. Neler yapmadılar ki; gizli gizli çay mı yudumlamadılar, istedikleri kadar zencefilli kurabiye mi yemediler... Hatta birer tane tuzlu bisküvi bile aşırdılar ama en büyük yaramazlıkları minik ceplerine masadaki büyüleyici tartlardan birer tane yerleştirmek oldu ve tartlar ufalanıp ceplerine yapışınca hem insan doğasının hem de hamur işlerinin ne kadar kırılgan olduğunu öğrenmiş oldular. El koydukları tartlar yüzünden suçluluk hisseden küçük yaramazlar, Dodo'nun* keskin gözleri ganimetlerini örten ince patiskayı delip geçebilir korkusuyla gözlüğü gözünde olmayan dedelerinin yanına sığındılar. Amy ferahlatıcı bir meşrubat gibi elden ele dolaştırıldıktan sonra Baba Laurence'ın kolunda salona geri döndü; diğer herkes yine çiftler halindeydi, Jo ise tek başına kalmıştı. O sırada Hannah'nın merakla sorduğu sorulara cevap vererek oyalandığı için önce bunu pek umursamadı.

"Şimdi Bayan Amy otomobille mi gezecek? O evdeki bütün gümüş tabakları kaldırıldıkları yerden indirip kullanabilecek mi bakalım?"

"Altı tane beyaz atla gezse, altın tabaklarda yemek yese, hatta her gün elmaslar takıp danteller içinde gezse dahi şaşırmam. Teddy onun dünyalara layık olduğunu düşünüyor," diye yanıtladı Jo, büyük bir memnuniyetle.

"Daha ne olsun! Peki sen kahvaltıda patates mücver mi yoksa balık köftesi mi yemek istiyorsun?" diye sordu Hannah, şiirle nesri zekice birleştirerek.

---

* İkizlerin Jo'ya hitap şekli. (e.n.)

O anda yemek konusunu çok sıkıcı bulan Jo, "Fark etmez," diyerek kapıyı kapattı. Bir süre durup kalabalığın yavaş yavaş yukarı çıkışını seyretti ve Demi'nin ekose pantolonlu kısa bacakları son merdiveni çıkarken aniden üzerine öyle bir yalnızlık duygusu çöktü ki buğulanan gözleriyle etrafa sanki dayanacak bir şey bulmak istermiş gibi baktı; Teddy bile onu terk etmişti. "Akşam yattığım zaman ağlarım, şimdi üzgün görünmem yakışık almaz," dedi kendi kendine ama gitgide yaklaşmakta olan doğum günü hediyesinin ne olduğunu bilseydi muhtemelen böyle bir şey söylemezdi. Elleriyle gözlerini ovuşturdu –zira oğlan çocukları gibi onun da mendilinin nerede olduğunu bilmemek gibi bir huyu vardı– ve tam yüzüne bir gülümseme yerleştirmeyi başarmıştı ki veranda kapısının vurulduğunu duydu.

Konuksever bir telaşla gidip kapıyı açan Jo, ilk bakışta ikinci bir hayaletin daha gelip kendisine sürpriz yaptığını sanarak irkildi; zira karşısında duran uzun boylu sakallı beyefendi karanlığın içinden kendisine bir gece yarısı güneşi gibi ışıl ışıl bakmaktaydı.

"Bay Bhaer! Ne kadar sevindim sizi gördüğüme!" diye haykırdı Jo; sanki gecenin karanlığı onu daha kapıdan içeriye alamadan yutar korkusuyla adamı sıkıca tutmuştu.

"Ben de öyle Bayan March... ama yok, ben girmeyeyim, parti yapıyorsunuz galiba," diyen profesör içeriden gelen konuşmaları ve dans edenlerin ayak seslerini duyunca duraksamıştı.

"Hayır, parti değil. Sadece aile toplantısı. Kız kardeşim ve dostlarımız yurtdışından döndüler, onların gelişini kutluyoruz. Buyurun, siz de katılın bize."

Bay Bhaer çok sosyal bir adam olmasına rağmen sanıyorum böyle bir durumla karşılaştığında görgü kuralları gereği ayrılıp gider, başka bir gün tekrar gelirdi; fakat Jo kapıyı arkasından kapatıp şapkasını da elinden almışken nasıl gidebilirdi ki? Gidememesinin sebebi belki biraz da Jo'nun yüzün-

deki ifade olmuştu; kız onu görmekten duyduğu mutluluğu gizleyemeyip hiç çekinmeden açığa vurmuştu. Karşılanma biçimi en cüretkâr beklentilerini dahi aşan bu yalnız adam da gördüğü içtenliğe karşı koyamadı.

"Kalabalık etmeyeceksem, hepsiyle tanışmaktan mutluluk duyarım. Sen hasta mı oldun arkadaşım?"

Sorusunu aniden sormuştu çünkü Jo paltosunu asarken yüzüne düşen ışıkla bir değişiklik fark etmişti.

"Hasta değilim ama yorgun ve üzgünüm. Sizi son gördüğüm zamandan beri çeşitli sorunlar yaşıyoruz."

"Ah evet, biliyorum. Haberi duyunca çok üzüldüm," dedikten sonra tekrar Jo'nun elini sıktı ve bu defa öyle anlayışla baktı ki Jo dünyada hiçbir şeyin kendisini bu kibar bakışlar ve bu kocaman, sıcacık elin kavrayışı kadar iyi teselli edemeyeceğini hissetti.

"Baba, anne, bu benim arkadaşım Profesör Bhaer," dedi. Bunu öylesine bastırılamaz bir gurur ve kıvançla söylemişti ki kapıyı trompet çalıp selam durarak açsa da aynı olurdu.

Ziyarete gelen yabancı, ev halkının kendisini nasıl karşılayacağından pek emin değildi ama daha içeri girer girmez tüm şüpheleri yok oldu. Herkes onu çok içten karşılamıştı; bunu önce Jo'nun hatırı için yaptılar ama daha sonra kendisini de sevdiler. Zaten sevmemek ellerinde değildi, çünkü adam tüm kalplerin kilidini açan bir tılsıma sahipti ve bu gösterişsiz insanlar da ona hemen ısındılar; ayrıca zengin olmadığı için daha da fazla yakınlık gösterdiler çünkü yoksulluk bunu önemsemeyen insanları zenginleştirir ve konuksever insanlar için de makbul bir aracıdır. Bu arada Bay Bhaer, yabancı bir evin kapısını çalan ve kapı açıldığında kendisini evinde bulan bir gezgin edasıyla oturmuş etrafına bakınıyordu. Çocuklar bal kavanozuna üşüşen arılar gibi etrafını sarmışlardı; çocukluğun verdiği cesaretle her biri bir dizine oturmuş ceplerini karıştırıyor, sakalını çekiştiriyor ve saatini inceliyorlardı. Kadınlar aralarında işaretleşerek onu

beğendiklerini belirtiyor, Bay March kafadar biri olduğunu düşündüğü konuğunu en iyi şekilde ağırlıyor, John tek söz söylemeden sessizce oturuyor olsa da konuşulanları keyifle dinliyor, Bay Laurence ise o gece uyumasının mümkün olamayacağını düşünüyordu.

Jo'nun kafası o anda meşgul olmasaydı, muhtemelen Laurie'nin halini görüp gülerdi; genç adam belli ki bir sıkıntı çekiyordu. Kıskançlık duymuyordu ama içine bir şüphe düşmüştü; bu yüzden yeni gelen adama karşı mesafeli davranıyor ve onu ihtiyatlı bir ağabeyin gözüyle inceliyordu. Ancak bu durum pek uzun sürmedi. Elinden gelenin en iyisini yapıp bu neşeli atmosfere çarçabuk uyum sağlayan yabancının sohbetinden herkes çok hoşnut kalmıştı; dolayısıyla Laurie kendine rağmen ve nasıl olduğunu hiç anlamadan onun etrafındaki çembere dahil oldu. Bay Bhaer, Laurie ile çok az konuşuyor ama sık sık dönüp ona bakıyordu; hayatının baharında olan bu genç adama her baktığında sanki yitip giden gençliğini hatırlayıp üzülüyor, ardından bakışlarını büyük bir özlemle Jo'ya çeviriyordu. Kız onun sessizce sorduğu soruyu fark etmiş olsaydı mutlaka yanıt verirdi ama o öncelikle pek de güvenmediği kendi bakışlarını kontrol edebilmek için çabalıyor, hanım hanımcık bekâr bir teyze tavrıyla ördüğü çoraptan gözünü ayırmıyordu.

Arada bir üzerinde hissettiği kaçamak bakışlar Jo'yu tozlu yollarda yürüdükten sonra birkaç yudum taze su içmiş gibi ferahlatıyordu, zira bu yan bakışlarda umut dolu işaretler vardı. Bay Bhaer'in yüzündeki dalgın ifade tamamen yok olmuştu. Eskiden Jo tanıştığı tüm erkekleri Laurie'yle kıyaslar ve her defasında onlar kaybederdi. Bu defa nedense böyle bir kıyaslama yapmayı aklından bile geçirmemiş, aksine Bay Bhaer'in canlı, etrafıyla ilgili, üstelik gerçekten genç ve yakışıklı göründüğüne karar vermişti. O sırada laf, kadim halkların cenaze geleneklerine geldi; her ne kadar eğlenceli bir konu olmasa da profesör heyecanla konuşmaya devam

etti. Teddy'nin öne sürdüğü bir argümanı çürütmesi Jo'yu çok gururlandırdı, bu sırada onları dikkatle dinlemekte olan babasının yüzünü görünce kendi kendine, "Babam her gün benim profesörüm gibi birini karşısına alıp konuşabilseydi kim bilir ne mutlu olurdu!" diye düşündü. Ayrıca o gün Bay Bhaer yepyeni siyah bir takım elbise giymişti ve bu onu her zamankinden daha kibar bir beyefendi gibi göstermişti. Çalı gibi duran gür saçları kesilmiş ve düzgünce taranmıştı ama uzun süre o vaziyette kalmadı çünkü heyecanlandığı zaman saçlarını eskiden de yaptığı gibi gülünç hareketlerle karmakarışık ediyordu; Jo ise onun kontrolsüzce dimdik duran saçlarının güzel alnına Jüpiter'i andıran bir hava verdiğini düşünüyor, o yüzden bu halini yatık duran halinden daha çok beğeniyordu. Zavallı Jo oturmuş sessizce yün örmekteydi ama yine de hiçbir şeyi gözden kaçırmıyordu, hatta profesörün o lekesiz manşetlerindeki altın kol düğmelerini bile fark etmişti; zavallı kız, bu gösterişsiz adamı gözünde nasıl da yüceltiyordu!

"Sevgili dostum! Birine evlenme teklif etmeye gidecek olsa kendisine bundan daha fazla özen gösteremezdi," diye düşündü Jo, fakat bu sözlerin aniden çağrıştırdığı fikir onu öyle utandırdı ki yüzü kıpkırmızı oldu ve elindeki yumağı düşürüp peşinden eğilerek yüzünü saklamak zorunda kaldı.

Ancak bu manevrası beklediği kadar başarılı olmadı, çünkü tam o sırada bir cenaze ateşinin yakılma aşamasını tarif etmekte olan profesör, tabiri caizse elindeki meşaleyi fırlatıp küçük mavi yumağın üzerine doğru bir dalış yaptı. Tabii bunun üzerine ikisi kafa kafaya tokuştular, gözlerinin önünde yıldızlar uçuştu ve yüzleri al al olmuş halde gülerek ayağa kalktılar, yumağı yerde bırakıp hiç kalkmamış olmayı umdukları yerlerine geçip oturdular.

Akşamın nereye varacağını kimse bilmiyordu. Hannah, iki küçük gelincik gibi sallanmakta olan ikizleri erken saatte yatağa göndermeyi başardı, Bay Laurence dinlenmek üze-

re evine gitti. Diğerleri ise ateşin çevresinde oturup vaktin geç olmasına aldırış etmeden sohbete devam ettiler. Ancak Meg anaç bir hisse kapılıp Daisy'nin yatağından düşmüş, Demi'nin de kibritlerle oynarken geceliğini tutuşturmuş olabileceği ihtimalini düşünerek kalkmaya niyetlendi.

"Madem hepimiz yine bir aradayız, ayrılmadan önce eski güzel günlerdeki gibi şarkı söyleyelim," dedi Jo; böylece kendisi de bağırabilecek, coşkulu duygularını güvenli ve keyifli bir şekilde dışa vurabilecekti.

Aslında *hepsi* bir arada değildi. Fakat kimse bu sözlerin düşüncesizce ya da yanlış olduğunu düşünmedi, zira Beth, gözle görülmeyen ama buna rağmen her zamankinden daha çok sevilen huzurlu varlığıyla daima aralarında gibiydi ve ölüm ailenin sevgiyle sağlamlaştırılmış bütünlüğünü bozamamıştı. Onun küçük koltuğu eski yerinde duruyordu; iğnesi "çok ağır" geldiği için bitiremeden bıraktığı nakış işinin de bulunduğu derli toplu dikiş sepeti her zamanki rafın üzerindeydi; artık nadiren kapağı açılan sevgili müzik aleti yerinden hiç kıpırdamamıştı; hepsinden önemlisi, piyanonun üzerinden eski günlerdeki gibi huzurla gülümseyerek bakan Beth'in yüzü, "Neşelenin. Ben buradayım," der gibiydi.

"Bir şeyler çal, Amy. Onlara ne kadar geliştiğini göster," dedi Laurie, umut vaat eden öğrencisine mazur görülebilecek bir gururla bakarak.

Fakat Amy'nin gözleri dolu doluydu; rengi solmuş tabureyi döndürerek, "Bu akşam olmaz canım," dedi. "Bu akşam gösteriş yapamam."

Ama deha ya da yetenekten daha iyisini sergiledi ve Beth'in şarkılarını en iyi öğretmenin dahi öğretemeyeceği bir yorumla söyleyerek başka bir ilham kaynağının yaratamayacağı derecede tatlı bir etkiyle dinleyicilerin yüreklerine dokundu. Beth'in en sevdiği ilahinin son dizesinde o berrak ses zorlanınca odayı bir sessizlik kapladı. "*Dünyada cennetin iyileştiremeyeceği hiçbir keder yoktur*," demek Amy'ye zor

gelmişti; eve dönüş kutlamasının Beth'in öpücüğü olmadan eksik kaldığını hissederek sırtını arkasında duran kocasına yasladı.

"Kapanışı Bay Bhaer'in söylediği Mignon'un şarkısıyla yapalım," dedi Jo, sessizliğin daha fazla büyüyüp acı vermesine fırsat bırakmadan. Bunun üzerine Bay Bhaer hafifçe boğazını temizleyerek Jo'nun durduğu köşeye yanaştı ve "Sen de benimle birlikte söyleyecek misin? Birlikte çok güzel söylüyoruz," dedi.

Aslında bu söz sadece hoş bir yalandı çünkü Jo müzikten ancak bir çekirge kadar anlıyordu. Fakat o an profesör kendisine opera söylemesini teklif etse bile kabul edecek, tempoya da ezgiye de aldırış etmeden keyifle şakıyacaktı. Sonuçta bu pek de önemli olmadı; Bay Bhaer şarkısını gerçek bir Alman gibi içten ve güzel söyledi, Jo da şarkıyı yalnızca kendisi için söylüyor gibi görünen bu yumuşacık sesi dinleyebilmek için sesini alçalttı ve ona mırıldanarak eşlik etti.

"Limon ağaçlarının çiçek açtığı ülkeyi bilir misin sen?"

Bu dize bir zamanlar profesörün en sevdiği dizeydi çünkü "ülke" onun için Almanya demekti; şimdi ise özel bir sıcaklık ve melodi katarak söylediği,

"Ah sevgilim, seninle birlikte
Gidelim mi o ülkeye?"

dizelerinin üzerinde daha çok duruyormuş gibiydi; dinleyicilerden biri bu nazik daveti duyunca öylesine etkilendi ki o ülkeyi bildiğini ve o ne zaman isterse seve seve birlikte gidebileceğini söylemeyi arzuladı.

Şarkı çok başarılı bulundu ve söyleyen de yerine geçerken herkesten bol bol alkış aldı. Fakat kısa süre sonra görgü kurallarını tamamen unuttu ve bonesini takmakta olan Amy'ye merakla baktı; eve ilk geldiğinde Jo onu "kardeşim" diye tanıştırmış, daha sonra da kimse ona ismiyle hitap etmemişti. Laurie'nin vedalaşırken kendisine, "Eşim ve ben sizinle tanıştığımıza çok memnun olduk, beyefendi. Lütfen

yolunuz düşerse tekrar uğrayın, size kapımız her zaman açık," demesi üzerine iyice şaşırdı.

Profesör bu sözlere içtenlikle teşekkür ederken yüzü birden öylesine mutlulukla aydınlandı ki Laurie duygularını hiç bu kadar hoş bir şekilde açığa vuran birini görmediğini düşündü.

"Ben de gideyim artık ama müsaade ederseniz başka bir gün yine gelirim sevgili hanımefendi; zira şehirdeki işim birkaç gün daha sürecek."

Bu sözleri Bayan March'a söylemiş ama Jo'ya bakarak konuşmuştu. Annenin sesi tıpkı kızının gözlerindeki bakış gibi bu teklife içtenlikle rıza gösterdi; ne de olsa Bayan March çocuklarının önemsediği şeyleri Bayan Moffat'ın sandığı kadar görmezden gelmiyordu.

Son misafir de gittikten sonra Bay March şöminenin önünde durdu ve "Akıllı bir adama benziyor," dedi, sakin bir memnuniyet ifadesiyle.

Saati kurmakta olan Bayan March, "Üstelik iyi bir adam," diye ekledi, açıkça onayladığını gösterircesine.

Jo ise yatmaya çıkarken, "Onu seveceğinizi tahmin etmiştim," demekle yetindi.

Kız Bay Bhaer'in şehirde ne işi olabileceğini merak etmişti. Belki de bir yerlerde bir ödüle layık görüldüğünü ve onu almak için gelmiş olabileceğini ama fazla alçakgönüllü olduğu için bundan bahsetmediğini düşündü. Adamın odasına dönüp kendini güvende hissettikten sonra dik kafalı, haşin ve istikbali kasvetli gözlerle seyreder gibi görünen gür saçlı genç bir kadının resmine baktığını, özellikle de gaz lambasını söndürüp karanlıkta kalınca resmi öptüğü anki yüz ifadesini görebilseydi, konu aydınlığa kavuşmuş olacaktı.

XXI. Bölüm

Lordum ve Leydim

Laurie ertesi gün Bayan March'ın evine geldi ve Bayan Laurence'ı annesinin kucağında sanki yeniden "bebek" olmuş gibi otururken buldu. "Anne, lütfen karımı yarım saatliğine ödünç alabilir miyim?" dedi. "Yurtdışından eşyalar geldi ve ben aradığım şeyleri bulmaya çalışırken Amy'nin Paris'ten getirdiği süslü kıyafetleri darmadağın ettim."

"Elbette. Hadi, git canım; başka bir evinin daha olduğunu unutuyorum," diyen Bayan March, alyans taşıyan beyaz eli anaç hırsını affettirmeye çalışır gibi okşadı.

"Kendi kendime becerebilseydim buraya gelmek zorunda kalmazdım ama küçük kadınım yanımda olmadan ben..."

"Rüzgârsız havadaki rüzgârgülü kadar işe yarıyorsun," diyerek öneride bulundu Jo, bir benzetme bulmak için duraksayan genç adama. Teddy geldikten sonra Jo eski arsızlığına geri dönmüştü.

"Doğru, çünkü Amy beni çoğunlukla batıya yöneltiyor, sadece arada sırada hafif bir esintiyle güneye döndürüyor ama evlendiğimden beri hiç doğunun büyüsüne kapılmadım; kuzey hakkında ise hiçbir bilgim yok ama nereye dönersem döneyim sağlıklı ve huzurluyum, öyle değil mi leydim?"

"Şimdiye kadar hava harikaydı; böyle ne kadar sürecek bilmiyorum ama artık gemimi kullanmayı öğreniyorum, o yüzden de fırtınalardan korkmuyorum. Gel canım, eve gidelim, sana ayakkabı çekeceğini bulayım. Sanırım eşyalarımın arasında aradığın şey bu. Erkekler çok aciz oluyorlar, anne," dedi Amy, kocasının hoşuna giden ağırbaşlı havasıyla.

Küçükken önlüğünü iliklediği Amy'nin şimdi de pelerinini ilikleyen Jo, "Evinize yerleştikten sonra ne yapmayı düşünüyorsunuz?" diye sordu.

"Kendimize göre bazı planlarımız var ama henüz yeni evli olduğumuz için pek bahsetmek istemiyoruz. Yine de boş oturmaya niyetimiz yok tabii. Ben büyükbabamı gururlandıracak bir adanmışlıkla kendimi işime vereceğim; sandığı gibi şımarık biri olmadığımı ona kanıtlayacağım. Şimdi beni doğru yolda tutacak bir iş bulmam lazım. Aylaklık etmekten bıktım; artık adam gibi çalışmak istiyorum."

Laurie'nin bu kararlılığı ve hevesi Bayan March'ı çok memnun etmişti; "Peki ya Amy, o ne yapacak?" diye sordu.

"Tüm ziyaretlerimizi yapıp yeterince gezip tozduktan sonra malikânemizde vereceğimiz şık davetlerle, çevremize toplayacağımız ışıltılı sosyeteyle ve tüm dünyaya faydalı olacak çalışmalarımızla sizleri şaşırtacağız. Şimdilik hepsi bu kadar, değil mi Madam Récamier*?"

"Bunu zaman gösterecek. Gel buraya, Bay Edepsiz. Ailemin önünde bana isimler takıp da onları şaşırtma," diye cevap veren Amy, sosyetenin kraliçesi olarak kültürel toplantılar düzenlemeden önce, içinde iyi bir eş bulunan sıcak bir yuva kurmak gerektiğini düşünüyordu.

Genç çift gittikten sonra elindeki Aristoteles'e odaklanmakta güçlük çeker gibi görünen Bay March, "Çocuklar birlikte ne kadar mutlu görünüyorlar!" dedi.

---

* On dokuzuncu yüzyıl başlarında düzenlediği toplantılarla Paris'teki önemli edebi ve siyasi figürleri bir araya toplayan ev sahibesi. (e.n.)

"Evet. Ve sonsuza kadar sürecek sanırım," diye ekledi Bayan March, gemisini sağ salim limana yanaştıran bir kaptanın huzurlu ifadesiyle.

"Sürecek, biliyorum. Ne mutlu Amy'ye!" diye iç geçirdi Jo ama hemen ardından Profesör Bhaer'in bahçe kapısını sabırsızca iterek açtığını görünce neşeyle gülümsedi.

O gün akşam saatlerinde ayakkabı çekeceğiyle ilgili endişelerinden kurtulmuş olan Laurie, yeni aldığı sanat eserlerini yerleştirmek için etrafta dolaşan karısına dönerek, "Bayan Laurence," dedi aniden.

"Buyurun Lordum!"

"O adam bizim Jo ile evlenmeye niyetleniyor!"

"Umarım öyledir canım; bunu sen de istemez misin?"

"Aşkım, ben onun kelimenin tam anlamıyla iyi bir adam olduğunu kabul ediyorum ama keşke biraz daha genç ve çok daha zengin olsaydı."

"Laurie, bu kadar müşkülpesent ve maddiyatçı olma. Eğer birbirlerini seviyorlarsa ne kadar yaşlı ya da yoksul olduğunun ne önemi var? Zaten kadınlar asla para için evlenmemeli," diyen Amy yanlış bir şey söylediğini hemen fark ederek dönüp kocasına baktı.

"Elbette ama yine de bazı güzel kızlar böylesini tercih ettiklerini söylüyorlar," diye hain bir ciddiyetle yanıt verdi kocası. "Hatırladığım kadarıyla zengin biriyle evlenmeyi bir görev kabul ettiğini söylemiştin; belki benim gibi işe yaramaz bir adamla evlenmen de bu yüzdendir."

"Yapma canım, söyleme böyle! Ben sana 'Evet' dediğimde zengin olduğunu unutmuştum bile. Tek kuruşun olmasa bile evlenirdim seninle. Hatta bazen yoksul olsan daha iyi olurdu diye düşünüyorum çünkü o zaman seni ne kadar sevdiğimi daha kolay gösterebilirdim." Dışarıda gayet asil ve ağırbaşlı, özel hayatında ise cilveli ve sevgi dolu olan Amy, bu sözlerinin doğruluğunu ikna edici biçimde ispatladı.

"Sen benim vaktiyle olmaya çalıştığım gibi paragöz biri olduğumu düşünmüyorsun, değil mi? Hayatını gölde kürek çekerek kazanmak zorunda kalsan dahi seve seve seninle aynı kayıkta kürek çekerim ve eğer bu konuda bir şüphen varsa gerçekten çok kırılırım."

"Ben aptal ya da kaba biri miyim sence? Hem sen benden daha zengin birini benim için reddettikten sonra nasıl böyle düşünebilirim? Üstelik sana vermeye hakkım olan şeylerin yarısını bile istemiyorsun. Zavallı kızlar hep böyle evlilikler yapıyorlar çünkü onlara tek kurtuluş yolunun bu olduğu öğretilmiş. Ama sen daha iyi dersler almıştın. Bir ara senin adına korktum doğrusu ama sonunda hayal kırıklığına uğratmadın beni; çünkü bu kız annesinin öğretilerinden şaşmadı. Ben bunu dün annene de söyledim. Duyunca o kadar mutlu oldu, o kadar müteşekkir kaldı ki yardım derneği için bir milyonluk çek versem ancak bu kadar sevinirdi herhalde. İyi de, sen benim ahlaki yorumlarımı dinlemiyorsun ki, Bayan Laurence," diyerek duraksadı Laurie, kendisine bakan Amy'nin gözlerindeki dalgın ifadeyi görünce.

"Ben dinliyorum seni ama aynı anda çenendeki gamzeyi de hayranlıkla seyrediyorum. Şımarmanı istemem ama itiraf etmeliyim ki kocamın yakışıklı olması zengin olmasından daha çok gururlandırıyor beni. Gülme sakın, burnun gözüme çok hoş görünüyor," diyen Amy kocasının düzgün hatlı burnunu sanatsal bir zevk alarak okşadı.

Laurie hayatında pek çok iltifat almıştı ama kendine bundan daha uygun olanını duymamıştı. Yine de karısının bu alışılmadık beğenilerine güldü.

"Sana bir şey sorabilir miyim canım?" dedi Amy usulca.

"Tabii ki sorabilirsin."

"Eğer Jo, Bay Bhaer ile evlenecek olursa, buna üzülür müsün?"

"Ah, senin canın buna mı sıkıldı? Ben de gamzemde bir sorun gördün sandım. Dünyanın en mutlu adamı olduğum

için kimseyi kimseden sakınacak değilim. Jo'nun düğününde içim oldukça rahat bir şekilde keyifle dans edeceğimden de emin olabilirsin. Yoksa benden şüphe mi ettin hayatım?"

Amy ona baktı; duyduklarından tatmin olmuştu. İçindeki son kıskançlık kırıntısı da sonsuza dek yok olup gitti; aşk ve güven dolu bir ifadeyle kocasına teşekkür etti.

Şatonun bahçesinde yaptıkları gezintilerin anısına ikisi de kol kola girip ince uzun misafir salonunda bir ileri bir geri yürümekten çok hoşlanıyorlardı. Yine aynı şekilde yürürlerken Laurie'nin aklına bir fikir geldi. "Keşke bu mükemmel profesör için bir şeyler yapabilsek. Mesela, Almanya'da ölüp ona küçük bir servet bırakan zengin bir akraba uyduramaz mıyız?"

"Jo bizim yaptığımızı anlar ve her şeyi berbat eder; o profesörün bu haliyle gurur duyuyor. Üstelik dün bana yoksulluğun çok güzel bir şey olduğundan söz etti."

"Hiç olur mu öyle şey! Edebiyatçı bir koca, üstüne de bakacak bir düzine küçük profesör olunca öyle düşünmeyecek ama. Şu anda müdahale etmemize gerek yok fakat ileride onlar istese de istemese de bir şeyler yapmamız lazım. Ben tahsilimin bir kısmını Jo'ya borçluyum. O da insanların borçlarını geri ödemeleri gerektiğine inanır. İşte ben de onu böyle ikna edeceğim zamanı gelince."

"Başkalarına yardımcı olabilmek ne güzel, değil mi? Ben eskiden hep insanlara özgürce yardım edebilecek güce sahip olmayı hayal ederdim; şimdi sayende bu hayalim gerçek oluyor."

"Ah! Biz seninle daha çok iyilikler yapacağız, biliyorsun değil mi? Benim özellikle yardımda bulunmak istediğim bir yoksulluk türü var. Açık açık dilenen insanlara nasılsa bir şekilde yardım ediliyor ama yoksul ve kibar olanların durumu çok kötü çünkü onlar başkalarından bir şey isteyemiyor, insanlar da onlara yardım teklif etmeye çekiniyor. Yine de onlara destek olmanın binlerce yolu var. Sadece bunu son

derece hassas davranarak yapmak lazım ki kimse incinmesin. Demek istediğim şu; bana yağ çeken bir dilenciye yardım etmektense çaresiz kalmış bir beyefendiye yardım etmeyi tercih ediyorum. Yanlış olabilir, üstelik diğerinden çok daha zor ama ben yine de böyle düşünüyorum."

"Ve bunu yapmak için yine bir beyefendi olmak gerekiyor," diye ekledi, evde sürekli birbirine iltifat eden iki kişiden diğeri.

"Teşekkür ederim, korkarım bu güzel iltifatı hak etmiyorum. Ama sana söylemek istediğim başka bir şey var. Ben yurtdışında başıboş dolaşırken, hayallerini gerçekleştirebilmek için büyük fedakârlıklara katlanmak zorunda kalan, hakiki güçlüklere göğüs geren birçok genç ve yetenekli insan gördüm. Bazıları gerçekten de müthiş adamlardı, hepsi canını dişine takmış çalışıyorlardı, beş paraları yoktu, arkadaşları yoktu ama öylesine cesaretli, sabırlı ve ihtiraslıydılar ki kendimden utandım ve onlara doğru bir şekilde yardımcı olabilmeyi çok istedim. Bu tür yoksullara yardım etmek insanı tatmin eder, zira eğer gerçek bir yaratıcılığa sahiplerse, onlara hizmet edebilmek ve geçinmeye çalıştıkları sırada bu dehanın yok olup gitmesine ya da geç keşfedilmesine engel olmak bir onurdur; eğer üstün bir yetenek söz konusu değilse, bu zavallı ruhları teskin etmek ve gerçeği idrak ettiklerinde umutsuzluğa düşmemelerini sağlamak da ayrı bir mutluluk olur."

"Evet, tabii. Ve bir sınıf daha var ki onlar asla yardım isteyemez; sessizce acı çekerler. Ben bu konuda bir şeyler biliyorum çünkü o eski masalda kralın dilenci kızı prenses yaptığı gibi sen de beni bir prenses yapmadan önce o sınıfa dahildim. Başarı tutkusu olan kızlar bu yolda büyük zorluklarla karşılaşırlar, doğru zamanda gereken o küçük desteği bulamadıkları için genellikle gençliğin, sağlığın ve kıymetli fırsatların yanlarından geçip gittiğini görürler. Ben şanslıydım çünkü insanlar bana çok yardımcı oldu ve şimdi benim

gibi mücadele etmek zorunda kalan kızları gördükçe ben de onlara el uzatıp destek olmak istiyorum."

"O zaman istediğini yapacaksın, tıpkı bir iyilik meleği gibi!" diye haykıran Laurie, o an içinden yükselen hayırseverlik coşkusuyla düşünüp bir karara varmıştı; sanatsal eğilimleri olan genç hanımlara destek vermek üzere bir dernek kurarak bağışta bulunacaklardı. "Zengin insanların oturup keyif çatmaya ya da başkaları israf edebilsin diye paralarını biriktirmeye hakları yok. Yaşarken eldeki parayı akıllıca kullanmak ve o sırada başka insanları da mutlu etmek, ölünce ardında miras bırakmaktan çok daha mantıklı. Biz seninle bir yandan mutluluk içinde yaşayacağız, bir yandan da başkalarına cömert katkılarda bulunarak keyfimize keyif katacağız. Küçük bir Tabita* olup çevrene bir sepet dolusu yardım dağıttıktan sonra boşalan sepetini sevapla doldurmak ister misin?"

"Tüm kalbimle isterim, sen de yiğit bir Aziz Martin olup atının üzerinde tüm heybetinle dünyayı dolaşırken, bir dilenci gördüğünde paltonu onunla paylaşmak için duracaksan eğer."

"O zaman anlaştık. Biz bu işten çok kazançlı çıkacağız!"

Sonra el sıkışan genç karıkoca yeniden neşe içinde yürümeye başladı. Başka evleri de aydınlatmayı umdukları için kendi evlerinin sıcak bir yuvaya dönüşmeye başladığını düşünüyor, başkalarının yürüdüğü yollardaki engebeleri ortadan kaldırırlarsa kendi önlerinde uzanan çiçekli yolda daha dik yürüyebileceklerine inanıyor ve kendileri kadar şanslı olmayanları unutmayan sevgileri sayesinde yüreklerinin birbirine daha sıkı kenetlendiğini hissediyorlardı.

---

* Yeni Ahit'teki *Elçilerin İşleri* 9: 36-42 ayetlerinde anlatılan, her daim iyilik yapıp yoksullara yardım eden kadın. (e.n.)

XXII. Bölüm

Daisy ve Demi

Bu kitabın en az bir bölümünü March ailesinin en kıymetli ve önemli üyelerine ayırmazsam, bu ailenin mütevazı tarihçisi olarak görevimi layıkıyla yerine getirmiş sayılamayacağımı düşünüyorum. İçinde bulunduğumuz hızlı çağın çocukları üç ya da dört yaşına geldiklerinde haklarını savunmaya ve istediklerini elde etmeye başlıyorlar, üstelik bu konuda kendilerinden yaşça büyük olanlardan çok daha başarılı oluyorlar; aynı şekilde Daisy ile Demi de artık kendi kararlarını verecek yaşa gelmişlerdi. Eğer dünyada aşırı sevilmekten dolayı şımarma tehlikesine maruz kalan bir ikiz kardeş varsa, onlar da bu bıcır bıcır konuşan geveze Brooke'lardı. Gerçekten de onlar dünyaya gelmiş en harika çocuklardı ki sekiz aylıkken yürümeye, on iki aylıkken akıcı konuşmaya, iki yaşına geldiklerindeyse masadaki yerlerini alıp görgü kurallarına uygun şekilde davranarak çevrelerindeki herkesi büyülemeye başladıklarını söyleyince siz de bunu göreceksiniz. Üç yaşında kendisine bir "iyne" isteyen Daisy, gerçekten de içinde dört dikiş bulunan bir torba dikmeyi başardı; ayrıca büfenin içini de düzenleyebiliyordu ve bir gün minik fırınını öyle bir beceriyle kullandı ki Hannah'nın gururdan gözleri yaşardı. Demi bu sırada dedesiyle birlikte harfleri öğ-

reniyordu; yaşlı adam kol ve bacaklarıyla harfleri oluşturup zihin ve beden jimnastiğini birleştirerek alfabeyi öğretmenin yeni bir usulünü icat etmişti. Oğlanın erken gelişen mekanik zekâsı babasını sevindiriyor, annesini ise rahatsız ediyordu çünkü çocuk her gördüğü makineyi taklit etmeye çalışıyordu. "Tikiş-makineşi"ni oluşturan ipler, iskemleler, mandallar ve "vum vum" diye dönen çarkların yerine geçen makaralar yüzünden çocuk odasının altı üstüne geliyordu. Ayrıca, büyük koltuğun arkasına asılmış bir de sepet vardı; sepetin içine koyup yukarı çekmeye çalıştığı ve başını vurduğu halde kadınlara özgü bir fedakârlıkla sesini çıkarmadan duran kız kardeşi kurtarılırken genç mucit, "Ama anne!" demişti kızgınlıkla, "o benim aşanşövüm, onu yukarı çekmeye çalışıyovum ben."

İkizler her ne kadar zıt karakterlere sahip olsalar da birbirleriyle olağanüstü iyi geçiniyorlardı; günde üç defadan fazla kavga ettikleri pek enderdi. Tabii ki Demi Daisy'ye eziyet ediyor, ama aynı zamanda da onu diğer saldırganlara karşı yiğitçe müdafaa ediyordu. Daisy ise Demi'ye kul köle oluyor, dünyadaki tek mükemmel insan olarak kabul ettiği kardeşine tapıyordu. Küçük kız, herkesin kalbine giden yolu bulup oraya yerleşen, kırmızı yanaklı, aydınlık yüzlü, tombul bir çocuktu. Öpülüp okşanmak, küçük tanrıçalar gibi süslenip delicesine sevilmek için yaratılmış, neşeli ortamlarda herkesin beğenisini kazanan büyüleyici çocuklardan biriydi o. Öyle sevimli tavırları vardı ki arada bir insan evladı olduğunu hatırlatan o birkaç küçük yaramazlığı da olmasa melekten pek farkı kalmayacaktı. Onun dünyasındaki hava hep güzeldi; her sabah minik geceliğiyle pencerenin kenarına tırmanıp dışarı bakar, yağmur da yağsa güneş de açsa "Ah! Ne güsel bi gün!" derdi. Herkes onun arkadaşıydı; yabancılara o kadar içten öpücükler veriyordu ki müzmin bekârların bile yüreğini yumuşatıyor, çocuk seven insanlarda ise gerçek bir hayranlık yaratıyordu.

Bir gün bir elinde kaşığı, diğerinde bardağıyla kollarını açıp, "Ben heykeşi seviyovum" demişti, tüm dünyayı kucaklayıp doyurmak ister gibi.

O büyüdükçe annesi, eski evini bir yuva haline getirmeye yardım etmiş bir aile ferdi kadar sakin ve sevecen olan başka bir aile ferdinin Güvercinliği kutsadığını hissetmeye başlamıştı. Farkında olmadan onlara ne kadar uzun bir süre evde bir melek barındırdıklarını öğreten kaybın bir benzerini daha yaşamamak için Tanrı'ya hep dua ediyordu. Dedesi küçük kızı "Beth" diye çağırıyor, anneanne ise onu sanki kendisinden başka hiç kimsenin göremediği eski bir hatayı telafi etmeye çalışır gibi usanmak bilmeyen bir özveriyle koruyup kolluyordu.

Tipik bir Amerikalı çocuk olan Demi etrafında olup biteni merak etme çağına gelmişti; her şeyi bilmek istiyor, devamlı "Neden?" diye soruyor, aldığı cevaplar onu tatmin etmediği için sık sık huysuzlanıyordu.

Filozofça bir yanı da vardı; buna çok sevinen dedesi onunla Sokratik konuşmalar yapıyor, karşısında duran büyümüş de küçülmüş çocuğun zaman zaman ona itiraz ettiğini duyan kadınlar da keyiflendiklerini gizlemiyorlardı.

Bir gece, uyku öncesi koşuşturmasının ardından yatmış dinlenmekte olan genç filozof, "Bacaklarımı yürüten şey ne, dede?" diye sordu, vücudunun hareket eden kısımlarını düşünceli bir havada incelerken.

Sarı saçlı kafayı itinayla okşayan bilge, "Senin minik zihnin, Demi," diye yanıtladı.

"Minik zihin nedir?"

"Zihin, vücudunu hareket ettiren şey. Tıpkı sana gösterdiğim, saatimin içindeki çarkları hareket ettiren zemberek gibi."

"O zaman içimi aç dede, nasıl çalıştığımı görücem."

"Sen nasıl saati açamadıysan ben de seni açamam. Seni kurup ayarlarını yapan Tanrı'dır ve o seni durdurana kadar hareket etmeye devam edeceksin."

Demi'nin kahverengi gözleri bu yeni bilgiyle kocaman açılmış, pırıl pırıl parlıyordu. "Öyle mi?" diye sordu. "Ben de saat gibi kuruldum mu?"

"Evet, ama nasıl olduğunu gösteremem çünkü bizim görmediğimiz zamanlarda yapılıyor."

Demi kendi arkasının da saate benzediğini sanarak eliyle sırtını yokladı; sonra dönüp ciddi bir sesle, "Galiba Tanyı bunu ben uyuyken yapıyoy," dedi ve ardından gelen ihtiyatlı açıklamayı öylesine büyük bir dikkatle dinledi ki anneannesi araya girerek, "Hayatım," dedi endişeyle, "çocukla böyle şeyler konuşmak mantıklı mı? Dinlerken alnı kırışıyor ve en cevap verilemeyecek soruları sormayı öğreniyor."

"Eğer soru soracak kadar büyüdüyse, doğru cevaplar alacak kadar da büyümüş demektir. O fikirleri kafasına sokan ben değilim, ben sadece orada bulunanları çözmesine yardımcı oluyorum. Bu çocuklar bizden daha zeki; oğlanın her söylediğimi anladığından eminim. Bak şimdi, Demi, sen zihnini nerede saklıyorsun?"

Eğer oğlan, Alkibiadis gibi, "Tanrılar aşkına Sokrates, ben bunu bilemem," diye cevap verseydi dedesi hiç hayret etmeyecekti. Ama düşüncelere dalmış genç bir leylek misali tek ayağını havaya kaldırıp bir süre durduktan sonra sakin ve kendinden emin bir tonda "minik göbeğimin içinde" diye cevap verince, yaşlı adama anneannenin kahkahalarına katılmaktan ve metafizik derslerine son vermekten başka yapacak bir şey kalmadı.

Demi yetişmekte olan bir filozof olduğu kadar bir oğlan çocuğu da olduğunu ispatlayacak kanıtlar göstermeseydi, analık içgüdüsüyle duyulan endişeler yerinde olacaktı; oğlan, Hannah'nın sık sık bir felaket habercisi gibi başını sallayarak "O çocuk bu dünyaya göre değil," şeklinde kehanetlerde bulunmasına yol açan felsefi tartışmalarını bitirdikten sonra, ebeveynlerinin ruhunu avutup neşelendiren diğer sevimli küçük veletlerin yaptığı muzipliklerden yapıp yaşlı kadının korkularını dindiriyordu.

Meg çocuklara birçok kural koymuştu ve bunları uygulamaya çalışıyordu ama hangi anne erken yaşta kusursuz birer *Maharetli Düzenbaz** haline gelmiş minyatür erkek ve kadınların baskın çıkan hilelerine, zekice bahanelerine ve sakin arsızlığına karşı koyabilirdi ki?

"Kuru üzüm yemek yok artık Demi, hasta olacaksın," dedi annesi, ne zaman üzümlü pelte yapacak olsa hiç aksatmadan mutfakta kendisine yardıma gelen genç adama.

"Hasta olmak hoşuma gidiyoy."

"Ama ben hasta olmanı istemiyorum. Daisy kek yapıyor, sen de koş git, yardım et ona."

Oğlan böyle durumlarda yapmak isteyip de yapamadığı yanlışların yükünü omuzlayıp isteksizce uzaklaşır, fakat daha sonra eline geçen ilk fırsatta annesini kurnazca bir pazarlıkla alt ederdi.

"İkiniz de bugün iyi çocuklar oldunuz, o yüzden sizinle istediğiniz oyunu oynayacağım," diyen Meg aşçı yamaklarını üst kata yönlendirirken, pelte de tencerenin içinde güvenle fokurduyordu.

"Gerçekten mi anne?" diye sordu Demi; pudra şekerine bulanmış kafasına parlak bir fikir gelmişti.

"Evet, gerçekten. Ne isterseniz," diye cevap verdi yine ileriyi göremeyen anne. O sadece, "Üç Minik Kedicik" şarkısını altı defa üst üste söylemeye ya da yorgunluğuna aldırış etmeden çocukları dizinde hoplatmaya hazırlanıyordu. Ama Demi verdiği soğukkanlı yanıtla onu köşeye sıkıştırdı.

"O zaman gidip bütün kuru üzümleri yiyelim."

Dodo Teyze her iki çocuğun da başlıca sırdaşı ve oyun arkadaşıydı; bu üçlü bir araya geldiklerinde evin altını üstüne getiriyorlardı. Amy Teyze henüz onlar için sadece bir isimden ibaretti, Beth Teyze'nin anısı ise kısa sürede soldu ve tatlı bir hayal olarak kaldı. Oysa Dodo, yanlarında ve

---

* Dickens'ın *Oliver Twist* adlı romanında "Artful Dodger" kurnaz yankesici Jack Dawkins'in lakabıdır. (e.n.)

gerçekti; çocuklar ondan olabildiğince istifade ediyor, o da gördüğü bu ilgiden son derece memnun oluyordu. Ama Bay Bhaer geldikten sonra Jo oyun arkadaşlarını ihmal etmeye başlayınca, bu küçük ruhlar kendilerini terk edilmiş hissedip dehşete kapıldılar. Etrafta dolaşarak herkese öpücük satmaktan hoşlanan Daisy en iyi müşterisini yitirdiği için iflas etti. Demi ise çocuklara özgü bir çıkarım yaparak Dodo'nun kendisinden çok, "dağınık saçlı adamla" oynamaktan hoşlandığını düşünüp gücenmişti; ancak yine de üzüntüsünü gizledi, zira yeleğinin cebinde çikolata madeni taşıyan ve saati coşkulu hayranlar tarafından kılıfından çıkarılıp özgürce oynanabilen bir rakibi küstürmeye cesareti yoktu.

Bazıları bu tür hoş imtiyazların rüşvet yerine geçtiğini savunabilir ama Demi öyle düşünmüyordu, o yüzden "dağınık saçlı adama" temkinli bir biçimde sokulmaya tenezzül etti. Daisy ise üçüncü kez çağrılınca yanına gitmiş ve omzunu kendisine bir taht, kollarını sığınak, hediyelerini de paha biçilmez bir hazine olarak kabul edip ona küçük sevgi gösterilerinde bulunmuştu.

Erkekler bazen beğendikleri hanımların küçük akrabalarına karşı aniden bir hayranlık krizine tutulurlar fakat bu sahte çocuk-severlik onların üzerinde eğreti durur ve bir nebze bile inandırıcı olmaz. Oysa Bay Bhaer'in çocuklara olan sevgisi son derece içten ve bir o kadar da etkiliydi; zira dürüstlük, hukukta olduğu kadar sevgide de en geçerli ilkedir. Profesör çocukların yanında kendini rahat hisseden bir adamdı ve bu küçük suratlar kendi erkeksi ifadesiyle hoş bir tezat oluşturduğu zaman özellikle keyifli görünüyordu. Yaptığı iş her ne idiyse gün boyu meşgul oluyor, akşamları ise hemen hiç aksatmadan ziyarete geliyordu; her seferinde de Bay March'ı soruyordu, o yüzden sanırım asıl ilgisini çeken kişi oydu. Mükemmel baba da onun kendisi için geldiğini varsayıyor, kafa dengi bulduğu bu kişiyle uzun tartışmalara girmekten büyük zevk alıyordu. Ancak bir gün kendisinden

daha iyi bir gözlemci olan torununun laf arasında söylediği bir sözle aniden aydınlanmış oldu.

Bay Bhaer yine bir akşam ziyarete geldiğinde tam çalışma odasına girecekken gördüğü manzara karşısında hayretler içinde kalıp eşikte duraksadı. Bay March yerde boylu boyunca uzanmış ve o pek saygıdeğer bacaklarını havaya kaldırmıştı, yanında aynı şekilde uzanmış olan Demi de kırmızı çoraplı kısa bacaklarıyla onu taklit etmeye çalışıyordu. Yerde sürünen ikili yaptıkları işe öyle dalmıştı ki Bay Bhaer'in gür kahkahası odada yankılanana kadar birinin onları seyrettiğini fark etmediler bile. Aynı anda Jo, mahcup bir ifadeyle, "Baba, baba, profesör geldi," diye haykırarak yanlarına koştu.

Siyah pantolonlu bacaklar aşağı indi, gri saçlı baş yukarı kalktı ve öğretmen hiç istifini bozmadan, "İyi akşamlar Bay Bhaer," dedi. "Bir dakika müsaade edin; dersi bitirmek üzereyiz. Pekâlâ, şimdi bu harfi yap Demi, sonra da onun hangi harf olduğunu söyle."

"Ben onu biliyovum!" Birkaç gayretli çırpınıştan sonra kırmızı bacaklar bir pergel oluşturdu ve zeki öğrenci muzaffer bir edayla, "Bu bir *w* dede, bu bir *w*!" diye haykırdı.

"O doğuştan bir Weller*," diye güldü Jo. Babası toparlanıp yerden kalkarken, yeğeni de dersin bitmiş olmasından duyduğu mutluluğun bir ifadesi olarak başının üstünde amuda kalkmaya çalışıyordu.

"Neler yaptın bakalım bugün ufaklık?" diye sordu Bay Bhaer, jimnastikçiyi yerden alarak.

"Ben Mary'yi görmeye gittim."

"Peki, ne yaptın orada?"

"Onu öptüm," dedi Demi, doğal bir açık sözlülükle.

"Ah seni kerata! Erken başlamışsın. Peki, küçük Mary ne dedi bu işe?" Bay Bhaer, yelek cebini kurcalayan genç günahkârı sorgulamaya devam ediyordu.

---

* Dickens'ın *Pickwick Papers* adlı kitabında v yerine w harfini kullanan Sam Weller karakterine gönderme. (e.n.)

"Hoşuna gitti. Sonra o beni öptü, benim de hoşuma gitti. Küçük oğlanlar, küçük kızlardan hoşlanamazlar mı?" diyen Demi, ağzı doluyken konuşuyor ve halinden memnun görünüyordu.

"Seni gidi büyümüş de küçülmüş civciv! Bunları kafana kim soktu?" dedi, bu masum itirafları en az profesör kadar keyifli bulan Jo.

Demi Jo'nun fikirleri değil şekerlemeleri kastettiğini sanarak, "O benim kafamda deyiiil, ağzımın içinde," diye cevap verdi ve dilini çıkarıp üzerinde duran çikolata parçasını gösterdi.

"Birazını da küçük arkadaşın için saklamalısın. Tatlıya tatlı vermek gerekir, küçük adam," diyen Bay Bhaer, cebindeki çikolatadan Jo'ya da ikram ederken ona öyle bir baktı ki Jo tanrıların içtiği nektarın da çikolatalı olup olmadığını merak etti. Bu gülümsemeyi gören Demi de etkilenmişti; profesöre dönerek, "Büyük oğlanlar da büyük kızlardan mı hoşlanır, 'fesör?" diye sordu safça.

Genç George Washington gibi, Bay Bhaer de hiç "yalan söyleyemezdi". O yüzden çocuğa bazen böyle şeyler olabileceğini söyleyerek kaçamak bir cevap verdi fakat sesinin tonu Bay March'ın elinde tuttuğu elbise fırçasını yere bırakıp Jo'nun kızaran yüzüne bir bakış atmasına ve sanki "büyümüş de küçülmüş civciv" tarafından kafasına hem tatlı hem acı bir fikir sokulmuş gibi koltuğa çökmesine sebep oldu.

Bundan yarım saat sonra Dodo'nun neden kendisini mutfak dolabında yakaladığında tutup sarsacağı yerde kucaklayıp küçük bedeninden nefesini boşaltana dek şefkatle ona sarıldığı ve neden bu tuhaf gösteriyi beklenmedik bir hediyeyle devam ettirip ona büyük bir dilim reçelli ekmek verdiği Demi'nin aklını karıştıran meselelerden biri olarak kaldı ve sonsuza dek çözülemedi.

XXIII. Bölüm

Şemsiyenin Altında

Kol kola girip kadife halıların üzerinde gezinerek vakit geçiren Laurie ile Amy, bir taraftan da evlerini düzenliyor ve mutlu gelecek planları yapıyorlardı; Bay Bhaer ile Jo ise bu sırada farklı gezintiler yapıyor, çamurlu yollarda ve ıslak tarlalarda yürümenin tadını çıkarıyorlardı.

"Ben her akşamüstü yürüyüşe çıkarım; sırf yolda profesörle sık rastlaşıyoruz diye neden bu alışkanlığımdan vazgeçeyim ki?" dedi Jo, iki üç karşılaşmadan sonra kendi kendine. Meg'in evine giden iki ayrı patika vardı ve hangisini seçerse seçsin, gidişte ya da dönüşte profesöre rastlayacağından emindi. Adam hep hızlı yürüyor ve uzağı göremeyen gözleri yüzünden karşıdan gelen hanımı iyice yaklaşıncaya kadar görmemiş gibi davranıyordu. O esnada Jo eğer Meg'in evine doğru yürüyorsa, profesörün cebinde mutlaka çocuklara verilecek bir hediye oluyordu; eğer Jo'nun yüzü kendi evine dönükse, profesör sırf nehri seyretmek için yürüyüşe çıkmış ve tam da o anda dönüp eve uğramak niyetinde oluyordu, tabii evdekiler onun bu sık ziyaretlerinden bıkmadılarsa.

Jo bu durumda onu medeni bir şekilde karşılayıp içeri buyur etmekten başka ne yapabilirdi ki? Ziyaretlerinden

bıkmış bile olsa bunu mükemmel bir beceriyle gizliyor ve "Friedrich, yani Bay Bhaer, çay sevmez," diye akşam yemeğinde kahve bulundurmayı ihmal etmiyordu.

Daha ikinci haftada herkes neler olup bittiğini anlamıştı, ancak yine de Jo'nun yüzündeki değişikliği fark etmemiş gibi davranmaya çalışıyorlardı. Hiç kimse ona işlerini yaparken neden şarkı söylediğini, neden günde üç kez saçını taradığını ve akşam yürüyüşlerine çıkarken neden bu kadar keyifli göründüğünü sormuyordu, ama Profesör Bhaer'in Bay March'la felsefe tartışırken aslında kızına aşk dersleri verdiğine dair herhangi bir kuşkuları yoktu.

Jo kalbini kaptırırken bile usturuplu davranmayı beceremeyip duygularını sertçe bastırmaya çalışmış, bunu başaramayınca da huzursuz bir yaşam sürmeye başlamıştı. Özgürlük üzerine verdiği onca söylevden sonra lafından döndüğü için alay konusu olmaktan ödü patlıyordu. En büyük korkusu Laurie idi; fakat o yeni yöneticisi sayesinde takdire şayan bir davranış sergiliyor, Bay Bhaer'e herkesin içinde "yaşlı dostumuz" diye hitap etmiyor, Jo'nun güzelleşmiş olduğu konusunda en ufak bir imada bulunmuyor ve neredeyse her akşam profesörün şapkasını girişteki sehpanın üzerinde görmesine rağmen herhangi bir şaşkınlık belirtisi göstermiyordu. Fakat baş başa kaldıklarında keyiften coşan genç adam, üzerine pek münasip şekilde bir ayı ile eski bir asadan oluşan arma işlenmiş levhayı Jo'ya vereceği anı iple çekiyordu.

İki hafta boyunca profesör bir âşığa yakışır şekilde her gün eve düzenli olarak gelip gitmişti; ancak daha sonraki üç gün boyunca ne kendisi, ne de kendisinden bir haber geldi. Bunun üzerine herkesi bir düşüncedir aldı; Jo ilk başta endişelenmişti ama ardından –heyhat!– işe aşk karıştı ve fena halde öfkelendi.

Kasvetli bir akşamüstü her zamanki yürüyüşüne çıkmak üzere giyinirken kendi kendine, "Korkarım buradan sıkıldı ve geldiği gibi hızlıca evine döndü. Beni ilgilendirmez tabii

ama bir beyefendi gibi gelip veda etmesi gerekirdi," dedi, umutsuzca bahçe kapısına bakarak.

Annesi Jo'nun yeni bonesini taktığını görmüştü ve herhangi bir imada bulunmadan, "Küçük şemsiyeyi yanına alsan iyi olur, canım," dedi. "Yağmur yağacak gibi görünüyor."

"Peki, Marmee; kasabadan bir şey istiyor musun? Benim bir koşu gidip biraz kâğıt almam lazım," diyen Jo, bu sırada annesiyle göz göze gelmemek için aynanın karşısına geçip çenesinin altındaki fiyongu çözdü.

"Evet, biraz astarlık kumaş istiyorum, fitilli olanlardan. Ve bir paket dokuz numara iğne, iki metre de leylak rengi kurdele. Kalın botlarını giydin, değil mi? Paltonun içinde sıcak tutacak bir şey var mı?"

"Galiba," diye cevap verdi Jo, dalgın dalgın.

"Bay Bhaer ile karşılaşacak olursan onu çaya çağır. Özledim o güzel insanı," diye ekledi Bayan March.

Jo bunu duydu ama cevap vermedi, sadece annesini öpüp aceleyle kendini dışarı attı ve çektiği yürek ağrısına rağmen içini kaplayan şükran duygusuyla, "Annem bana ne kadar iyi davranıyor! Zor zamanlarında yardım edecek bir annesi olmayan kızlar ne yapıyorlardır kim bilir..." diye düşündü.

Manifatura mağazaları normal olarak erkeklerin sık girip çıktığı muhasebe ofislerinin, bankaların ve toptancı depolarının arasında yer almıyordu ama Jo henüz hiçbir işini halletmediği halde kendini şehrin bu kesiminde, sanki birini beklermiş gibi dolaşırken buldu. Vitrinlerdeki mühendislik gereçlerini ve yün numunelerini kadınsılıktan uzak bir merakla seyrediyor, varillere çarpıyor, balyaların arasında sıkışıp nefessiz kalıyor ve yoğun işlerinin arasında "Bunun burada ne işi var?" diyerek bakan adamlar tarafından kabaca itilip kakılıyordu. Yanağına düşen bir yağmur damlası düşüncelerini kırık umutlardan alıp bozuk kurdelelere çevirdi; damlalar düşmeye devam ettiği için, hem bir âşık hem

de bir kadın olarak yüreğini kurtarmakta çok geç kaldığını, bonesinin ise hâlâ bir şansı olduğunu düşündü. O an aklına evden aceleyle çıkarken almayı unuttuğu küçük şemsiye geldi ama son pişmanlık fayda etmiyordu. Bu şartlarda ödünç bir şemsiye almaktan ya da ıslanıp sırılsıklam olmaktan başka şansı kalmamıştı.

Başını kaldırıp alçalmakta olan gökyüzüne baktı; sonra bakışlarını öne eğip şimdiden lekelenmiş olan kırmızı kurdeleye, sonra ilerisindeki çamurlu yola ve en sonunda arkasını dönüp kapısında "Hoffmann, Swartz, & Co." yazan pis görüntülü depoya uzunca bir süre baktıktan sonra kendini ayıplayarak, "Ben buna müstahakım!" dedi öfkeyle. "Ne işim var burada benim? Hem neden buraya gelirken en iyi kıyafetlerimi giydim ki? Profesörle mi karşılaşmayı umuyordum? Ayıp sana Jo! Hayır, oraya girip ödünç şemsiye filan istemeyeceksin, arkadaşlarına onun nerede olduğunu da sormayacaksın. Sadece buradan uzaklaşacak ve yağmurun altında işlerini halledeceksin; üşütüp hastalansan ya da bonen mahvolsa bile bu kadarını çoktan hak ettin. Hadi bakalım o zaman!"

Sonra telaşla karşı kaldırıma geçerken bir yük arabasının altında kalmaktan kıl payı kurtuldu ve kendini yaşlı bir beyefendinin kollarında buldu; üstelik adam bir de özür dileyince fena halde utandı. Cesaretini kaybeder gibi olmuştu ama yine de kendini çabuk toparladı, kurdelelerin üzerini mendiliyle kapattı ve tüm ihtiraslarını geride bırakıp ayak bileklerinde giderek artan ıslaklık, tepesinde de şemsiye şakırtıları olmak üzere yoluna devam etti. O esnada korunaksız bonesinin üzerinde sabit kalan eski püskü mavi şemsiyeyi fark edip başını kaldırınca, Bay Bhaer'in yukarıdan kendisine baktığını gördü.

"Atların burunlarının altından cesaretle geçen ve çamurların içinde süratle ilerleyen bu azimli hanımefendiyi tanıyor gibiyim. Ne yapıyorsun burada arkadaşım?"

"Alışveriş yapıyorum."

Bay Bhaer bir taraftaki turşu fabrikasından diğer taraftaki deri toptancısına kadar olan alana göz gezdirdikten sonra gülümsedi, fakat yine de sadece, "Şemsiyen yok senin," dedi kibarca. "Ben de seninle birlikte gelip elindeki torbaları taşıyabilir miyim?"

"Evet, teşekkür ederim."

Jo'nun yanakları kurdelesinin rengi gibi kıpkırmızı olmuştu. Bir an profesörün ne düşündüğünü merak etti ama bu pek de umurunda olmadı zira birden kendisini onunla yolda kol kola yürürken bulmuştu; sanki güneş aniden açıp olağanüstü bir parlaklık yaymaya başlamış, dünya yeniden güzelleşmişti ve çok mutlu bir kadın yağmurun altında yürüyor, su birikintilerine bata çıka ilerliyordu.

Jo, profesörün ona baktığını fark edince, "Biz sizin gittiğinizi sanmıştık," dedi aceleyle. Yüzünü kapatacak kadar büyük olmayan bonesi sevinç ifadesini gizleyemez, profesör de bunu görürse bir genç kadına yakıştırmaz diye korkmuştu.

"Bana bu kadar iyi davranan insanlara bir veda bile etmeden gideceğimi mi düşündün?" diye sordu adam; bunu söylerken sesi öylesine sitem doluydu ki Jo bu soruyu sorarak onu incittiğini hissetti ve vakit kaybetmeden karşılık verdi.

"Hayır, öyle düşünmedim. İşlerinizin çok yoğun olduğunu biliyorum ama biz sizi çok özledik, özellikle annemle babam."

"Peki ya sen?"

"Ben sizi görmekten her zaman mutluluk duyuyorum, efendim."

Jo heyecanını bastırmak isterken sesi iyice soğuk çıkmıştı ve cümlesinin sonunda ağzından kaçan o buz gibi kelime profesörü ürpertmişe benziyordu; zira adamın yüzündeki gülümseme birden yok oldu ve ciddi bir tonda, "Teşekkür ederim," dedi. "Gitmeden önce bir kez daha uğrarım."

"Gerçekten gidiyorsunuz yani, öyle mi?"

"Artık burada yapacak işim kalmadı. Hepsi bitti."

"Umarım işleriniz istediğiniz şekilde hallolmuştur," dedi Jo, adamın verdiği kısacık cevaptaki hayal kırıklığını fark edince.

"Öyle sanırım; çünkü ekmeğimi kazanmamı ve ufaklıklara destek olabilmemi sağlayacak bir yol açıldı önümde."

"Bana da anlatın lütfen! Her şeyi öğrenmek istiyorum, yani çocuklar hakkındaki her şeyi," dedi Jo büyük bir hevesle.

"Çok naziksin. Tabii ki anlatırım, seve seve. Arkadaşlarım bana bir kolejde iş bulmuşlar. Evde yaptığım gibi ders verip para kazanabileceğim bir iş. Böylece Franz ve Emil'in yaşamlarını kolaylaştırmış olacağım. Bunun için şükretmem lazım, öyle değil mi?"

"Elbette şükretmelisiniz. İstediğiniz işi yapıyor olduğunuzu bilmek, sizi ve oğlanları sık sık görebilmek harika olacak!" diye haykıran Jo, saklayamadığı memnuniyetine mazeret olarak çocukları göstermişti.

"Hayır, korkarım sık görüşemeyeceğiz. Bu kolej Batı yakasında."

"Ama orası çok uzak!" diyen Jo, sanki bundan sonra kıyafetlerine ya da kendisine ne olacağının bir önemi kalmamış gibi elbisesinin eteklerini kendi kaderlerine terk etti.

Bay Bhaer birçok dilde kitap okuyabiliyordu ama hâlâ kadınları okumayı öğrenememişti. Jo'yu iyi tanıdığını zannediyordu, bu yüzden de o gün onun sesinde, yüzünde ve tavrında tanık olduğu tutarsızlıklara anlam verememişti. Halbuki tüm bunlar Jo'nun yarım saat içinde bir düzine farklı duygu yaşamasından kaynaklanıyordu. Kız onunla karşılaştığında şaşırmış gibiydi; fakat oraya bu amaçla gelmiş olduğundan şüphelenmemek imkânsızdı. Birlikte yürümeyi teklif ettiğinde kendisini çok mutlu eden bir bakışla kabul edip koluna girmiş ama onu özleyip özlemediğini sorduğu zaman umut-

suzluğa düşmesine sebep olacak kadar soğuk ve resmi bir cevap vermişti. Talihinin yaver gittiğini öğrendiğinde sevinçten ellerini çırpmıştı; peki, bu neşesinin tek sebebi çocuklar mıydı? Gideceği yeri duyunca da üzgün bir sesle "Ama orası çok uzak!" diyerek umutlarını tekrar yeşertmiş fakat akabinde, işine odaklanmış bir insan edasıyla etrafına bakıp, "Alışverişimi yapacağım yer burası, benimle içeri gelir misiniz? Fazla uzun sürmez," diyerek hayallerini yeniden yıkmıştı.

Jo alışveriş konusundaki becerikliliğiyle iftihar ederdi. İşini hallederken gösterdiği titizliği ve süratiyle kavalyesini bilhassa etkilemek istemişti. Fakat yaşadığı telaş yüzünden her şey ters gitti; iğnelerin bulunduğu tepsiyi devirdi, astarlık kumaşın fitilli olması gerektiğini kesildikten sonra hatırladı, parayı yanlış verdi ve pamuklu kumaş reyonundan lavanta rengi kurdele isteyerek oldukça şaşkın biri gibi göründü. Bu sırada Bay Bhaer bir kenarda durmuş onun hata üzerine hata yapıp yüzünün kızarmasını seyrediyor, seyrettikçe de kendi şaşkınlığının azaldığını hissediyordu çünkü kadınların da tıpkı rüyalar gibi çelişkilerle dolu olduklarını kavramaya başlamıştı.

Dışarı çıktıklarında öncekinden daha neşeli görünen profesör, aldıkları paketi kolunun altına sıkıştırdıktan sonra su birikintilerine basa basa, sanki bundan çok eğleniyormuş gibi yürümeye başladı.

"Bu akşam sizin güzel evinizi son kez ziyaret edeceğime göre, acaba gidip çocuklar için bir şeyler alsak, akşam da güzel bir veda ziyafeti tertiplesek nasıl olur?" diye sordu, meyveler ve çiçeklerle dolu bir vitrinin önünde durarak.

Cümlenin ilk kısmını duymazdan gelen Jo dükkândan içeri girerlerken, "Ne alacağız?" diye sordu. Bir taraftan da havadaki iç içe geçmiş kokuları yapmacık bir neşeyle içine çekiyordu.

"Çocuklar portakal ve incir yerler mi?" diye sordu Bay Bhaer, babacan bir havada.

"Bulabildikleri zaman yerler."

"Sen fındık fıstık sever misin?"

"Hem de sincaplar gibi."

"Hamburg üzümleri; evet, bu akşam kesinlikle Almanya'nın şerefine içmeliyiz."

Jo onun bu savurganlığını hoş karşılamamıştı; kaşlarını çatarak, biraz hurma, bir kutu kuru üzüm ve bir torba badem alsa yeterli olacağını söyledi. O sırada Bay Bhaer, Jo'nun cüzdanına el koyup kendi cüzdanını çıkardı ve birkaç kilo üzüm, bir saksı pembe papatya ve şirin bir kavanozda bal satın alarak alışverişi tamamladı. Sonra ceplerini şekilsiz paketlerle doldurarak yamulttu, çiçekleri tutması için Jo'ya verdi, eski şemsiyeyi açtı ve tekrar birlikte yürümeye başladılar.

"Bayan March, sizden büyük bir iyilik isteyeceğim," dedi profesör, yarım blok boyunca ıslanarak yürüdükten sonra.

"Dinliyorum efendim," diyen Jo'nun kalbi birden öylesine hızlı atmaya başladı ki profesörün işitmesinden korktu.

"Bunu yağmura rağmen söylemek cüretini gösteriyorum çünkü çok az zamanım kaldı."

"Buyurun, dinliyorum." Jo elinde tuttuğu küçük çiçek saksısını aniden öyle bir sıktı ki saksı neredeyse kırılıyordu.

"Tina'm için küçük bir elbise almak istiyorum ama tek başıma beceremem. Bana biraz yol gösterip yardımcı olur musunuz?"

"Tabii olurum efendim," diyen Jo, bu lafın üzerine bir buzdolabının içine girmiş gibi serinleyip sakinleşti.

"Belki annesine de bir şal alabiliriz. Kadıncağız çok fakir ve hasta, kocası ise çok sorunlu. Evet evet, şöyle kalın, sıcak tutacak bir şal, küçük anne için güzel bir hediye olur."

"Seve seve yardımcı olurum, Bay Bhaer," diyen Jo, "ben fazla hızlı gidiyorum ama o da her dakika daha tatlılaşıyor," diye ekledi içinden; neyse ki hemen aklını başına topladı ve büyük bir hevesle işe koyuldu.

Bay Bhaer bütün kararı ona bırakmıştı, o da Tina için güzel bir elbise seçti ve şalları görmek istedi. Evli bir adam olan tezgâhtar onları aileleri için alışveriş eden bir çift zannederek özel ilgi gösterdi.

"Eşiniz bunu beğenebilir; bu çok güzel bir parça, çok sevilen bir renk, oldukça sade ve kibar," dedikten sonra rahat görünümlü gri bir şalı silkeleyip açarak Jo'nun omuzlarının üzerine attı.

Jo sırtını profesöre dönüp, "Siz de beğendiniz mi, Bay Bhaer?" diye sordu, yüzünü saklamak için bahane bulduğuna sevinerek.

"Harika; alıyoruz bunu," diyen profesör, şalın parasını öderken kendi kendine gülümsüyor, Jo ise bir indirim avcısı gibi tezgâhların altını üstüne getirmeye devam ediyordu.

"Artık eve dönelim mi?" diye sordu profesör, sanki ağzından çıkan sözden çok hoşlanmış gibi.

"Evet, geç oldu, hem de çok yoruldum." Jo'nun sesi istediğinden daha acıklı çıkmıştı; çünkü güneş nasıl aniden çıktıysa şimdi aynı hızla batmış gibi görünüyordu. Dünya tekrar çamura bulanıp sefil haline dönmüştü. Jo ilk defa ayaklarının üşüdüğünü, başının ağrıdığını, yüreğinin daha da soğuduğunu ve artık daha çok acı verdiğini fark etti. Bay Bhaer gidiyordu; demek ki kendisini sadece bir arkadaş olarak sevmişti. Düşündüklerinin tümü büyük bir yanlıştan ibaretti ve bu konu ne kadar erken kapanırsa o kadar iyi olacaktı. Bunları aklından geçirdiği sırada yaklaşan otobüse öyle büyük bir telaşla el salladı ki papatyalar saksıdan fırlayıp yere düştü ve hepsi mahvoldu.

"Bu bizim otobüsümüz değil," diyen profesör, eliyle binmeyeceklerini işaret ederek içi dolu aracı gönderdi ve eğilip yere düşen zavallı çiçekleri toplamaya başladı.

"Özür dilerim, yazıyı tam seçemedim uzaktan. Ama önemi yok, yürüyebilirim. Çamurda yürümeye alışığım ben," diye karşılık verdi Jo; bir taraftan da gözlerini sürekli kırpış-

tırıyordu çünkü gözlerinin yaşını alenen silmektense ölmeyi tercih ederdi.

Başını öteki tarafa çevirmiş olmasına rağmen Bay Bhaer yanağından süzülen damlaları görmüştü; bu görüntü karşısında çok duygulandığı için aniden Jo'ya doğru eğilerek çok şey ifade eden bir ses tonuyla, "Canımın içi, neden ağlıyorsun?" diye sordu.

Eğer Jo bu tür şeylere yabancı olmasaydı ağlamadığını söyleyebilir, soğuk aldığını iddia edebilir ya da duruma uygun başka bir kadınsı yalan uydurabilirdi. Oysa tüm bunları yapmak yerine bu gurursuz kız, engel olamadığı bir hıçkırıkla, "Gidiyorsunuz çünkü," diye karşılık verdi.

"Ah, Tanrım, bu harika!" diye haykırdı Bay Bhaer, tuttuğu şemsiyeye ve torbalara rağmen ellerini birbirine kavuşturmayı başararak. "Jo, sana bol bol sevgiden başka verebileceğim hiçbir şey yok; buraya bu sevgiye değer verip vermeyeceğini anlamak için gelmiştim ve senin için bir arkadaştan daha fazlası olduğuma emin olmak için bekledim. Öyle miyim gerçekten? Yaşlı Fritz'e kalbinde küçük bir yer ayırabilir misin?" diye ekledi bir nefeste.

"Evet!" diyen Jo, iki elini birden onun koluna yaslayıp bu eski şemsiyeyi o taşıdığı sürece başka hiçbir barınağa gerek duymadan hayat boyu birlikte yürümekten ne denli mutlu olacağını gösteren bir ifadeyle bakınca profesör çok mutlu oldu.

Bu gerçekten güç şartlar altında yapılmış bir evlilik teklifiydi, çünkü Bay Bhaer her ne kadar dizinin üzerine çökmek istese de çamur buna mani oldu. Jo'ya elini de uzatamadı çünkü her iki eli doluydu; üstelik sokak ortasında oldukları için hiçbir sevgi gösterisinde de bulunamadı. Bu durumda mutluluktan uçtuğunu gösterebilmek için geriye kalan tek yol kızın gözlerinin içine bakmaktı ve yüzünü öylesine güzelleştiren bir ifadeyle bakıyordu ki sakalında parıldayan yağmur damlalarında küçük gökkuşakları varmış gibiydi.

Eğer Jo'yu bu kadar çok sevmemiş olsaydı, sanırım bu teklifi o anda yapamazdı zira kız o anda güzel görünmekten çok uzaktı; etekleri acınası durumdaydı, lastik botları bileğine kadar çamur içindeydi ve bonesi berbat görünüyordu, neyse ki o yine de Bay Bhaer'in gözünde dünyanın en güzel kadınıydı. O da Bay Bhaer'in yumuşak şapkasının sarkmış kenarlarından derecikler halinde süzülerek omuzlarına inen suya (şemsiyeyi sadece Jo'nun üzerinde tutmuştu) ve eldivenlerinin her bir parmağındaki söküklere rağmen Jüpiter'e eskisinden de çok benzediğini düşünüyordu.

Yoldan gelip geçenler muhtemelen onların bir çift zararsız deli olduklarını düşünmüşlerdir çünkü ikisi de otobüsü durdurmayı unutmuş, giderek çöken karanlığa ve sise aldırış etmeden sakin sakin yürüyorlardı. Başkalarının ne düşündüğü umurlarında değildi, zira insanın hayatta yalnız bir kez yaşayabileceği o mutluluğun, yaşlıya gençlik, gösterişsize güzellik, yoksula zenginlik bahşeden ve insan yüreğine cenneti önceden tattıran o büyüleyici anın tadını çıkarıyorlardı. Profesör sanki bir krallığı fethetmişti; dünyanın ona mutluluk adına sunabileceği başka bir şey kalmamış gibi görünüyordu. Yanında yorgun argın yürüyen Jo ise yeri hep onun yanıymış gibi hissediyor, nasıl olup da başka türlüsünü düşünebildiğini merak ediyordu. Tabii ki ilk konuşan, yani anlaşılır şekilde ilk konuşan Jo oldu çünkü hiç düşünmeden "Evet!" demesinden sonra söylenen duygusal sözler pek anlaşılır cinsten değildi.

"Friedrich, siz neden..."

"Aman Tanrım, Minna öldüğünden beri bana kimse bu isimle hitap etmemişti," diye haykırdı profesör, bir su birikintisinin içinde durup kıza şükranla karışık bir mutlulukla bakarak.

"Ben kendi kendimeyken size hep öyle diyorum, o yüzden boş bulundum. Ama hoşunuza gitmediyse bir daha söylemem."

"Nasıl hoşuma gitmez? Bu bana öyle hoş geliyor ki sana anlatamam. Artık bana siz yerine sen de dersen, lisanının neredeyse benimki kadar güzel olduğunu düşüneceğim."

"Sen diye konuşmak biraz fazla samimi olmuyor mu?" diye soran Jo, aslında bunu kendisi de çok istiyordu.

"Elbette öyle olmalı. Biz Almanlar samimi duygulara inanırız ve böylece hep genç kalırız. Senin lisanındaki 'siz' kulağa çok soğuk geliyor, bana 'sen' de lütfen canım, bu benim için çok daha anlamlı olur," diyen Bay Bhaer, o an ciddi bir profesörden çok, romantik bir öğrenciye benziyordu.

"Pekâlâ, o zaman bu hisleri bana neden daha önce söylemedin?" diye sordu Jo çekinerek.

"Artık sana yüreğimi açmak zorundaydım ve bunu seve seve yapacağım çünkü bundan böyle ona sen bakacaksın. Bak canım Jo –ah ne kadar güzel bir isim!– New York'ta sana veda ederken bir şey söylemek istemiştim ama o yakışıklı arkadaşınla evleneceğinizi düşündüğüm için vazgeçtim. Eğer bu teklifi o zaman yapsaydım bana 'Evet' der miydin?"

"Bilmiyorum, korkarım demezdim çünkü o zamanlar kalbim yoktu."

"Saçma! Buna inanmam. Bence uyuyordu ve peri masalındaki prens gelip onu uyandırdı. Yine de '*Die erste Liebe ist die Beste*' ama o kadarını beklemem yanlış olur."

"Evet, gerçekten de ilk aşk en güzel aşktır; sen de rahat ol çünkü ben daha önce hiç kimseye âşık olmadım. Teddy çocukça hislere kapıldı ve kısa sürede bu hevesinden kurtuldu zaten," dedi Jo, profesörün yanlışını bir an önce düzeltmek isteyerek.

"Güzel! O zaman tüm aşkını bana vereceğinden emin olup rahat edebilirim. Ben çok uzun süre beklediğim için oldukça bencilleştim, bunu yakında sen de göreceksin sayın profesör hanım."

"Çok hoşuma gitti bu," diye haykırdı Jo, yeni lakabını beğenerek. "Şimdi söyle bana, seni sonunda buraya getiren ne oldu, üstelik sana en çok ihtiyaç duyduğum anda?"

Yeleğinin cebinden bir kâğıt çıkararak, "İşte bu," diye cevap verdi Bay Bhaer.

Jo kâğıdı açıp da kendi şiirini görünce utancından yüzü kızardı; şiir karşılığında para ödeyen bir gazeteye gönderdiği çalışmalarından biriydi ve ara sıra bu tür girişimlerde bulunduğunu gösteriyordu.

"Peki, bu seni buraya nasıl getirdi?" diye sordu, Bay Bhaer'in ne demek istediğini anlamaya çalışarak.

"Ben o kâğıdı tesadüfen buldum; içinde geçen adlardan ve isminin baş harflerinden senin yazdığını anladım. Üstelik o dizelerden biri sanki beni çağırıyor gibiydi. Okursan bulursun onu. Bu arada ıslanmamana gayret edeceğim."

Jo denileni yaptı ve kendi eseri olan mısraları hızlıca gözden geçirdi.

Tavan Arasında

Dört küçük sandık dizili yan yana
Tozdan kararıp yıpranmış zamanla
Sandıkları süsleyip dolduran kızlar
Şimdi yaşamlarının en güzel çağında.
Solmuş kurdeleleriyle asılı duruyor
Dört sandıkta birer küçük anahtar,
Çok eskiden takılmış, yağmurlu bir günde,
Neşeyle, cesaretle ve çocuksu bir gururla.
Dört küçük isim kazınmış bu kapaklara
Küçük bir oğlanın eliyle
Kapağın altında gizlenmiş yatıyor
Neşeli dostların hatıraları öylece.
Tavan arasından müzik sesleri gelirdi.
Ama sakince yağan yaz yağmurunda
Bu müziğe ara verir,
Damdan gelen nakaratı dinlemek isterlerdi.

İlk kapakta 'Meg' var, pürüzsüz, güzel,
Bu sandığın içini çok iyi tanıyorum
Titizce katlanmış birçok hatırayı
Sevgi dolu gözlerle seyrediyorum.
Kibar bir kıza verilmiş hediyeler,
Bir gelinlik, evlendiğinin işareti,
Minik bir patik, bir saç lülesi,
Huzur dolu bir yaşamın ifadesi.
Kalmamış oyuncak bu ilk sandıkta
Hepsi taşınmış uzakta bir yere,
Yaşlanmış halleriyle rol almak için
Yeni bir küçük Meg piyesinde.
Ah mutlu anne! Biliyorum,
Dinliyorsun güzel bir melodi gibi
Sakince yağan yaz yağmurunda.
Söylenen o tatlı ninnileri.

Sırada 'Jo' var, çizik çizik, eski,
İçi karmakarışık bir dükkân gibi,
Kafası kopmuş bebekler, yırtık kitaplar
Artık sesi çıkmayan kuşlar, hayvanlar;
Çerçöp gelmiş eve periler ülkesinden
Sadece genç ayakların gezdiği yerden
Bu sandıkta gelecek için hayallere yer yok
Yalnızca tatlı anılar var geçmişten;
Yarım kalmış şiirler, çılgın hikâyeler,
Acısıyla tatlısıyla nisan mektupları,
İnatçı bir çocuğun yazdığı günlükler,
Anlatıyor erkenden yaşlanan bu kızı.
Tenha bir evde bir kadın
Bir şarkı duyuyor hazin,
'Aşka layık ol ki aşk sana gelsin,' diyor,
Sakince yağan yaz yağmurunda.

Ve canım Beth! Adını taşıyan kapaktan
Her daim silinir tozlar
Dökülen gözyaşlarıyla ve
Sık sık dokunan titiz ellerle.
Ölüm bize bir aziz tayin etti
İnsani değil de ilahi sanki varlığı,
Bizse hâlâ sessiz bir feryatla
Yadigârlar seriyoruz bu mihraba.
Gümüş bir çan, nadiren çaldığı,
Küçük bir bone, son taktığı,
Ve kapısında Catherine* bekliyor, güzel ve ölü,
Meleklerin kendi elleriyle taşıdığı.
Acılar evine hapsolmuş o kız
Şarkılar söyler yakınmaksızın,
Sakince yağan yaz yağmuruna
Karışıp gider sesi tatlı bir ahenkle.

Son kapağın cilalı yüzeyinde
Doğru ve gerçek olmuş efsane,
Kahraman şövalye kalkanında taşır
'Amy' adını mavi ve altın harflerle.
Sandığın içinde saç kurdeleleri,
Son dansını etmiş ayakkabılar,
İtinayla yerleştirilmiş kuru çiçekler
Ve havası sönmüş yelpazeler var.
Ucuz süsler var, görevini yapmış,
Kırmızı hediyeler sevgiliden,
Umut, korku ve utanç var, kızlara özgü,
Hepsi genç bir kız yüreğinden hatıra.
Yaz yağmurunda öğreniyorsun
Daha doğru ve güzel büyüleri,
Evlilik çanlarının gümüşi sesi
Duyulurken gamsız melodiler gibi.

---

* Çektiği fiziksel acıya rağmen neşeli ve dindar kalabilen Siena'lı Azize Catherine kastediliyor. (e.n.)

Tozdan kararıp aşınmış zamanla
Dört küçük sandık dizili yan yana
Dört kadın eğitilmiş neşe ve kederle,
Sevmiş ve çabalamış en parlak çağlarında.
Sevginin ölümsüz gücüyle yaratılan
Dört kardeş bir saatliğine ayrı düşmüş,
Hiçbiri kaybolmamış, biri erken gitmiş,
Onlar hep en yakın, en sevilenmiş.
Gizli hazinelerimiz gün gelip açılır
Göklerdeki Babamıza görünürlerse,
Dolu olsun içleri gündoğumunda
Aydınlıkta daha güzeldir her şey.
Yaşamlarla, cesur müziği uzun uzun çalan
Bir şarkı gibi insanı canlandıran
Ruhlarla, neşe içinde çağlayıp coşan,
Parlayınca güneş, yağmurun ardından.

J. M.

"Bu çok kötü bir şiir ama gerçekten hissederek yazmıştım; o gün kendimi çok yalnız hissediyordum, hatta bir çuvalın üzerine kapanıp uzun uzun ağlamıştım. Bu şiirin günün birinde bir yere varıp hikâyeler anlatabileceği aklımın ucundan geçmezdi," dedi Jo, profesörün onca zaman bir hazine gibi sakladığı mısraları yırtarken.

"Yırt gitsin, zaten görevini yerine getirdi. Ben nasılsa şairimizin küçük sırlarını sakladığı kahverengi defteri okuduğum zaman yenisini bulurum," dedi Bay Bhaer kâğıt kırpıntılarının uçup gidişini gülümseyerek seyrederken. Sonra hevesle sözüne devam etti ve "Evet," dedi, "bunu okuyunca kendi kendime, 'bu kızın bir üzüntüsü var, kendini çok yalnız hissediyor, ancak gerçek aşkı bulunca huzura kavuşabilir. Benim yüreğim de onunla dolu olduğuna göre, gidip ona, 'Senden karşılık bulmayı umduğum şeyi çok değersiz

bulmayacaksan eğer, Tanrı'nın huzurunda kabul et,' demeli miyim, diye düşündüm."

"Ve gelip bunun benim için değersiz olmadığını, hatta aksine, ihtiyaç duyduğum tek değerli şey olduğunu gördün," dedi Jo, fısıldayarak.

"Başta böyle düşünmeye cesaret edememiştim, her ne kadar beni karşılama şeklin son derece nazik olsa da. Ama daha sonra içimde bir umut belirdi ve 'Bu uğurda ölsem de onu alacağım,' dedim ve öyle de yapacağım!" diye haykıran Bay Bhaer, sanki aralarında yükselen sis duvarlarını kahramanca yıkıp aşacakmış gibi meydan okuyan bir tavırla başını salladı.

Jo onun sözlerinden çok etkilenmişti ve gösterişli bir savaş atıyla şahlanarak gelmiş olmasa bile, kahraman şövalyesine layık bir kadın olmaya karar verdi.

"Bunca zaman uzak kalmanın sebebi neydi?" diye sordu Jo. Şahsi sorular sorup güzel yanıtlar almak o kadar hoşuna gitmişti ki sessiz kalmak zor geliyordu.

"Kolay olmadı fakat seni o mutlu yuvandan çekip almaya cesaret edemedim. Bunu ancak uzun ve zor bir çalışma döneminden sonra, sana şimdikine benzer bir yuva verebilme ümidim doğarsa yapabileceğimi düşündüm. Biraz bilgi birikiminden başka hiçbir serveti olmayan yoksul ve yaşlı bir adam için bunca şeyden feragat etmeni nasıl isteyebilirdim ki?"

Jo kararlı bir tonda, "Ben senin zengin olmadığına seviniyorum. Zengin bir kocaya tahammül edemezdim," dedikten sonra daha yumuşak bir sesle, "Yoksulluktan korkma," diye ekledi. "Ben korkumu yenecek kadar uzun bir süre yoksulluk içinde yaşadım ve sevdiklerim için çalışarak mutlu oldum. Kendine de yaşlı deme çünkü kırk yaş hayatın doruk noktasıdır. Üstelik yetmiş yaşında olsan bile seni sevmekten vazgeçmezdim!"

Profesör Jo'nun söylediklerinden öyle etkilenmişti ki mendilini bulabilseydi çok memnun olacaktı; bulamadığı için Jo onun gözündeki yaşı kendi elleriyle sildi. Paketlerden bir iki tanesini de elinden aldı ve gülümseyerek, "Ben azimli bir kadınım ve şu an dahi mizacımın değiştiği söylenemez çünkü gözyaşlarını silip yükleri sırtlanmak kadınlara mahsus bir görevdir. Ben de evi geçindirmek için üzerime düşeni yapacağım, Friedrich. Bunu kabul etsen iyi olur yoksa hiçbir yere kıpırdamam," dedi kesin bir kararlılıkla; o sırada Bay Bhaer elindeki yükü geri almaya çalışıyordu.

"Bekleyip göreceğiz. Uzun süre beklemeye yetecek sabrın var mı, Jo? Benim gidip işimi kendi başıma halletmem gerekiyor. Önce oğlanlara yardımcı olmalıyım çünkü senin için bile olsa Minna'ya verdiğim sözden dönemem. Bunu bağışlayabilir misin? Kavuşacağımız günü umutla beklerken mutlu kalabilir misin?"

"Evet, bunu yapabileceğimi biliyorum çünkü biz birbirimizi seviyoruz ve bu da geri kalan her şeye katlanmayı kolaylaştırıyor. Benim de bir mesuliyetim ve bir işim var. Ben de bunları senin için dahi olsa ihmal edersem mutlu olamam, o yüzden aceleyle ya da sabırsızlıkla hareket etmeye gerek yok. Sen Batı yakasına gidip üzerine düşeni yaparsın, ben de buradaki işlerimi hallederim ve ikimiz her şeyin en iyisini umut ederek mutlu olur, geleceğimizi de Tanrı'nın takdirine bırakırız."

"Ah! Sen bana umut ve cesaret veriyorsun ama benim sana dopdolu bir kalp ve boş ellerden başka verecek bir şeyim yok," diye haykırdı kendini oldukça güçsüz hisseden profesör.

Jo, asla ama asla usturuplu davranmayı öğrenemeyecekti. Friedrich'in merdivenlerden çıkarlarken söylediği sözleri duyunca iki elini onun avuçlarının içine koyarak yumuşak bir sesle, "Ellerin artık boş değil," diye fısıldadı ve eğilip onu şemsiyenin altında öptü. Bu yaptığı elbette korkunç bir şeydi

ama o, çitin üzerinde sıralanmış ıslak serçeler birer insan olsaydı bile yine de bunu yapardı çünkü iyice kendinden geçmişti ve kendi mutluluğundan başka hiçbir şeyi gözü görmüyordu. Aslında bu sevgi gösterisi son derece sade bir biçimde yapılmıştı fakat karanlıktan, fırtınadan ve yalnızlıktan çıkıp onları bekleyen bir yuvanın ışığına, sıcaklığına ve huzuruna kavuştukları o an, ikisinin de hayatlarının en mükemmel anıydı; Jo sevinçli bir "Evine hoş geldin!" karşılamasıyla sevgilisini içeri aldı ve kapıyı kapattı.

XXIV. Bölüm

Hasat Zamanı

Jo ve profesörü bir yıl boyunca çalışıp beklediler, umutlandılar, sevdiler, ara sıra buluştular ve birbirlerine o kadar uzun mektuplar yazdılar ki Laurie'nin söylediğine göre kâğıt fiyatlarındaki artış böylece açıklanmış oluyordu. İkinci yıl biraz keyifsiz başladı; işler umdukları gibi gitmemiş, March Hala da aniden ölmüştü. Herkes buna çok üzüldü çünkü sivri diline rağmen yaşlı kadını severlerdi. Fakat acıları biraz hafifledikten sonra sevinçten havalara uçmak için ortaya iyi bir neden çıktı; March Hala, Plumfield'ı Jo'ya bırakmıştı ve bu da sevinmelerini her açıdan mümkün kılıyordu.

Haberi aldıktan birkaç hafta sonra konuyu aralarında tartışırlarken, "Orası eski ve çok güzel bir yer. Çok para eder, eğer niyetin satmaksa tabii," dedi Laurie.

Jo'nun buna kesin cevabı, "Hayır, niyetim bu değil," oldu, bir taraftan eski sahibesine hürmeten sahiplendiği şişman fino köpeğini okşarken.

"Orada yaşamayı düşünmüyorsun, değil mi?"

"Evet, düşünüyorum."

"Ama orası çok devasa bir ev canım, derli toplu tutmak çok para ister. Sadece bağları ve bahçesi için bile iki üç adam gerekir ki çiftçilik tam olarak Bhaer'in işi değil diye düşünüyorum."

"Ben istersem, o her işin altından kalkar."

"Yani topraktan aldığınız mahsulle mi geçinmeyi düşünüyorsun? Gerçekten kulağa harika geliyor ama ileride bu işin çok yorucu olduğunu göreceksin."

"Ama bizim yetiştireceğimiz ekin çok kazanç sağlayacak," dedi gülerek Jo.

"Peki, bu ekin tam olarak nedir, hanımefendi?"

"Oğlan çocukları. Ben küçük delikanlılar için bir okul açmak istiyorum. Güzel, neşeli, ev gibi hissettiren bir okul. Bakımlarıyla ben ilgilenirim, Fritz de onların öğretmeni olur."

"İşte tam da Jo'ya yakışır bir plan! Öyle değil mi?" diye haykırdı Laurie, kendisi gibi şaşırmış görünen diğer aile fertlerine dönerek.

"Benim hoşuma gitti," dedi Bayan March kararlı bir tonda.

"Benim de," diyerek onaylayan kocası, Sokrates'in eğitim yönteminin modern gençlikte denenme şansının doğması fikrine gayet sıcak bakıyordu.

"Jo'nun çok çalışması gerekecek," dedi Meg, onu çok uğraştıran oğlunun başını okşarken.

"Bence Jo bunu yapabilir ve orada çok mutlu olur. Bu mükemmel bir fikir. Hadi anlat bize detayları," diye atıldı Bay Laurence; uzun süredir genç çifte yardımcı olmaya çalışıyor ama reddedeceklerini bildiği için teklif edemiyordu.

"Beni destekleyeceğinizi biliyordum, efendim. Amy de öyle yapıyor aslında; her ne kadar konuşmadan önce dikkatlice düşünmek için meseleyi kafasında evirip çevirse de gözlerinden okuyabiliyorum ben bunu. Pekâlâ, canım ailem," diye devam etti Jo hevesle, "şunu anlamanızı isterim ki bu benim için yeni bir fikir değil. Ben uzun zamandır böyle bir plan yapıyordum zaten. Henüz Fritz'im ortada yokken bile, bir gün çok param olduğunda ve evdekilerin bana ihtiyacı kalmadığında büyük bir ev kiralamayı, birkaç tane

yoksul ve kimsesiz küçük delikanlıyı alıp bu eve getirmeyi planlıyordum; onların bakımlarıyla ilgilenebileceğimi ve yaşamlarını çok geç olmadan nasıl iyileştirebileceğimi düşünüp duruyordum. Bunlardan çoğunun hayatı onlara doğru zamanda yardım eli uzatılmadığı için mahvoluyor. Ben onlar için bir şeyler yapmaktan keyif alıyorum; onların ihtiyaçlarını hissediyor ve sıkıntılarına ortak olabiliyorum ve evet, ben onlara annelik etmek istiyorum!"

Jo, Bayan March'ın ona uzattığı eli yüzünde bir gülümseme ve gözünde yaşlarla tuttu, ardından uzun süredir görmedikleri o eski coşkusuyla konuşmasına devam etti.

"Fritz'e planımdan söz ettiğimde bunun tam da yapmak istediği iş olduğunu söylemişti ve zengin olduğumuzda denemek üzere anlaşmıştık. O zaten hayatı boyunca bu işi yapmış, yani yoksul çocuklara yardım etmekten bahsediyorum, zengin olmaktan değil; zira para onun cebinde birikecek kadar uzun süre durmuyor, dolayısıyla asla zengin olmayacak. Ama şimdi, beni hak ettiğimden daha çok sevmiş olan güzel halam sayesinde zenginim artık, en azından kendimi öyle hissediyorum. Biz eğer dört başı mamur bir okul kurabilirsek Plumfield'da çok güzel yaşayabiliriz. Orası kocaman bir ev ve oğlan çocukları için çok uygun; mobilyalar da gayet sağlam ve sade. İçeride çocuklar için bol bol yer, dışarıda da çok geniş bir alan var. Bağ bahçe işlerine de yardımcı olabilirler; bu tür çalışmalar onlar için faydalıdır, öyle değil mi? Fritz kendi yöntemleriyle ders vererek onları eğitebilir ve babam da ona yardımcı olur. Ben onları severim, bakarım, okşarım, azarlarım, annem de yanımda durur. Eskiden beri etrafımda bir sürü oğlan çocuğu olsun isterdim ama asla yeterli sayıda olmamıştı. Şimdi evi onlarla doldurabilirim ve birlikte doya doya vakit geçirebiliriz. Şu zevki bir düşünün; Plumfield benim evim ve bir sürü çocuk da benimle birlikte bu evin keyfini çıkaracak!"

Jo ellerini havaya kaldırıp sallayarak coşkuyla iç çekince, ailede bir neşe fırtınasıdır koptu ve Bay Laurence'ın kahkahası uzun süre kesilmeyince herkes onun gülmekten katılacağını sandı.

Jo, sesini yeniden duyurabildiğinde, "Ben komik bir şey göremiyorum," dedi ciddi bir tonda. "Profesörümün bir okul açmasından ve benim kendi evimde yaşamayı tercih etmemden daha doğal ve uygun bir şey olamaz."

"Şimdiden havalara girdi," dedi Laurie, şaka yollu. "Ama bu kuruluşun masraflarını nasıl karşılamayı düşündüğünü sorabilir miyim? Bütün talebelerin yoksul sokak çocuklarından ibaret olacaksa, korkarım senin ekinin gerçek anlamda kazançlı olmayabilir, Bayan Bhaer."

"Oyunbozanlık etme Teddy. Tabii ki zengin öğrencilerim de olacak. Belki başlangıçta sadece onlar olacak; işi başlattıktan sonra belki keyif için bir iki sokak çocuğu alabilirim. Zengin insanların çocukları da yoksul çocuklar gibi bakıma ve konfora ihtiyaç duyar. Evdeki hizmetçilerin eline terk edilmiş ya da kapasitesi olmadığı halde kendisinden çok şey beklenen talihsiz küçük yaratıklar görüyorum ki bence bu gerçek bir zalimlik. Bazısı yanlış yöntemlerle büyütülmekten ya da ihmal edilmekten yaramaz oluyor, bazısı ise annesini kaybetmiş oluyor. Gelişme çağındaki çocukların yaşadıkları beceriksizlikleri ve sakarlıkları en iyi şekilde atlatmaları gerekir, dolayısıyla bu dönem onların sabır ve şefkate en çok ihtiyaç duydukları dönemdir. İnsanlar bu dönemde çocukları alaya alırlar, itip kakarlar ve kendilerinden uzak tutmaya çalışırlar; onların bir an önce çocukluktan çıkıp iyi birer genç adama dönüşmelerini beklerler. Oysa çocuklar azimlidir ve durumlarından pek şikâyet etmeseler de her şeyin farkındadırlar. Ben de benzer bir dönemden geçtiğim için bu işi iyi bilirim. Zaten o yüzden bu çocuklara özel ilgi duyuyorum ve onların sakar kollarına ve bacaklarına, karmakarışık olmuş akıllarına rağmen yüreklerinin sıcacık, dürüst ve iyi niyetli

olduğunu bildiğimi onlara göstermek istiyorum. Bu konuda benim yeterince tecrübem var. Nihayetinde, onlardan birini ailesinin gururu olacak şekilde yetiştiren ben değil miyim?"

"Bunu denediğine şahitlik edebilirim," dedi Laurie minnettar bir bakışla.

"Ve umut ettiğimden fazlasını başardım, nitekim sen şu anda karşımda istikrarlı, halden anlayan bir işadamı olarak duruyorsun, paranla yığınla iyilik yapıyorsun ve dolar yerine yoksulların iyi dualarını biriktiriyorsun. Ayrıca sen sadece bir işadamı değilsin: iyi ve güzel şeyleri seviyorsun, kendin de bunların keyfini çıkarıyorsun ve diğerleriyle paylaşıyorsun, aynı eskiden yaptığın gibi. Seninle gurur duyuyorum Teddy; her yıl daha da iyi bir insan oluyorsun ve her ne kadar kimsenin bundan söz etmesine izin vermesen de herkes bunu hissediyor. Evet, ben de sürümü bir araya getirince onlara seni gösterip, 'Çocuklar, işte örnek almanızı istediğim insan,' diyeceğim."

Zavallı Laurie nereye bakacağını şaşırmış, bu iltifat yağmuru herkesin takdir dolu bakışlarını üzerine çevirince, yetişkin bir erkek olmasına rağmen eski utangaçlığının bir nebze geri döndüğünü hissetmişti.

"Bence fazla abartıyorsun, Jo," dedi eski çocuksu haliyle. "Benim için o kadar çok şey yaptın ki ne kadar teşekkür etsem azdır, sana olan minnet borcumu ancak seni hayal kırıklığına uğratmamak için elimden geleni yaparak ödeyebilirim. Son zamanlarda beni ihmal ettin ama yine de ben en iyi desteği bulup aldım. Kısacası, eğer herhangi bir gelişme kaydettiysem, bu ikisine teşekkür edebilirsin," diyen Laurie bir elini kibarca büyükbabasının beyaz saçlı başına, diğerini de Amy'nin altın sarısı saçlarının üstüne koydu. Bu üçü asla birbirinden uzak kalamıyordu.

"Bence aile olmak dünyadaki en güzel şey!" diye haykıran Jo, o an olağandışı derecede heyecanlı bir ruh hali içindeydi. "Ben de şimdiye kadar tanıdığım ve yürekten sev-

diğim bu üç aile kadar mutlu bir aile kurmayı umuyorum. Şimdi John ile Fritz'im de burada olsalardı, dünya küçük bir cennet olurdu," diye ekledi, daha sakin bir tonda. Aile sohbetleriyle, umutlarla ve planlarla dolu keyifli bir akşamın ardından Jo, o gece odasına gittiğinde yüreği öyle mutluluk doluydu ki onu ancak, hep kendi yatağının yakınında duran boş yatağın yanına diz çöküp Beth'in tatlı anılarını düşünmeye başlayınca yatıştırabildi.

O yıl oldukça şaşırtıcı geçti çünkü olaylar sıra dışı bir süratle ve çok hoş bir biçimde gelişti. Jo göz açıp kapayıncaya kadar kendini evlenmiş ve Plumfield'a yerleşmiş buldu. Sonra birdenbire etrafta yoksul, zengin karışık altı yedi tane oğlan çocuğu mantar gibi bittiler ve hepsi de kısa sürede şaşılacak bir gelişim gösterdiler; Bay Laurence sürekli olarak acınası bir yoksulluk vakası buluyor, Bhaer'lerin ona merhamet edip yanlarına almaları için yalvarıyor, sonra da çocuğun bakımını karşılamak üzere bir miktar parayı memnuniyetle ödüyordu. Böylece bu kurnaz yaşlı adam Jo'nun gururunu yenmiş, onu çok sevdiği oğlan çocuklarıyla buluşturmayı başarmıştı.

Tabii ki ilk başta işler zor geldi ve Jo garip hatalar yaptı, fakat bilge profesör bu fırtınalı denizlerde ona salimen rehberlik etti ve sonuçta en yaramaz afacan dahi dize getirildi. Jo bu vahşi oğlanlarla olmaktan çok keyif alıyordu. Zavallı March Hala her zaman kurallara uyarak yönetilmiş olan temiz ve tertipli Plumfield'ın kutsal çevresinin Tom'lar, Dick'ler ve Harry'ler tarafından istila edildiğini görseydi kim bilir nasıl dövünürdü! Aslında burada bir nevi ilahi adalet söz konusuydu çünkü yaşlı kadın hayattayken kilometrelerce ötedeki çocukların bile içine korku salmıştı. O zamanın sürgündeki çocukları şimdi yasak eriklerle kendilerine özgürce ziyafet çekiyor, çamurlu botlarla çakıltaşlarına basınca azar işitmiyor, bir zamanlar uğruna azar işittikleri o geniş arazide rahatça kriket oynuyorlardı. Laurie, bir nevi çocuk

cenneti haline gelen bu evin adını, hem sahibine hem de içinde yaşayanlara uygun olduğu için "Bhaer Çocuk Yuvası" koymayı önerdi.

Bhaer Çocuk Yuvası asla modern bir okul olmadı; zaten profesör de fazla para biriktirememişti ama yine de Jo'nun tam istediği biçimde, eğitime, bakıma ve şefkate muhtaç oğlanların kendilerini evlerindeymiş gibi hissettiği, neşe dolu bir yer haline geldi. Kısa sürede koca evin bütün odaları doldu, bahçenin her bir köşesi sahiplenildi; ahırda ve odunlukta gerçek bir hayvanat bahçesi oluştu çünkü evcil hayvanlara izin veriliyordu. Jo günde üç defa, hepsi de sevecen gözlerle, güvenilir sözlerle ve Bhaer Anne sevgisiyle dolup taşan minnettar yüreklerle kendisine çevrilmiş neşeli genç yüzlerin her iki yanında sıralandığı uzun masanın başına oturuyor ve Fritz'e gülümsüyordu. Artık etrafında yeterince oğlan çocuğu vardı; kesinlikle birer melek olmamalarına ve bazen profesör ile hanımını kaygılandırıp endişelendirmelerine rağmen onlardan asla bıkmıyordu. En yaramaz, en arsız ve en acımasız çocuğun bile yüreğinde iyi bir yer olduğuna inanıyor, bu inanç ona sabır, beceri ve zaman içinde başarı sağlıyordu çünkü yeryüzünde hiçbir çocuk, Bhaer Baba'nın güneş gibi ışıldayan yardımsever yaklaşımlarını ve Bhaer Anne'nin kendisini yüzlerce kez bağışladığını gördükten sonra uzun süre direnemiyordu. Bu küçük delikanlıların dostlukları, yanlış bir şey yaptıktan sonra pişman olup burun çekmeleri, komik ve dokunaklı sırları, güzel coşkuları, umutları, planları, hatta talihsizlikleri bile Jo için çok değerliydi çünkü bunların hepsi onları daha çok sevmesini sağlıyordu. Aralarında geç anlayan, utangaç, çelimsiz, kavgacı olan, peltek konuşan, kekeleyen çocuklar, bazı sakat oğlanlar ve başka hiçbir okul istemediği, "Bhaer Çocuk Yuvası"na kabul edildiği takdirde de okula büyük zarar vereceği söylendiği halde memnuniyetle aralarına aldıkları neşeli küçük bir zenci melezi vardı.

Evet; Jo bu evdeki işlerin zorluğuna, çektiği endişelere ve hiç bitmeyen gürültüye rağmen çok mutlu bir kadın olmuştu. Yaşantısından çok zevk alıyor ve oğlanlardan aldığı alkışı dünyanın tüm övgülerinden daha tatmin edici buluyordu; hikâyelerini de artık sadece kendisine inanan ve hayranlık besleyen bu coşkulu aileye anlatıyordu. Yıllar geçtikçe onun da iki oğlu oldu ve mutluluğu iyice arttı. Oğlanlardan birine büyükbabanın ismini yaşatmak için Rob adını koydular. Cıvıl cıvıl, neşe saçan Teddy ise sakin huylarını babasından, enerjik ruhunu annesinden almıştı. Bu ikisinin nasıl olup da o oğlan çocuğu anaforu içinde hayatta kaldıkları anneanne ve teyzeler için büyük bir merak konusuydu; fakat bahardaki karahindibalar gibi büyüyüp serpildiler ve hoyrat bakıcılarından daima sevgi ve ilgi gördüler.

Plumfield'da kutlanan birçok bayram vardı ve bunların en eğlenceli olanlarından biri yıllık elma toplama bayramıydı. Böyle zamanlarda March'lar, Laurence'lar, Brooke'lar ve Bhaer'ler tam kadro gelip bütün günü orada geçiriyorlardı. Bu bereketli şenliklerden biri de Jo'nun düğününden beş yıl sonra, sakin bir ekim gününde gerçekleşti. Havada insanı coşturup kanını kaynatan, canlandırıcı bir tazelik hissediliyordu. Yaşlı bostan, bayramlık kıyafetlerine bürünmüştü; altın başaklar ve yıldız çiçekleri yosun tutmuş duvarlardan sarkıyor, çekirgeler kuru otların üzerinde zıp zıp zıplıyor ve cırcırböcekleri peri masallarındaki gaydacılar gibi cıvıl cıvıl ötüyorlardı; sincaplar kendi hasatlarıyla meşguldüler, patikadaki akçaağaçların içinde şakıyan kuşlar veda şarkıları söylüyor, her bir ağaç daha ilk silkelenişte kırmızı ya da sarı elma yağmurları yağdırmaya hazır bekliyordu. Herkes oradaydı; gülüyorlar, şarkı söylüyorlar, ağaçlara tırmanıyorlar, yuvarlanıp düşüyorlar ve daha önce hiç bu kadar mükemmel bir gün geçirmediklerini, böylesine neşeli bir ortamda bulunmadıklarını söyleyip sanki dünyada endişeye ya da kedere yer yokmuş gibi kendilerini sade zevklerin tadını özgürce çıkarmaya bırakıyorlardı.

Etrafta sakin sakin gezinmekte olan Bay March, Bay Laurence'a tarım konusunda bilgi sahibi olan Tusser'dan, Cowley'den ve Columella'dan alıntılar aktarıyor, bir taraftan da "*yumuşak elmaların şarabımsı suyunun*" keyfini çıkarıyordu. Oğlanlar, eline mızrak niyetine bir sırık almış güçlü bir Alman şövalyesi misali yeşil geçitleri bir ileri bir geri kat eden profesörün önderliğinde bir itfaiye ekibi oluşturmuşlar, alçaktan ve yüksekten yuvarlanış gösterilerinde harikalar yaratıyorlardı. Laurie kendini küçük çocuklara adamıştı; minik kızını sepete koymuş gezdiriyor, Daisy'yi yukarı kaldırıp kuşların yuvalarını gösteriyor ve maceracı Rob'u kollayarak boynunu kırmasına engel oluyordu. Bayan March ve Meg, meyve tanrıçası Pomona gibi elma yığınlarının arasında oturmuşlar, önlerine yığılan meyveleri tasnif ediyorlardı. Bu sırada Amy, yüzünde anaç bir ifadeyle çevredeki grupların resimlerini çiziyor, bir taraftan da yanında koltuk değneğiyle oturmuş kendisine hayran hayran bakan solgun çocuğa göz kulak oluyordu.

Jo o gün tam havasındaydı; etek uçları yukarıya çekilip iğneyle tutturulmuştu, şapkası kafasından başka her yerdeydi, bebeğini kolunun altına sıkıştırmış ve karşılaşabileceği herhangi bir maceraya hazır vaziyette etrafta koşuşturuyordu. Küçük Teddy çok şanslı bir bebekti çünkü başına hiçbir kötülük gelmiyordu. Çocuklardan biri onu kaldırıp bir ağacın dalına yerleştirebilir, bir başkası sırtına alıp atçılık oynayabilir ya da hoşgörülü babası, tüm bebeklerin lahana turşusundan düğmelere, çivilerden kendi patiklerine kadar her şeyi sindirebilecekleri yönündeki Alman yanılgısıyla ona ekşi elmalardan yedirebilirdi ama Jo hiç endişe duymuyordu. Çocuklarını büyük bir şefkatle seviyor, Ted'in eninde sonunda sağ salim, pespembe yanaklarla, kir içinde ama sakin bir şekilde geri döneceğini biliyor ve her seferinde ona içtenlikle kucak açıyordu.

Saat dörtte mola verildi ve sepetler boş kaldı; elma toplayıcıları bir yandan dinleniyor, bir yandan da sıyrık ve morluklarını birbirlerine gösteriyorlardı. O sırada Jo ve Meg büyük oğlanlardan birkaç tanesiyle birlikte çimenlerin üzerine sofra kurdular, zira bu günlerin en zevkli yanı açık havada yapılan çay keyfiydi. Böyle zamanlarda etraf tam anlamıyla süt ve bala bulanırdı çünkü çocukların masaya oturmaları şart koşulmaz, istedikleri yiyeceği ve içeceği istedikleri gibi alıp yemelerine izin verilirdi; ne de olsa oğlanların en sevdiği tat özgürlüktü. Şimdi de nadiren elde ettikleri bu haktan sonuna kadar faydalanıyor, bazıları amuda kalkarak süt içmeyi deneyip eğleniyor, bazıları birdirbir oynarken aralarda pasta yiyerek oyunun keyfine keyif katıyorlardı. Her yere kurabiyeler saçılmış, elmalı turtalar yeni bir kuş türü gibi ağaçlara tünemişti. Küçük kızlar aralarında çay partisi yapıyor, Ted de yiyeceklerin arasında, tatlı canı nasıl isterse öyle geziniyordu.

Artık kimsenin bir lokma daha yiyecek hali kalmadığında, böyle günlere özgü geleneksel içkiyi içmek üzere ilk kadeh kaldıran kişi profesör oldu; "March Hala, Tanrı seni kutsasın!" Kadeh, ona çok şey borçlu olduğunu asla unutmayan bu iyi adam tarafından gönülden kaldırılmıştı ve hanımefendinin anısını hep canlı tutmaları öğretilen oğlanlar tarafından sessizce yudumlandı.

"Şimdi de büyükannenin altmışıncı doğum gününe içiyoruz! Uzun ömürler büyükanne!"

Sizin de tahmin edeceğiniz gibi, bu sözler gayet içtenlikle söylenmişti ve peşinden öyle büyük bir alkış koptu ki durdurmak çok zor oldu. Her birinin hamisi sayılan Bay Laurence'tan tutun, genç sahibini aramak için yerinden ayrılan şaşkın gine domuzuna kadar herkesin sağlığına kadeh kaldırıldı. Demi en büyük torun olarak günün kraliçesine çeşitli hediyeler sundu; o kadar çok hediye vardı ki kutlama yerine mecburen el arabasıyla getirilmişlerdi. Bazıları komik

hediyelerdi ama başkalarının gözüne kusurlu görünen şeyler büyükannenin gözünde çok değerliydi çünkü çocukların hepsi hediyelerini kendileri hazırlamışlardı. Daisy'nin sabırlı küçük parmaklarıyla kenarlarını diktiği mendillerin her bir dikişi Bayan March'a tüm nakış işlerinden daha güzel göründü; Demi'nin ayakkabı kutusu, kapağı tam kapanmasa bile mekanik becerilerinin mucizesiydi; Rob'un yaptığı taburenin bacakları eşit olmadığı için sallanıyor olsa da Bayan March onu çok rahatlatıcı bulduğunu söyledi ve Amy'nin çocuğundan aldığı pahalı kitabın hiçbir sayfası gözüne, eğri büğrü büyük harflerle "Sevgili Büyükanneme, küçük Beth'ten," yazılı sayfa kadar güzel görünmedi.

Kutlama merasimi sürerken oğlanlar birdenbire esrarengiz bir biçimde ortadan kayboldular. O sırada çocuklarına teşekkür etmeye çalışan Bayan March'ın gözleri dolmuştu; Teddy onları önlüğüyle silmeye çalışırken, profesör aniden şarkı söylemeye başladı. Sonra onun tepesinden yükselerek peş peşe gelen sesler melodiyi devam ettirdi ve göze görünmeyen bir koronun sesi ağaçtan ağaca yankılandı; çocuklar, Jo'nun yazıp Laurie'nin bestelediği, profesörün de en iyi etkiyi yaratacak şekilde öğrettiği şarkıyı söylüyorlardı. Bu yepyeni bir şeydi ve ne kadar başarılı olduğu ortadaydı. Bayan March şaşkınlığını yenemiyordu; uzun boylu Franz ve Emil'den, en tatlı sesin sahibi olan küçük meleze kadar bütün tüysüz kuşların tek tek ellerini sıkmakta ısrar etti.

Daha sonra oğlanlar Bayan March ve kızlarını şenlik ağacının altında bırakıp biraz daha eğlenmek üzere dağıldılar.

"En büyük dileğim böyle şahane şekilde gerçekleştiğine göre bundan böyle kendime 'Şanssız Jo' dememeliyim," dedi Bayan Bhaer, Teddy'nin küçük yumruğunu çılgınca karıştırdığı süt testisinin içinden çekip çıkarırken.

"Ama daha önceleri kafanda canlandırdığın yaşam şimdikinden çok farklıydı. Olmayacak hayaller kurduğumuz

zamanları hatırlıyor musun?" diye sordu Amy; bir taraftan da gülümseyerek Laurie ile John'un çocuklarla kriket oynamalarını seyrediyordu.

"Canım dostlarım! Bir günlüğüne çalışmayı unutup eğlendiklerini görmek beni çok sevindiriyor," diye karşılık verdi Jo, tüm insanlık âleminin annesiymiş gibi bir havada konuşarak. "Evet, hatırlıyorum; fakat o zamanlar istediğim yaşam şu anda bana bencilce, yapayalnız ve soğuk geliyor. Henüz iyi bir kitap yazma umudumdan vazgeçmiş değilim ama bekleyebilirim. Etrafımda bu deneyimler ve manzaralar olduğu sürece ileride daha iyi bir iş çıkaracağımdan eminim," derken parmağını kaldıran Jo, önce uzakta oyun oynayan çocukları, sonra profesörün kolundan destek alarak her ikisinin de çok sevdiği derin konuşmalardan birine dalmış halde güneşin altında bir ileri bir geri yürüyen babasını, sonunda da kucağındaki ve ayaklarının dibindeki torunlarıyla birlikte kızlarının arasında bir kraliçe gibi yerini alan ve onların gözünde asla yaşlanmayacak yüzünde hepsinin destek ve mutluluk bulduğu annesini işaret etti.

"Benim hayallerimin neredeyse tümü gerçekleşti. Aslında şatafatlı bir yaşamımın olmasını arzu etmiştim ama bir taraftan da, eğer küçük bir evim ve yanımda John ile bunlar gibi güzel çocuklarım olursa daha fazlasına gerek duymayacağımı içten içe biliyordum. Tanrı'ya şükürler olsun ki bunların hepsine kavuştum ve dünyanın en mutlu kadını oldum," diyen Meg, şefkat ve içtenlik dolu ifadesiyle elini uzatıp uzun boylu oğlunun başını okşadı.

"Benim hayallerim planladığımdan çok farklı gelişti ama şu anda hiçbir şeyi değiştirmek istemem. Öte yandan ben de Jo gibi sanatsal umutlarımın hepsinden vazgeçmiş ya da kendimi sadece başkalarının yaratıcılık hayallerine destek olmakla sınırlamış değilim. Bu aralar kilden bir bebek figürü üzerinde çalışıyorum. Laurie onun şimdiye kadar yaptığım en güzel şey olduğunu söylüyor. Doğrusu ben de öyle düşü-

nüyorum ve aynı figürün mermerden bir heykelini yapmaya niyetliyim. Böylece ne olursa olsun, en azından küçük meleğimin görüntüsünü saklayabilirim."

Amy konuşurken kollarında uyuyan çocuğun altın saçlarının üzerine kocaman bir gözyaşı düştü; çok sevdiği biricik kızı oldukça narin bir çocuktu ve onu kaybetme korkusu Amy'nin mutluluğunun üzerine gölge düşürüyordu. Bu dert anneyle babayı fazlasıyla etkilemiş, tek bir sevgi ve tek bir üzüntüyle birbirlerine daha da çok kenetlenmelerini sağlamıştı. Amy giderek daha tatlı, daha derin ve daha şefkatli bir mizaca büründü, Laurie ise daha ciddi, daha güçlü ve daha metanetli bir insan oldu ve her ikisi de güzelliğin, gençliğin, iyi talihin, hatta bizzat aşkın, tasaları, acıları, kayıpları ve kederleri en kutsal insandan bile uzak tutamayabileceğini öğrendi; çünkü...

"Her yaşama biraz yağmur düşmeli,
Bazı günler karanlık, kederli ve kasvetli olmalı."

"Kızının durumu iyiye gidiyor, bundan eminim canım. Sakın umutsuzluğa kapılma. Aksine ümitlerini canlı tut ve mutlu olmaya devam et," dedi Bayan March, iyi yürekli Daisy dizinin üzerinden uzanıp pembe yanağını küçük kuzeninin soluk yanağına dayarken.

"Siz beni böyle neşelendirirken ve Laurie de üzerimdeki yükün yarısından fazlasını almışken umutsuzluğa kapılmama imkân yok, Marmee," diye karşılık verdi Amy sıcak bir tonda. "O sıkıntısını benden hep gizledi, bana karşı çok iyi ve sabırlı davranıyor, Beth'e son derece bağlı ve bana öyle büyük bir huzur veriyor ki onu ne kadar sevsem azdır. Dolayısıyla, bu tek derdimin haricinde, ben de Meg'e katılıp 'Tanrı'ya şükür, mutlu bir kadınım,' diyebilirim."

"Benim bunu söylememe hiç gerek yok çünkü herkes hak ettiğimden daha mutlu olduğumu görüyor zaten," diye ekledi Jo, önce iyi mizaçlı kocasına, sonra da yanındaki çimenlerde yuvarlanan tombul çocuklarına bakarak. "Fritz

şişmanlamaya başladı, saçları da beyazlıyor; ben otuz yaşıma geldim ve zayıflayıp bir gölge kadar inceldim; biz asla zengin olmayacağız ve her an Plumfield'da bir gece yarısı yangın çıkabilir çünkü o iflah olmaz Tommy Bangs, kendini üç kez yakmış olmasına rağmen yorganın altında sigara içmeye devam edecek. Fakat tüm bunlara rağmen yine de şikâyet edemem çünkü kendimi hiç bu kadar kıyak hissetmedim. Konuşma şeklimi bağışlayın zira oğlanların arasında yaşadığım için arada bir ister istemez onların laflarını kullanıyorum."

"Evet Jo, sanırım senin hasadın verimli olacak," dedi Bayan March, o sırada Teddy'ye rahatsız edici gözlerle bakan büyük siyah çekirgeyi korkutup kaçırırken.

"Seninkinin yarısı kadar bile olamaz, anne. Senin hasadın işte burada; bizleri sabırla ekip biçtiğin için ne kadar teşekkür etsek azdır," diye haykırdı Jo, büyüse de vazgeçemediği o sevgi dolu coşkusuyla.

"Umarım bundan sonraki yıllarda daha fazla buğdayın ve daha az yabanıl otun olur," dedi Amy yumuşak bir sesle.

"Bu çok kocaman bir yığın ama eminim yüreğinde yeterince yer vardır, canım Marmee," diye tatlılıkla devam etti Meg.

Bayan March bu sözlerden çok etkilenmişti ama tek yapabildiği, sanki çocuklarını ve torunlarını sarmalamak istercesine kollarını açıp sevgi, şükran ve tevazu dolu anaç bir ifadeyle şöyle demek oldu:

"Ah canım kızlarım, ne kadar uzun yaşarsanız yaşayın, sizlere bundan daha büyük bir mutluluk dileyemem!"

Küçük Kadınlar'ın sonunda, yeni edindikleri tecrübelerle birlikte sevgi dolu evlerinde bıraktığımız March kızlarının macerası üç yıl sonra kaldığı yerden devam ediyor ve çocukluktan kadınlığa uzanan yolculukları dönemin ekonomik ve toplumsal yapısıyla iç içe geçerek ilerliyor.

1869 yılında yayımlanan *İyi Eşler*, esas olarak kız kardeşlerin yeni ilişkiler kurmasına ve aile evinden ayrılışlarına odaklanır. Dört kardeş büyüyüp dünyadaki yerlerini buldukça, March ailesi için işler değişmeye başlar. Meg kendisi ve John için iyi bir yuva kurmak isterken, Jo yazmak ve seyahat etmek arzusundadır; Amy sanatını geliştirmeyi ve servet edinmeyi umar; Beth ise tekrar eski güzel günlerdeki gibi hissetmek ister. Bu arada Laurie de Jo'nun istediği gibi üniversiteye gider ve hayatını düzene sokmaya çalışır.

Roman hem *Küçük Kadınlar*'da başlayan hikâyenin devamı hem de Alcott'ın evlilik fikrine yönelik tutumunun bir özetidir. Genç kadınları sabır, sevgi ve merhamet gibi erdemlerle tasvir etse de dönem itibarıyla "geleneksel evlilik normlarıyla" mücadele ettiği söylenebilir, Jo özelindeyse okurun "romantik ideallerini" yıkar. Ayrıca kadınların birey olarak var oluşlarının ve meslek edinmelerinin önemi de sıkça vurgulanır.

LOUISA MAY ALCOTT (1832-1888): 1832 yılında ABD'nin Philadelphia şehrinde dünyaya geldi. Çocukluğu, filozof ve pedagog olan babası ile Emerson ve Thoreau gibi düşünürlerin arasında geçti. Alcott başta aile bütçesine katkıda bulunma niyetiyle ismarlama hikâyeler yazdı. Daha sonra kadınları güçlü bireyler olarak anlattığı eserler kaleme aldı. İç Savaş başladıktan sonra gönüllü hemşirelik yaptı; o dönemki mektuplarının *Hospital Sketches* (1863) adıyla basılması, Alcott'ın tanınmasını sağladı. *Küçük Kadınlar*'dan (1868) sonra aynı karakterlerin farklı dönemlerini anlatan *İyi Eşler* (1869), *Little Men* (1871) ve *Jo's Boys* (1886) adlı kitaplar okurlarla buluştu. 20. yüzyılın sonlarında *The Inheritence* (1849) ve *A Modern Mephistopheles* (1877) gibi daha az bilinen eserleri gün yüzüne çıktı.

9 786254 291555